2016. évi CXXX. törvény

a polgári perrendtartásról[1]

Az Országgyűlés
a magyar perjogi hagyományokra és az európai jogfejlődés vívmányaira építő, a felek felelős pervitelén és a bíróság aktív pervezetésén alapuló, a koncentrált per feltételeit biztosító szabályozás megteremtése céljából,
a polgárok szolgálatát biztosító, a közjónak és a józan észnek megfelelő jogalkalmazás eszméjétől vezérelve,
a magánjogi jogviták tisztességes eljárás elvén nyugvó rendezése és az anyagi jogok hatékony érvényre juttatása érdekében
az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés *a)* pontja végrehajtására a következő törvényt alkotja:

ELSŐ RÉSZ

ALAPVETÉSEK

I. FEJEZET

A TÖRVÉNY HATÁLYA ÉS AZ ALAPELVEK

1. A törvény hatálya

1. § *[A törvény hatálya]*
(1) E törvényt kell alkalmazni a bíróság eljárására, ha jogszabály biztosítja a bírói utat és törvény nem rendeli eltérő szabályok alkalmazását.
(2) A bíróság az e törvény hatálya alá tartozó jogvitát erre irányuló kérelem esetén bírálja el.

2. Alapelvek

2. § *[A rendelkezési elv]*
(1) A felek szabadon rendelkeznek perbe vitt jogaikkal.
(2) A bíróság – törvény eltérő rendelkezése hiányában – a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van.

3. § *[A perkoncentráció elve]*
A bíróságnak és a feleknek törekedniük kell arra, hogy az ítélet meghozatalához szükséges valamennyi tény és bizonyíték olyan időpontban álljon rendelkezésre, hogy a jogvita lehetőleg egy tárgyaláson elbírálható legyen.

4. § *[A felek eljárástámogatási és igazmondási kötelezettsége]*
(1) A felek kötelesek előmozdítani az eljárás koncentrált lefolytatását és befejezését.

1 A törvényt az Országgyűlés a 2016. november 22-i ülésnapján fogadta el.

(2) A perben jelentős tények állítása, és az alátámasztásukra szolgáló bizonyítékok rendelkezésre bocsátása – törvény eltérő rendelkezése hiányában – a feleket terheli.
(3) A felek tényállításaikat és egyéb, tényekre vonatkozó nyilatkozataikat a valóságnak megfelelően kötelesek előadni.
(4) A bíróság azt a felet, aki önhibájából a perben jelentős tények tekintetében olyan nyilatkozatot tesz, amelyről bebizonyosodik, hogy valótlan, pénzbírság megfizetésére kötelezi, valamint az e törvényben meghatározott más jogkövetkezménnyel sújtja.

5. § *[A jóhiszeműség elve]*
(1) A felek és más perbeli személyek eljárási jogaik gyakorlása és kötelezettségeik teljesítése során jóhiszeműen kötelesek eljárni.
(2) A bíróság azt a felet vagy más perbeli személyt, aki a jóhiszeműség követelményével ellentétes magatartást tanúsít, pénzbírság megfizetésére kötelezi, valamint az e törvényben meghatározott más jogkövetkezménnyel sújtja.

6. § *[A bíróság közrehatási tevékenysége]*
A bíróság a perkoncentráció érvényesülése érdekében az e törvényben meghatározott módon és eszközökkel hozzájárul ahhoz, hogy a felek eljárási kötelezettségeiket teljesíthessék.

MÁSODIK RÉSZ

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

II. FEJEZET

ÉRTELMEZŐ RENDELKEZÉSEK

7. § *[Értelmező rendelkezések]*
(1) E törvény alkalmazásában:
1. *anyagi jogi kifogás:* a keresettel – ideértve a viszontkeresetet és beszámítást is – érvényesített jog érvényesíthetőségét kizáró, megszüntető vagy gátló anyagi jogi rendelkezésre történő hivatkozás;
2. *azonosító adatok nem természetes személy esetén:* székhely, kézbesítési cím (ha székhelytől eltér), nyilvántartó hatóság és nyilvántartási szám, adószám, perben eljáró törvényes vagy szervezeti képviselőjének neve és kézbesítési címe;
3. *azonosító adatok természetes személy esetén:* lakóhely (lakóhely hiányában tartózkodási hely), kézbesítési cím (ha lakóhelytől vagy tartózkodási helytől eltér), születési hely és idő, anyja neve, perbeli cselekvőképesség hiányában törvényes képviselő neve és kézbesítési címe;
4. *ellenkérelem-változtatás:* ha a fél az ellenkérelmével – ideértve a viszontkeresettel és beszámítással szembeni ellenkérelmét is – összefüggésben előadott korábbi
a) tényállításához képest eltérő vagy további tényre hivatkozik,
b) jogállításához, illetve jogi érveléséhez képest eltérő vagy további anyagi jogi kifogásra, illetve jogi érvelésre hivatkozik, vagy
c) tényállítást, jogállítást, kérelmet részben vagy egészben elismerő, illetve azokat nem vitató nyilatkozatát visszavonja, ideértve azt is, ha a nem vitatottnak, illetve nem ellenzettnek tekintendő tény-, illetve jogállítást vagy kérelmet utóbb vitatja;
5. *fogyasztó:* a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) szerinti fogyasztó;

6. *gazdálkodó szervezet:* a gazdasági társaság, az európai részvénytársaság, az egyesülés, az európai gazdasági egyesülés, az európai területi társulás, a szövetkezet, a lakásszövetkezet, az európai szövetkezet, a vízgazdálkodási társulat, az erdőbirtokossági társulat, a külföldi székhelyű vállalat magyarországi fióktelepe, az állami vállalat, az egyéb állami gazdálkodó szerv, az egyes jogi személyek vállalata, a közös vállalat, a végrehajtói iroda, a közjegyzői iroda, az ügyvédi iroda, a szabadalmi ügyvivői iroda, az önkéntes kölcsönös biztosító pénztár, a magánnyugdíjpénztár, az egyéni cég, továbbá az egyéni vállalkozó, emellett gazdálkodó tevékenységével összefüggő polgári jogi kapcsolataiban az állam, a helyi önkormányzat, a költségvetési szerv, jogszabály alapján a költségvetési szervek gazdálkodására vonatkozó szabályokat alkalmazó egyéb jogi személy, az egyesület, a köztestület, valamint az alapítvány;

7. *hozzátartozó:* a Ptk. szerinti hozzátartozó;

8. *jogalap:* az az anyagi jogi jogszabályi rendelkezés, amely az alanyi jogot közvetlenül keletkeztető tényeket meghatározza és annak alapján az igény támasztására feljogosít;

9. *jogi személyek alapításával és törvényes működésével kapcsolatos perek:*

a) a kérelemnek helyt adó cégbírósági bejegyző vagy változásbejegyző végzés hatályon kívül helyezése iránti per,

b) a cégalapítás érvénytelenségének megállapítása iránti per,

c) a létesítő okirat módosítása érvénytelenségének megállapítása iránti per,

d) a jogi személy határozatainak bírósági felülvizsgálata iránti per,

e) a gazdasági társaság és a szövetkezet tagjainak kizárása iránti per,

f) a gazdasági társaságban történő befolyásszerzéssel kapcsolatos per,

g) a társaság tartozásaiért korlátozott felelősséggel tartozó tag vagy részvényes felelősségének korlátlanná minősítése iránti per,

h) a cégnek nem minősülő szervezetek ellen a törvényességi felügyeletet, törvényességi ellenőrzést gyakorló szerv által indított per;

10. *keresetkiterjesztés:* a felperes más által indított perbe történő belépése vagy további alperes perbevonása, ide nem értve, ha a perbelépés vagy perbevonás jogutódlás miatt következik be;

11. *keresettel érvényesített jog:* az az alanyi jog, amelynek érvényesítését anyagi jogi jogszabály biztosítja;

12. *keresetváltoztatás:* ha a fél a keresetével – ideértve a viszontkeresetet és beszámítást is – összefüggésben előadott korábbi

a) tényállításához képest eltérő vagy további tényre hivatkozik,

b) jogállításához, illetve jogi érveléséhez képest eltérő vagy további érvényesíteni kívánt jogot állít, illetve jogi érvelésre hivatkozik, vagy

c) kérelméhez képest a kérelem, illetve annak valamely része összegszerűségét vagy tartalmát megváltoztatja, vagy további kérelmet terjeszt elő;

13. *médiaszolgáltató:* a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló törvény szerinti médiaszolgáltató;

14. *médiatartalom-szolgáltató:* a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló törvény szerinti médiatartalom-szolgáltató;

15. *nem természetes személy:* a jogi személy, valamint a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, amely jogszabályi rendelkezés alapján perbeli jogképességgel rendelkezik;

16. *perfelvételi irat:* az írásbeli ellenkérelem, a válaszirat, a viszontválasz, az előkészítő irat, a viszontkereset-levél, a beszámítást tartalmazó irat;

17. *személyi állapot:* az ember személyi minőségét, személyi jellegű és családi kapcsolatait meghatározó tényezők összessége;

18. *vagyonjogi per:* az a per, amelyben az érvényesített igény a fél vagyoni jogain alapul vagy értéke pénzösszegben kifejezhető;

19. *vállalkozás:* a Ptk. szerinti vállalkozás.

(2) E törvény alkalmazásában törvényes képviselőnek minősül a Ptk. szerinti szervezeti képviselő is.

III. FEJEZET

BÍRÓSÁGOK, KIZÁRÁS

3. Eljáró bíróságok

8. § *[Az eljáró bíróság]*
(1) Elsőfokon ítélkezik:
a) a járásbíróság,
b) a közigazgatási és munkaügyi bíróság és
c) a törvényszék.
(2) Másodfokon ítélkezik:
a) a járásbírósághoz, valamint a közigazgatási és munkaügyi bírósághoz tartozó ügyekben a törvényszék,
b) a törvényszékhez tartozó ügyekben az ítélőtábla és
c) az ítélőtáblához tartozó ügyekben, továbbá az e törvényben meghatározott esetben a Kúria.
(3) Felülvizsgálati ügyekben a Kúria jár el.
(4) Ahol e törvény járásbíróságról rendelkezik, ott ezen kerületi bíróságot is érteni kell.

4. A bíróságok összetétele

9. § *[A bíróság összetétele]*
(1) Az elsőfokon eljáró bíróság – törvény eltérő rendelkezése hiányában – egy hivatásos bíróból áll (a továbbiakban: egyesbíró).
(2) Törvényben meghatározott esetben az elsőfokon eljáró bíróság egy hivatásos bíróból mint elnökből és két ülnökből álló háromtagú tanácsban jár el.
(3) Ülnökök közreműködésével jár el a bíróság, ha az egy keresetben vagy az egyesített perekben érvényesített valamelyik igény, a viszontkereset vagy a beszámítás elbírálása tekintetében törvény szerint ülnökök közreműködése szükséges.
(4) A másodfokon eljáró bírósági tanács három hivatásos bíróból áll.
(5) A Kúria a felülvizsgálati eljárás során három hivatásos bíróból álló tanácsban jár el. Ha az ügy különös bonyolultsága vagy kiemelt társadalmi jelentősége indokolja, a Kúria elrendelheti, hogy az ügyben öt hivatásos bíróból álló tanács járjon el.

10. § *[A bíróság tagjainak jogai és kötelezettségei]*
(1) Az egyesbíró megteheti mindazokat az intézkedéseket, és meghozhatja mindazokat a határozatokat, amelyeket törvény a bíróság vagy az elnök hatáskörébe utal.
(2) A bíróság tanácsának hatáskörébe utalt ügyekben az elnök tárgyaláson kívül megtehet minden intézkedést, és az ítélet kivételével meghozhat minden olyan határozatot, amelyet törvény a bíróság hatáskörébe utal. Tárgyaláson az elnök azokat az intézkedéseket teheti meg, és olyan határozatokat hozhat, amelyeket törvény kifejezetten az elnök hatáskörébe utal.
(3) Az eljárásban a hivatásos bírákat és az ülnököket ugyanazok a jogok illetik meg és ugyanazok a kötelezettségek terhelik. Törvénynek bíróra vonatkozó rendelkezései a hivatásos bíróra és az ülnökre egyaránt vonatkoznak.

5. A bírósági titkár és a bírósági ügyintéző

11. § *[A bírósági titkár és a bírósági ügyintéző]*

(1) Az elsőfokú bíróság hatáskörébe tartozó ügyekben az egyesbíró, illetve az elnök helyett tárgyaláson kívül – a (4) bekezdésben foglalt kivétellel – bírósági titkár is eljárhat.

(2) A bírósági titkár jogosult továbbá bizonyítási eljárás megkeresett bíróságként történő lefolytatására. A bíróság eljárására irányadó, az e törvényben meghatározott rendelkezéseket ilyen esetben a bírósági titkár eljárására kell alkalmazni.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott esetben a bírósági titkárnak – törvény eltérő rendelkezése hiányában – önálló aláírási joga van. A bírósági titkár megteheti mindazokat az intézkedéseket és – az ítélet kivételével – meghozhatja mindazokat a határozatokat, amelyeket törvény a bíróság vagy az elnök hatáskörébe utal.

(4) A bírósági titkár ideiglenes intézkedésről nem hozhat határozatot.

(5) Jogszabályban meghatározott esetekben, önálló aláírási joggal, tárgyaláson kívül – a bíró irányítása és felügyelete mellett – bírósági ügyintéző is eljárhat. A bíróság eljárására irányadó, törvényben meghatározott rendelkezéseket ilyen esetben a bírósági ügyintéző eljárására kell alkalmazni.

(6) A bírósági titkár, valamint a bírósági ügyintéző kizárására a bíró kizárására vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

6. A bírák és a bíróság kizárása

12. § *[A bíró kizárása]*

A per elintézéséből ki van zárva, és abban, mint bíró nem vehet részt:

a) a fél, a féllel együtt jogosított vagy kötelezett személy, továbbá az, aki a per tárgyát egészen vagy részben a maga részére követeli, vagy akinek jogaira, illetve kötelezettségeire a per eredménye kihatással lehet,

b) az *a)* pont szerinti személy képviselője, támogatója vagy olyan volt képviselője, volt támogatója, aki az ügyben eljárt,

c) az *a)* vagy *b)* pont szerinti személy hozzátartozója,

d) az, akinek tanúként történő meghallgatását a bíróság a perben elrendelte, az, akit a perben a bíróság szakértőként rendelt ki, vagy aki a perrel összefüggő szakvéleményt adott,

e) a perrel összefüggő közvetítői eljárást lefolytató személy, vagy

f) az, akitől az ügy tárgyilagos megítélése egyéb okból nem várható.

13. § *[A bíró kizárása a perorvoslati eljárásokból]*

(1) A per másodfokú elintézéséből ki van zárva az a bíró is, aki a per elsőfokú elintézésében részt vett.

(2) A perújítás elintézéséből ki van zárva az a bíró is, aki a perújítással támadott határozat meghozatalát megelőző eljárásban részt vett.

(3) A felülvizsgálati kérelem elintézéséből ki van zárva az a bíró is, aki a felülvizsgálati kérelemmel érintett határozat meghozatalát megelőző eljárásban részt vett.

14. § *[A bíróság kizárása]*

(1) A perben az a járásbíróság, közigazgatási és munkaügyi bíróság, törvényszék, illetve ítélőtábla sem járhat el,

a) amely a perben fél, a féllel együtt jogosított vagy kötelezett személy, továbbá az, amely a per tárgyát egészen vagy részben a maga részére követeli, vagy amelynek jogaira, illetve kötelezettségeire a per eredménye kihatással lehet, vagy

b) amelynek elnöke, illetve elnökhelyettese a 12. § *a), b)* vagy *c)* pontja értelmében ki van zárva.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott kizárási okok arra a jogi személyiséggel nem rendelkező bíróságra is vonatkoznak, amelynek bírái fölött a perben érintett bíróság elnöke gyakorolja az általános munkáltatói jogokat.

(3) Az eljáró bírósággal szemben kizárási ok fennállását önmagában nem alapozza meg, ha

a) a fél és az eljáró bíróság között más eljárás van folyamatban,

b) a per első-, illetve másodfokú elintézésében érintett bíróság perbevonása esetén a keresetkiterjesztés iránti kérelem visszautasításának van helye, vagy

c) a per jogszabály alapján a munkáltató helytállási kötelezettségébe tartozó, személyiségi jogot sértő tevékenység, illetve károkozás miatt a közigazgatási, bírósági vagy ügyészségi jogkörben eljáró személy ellen indul meg, abban az esetben sem, ha a bírósági jogkörben eljáró személy az eljáró bíróságon járt el.

15. § *[A kizárási kérelem bejelentése]*

(1) A bíró a bíróság elnökének köteles – a kizárási ok megjelölésével – haladéktalanul bejelenteni, ha vele szemben kizárási ok áll fenn. Ha a bíró a 12. § *f)* pontja szerinti okot kíván bejelenteni, nyilatkozatát írásban köteles indokolni.

(2) A kizárási okot a fél is bejelentheti. E bejelentésnek az eljárás bármely szakaszában – az eljárást befejező határozat meghozataláig – van helye, azonban a 12. § *f)* pontja szerinti okot a fél a tárgyalás megkezdése után csupán akkor érvényesítheti, ha valószínűsíti, hogy a bejelentés alapjául szolgáló tényről csak a tárgyalás megkezdése után szerzett tudomást, és a tudomásszerzést követően az okot haladéktalanul bejelenti.

16. § *[A kizárási kérelem elintézése igazgatási ügykörben]*

(1) A bíróság hivatalból ügyel arra, hogy kizárt bíró vagy bíróság az eljárásban ne vegyen részt.

(2) Kizárási ok esetén a kizárást a bíróság elnöke hivatalból kezdeményezi.

(3) Ha a bíró a rá vonatkozó kizárási okot maga jelenti be, vagy a fél által bejelentett kizárási ok fennálltát elismeri, más bíró, illetve tanács kijelölése iránt a bíróság elnöke intézkedik. Ilyen esetben a kizárás tárgyában külön határozatot hozni nem kell.

17. § *[A kizárási kérelem elintézése bírósági hatáskörben]*

(1) Ha a kizárás kérdését igazgatási ügykörben nem intézik el, a kizárás tárgyában

a) egyesbíró esetén ugyanannak a bíróságnak ugyanazon a fokon eljáró másik egyesbírája,

b) tanács elnöke vagy tagja esetén ugyanannak a bíróságnak ugyanazon a fokon eljáró másik tanácsa

tárgyaláson kívül határoz.

(2) Ha ugyanannak a bíróságnak nincs olyan bírája vagy tanácsa, amelyre a kizárási ok nem vonatkozik, vagy ha a kizárási ok az egész bíróságra kiterjed, a kizárás kérdésében a másodfokú bíróság, a törvényszéket mint másodfokú bíróságot és a közigazgatási és munkaügyi bíróságot érintő ok esetén az ítélőtábla, az ítélőtáblát mint másodfokú bíróságot érintő ok esetén a Kúria határoz.

(3) Ha a bejelentést nem maga a bíró tette, nyilatkozatát a döntés előtt be kell szerezni.

(4) A kizárási kérelem elutasítása miatt csak abban a fellebbezésben lehet panaszt tenni, amely az eljárást befejező határozat ellen irányul.

18. § *[A kizárás egyéb szabályai]*

(1) Az a bíró, aki a személyére vonatkozó kizárási okot maga jelentette be, bejelentésének elintézéséig a perben nem járhat el. Minden más esetben az érintett bíró továbbra is eljárhat ugyan, de a 12. § *a)–e)* pontja szerinti kizárás esetén, a bejelentés elintézéséig az érdemi határozat hozatalában nem vehet részt. Ha ugyanaz a fél, ugyanabban a perben a kizárási kérelem elutasítása után tesz újabb bejelentést a bíró ellen, ez a korlátozás sem érvényesül.

(2) Ha a fél nyilvánvalóan alaptalanul tesz kizárásra irányuló bejelentést, vagy ugyanabban a perben ugyanazon bíró ellen ismételten alaptalan bejelentést tesz, őt a bíróság a kizárási kérelmet elutasító határozatban pénzbírsággal sújtja.

(3) A bírák kizárására vonatkozó rendelkezéseket a jegyzőkönyvvezető kizárására is alkalmazni kell.

(4) A kizárás kérdésében a bíróság soron kívül határoz.

19. § *[Kizárás a fizetési meghagyásos eljárással összefüggésben indult perben]*

A fizetési meghagyásos eljárással összefüggésben indult per elintézéséből ki van zárva és abban, mint bíró nem vehet részt az ügyben korábban eljáró közjegyző és az őt alkalmazó közjegyző nevében eljáró közjegyzőhelyettes, valamint ezek hozzátartozója.

IV. FEJEZET

BÍRÓSÁGI HATÁSKÖR ÉS ILLETÉKESSÉG

7. Hatáskör

20. § *[A bíróságok hatásköre]*

(1) A törvényszék hatáskörébe tartoznak mindazok a perek, amelyek elbírálását törvény nem utalja a járásbíróság hatáskörébe.

(2) A közigazgatási és munkaügyi bíróság hatáskörébe tartoznak az e törvény hatálya alá tartozó perek közül a munkaügyi perek.

(3) A járásbíróság hatáskörébe tartoznak:

a) azok a vagyonjogi perek, amelyek tárgyának értéke a harmincmillió forintot nem haladja meg vagy amelyekben a vagyoni jogon alapuló igény értéke nem meghatározható, kivéve

aa) a szerzői jogi, a szomszédos jogi és az iparjogvédelmi perek,

ab) a közhatalom gyakorlásával kapcsolatos kártérítés, illetve sérelemdíj megfizetése iránt indított perek,

ac) a közérdekből indított perek,

ad) a jogi személyek alapításával és törvényes működésével kapcsolatos perek,

ae) a jogi személyek és tagjaik, volt tagjaik közötti, illetve a tagok, volt tagok egymás közötti, a tagsági jogviszonyon alapuló perek,

b) a személyi állapotot érintő perek,

c) a végrehajtási perek.

(4) Ha valamelyik pertársra vagy kereseti kérelem elbírálására a törvényszéknek van hatásköre, a per a törvényszék hatáskörébe tartozik, feltéve, hogy a pertársaság vagy a keresethalmazat törvény által megengedett.

8. A pertárgy értéke

21. § *[A pertárgy értékének számítása]*

(1) A per tárgyának az értéke –a (3) bekezdésben foglalt kivétellel – a keresettel érvényesített követelés vagy más jog értékével egyezik meg.

(2) A követelés vagy más jog értéke
a) szerződés létrejöttének, létre nem jöttének, hatályosságának, hatálytalanságának, érvényességének vagy érvénytelenségének a megállapítása iránti kereseti kérelem esetén a szerződésben kikötött szolgáltatásért járó ellenszolgáltatás értékével,
b) szerződés létrehozása vagy megszüntetése iránti kereseti kérelem esetén a kikötött szolgáltatásért járó, még nem teljesített ellenszolgáltatás értékével,
c) dologi jogi perben a vitás dolog vagy dologrész, illetve dologi jog értékével,
d) követelés biztosítása iránti perben a biztosított követelés értékével, vagy ha a biztosíték értéke ennél kisebb, ez utóbbi értékkel,
e) fedezetelvonó szerződés hatálytalanságának a megállapítása iránti kereseti kérelem esetén a követelés értékével, vagy ha az elvont fedezet értéke ennél kisebb, ez utóbbi értékkel
egyezik meg.
(3) A per tárgyának az értéke – az (1) és (2) bekezdésben foglaltaktól eltérően –
a) előre meg nem határozható ideig, időközönként visszatérően teljesítendő, le nem járt szolgáltatás iránti kereseti kérelem esetén az egyévi szolgáltatás értékével,
b) a (2) bekezdés *a)* és *b)* pontja szerinti kereseti kérelem esetén, ha a szerződésben kikötött szolgáltatásért járó ellenszolgáltatást előre meg nem határozható ideig, időközönként visszatérően kell teljesíteni, annak egyévi értékével
egyezik meg.
(4) A nem önállóan érvényesített kamat- és egyéb járulékkövetelést a pertárgy értékének számítása során figyelmen kívül kell hagyni. Ez irányadó akkor is, ha a kamatköveteléssel egyidejűleg a kamatkövetelés után járó újabb kamatkövetelést érvényesítenek.
(5) Ha egy vagy több fél a perben több követelést, illetve jogot érvényesít, a pertárgyérték számítása során ezek értékét össze kell adni. Látszólagos tárgyi keresethalmazat esetén a per tárgyának az értéke a legnagyobb értékű követelés vagy jog értékével egyezik meg.

22. § *[A pertárgy értékének meghatározása]*
(1) A per tárgyának az értékét forintban kell meghatározni.
(2) A per tárgyának az értékét – annak egyidejű valószínűsítésével – a 21. § rendelkezéseinek megfelelően az igényérvényesítés időpontját alapul véve a felperes határozza meg.
(3) Ha a felperes által meghatározott érték a köztudomással vagy a bíróság hivatalos tudomásával ellenkezik, egyébként valószínűtlen, vagy ha azt az alperes vitássá teszi, a per tárgyának az értékét a bíróság határozza meg.

9. A hatáskör vizsgálata

23. § *[A pertárgy értékének figyelembevétele]*
(1) A bíróság hatáskörének megállapításánál a per tárgyának az értékére a keresetlevél beadásának időpontja irányadó. Ha azonban a per a per tárgyának az értékében a keresetlevél beadása után bekövetkezett változás folytán tartozna a bíróság hatáskörébe, a bíróság hatáskörét akkor is meg kell állapítani.
(2) A kereseti követelés felemelése esetén a hatáskört a felemelt érték alapján kell megállapítani, annak leszállítása ellenben a bíróság hatáskörét nem érinti.

24. § *[A hatáskör hiányának figyelembevétele]*
(1) A bíróság a hatáskörének hiányát hivatalból veszi figyelembe. Ha azonban a hatáskör a per tárgyának az értékétől függ, az írásbeli ellenkérelem előterjesztését követően a hatáskör hiánya figyelembe nem vehető.
(2) Ha a közigazgatási ügyben eljáró bíróság saját hatáskörét állapítja meg, e döntése az e törvény hatálya alá tartozó ügyben eljáró bíróságot köti.

(3) A közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránti igény érvényesíthetőségének feltétele, hogy a közigazgatási ügyben eljáró bíróság – ha a közigazgatási bírói út biztosított – a jogsértést jogerősen megállapítsa.

10. Illetékesség

25. § *[Általános illetékesség]*

(1) Az a bíróság, amelynek területén az alperes lakik, mindazokban a perekben illetékes, amelyekre más bíróság kizárólagos illetékessége megállapítva nincs.

(2) Belföldi lakóhely hiányában az illetékesség az alperes belföldi tartózkodási helyéhez igazodik; ha az alperes tartózkodási helye ismeretlen vagy külföldön van, az utolsó belföldi lakóhely az irányadó, ha pedig ez nem állapítható meg, vagy az alperesnek belföldön lakóhelye nem is volt, az illetékességet a felperes belföldi lakóhelye, ennek hiányában a felperes belföldi tartózkodási helye, ha a felperes nem természetes személy, a felperes belföldi székhelye alapozza meg.

(3) Ha az alperes munkahelye nem azonos a lakóhelyével, a bíróság az alperesnek legkésőbb az írásbeli ellenkérelmében előadott kérelmére a pert a munkahely bíróságához teszi át tárgyalás és elbírálás végett.

(4) A nem természetes személyek elleni perekben az általános illetékességet a nem természetes személy székhelye mellett az a hely is megalapozza, ahol a jogvitában érintett ügyben eljáró, képviseletére hivatott szerv, illetve szervezeti egység a működését kifejti. Székhelynek – kétség esetén – az ügyintézés helyét kell tekinteni. Ha a nem természetes személy székhelye Budapesten van, működési köre azonban Pest megye területére terjed ki, a Pest megye területére illetékes bíróság jár el.

(5) Ha a nem természetes személynek belföldön nincs székhelye, belföldi nem természetes személy felperes által indított perben az illetékességet a felperes székhelye – vagy a (4) bekezdés alkalmazásával, működési helye – alapítja meg. Ha a felperes belföldi természetes személy, a bíróság illetékességét a felperes lakóhelye, illetve ennek hiányában a tartózkodási helye is megalapítja.

26. § *[Kizárólagos illetékesség]*

(1) A vállalkozás által fogyasztóval szemben, szerződéses jogviszonyból eredő igény érvényesítése iránt indított perre – törvény, az Európai Unió kötelező jogi aktusa, illetve nemzetközi egyezmény eltérő rendelkezése hiányában – az alperes belföldi lakóhelye szerinti bíróság kizárólagosan illetékes. Belföldi lakóhely hiányában e kizárólagos illetékesség az alperes belföldi tartózkodási helyéhez igazodik; ha az alperes tartózkodási helye ismeretlen vagy külföldön van, az utolsó belföldi lakóhely az irányadó. Ha az utolsó belföldi lakóhely nem állapítható meg, az illetékességet az általános szabályok szerint kell megállapítani.

(2) Ha felelősségbiztosítási szerződéssel összefüggő törvényi rendelkezés alapján a károsult kártérítési, illetve sérelemdíj iránti igényét a károkozótól eltérő harmadik személlyel szemben is érvényesítheti, e harmadik személlyel szemben indított perre – törvény, az Európai Unió kötelező jogi aktusa, illetve nemzetközi egyezmény eltérő rendelkezése hiányában – az a bíróság, amelynek területén a felperes belföldi lakóhelye, belföldi lakóhely hiányában belföldi tartózkodási helye, vagy ha a felperes nem természetes személy, belföldi székhelye található kizárólagosan illetékes. Ha a felperes belföldi lakóhellyel, tartózkodási hellyel vagy székhellyel nem rendelkezik, a bíróság illetékességét az általános szabályok szerint kell megállapítani.

27. § *[Felek által kikötött illetékesség]*

(1) Vagyonjogi ügyek tekintetében a felek a felmerült jogvitájukra vagy a meghatározott jogviszonyból eredő jövőbeli jogvitájuk esetére – törvény eltérő rendelkezése hiányában – kiköthetik valamely bíróság illetékességét. Ilyen kikötéssel a felek élhetnek

a) írásban,

b) szóban, írásbeli megerősítéssel,
c) olyan formában, amely megfelel a felek között kialakult üzleti szokásoknak, vagy
d) nemzetközi kereskedelemben olyan formában, amely megfelel az olyan kereskedelmi szokásoknak, amelyet a felek ismertek vagy ismerniük kellett, és amelyet az ilyen típusú szerződést kötő felek a szóban forgó üzletágban általánosan ismernek és rendszeresen figyelembe vesznek.

(2) A kikötött bíróság – törvény eltérő rendelkezése vagy a felek eltérő megállapodása hiányában – kizárólagosan illetékes.

(3) A kikötés hatálya kiterjed a jogutódokra is.

(4) Nincs helye illetékességi kikötésnek olyan ügyekben, amelyekre törvény valamely bíróság kizárólagos illetékességét állapítja meg.

(5) Nincs helye olyan illetékességi kikötésnek, amely kizárja a fogyasztó jogát ahhoz, hogy a vállalkozással szemben fennálló szerződéses jogviszonyból eredő igényét saját belföldi lakóhelye, ennek hiányában belföldi tartózkodási helye szerint illetékes bíróság előtt érvényesítse.

(6) Vagyonjogi ügyek tekintetében a felek a felmerült jogvitájukra vagy a meghatározott jogviszonyból eredő jövőbeli jogvitájuk esetére nem köthetik ki
a) a törvényszék hatáskörébe tartozó ügyben a Fővárosi Törvényszék és a Budapest Környéki Törvényszék,
b) a járásbíróság hatáskörébe tartozó ügyben a Pesti Központi Kerületi Bíróság
illetékességét.

28. § *[Vagylagos illetékesség]*

(1) Kizárólagos illetékesség hiányában a felperes – választása szerint – az alperesre általánosan illetékes bíróság helyett
a) törvényen alapuló tartásra kötelezés iránti pert az igény érvényesítésére jogosult lakóhelye,
b) az ingatlan tulajdona, birtoka vagy ingatlant terhelő dologi jog tárgyában a pert az ingatlan fekvése,
c) a szerződéses jogviszonyból eredő igény érvényesítése iránti pert az ügyletkötés vagy a szolgáltatás teljesítésének helye,
d) a fogyasztó által vállalkozással szemben fennálló, szerződéses jogviszonyból eredő igény érvényesítése iránti pert a felperes belföldi lakóhelye, ennek hiányában belföldi tartózkodási helye,
e) a szerződésen kívül okozott kár megtérítése iránti pert a károkozás vagy a kár bekövetkezésének földrajzilag meghatározható helye
szerint illetékes bíróság előtt is megindíthatja.

(2) Vagyonjogi perekre – kizárólagos illetékesség hiányában – az a bíróság is illetékes, amelynek területén az alperes huzamosabb tartózkodásra utaló körülmények között tartózkodik.

(3) A (2) bekezdésben szabályozott illetékesség nem alkalmazható az olyan alperessel szemben, akinek nincs perbeli cselekvőképessége.

(4) Külföldi nem természetes személyek ellen az előtt a bíróság előtt is lehet vagyonjogi pert indítani, amelynek területén a külföldi nem természetes személy ügyeinek vitelével megbízott személy lakik, illetve vagyonjogi perre a külföldi nem természetes személy magyarországi fióktelepének, illetve kereskedelmi képviseletének székhelye szerinti bíróság is illetékes.

29. § *[Illetékesség pertársaság esetén]*

(1) A mellékkötelezett a főkötelezettel együtt az előtt a bíróság előtt is perelhető, amely a főkötelezett elleni perre bármilyen címen illetékes.

(2) Ha valaki a más személyek között folyamatban lévő per tárgyát egészen vagy részben a maga részére követeli, ennek a folyamatban lévő pernek a bírósága arra a további perre is illetékes, amelyet e követelés érvényesítése végett az említett személyek ellen ő indít.

(3) Az (1) vagy a (2) bekezdés hatálya alá nem tartozó esetben a per – a felek által kikötött illetékesség esetét kivéve – az alperesek bármelyikére illetékes bíróság előtt valamennyi alperes ellen megindítható, ha az együttes perlés feltételei a pertársaságra vonatkozó szabályok szerint fennállnak.

30. § *[Az illetékesség vizsgálata és terjedelme]*

(1) A bíróság illetékességének megállapításánál a keresetlevél beadásának időpontja irányadó. Ha azonban a per a keresetlevél beadása után bekövetkezett változás folytán tartozna a bíróság illetékessége alá, a bíróság illetékességét akkor is meg kell állapítani.

(2) A bíróság az illetékességének hiányát hivatalból veszi figyelembe. Ha az illetékesség nem kizárólagos, az írásbeli ellenkérelem előterjesztését követően az illetékesség hiánya figyelembe nem vehető.

(3) Az illetékességnek vagy az illetékesség hiányának megállapítására előadott tényállítások valóságát a bíróság csak akkor vizsgálja, ha azok a köztudomással vagy a bíróság hivatalos tudomásával ellenkeznek, vagy ha azokat az ellenfél vitássá teszi.

11. Az eljáró bíróság kijelölése

31. § *[A kijelölés esetei, a kijelölésre jogosult bíróságok]*

(1) Jogerős határozatok alapján felmerült hatásköri vagy illetékességi összeütközés esetén, valamint akkor, ha az illetékes bíróság nem állapítható meg, vagy kizárás miatt nem járhat el, az eljáró bíróságot soron kívül ki kell jelölni.

(2) A kijelölés kérdésében – a hatásköri és illetékességi szabályok alkalmazásával, a (3) bekezdésben foglalt kivétellel –

a) a törvényszék határoz, ha az összeütközés a területén lévő járásbíróságok között merült fel, valamint, ha a területén lévő járásbíróság kizárása esetén a területén lévő másik járásbíróság kijelölhető,

b) az *a)* pont alá nem tartozó esetekben az ítélőtábla határoz, ha az összeütközés a területén lévő járásbíróságok, törvényszékek, illetve közigazgatási és munkaügyi bíróságok között merült fel, továbbá, ha a területén lévő járásbíróság, törvényszék vagy közigazgatási és munkaügyi bíróság kizárása esetén a területén lévő másik járásbíróság, törvényszék vagy közigazgatási és munkaügyi bíróság kijelölhető,

c) az *a)* és *b)* pont alá nem tartozó esetekben a Kúria határoz.

(3) Az e törvény hatálya alá tartozó ügyben eljáró bíróság és a közigazgatási ügyben eljáró bíróság között felmerült hatásköri összeütközés esetén az eljáró bíróság kijelölésére a közigazgatási perrendtartás vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

32. § *[A kijelölés eljárási szabályai]*

(1) Ha az illetékes bíróság nem állapítható meg, a fél a kijelölés iránti kérelmet bármelyik bíróságnál előterjesztheti; egyébként a kijelölés iránt a perben eljárt bíróság hivatalból köteles előterjesztést tenni.

(2) A kijelölés tárgyában a bíróság a felek meghallgatása nélkül is határozhat.

V. FEJEZET

A FELEK ÉS MÁS PERBELI SZEMÉLYEK

12. Perképesség

33. § *[Perbeli jogképesség]*

A perben fél az lehet, akit a polgári jog szabályai szerint jogok illethetnek és kötelezettségek terhelhetnek.

34. § *[Perbeli cselekvőképesség és törvényes képviselet]*

(1) A perben mint fél személyesen vagy meghatalmazottja útján az járhat el, aki

a) a polgári jog szabályai szerint teljes cselekvőképességgel rendelkezik,

b) olyan, cselekvőképességében részlegesen korlátozott nagykorú, akinek a polgári jog szabályai szerinti cselekvőképessége a per tárgyára, illetve a perbeli eljárási cselekményekre kiterjedő hatállyal nincs korlátozva, vagy

c) a per tárgyáról a polgári jog szabályai szerint érvényesen rendelkezhet.

(2) A perben a fél nevében törvényes képviselője jár el, ha

a) a félnek nincs perbeli cselekvőképessége,

b) a fél részére a cselekvőképessége érintése nélkül rendeltek törvényes képviselőt, kivéve, ha a fél személyesen vagy meghatalmazottja útján fellép, vagy

c) a fél nem természetes személy.

35. § *[A perbeli jog- és cselekvőképesség vizsgálata]*

(1) A felek perbeli jog- és cselekvőképességét, valamint a törvényes képviselőnek és a támogatónak ezt a minőségét, ha ezek iránt kétség merül fel, a bíróság az eljárás bármely szakaszában hivatalból vizsgálja. A bíróság ugyancsak az eljárás bármely szakaszában hivatalból vizsgálja azt, hogy a törvényes képviselőnek a per viteléhez vagy az egyes perbeli cselekményekhez esetleg szükséges külön felhatalmazása igazolva van-e.

(2) A perbeli jog- és cselekvőképesség, a törvényes képviselet, a támogatói minőség, illetve a felhatalmazás igazolása nem szükséges, ha az köztudomású, vagy ha arról a bíróságnak hivatalos tudomása van.

13. Pertársaság

36. § *[Kényszerű pertársaság]*

Ha jogszabályban meghatározott személyek perben állása kötelező, vagy a per tárgya olyan közös jog, illetve olyan közös kötelezettség, amely csak egységesen dönthető el, az érintett személyeknek a perben félként részt kell venniük. Ha e részvételi kötelezettség több felperes, illetve több alperes perben állását eredményezi, kényszerű pertársaság keletkezik.

37. § *[Célszerűségi pertársaság]*

Több felperes együtt indíthat pert, illetve több alperes együtt perelhető, ha

a) a perben hozott ítélet anyagi jogerőhatása a pertársakra a perben történő részvétel nélkül is kiterjedne,

b) a perbeli követelések ugyanabból a jogviszonyból erednek, vagy

c) a perbeli követelések hasonló ténybeli és jogi alapból erednek, és ugyanannak a bíróságnak az illetékessége a 29. § rendelkezéseinek alkalmazása nélkül is valamennyi alperessel szemben megállapítható.

38. § *[A pertársak függősége]*

(1) A 36. § és a 37. § *a)* pontja szerinti pertársaság esetén bármelyik pertárs perbeli cselekményei – az egyezségkötést, az elismerést, és a jogról való lemondást kivéve – arra a pertársra is kihatnak, aki valamely határidőt, határnapot vagy perbeli cselekményt elmulasztott, feltéve, hogy mulasztását utóbb nem pótolta.

(2) Ha a 36. § és a 37. § *a)* pontja szerinti pertársaság esetén a pertársak perbeli cselekményei vagy előadásai egymástól eltérnek, a bíróság azokat a per egyéb adatait is figyelembe véve bírálja el.

(3) A 37. § *b)* és *c)* pontja szerinti pertársaság esetén azt a pertársat, aki a polgári jog szabályai szerint a pertársának a kifogásait maga is érvényesítheti, e kifogásokkal összefüggő perbeli cselekményei vonatkozásában az (1) és (2) bekezdés szerinti jogállás illeti meg.

39. § *[A pertársak függetlensége]*

(1) A 37. § *b)* és *c)* pontja szerinti pertársaság esetén egyik pertárs perbeli cselekménye vagy mulasztása nem hat ki a többi pertársra.

(2) A 37. § *b)* és *c)* pontja szerinti pertársaság esetén a határnapra szóló idézést, valamint az érdemi határozatot az abban közvetlenül nem érdekelt pertárssal is közölni kell; a tárgyalás elkülönítése esetén azonban a közvetlenül nem érdekelt pertársak idézése mellőzhető.

40. § *[A keresethez csatlakozás]*

(1) A 36. § szerinti alperesi pertársaság esetén a perfelvételt lezáró végzés meghozataláig a keresethez bármelyik alperes csatlakozhat, aki a kereset teljesítését nem ellenzi. Ha a bíróság a keresethez csatlakozást engedélyezi, a keresethez csatlakozó nyilatkozat a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően nem vonható vissza.

(2) A keresethez csatlakozó alperes – a költségekre és a bizonyításra vonatkozó rendelkezések alkalmazása során – a felperessel azonos érdekű félnek, a keresethez nem csatlakozó alperessel szemben ellenérdekű félnek minősül.

(3) Ha a keresethez csatlakozó nyilatkozat megtétele a jóhiszemű joggyakorlás követelményével ellentétes, a bíróság a keresethez csatlakozás iránti kérelmet elutasítja. Ha az alperes a keresethez csatlakozás engedélyezését követően a keresethez csatlakozásra vonatkozó jogát rosszhiszeműen gyakorolja, a bíróság az alperes érintett perbeli cselekményeit mellőzi, illetve a per egyéb adatait is figyelembe véve bírálja el. Az e bekezdésen alapuló döntéseit a bíróság legkésőbb az ítéletében köteles megindokolni.

(4) A keresethez csatlakozó alperes perbeli cselekményei a határidőt, határnapot vagy perbeli cselekményt elmulasztó pertársra nem hatnak ki.

(5) A keresethez csatlakozó alperes pervesztesség esetén a perköltségnek kizárólag azt a részét téríti meg, amely a saját perbeli cselekményei folytán merült fel.

14. Beavatkozás a perbe

41. § *[Önkéntes beavatkozás]*

(1) Akinek jogi érdeke fűződik ahhoz, hogy a más személyek között folyamatban lévő per miként dőljön el, a perbe az azonos érdekű fél pernyertességének előmozdítása érdekében beavatkozhat.

(2) A beavatkozás bíróság részére történő bejelentésének – a (3) bekezdésben foglalt kivétellel – a perfelvételt lezáró végzés meghozataláig van helye. Az e határidőt követően tett nyilatkozat hatálytalan.

(3) Ha a perben hozott ítélet anyagi jogerőhatása jogszabály alapján a beavatkozónak az ellenféllel szemben fennálló jogviszonyára is kiterjed és a beavatkozó a fél pernyertességéhez fűződő jogi érdekéről önhibáján kívül a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően szerez tudomást – a tudomásszerzés időpontjának valószínűsítése mellett –, a tudomásszerzést követő harminc napon belül a perbe beavatkozhat. Az e bekezdésben meghatározott esetben beavatkozásnak legfeljebb az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig van helye.

42. § *[A beavatkozás bejelentése]*

A beavatkozást írásban vagy a tárgyaláson szóban kell bejelenteni. A beavatkozónak meg kell jelölnie, hogy melyik fél pernyertességét kívánja előmozdítani, továbbá, hogy a fél pernyertességéhez milyen jogi érdeke fűződik.

43. § *[Határozathozatal a beavatkozás tárgyában, a beavatkozó kizárása]*

(1) A beavatkozás bejelentését a felekkel közölni kell. A bíróság a beavatkozás engedélyezése tárgyában a határozathozatal előtt a feleket és a beavatkozót szükség esetén meghallgatja.

(2) Ha a per folyamán derül ki, hogy beavatkozásnak nem lett volna helye, vagy a beavatkozást megalapozó jogi érdek bármely okból megszűnt, a bíróság a beavatkozót – a felek és a beavatkozó meghallgatása után – a perből kizárja.

(3) Ha a perben hozott ítélet anyagi jogerőhatása jogszabály alapján a beavatkozónak az ellenféllel szemben fennálló jogviszonyára is kiterjed, a beavatkozó a beavatkozás iránti kérelmet elutasító, valamint a beavatkozót a perből kizáró határozat ellen külön fellebbezéssel élhet; a perből kizáró határozat jogerős elintézéséig a beavatkozó a perbeli jogosultságait gyakorolhatja.

(4) A (3) bekezdés szerinti beavatkozás iránti kérelmet elutasító vagy a beavatkozót a perből kizáró határozat ellen előterjesztett fellebbezést – ha a fellebbezési, illetve észrevételezési határidő valamennyi féllel szemben lejárt, illetve ha a fellebbezést, észrevételt valamennyi fél hiánytalanul benyújtotta – az elsőfokú bíróság a szükséges periratokkal együtt legkésőbb nyolc napon belül felterjeszti a másodfokú bírósághoz, amely annak érkezésétől számított tizenöt napon belül határoz.

44. § *[A beavatkozás egyes eljárási szabályai, a beavatkozó jogállása]*

(1) A beavatkozó a perbeli jogosultságait a beavatkozást engedélyező határozat meghozatalát követően gyakorolhatja.

(2) A féllel közlendő határozatokat és iratokat, valamint a tárgyalásra szóló idézést a beavatkozóval is közölni kell. Ha a beavatkozó meghallgatása szükséges, a bíróság a beavatkozót a fél személyes meghallgatására vonatkozó szabályok szerint hallgatja meg.

(3) Ha a beavatkozás bejelentésére a perfelvételt lezáró végzés meghozatala előtt kerül sor, a bíróság a perfelvételt mindaddig nem zárhatja le, amíg

a) a beavatkozás tárgyában jogerős határozatot nem hoz, és

b) lehetőséget nem biztosít arra, hogy a beavatkozó a perfelvételi szakban közölhető nyilatkozatait előadhassa, valamint arra a felek is nyilatkozhassanak.

(4) Ha a beavatkozásra a 41. § (3) bekezdése szerint a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően kerül sor, a perfelvétel kiegészítése elrendelésének nincs helye, de a beavatkozó a beavatkozást engedélyező határozat közlésétől számított tizenöt napon belül bizonyítási indítványt terjeszthet elő, illetve bizonyítékot bocsáthat rendelkezésre. E határidőt követően előterjesztett bizonyítási indítványt, illetve bizonyítékot a bíróság figyelmen kívül hagyja.

(5) A beavatkozó – az egyezséget, az elismerést és a jogról való lemondást kivéve – minden cselekményre jogosult, amelyet az általa támogatott fél megtehet, cselekményeinek azonban csak annyiban van hatálya, amennyiben a fél a cselekményt elmulasztja, illetve amennyiben a beavatkozó cselekményei a fél cselekményeivel nem állnak ellentétben. Ha a perben hozott ítélet anyagi jogerőhatása jogszabály alapján a beavatkozónak az ellenféllel szemben fennálló jogviszonyára is kiterjed, a beavatkozó cselekményei akkor is hatályosak, ha azok az általa támogatott fél cselekményeivel ellentétben állnak; az ilyen ellentétes cselekmények befolyását az ügy eldöntésére a bíróság a per egyéb adatait is figyelembe véve bírálja el.

(6) Ha a peres eljárás során a jogi képviselet kötelező, e törvény kötelező jogi képviselet esetén alkalmazandó rendelkezéseit a beavatkozó vonatkozásában is alkalmazni kell.

45. § *[A perbehívás feltétele, bejelentése]*

(1) Az a fél, aki pervesztessége esetére harmadik személy ellen kíván követelést érvényesíteni vagy harmadik személy követelésétől tart, ezt a harmadik személyt perbe hívhatja. Perbehívással a beavatkozó és a perbehívott is élhet.

(2) A perbehívás bíróság részére történő bejelentésének – a (3) bekezdésben foglalt kivétellel –,

a) az alperes részéről a kereset közlésétől számított negyvenöt napon belül vagy a bíróság által az ellenkérelem előterjesztésére meghosszabbított határidőn belül,

b) a felperes részéről a keresettel szembeni írásbeli ellenkérelem, illetve a viszontkereset-levél, keresettel szembeni beszámítás vele történő közlésétől számított harminc napon belül,

c) a perindítás joghatásainak beállását követően perbe belépett vagy perbe vont személy részéről a perbelépésétől számított harminc napon belül,

de legkésőbb a perfelvételt lezáró végzés meghozataláig van helye.

(3) A perfelvételi szakban utóbb előterjesztett keresetváltoztatás vagy ellenkérelem-változtatás esetén a perbehívás bejelentésének a kérelemváltoztatás közlésétől számított harminc napon belül, de legkésőbb a perfelvételt lezáró végzés meghozataláig van helye.

(4) A (2) vagy (3) bekezdésben meghatározott határidőt követően tett perbehívást bejelentő nyilatkozat hatálytalan.

(5) A perbehívást írásban vagy a tárgyaláson szóban kell bejelenteni, egyúttal meg kell jelölni a perbehívás okát. A perbehívást a perbehívónak a perbehívottal írásban közölnie kell, abban meg kell jelölnie a perbehívás okát, és röviden elő kell adnia a per állását. A közlés perbehívott általi átvételét és annak időpontját a perbehívónak a perbehívás bejelentésekor okirattal igazolnia kell. A perbehívást az ellenféllel is közölni kell.

(6) Ha a perbehívó által igazolt közlést követő harminc napon belül a perbehívott a bíróság felé a perbehívás elfogadásáról nem nyilatkozik, úgy kell tekinteni, hogy a perbehívott a perbehívást nem fogadja el. A határidőt követően tett nyilatkozat hatálytalan.

(7) Ha a fél perbehívást bejelentő nyilatkozata hatályos, a bíróság a perfelvételt mindaddig nem zárhatja le, amíg a perbehívó által igazolt közlést követő harminc napon belül a perbehívott a perbehívás elfogadását be nem jelenti, vagy e határidő – a perbehívott nyilatkozata hiányában – eredménytelenül le nem telik.

46. § *[A perbehívás egyéb szabályai]*

(1) Ha a perbehívott a perbehívást elfogadja, a perbehívóhoz beavatkozóként csatlakozhat; ezt akár írásban, akár a tárgyaláson szóban is bejelentheti. A perbehívóhoz történő csatlakozás engedélyezésére és a perbehívott jogállására a beavatkozás szabályait kell alkalmazni.

(2) A perbehívás elfogadása nem jelenti azt, hogy ezzel a perbehívott a kötelezettségét a perbehívóval szemben elismerné. A perbehívó és a perbehívott közötti jogviszony ebben a perben nem dönthető el.

15. Változások a felek személyében

47. § *[Perbeli jogutódlás]*

(1) Ha a per alapjául szolgáló jogviszonyban jogszabály alapján valamelyik fél helyébe a keresetlevél beadása után jogutód lép, a jogutód a perbe félként önként beléphet, vagy az alperes jogutódját az ellenfél is perbe vonhatja.

(2) A felperes jogutódját csak akkor lehet perbe vonni, ha a jogutódlás a felperes halála vagy jogutódlással történő megszűnése miatt következett be.

(3) A felperesi jogutód önkéntes perbelépéséhez a felperes hozzájárulása, az alperesi jogutód önkéntes perbelépéséhez pedig mindkét fél hozzájárulása szükséges. Hozzájárulásra nincs szükség, ha a perbelépés azért történik, mert a jogelőd meghalt, jogutódlással megszűnt, vagy a perbeli jogutódlás jogszabályi rendelkezésen alapul, a jogutódlást azonban valószínűsíteni kell.

48. § *[A jogutódlás eljárási szabályai]*

(1) A jogutód perbelépése vagy perbevonása iránti kérelmet írásban vagy a tárgyaláson szóban kell bejelenteni; a bejelentést közölni kell a felekkel és a perbevont jogutóddal is.

(2) A perbelépés vagy perbevonás, továbbá a jogelődnek a perből történő elbocsátása tárgyában a bíróság a határozathozatal előtt a felet akkor is meghallgathatja, ha hozzájárulására nincs szükség.

(3) A jogutód perbelépése vagy perbevonása esetén – ha ez nem a jogelőd halála vagy megszűnése miatt történt – a jogelődöt kérelmére az ellenfél hozzájárulásával a perből el kell bocsátani.

(4) Ha a perbelépés vagy perbevonás e törvény rendelkezéseinek megfelel, a bíróság a perbelépést vagy perbevonást engedélyezi, ellenkező esetben a kérelmet visszautasítja.

(5) A jogutód a perből elbocsátott jogelődjének helyébe lép; a jogelőd elbocsátásáig végzett perbeli cselekmények és az addig meghozott bírói határozatok vele szemben is hatályosak.

(6) Ha a jogelődöt a perből nem bocsátják el, a jogutód a perben a jogelőd pertársaként vesz részt.

49. § *[A pertárgy igénylése]*

(1) Ha a per tárgyát harmadik személy – akár jogutódként, akár más jogcímen – egészen vagy részben a maga részére igényli, az alperes a perfelvételt lezáró végzés meghozataláig az igénylő perbeállítását kezdeményezheti.

(2) A perbeállítás kezdeményezését a bíróság részére írásban vagy a tárgyaláson szóban kell bejelenteni, egyúttal meg kell jelölni a perbeállítás kezdeményezésének okát.

(3) Az alperesnek a perbeállítás kezdeményezésének bejelentésével egyidejűleg okirattal kell igazolnia a per tárgyának bírósági letétbe helyezését a visszavétel jogáról való lemondás mellett.

(4) A perbeállítást kezdeményező nyilatkozatot közölni kell az igénylővel és a felperessel is, az igénylőt röviden tájékoztatni kell a per állásáról. Ha a bíróság felhívásának közlésétől számított harminc napon belül az igénylő a bíróság felé a perbelépésről nem nyilatkozik, úgy kell tekinteni, hogy nem kíván a perbe belépni. A határidőt követően tett nyilatkozat hatálytalan.

(5) Ha az igénylő a (4) bekezdésben meghatározott határidőben úgy nyilatkozik, hogy perbe kíván lépni, és az alperes a per tárgyát a visszavétel jogáról való lemondás mellett – teljesítés céljából – bírósági letétbe helyezte, a bíróság engedélyezi az igénylő perbelépését, egyidejűleg az alperest a perből elbocsátja. A pert a felperes és az igénylő, mint új alperes között kell tovább folytatni. Ha a perbeállítás kezdeményezése e törvény rendelkezéseinek nem felel meg, a bíróság a perbeállítás iránti kezdeményezést visszautasítja.

50. § *[Elődmegnevezés]*

(1) Az az alperes, aki ellen olyan jog iránt indítanak pert, amelyet ő harmadik személy nevében gyakorol, e harmadik személy perbeállítását a perfelvételt lezáró végzés meghozataláig kezdeményezheti.

(2) Az (1) bekezdés szerinti perbeállítás kezdeményezése során a 49. § (2) és (4) bekezdését kell alkalmazni.

(3) Ha a harmadik személy elismeri, hogy a vitás jogot az alperes az ő nevében gyakorolja, és a bíróság felhívásának közlésétől számított harminc napon belül úgy nyilatkozik, hogy perbe kíván lépni, a bíróság a perbelépést engedélyezi, az alperest – kérelmére – a felperes beleegyezésével a perből elbocsátja. A pert a felperes és az alperes helyébe lépő harmadik személy között kell tovább folytatni. Ha a perbeállítás kezdeményezése e törvény rendelkezéseinek nem felel meg, a bíróság a perbeállítás iránti kezdeményezést visszautasítja.

51. § *[Téves perlés]*

Ha a felperes a pert nem az ellen indította meg, akivel szemben az igény érvényesíthető, a perfelvételt lezáró végzés meghozataláig alperesként perbe vonhatja az általa megjelölt másik személyt. Ha a bíróság a perbevonást engedélyezi, a felperes által megjelölt személlyel mint alperessel a keresetet közli, és a korábbi alperest a perből elbocsátja, feltéve, hogy a perre az új alperessel szemben hatásköre és illetékessége van. Ha a perbevonás iránti kérelem e törvény rendelkezéseinek nem felel meg, a bíróság a kérelmet visszautasítja.

52. § *[Felperesi perbelépés a pertárs jogán]*

(1) Az, akinek igénye érvényesítése céljából jogszabályban erre feljogosított személy vagy szervezet (a továbbiakban együtt: perindításra feljogosított személy), illetve az ügyész pert indított, a perbe történő belépése esetén a perben félként vesz részt.

(2) A más által indított perbe az, aki a per megindítására

a) jogszabály alapján, illetve a 37. § *a)* és *b)* pontja alapján maga is jogosult lett volna, a perfelvételt lezáró végzés meghozataláig,

b) a 36. § alapján maga is jogosult lett volna, az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig

a felperes pertársaként a perbe beléphet.

(3) Ha az (1) és a (2) bekezdés szerinti pertársak perbeli cselekményei vagy előadásai egymástól eltérnek – a 37. § *b)* pontjára tekintettel történő perbelépés esetét kivéve –, a bíróság azokat a per egyéb adatait is figyelembe véve bírálja el.

53. § *[További alperes perbevonása]*

A felperes – a jogutódlás esetét kivéve –

a) a 37. § *a)* és *b)* pontja szerinti pertársaság keletkezése esetén a perfelvételt lezáró végzés meghozataláig,

b) a 36. § szerinti pertársaság keletkezése esetén az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig

vonhat perbe további alperest.

54. § *[A keresetkiterjesztés engedélyezése, a keresetkiterjesztés iránti kérelem visszautasítása]*

(1) Ha az 52. § (2) bekezdése szerinti perbelépés, illetve az 53. § szerinti perbevonás e törvény rendelkezéseinek megfelel, a bíróság a perbelépést, illetve a perbevonást engedélyezi, ellenkező esetben a kérelmet visszautasítja.

(2) A bíróság az 52. § (2) bekezdése szerinti perbelépés, illetve az 53. § szerinti perbevonás iránti kérelmet visszautasítja, ha

a) a személyváltozás törvény által meg nem engedett pertársaságot eredményezne,

b) a személyváltozás bejelentése elkésett, vagy

c) a személyváltozást kezdeményező személy – bírósági felhívás ellenére – nem terjeszt elő a keresetlevélre vonatkozó szabályoknak megfelelő, a személyváltozással összefüggő keresetet.

55. § *[Pénzbírság alkalmazása személyváltozás késedelmes kezdeményezése esetén]*

(1) Ha az 52. § (2) bekezdés *b)* pontja szerinti perbelépésre vagy az 53. § *b)* pontja szerinti perbevonásra a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően kerül sor, a perbe belépőnek, vagy a perbevonást kezdeményezőnek valószínűsítenie kell, hogy a perbelépés, perbevonás szükségességéről, illetve a perről csak a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően értesült, ellenkező esetben a bíróság pénzbírsággal sújtja.

(2) Ha a 49–51. §, az 52. § (2) bekezdés *a)* pontja, illetve az 53. § *a)* pontja szerinti esetekben a perfelvételi tárgyalást, illetve a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát – kizárólag a perbeállítás kezdeményezése, a perbevonás vagy perbelépés miatt – kell elhalasztani és a rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható, hogy a halasztásra a személyváltozást kezdeményező fél, képviselő vagy más perbeli személy indokolatlanul késedelmes nyilatkozata miatt került sor, a bíróság e személyt pénzbírsággal sújtja.

56. § *[Perorvoslat személyváltozás esetén]*

(1) A 49–51. § szerinti esetekben a perbelépés, valamint a perből történő elbocsátás tárgyában hozott határozat ellen külön fellebbezésnek van helye.

(2) A 47. § és a 48. §, valamint az 54. § szerinti perbelépés-, perbevonás iránti kérelmet, illetve a perből történő elbocsátás iránti kérelmet visszautasító határozat ellen külön fellebbezésnek van helye.

16. A támogató részvétele a perben

57. § *[A támogató jogai, kötelességei és szerepe a perben]*

(1) Ha a fél részére a gyámhatóság támogatót vagy hivatásos támogatót (a továbbiakban együtt: támogató) rendelt ki, a támogató

a) a féllel egyidejűleg a per során valamennyi eljárási cselekménynél – ideértve a nyilvánosság kizárásával megtartott tárgyalást is – jelen lehet, távolléte azonban az eljárási cselekmény teljesítésének, valamint a per folytatásának nem akadálya,

b) a jognyilatkozat megtételének elősegítése érdekében a féllel – a tárgyalás rendjét meg nem zavaró módon – egyeztethet.

(2) A támogató az általa támogatott fél helyett nyilatkozattételre nem jogosult.

(3) A bíróság az (1) és (2) bekezdésben foglaltakról a felet és a jelen lévő támogatót tájékoztatja.

(4) A támogató perbeli eljárási cselekményen történő részvételéről a támogatott fél gondoskodik, a bíróság ezzel kapcsolatos intézkedést nem tesz.

(5) A támogatói minőséget igazoló gyámhatósági határozatot vagy tanúsítványt az első olyan eljárási cselekménynél kell a bíróságnak bemutatni, amelyen a támogatott személy a támogatóval együtt vesz részt.

17. Az ügyész részvétele a perben

58. § *[Az illetékes ügyész]*

A bíróság előtt az ügyészségről szóló törvény rendelkezéseire figyelemmel eljárni jogosult illetékes ügyész jár el.

59. § *[Az ügyész általános perindítási, fellépési joga]*

(1) Az ügyész a felek rendelkezési jogának tiszteletben tartása mellett pert indíthat, ha a jogosult a jogainak védelmére bármely okból nem képes.

(2) Nem indíthat az ügyész pert olyan jog iránt, amelyet csak jogszabályban meghatározott személy vagy szervezet érvényesíthet.

(3) Ha az ügyészt az (1) bekezdésben meghatározott perindítási jog megilleti, de a perbeli részvételét megalapozó körülmények a per folyamán állnak be, az ügyész a perben felléphet. Ha az ügyészi fellépés törvényi feltételei fennállnak, a bíróság erről az ügyészt értesíti.

(4) Az ügyészt a perben, illetve fellépése esetén megilletik mindazok a jogok, amelyek a felet megilletik, egyezséget azonban nem köthet, jogról nem mondhat le, illetve jogokat nem ismerhet el.

(5) Ha az ügyész és a jogosult fél perbeli cselekményei vagy előadásai egymástól eltérnek, a bíróság azokat a per egyéb adatait is figyelembe véve bírálja el.

(6) Az ügyész fellépése kötelező a büntetőeljárásról szóló törvény szerint a bíróságnak megküldött polgári jogi igény alapján indult perben.

(7) Ha a peres eljárás során a jogi képviselet kötelező, a perben félként személyesen részt vevő jogosult jogi képviseletét az ügyész részvétele pótolja.

60. § *[Az ügyész külön jogszabályon alapuló, önálló perindítási, perbelépési joga]*

(1) Abban a perben, amelynek megindítására törvény önállóan jogosítja fel az ügyészt, vagy amelyet ellene lehet indítani, az ügyész a fél jogait gyakorolja.

(2) Az ügyész a más által indított perbe – ha a per megindítására önállóan is jogosult lett volna – a felperes oldalán a perfelvételt lezáró végzés meghozataláig a perbe beléphet.

(3) Ha a fél és az ügyész perbeli cselekményei vagy előadásai egymástól eltérnek, a bíróság azokat a per egyéb adatait is figyelembe véve bírálja el.

18. A tolmács és a fordító részvétele a perben

61. § *[Tolmács és fordító]*

(1) A bíróság tolmácsot, jelnyelvi tolmácsot (a továbbiakban együtt: tolmács), illetve fordítót rendel ki, ha a 113. §-ban foglalt jogok érvényesülése érdekében vagy egyébként e törvénynek a nyelvhasználattal kapcsolatos rendelkezése értelmében szükséges.

(2) Ha jogszabály eltérően nem rendelkezik a kirendelt tolmácsra és fordítóra e törvény kirendelt szakértőre vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

62. § *[Fordítás szükségessége a perben]*

Fordítás szükségessége esetén – jogszabály, az Európai Unió kötelező jogi aktusa, illetve nemzetközi egyezmény eltérő rendelkezése hiányában – egyszerű fordítás alkalmazható. Ha a lefordított szöveg helyessége, illetve teljessége tekintetében kétely merül fel, hiteles fordítást kell alkalmazni.

VI. FEJEZET

KÉPVISELET

19. Összeférhetetlenség

63. § *[A képviseleti jog gyakorlásának kizártsága, képviselet érdekellentét esetén]*

(1) A képviselő a perben nem járhat el, ha az ellenérdekű fél ő maga vagy olyan személy, akit ugyancsak ő képvisel.

(2) Ha az (1) bekezdés szerinti érdekellentét nem természetes személy fél és annak törvényes képviselője, mint ellenérdekű fél között áll fenn, a fél képviseletére – törvény eltérő rendelkezése hiányában – ügygondnokot kell kirendelni. Ebben az esetben az ügygondnok díját a felperes előlegezi.

20. Meghatalmazottak

64. § *[A meghatalmazott, több személy részére adott meghatalmazás]*

(1) Ha törvény egyes perbeli cselekményekre másként nem rendelkezik, a fél helyett az általa vagy törvényes képviselője által meghatalmazott képviselője is eljárhat.

(2) Több személy részére adott meghatalmazás esetén a felet a meghatalmazottak bármelyike képviselheti, azonban egy-egy perbeli cselekménynél, illetve jognyilatkozat megtételénél csak egyikük járhat el; az ezzel ellentétes kikötés hatálytalan. Ha a meghatalmazottak nyilatkozatai vagy cselekményei egymástól eltérnek, ezt a bíróság akként bírálja el, mintha magának a félnek a nyilatkozatai vagy cselekményei lennének eltérőek. Az ellentmondó nyilatkozatokból származó hátrányok jogorvoslat alapjául nem szolgálhatnak.

65. § *[A perben meghatalmazottként eljárni jogosultak]*

A perben meghatalmazottként eljárhat:

a) az ügyvéd és az ügyvédi iroda,

b) a jogtanácsos azokban a perekben, amelyekben jogszabály a képviseletre feljogosítja,

c) a fél hozzátartozója,

d) a fél pertársa, valamint a fél pertársának képviselője,

e) a közigazgatási szerv, egyéb költségvetési szerv vagy gazdálkodó szervezet, illetve egyéb nem természetes személy alkalmazottja munkáltatójának tevékenységével kapcsolatos pereiben,

f) az önkormányzatokat és azok szerveit érintő perekben az önkormányzati szerv alkalmazottja munkáltatója tevékenységével kapcsolatos pereiben, továbbá az önkormányzati szerv szervezeti és működési szabályzatában meghatározott tisztségviselő, ha a per – tárgya alapján – abba a szabályzatban meghatározott ügykörbe tartozik, amelyben a tisztségviselő eljárni jogosult, valamint

g) akit erre jogszabály feljogosít.

66. § *[A meghatalmazottak köréből kizárt személyek]*

Nem lehet meghatalmazott:

a) aki tizennyolcadik életévét nem töltötte be,

b) akit jogerős bírói ítélet a közügyektől eltiltott,

c) akit a bíróság – a per tárgyára, illetve a perbeli eljárási cselekményekre kiterjedő hatállyal – jogerősen gondnokság alá helyezett.

67. § *[A meghatalmazás alaki kellékei]*

(1) A meghatalmazást írásba kell foglalni vagy jegyzőkönyvbe kell mondani. A meghatalmazott köteles – a (3) bekezdésben foglalt kivétellel – eredeti meghatalmazását vagy annak hitelesített másolatát első beadványához mellékelni, vagy ha erre előbb kerül sor, az első bírósági jelentkezése alkalmával az iratokhoz csatolni.

(2) A meghatalmazást – a (3) és (4) bekezdésben foglalt kivétellel – közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba kell foglalni.

(3) Az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakban: E-ügyintézési tv.) szerinti rendelkezési nyilvántartásban (a továbbiakban: rendelkezési nyilvántartás) a meghatalmazásra vonatkozó jognyilatkozat csak a meghatalmazás elfogadásával és az elfogadó nyilatkozat rendelkezési nyilvántartásban történő rögzítésével érvényes.

(4) Az ügyvéd és a jogtanácsos meghatalmazásának igazolásáról jogszabály eltérően rendelkezhet.

(5) Az idegen nyelven kiállított meghatalmazás hiteles magyar fordítását csak akkor kell bemutatni, ha ezt a bíróság szükségesnek tartja.

68. § *[A meghatalmazás terjedelme, a meghatalmazott helyettesítése, a meghatalmazás korlátozása]*

(1) A meghatalmazás akár a per vitelére, akár egyes perbeli cselekményekre szólhat. A meghatalmazásból egyértelműen ki kell tűnnie, hogy annak hatálya mely ügyre vagy ügykörre terjed ki.

(2) A per vitelére szóló meghatalmazás kiterjed a perrel kapcsolatos minden nyilatkozatra és cselekményre, ideértve a viszontkereset indítását, továbbá a biztosítási intézkedésekkel kapcsolatos eljárást is.

(3) A per vitelére szóló meghatalmazás – külön kikötés hiányában – kiterjed továbbá a végrehajtási eljárásra, valamint az annak során, azzal összefüggésben indított perre, a perorvoslati eljárásokra, valamint a peres pénznek vagy dolognak és az eljárási költségeknek az átvételére is.

(4) A meghatalmazott ügyvéd vagy ügyvédi iroda a helyettesítésével – ha a meghatalmazásból más nem tűnik ki – más ügyvédet vagy ügyvédi irodát is megbízhat.

(5) A meghatalmazás korlátozása csak annyiban hatályos, amennyiben az magából a meghatalmazásból kitűnik.

69. § *[A meghatalmazás megszűnésének és utólagos rendelkezési nyilvántartásba vételének hatálya a bírósággal és az ellenféllel szemben]*

(1) A meghatalmazásnak visszavonás, felmondás, a fél halála vagy jogutód nélküli megszűnése folytán bekövetkező megszűnése a bírósággal szemben a bíróságnak történő bejelentéstől, az ellenféllel szemben pedig a vele történő közléstől hatályos.

(2) Ha a per megindítását követően kerül sor a meghatalmazás rendelkezési nyilvántartásba vételére vagy a rendelkezési nyilvántartásba vett meghatalmazás módosítására, e jognyilatkozatok a bírósággal szemben a bíróságnak történő bejelentéstől, az ellenféllel szemben pedig a vele történő közléstől hatályosak.

70. § *[A képviseleti jogosultság vizsgálata]*

A meghatalmazott képviseleti jogosultságát a bíróság az eljárás bármely szakaszában hivatalból vizsgálja.

71. § *[Általános meghatalmazás]*

(1) A képviselő részére olyan meghatalmazás is adható, amely őt perek vitelére általánosságban jogosítja fel (a továbbiakban: általános meghatalmazás).

(2) Az általános meghatalmazást, valamint annak bármely okból történő megszűnését nyilvántartásba vétel végett a bíróságnál be kell jelenteni. A bíróság által nyilvántartásba vett általános meghatalmazás pótolja az egyes perekre szóló külön meghatalmazást.

(3) Az általános meghatalmazások országos és közhiteles nyilvántartását az Országos Bírósági Hivatal elnöke működteti. Az ellenkező bizonyításáig vélelmezni kell a nyilvántartásba bejegyzett képviseleti jogról, hogy az fennáll; a nyilvántartásból törölt adatról pedig, hogy az nem áll fenn. Az általános meghatalmazások közhitelességére és ennek eljárási jogi joghatásaira a nyilvántartásba bejegyzett jogok tekintetében a Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni.

(4) A meghatalmazásra vonatkozó rendelkezések az e §-ban foglalt eltérésekkel az általános meghatalmazásra is irányadók.

21. Kötelező jogi képviselet

72. § *[Kötelező jogi képviselet, a kötelező jogi képviselet alóli kivételek]*

(1) A peres eljárás során a jogi képviselet kötelező, kivéve, ha törvény eltérően rendelkezik.

(2) Törvény eltérő rendelkezése hiányában nem kötelező a jogi képviselet a járásbíróság hatáskörébe tartozó perekben – ideértve a fellebbezési és perújítási eljárást is –, valamint a járásbíróság hatáskörébe tartozó perrel összefüggő felülvizsgálati eljárásban az ellenkérelmet előterjesztő fél számára.

73. § *[Tájékoztatás a kötelező jogi képviseletről]*

(1) A bíróság a jogi képviselő meghatalmazásának szükségességéről, a pártfogó ügyvédi képviselet engedélyezésének lehetőségéről, valamint a jogi képviselő közreműködése nélkül történő eljárás jogkövetkezményeiről

a) a felperest a keresetlevelet visszautasító végzésben – ha a felperes az eljárás folyamán lép perbe, első jelentkezése alkalmával, ha pedig a felperest az eljárás folyamán vonják perbe, a perbevonás közlésével egyidejűleg –,

b) az alperest a kereset közlésével egyidejűleg – ha az alperes az eljárás folyamán lép perbe, első jelentkezése alkalmával, ha pedig az alperest az eljárás folyamán vonják perbe, vagy perbeállítása kezdeményezése miatt lép perbe, a perbevonás, perbeállítás kezdeményezésének közlésével egyidejűleg –

tájékoztatja.

(2) Ha az eljárás folyamán perbe belépő, jogi képviselő nélkül eljáró felet a bíróság a kötelező jogi képviselet szükségességéről első jelentkezése alkalmával tájékoztatja és a fél részéről később nem pótolható perbeli cselekmény elvégzésére, illetve nyilatkozat megtételére lenne szükség, a bíróság a félnek megfelelő határidőt biztosít a jogi képviselet pótlására és ezzel egyidejűleg a perbeli cselekmény elvégzésére, illetve a nyilatkozat megtételére. Szükség esetén a tárgyalás elhalasztásának, illetve szükséges keretben történő megismétlésének is helye lehet.

(3) Ha a bíróság – amelynek eljárása során a jogi képviselet kötelező – az ügyben áttétel vagy kijelölés folytán jár el és a keresetlevelet eredetileg olyan bírósághoz nyújtották be, amelynek eljárásában a jogi képviselet nem kötelező, a bíróság a jogi képviselő nélkül eljáró félnek megfelelő határidőt biztosít a jogi képviselet pótlására.

(4) Ha a jogi képviselet a perorvoslati eljárásban kötelező, a bíróság a feleket a jogi képviselő meghatalmazásának szükségességéről, a pártfogó ügyvédi képviselet engedélyezésének lehetőségéről, valamint a jogi képviselő közreműködése nélkül történő eljárás jogkövetkezményeiről a perorvoslattal megtámadható határozatban tájékoztatja.

74. § *[A jogi képviselő hiányának jogkövetkezményei kötelező jogi képviselet esetén]*

(1) Ha a peres eljárás bármely szakaszában a jogi képviselet kötelező, a jogi képviselő közreműködése nélkül eljáró fél perbeli cselekménye és nyilatkozata hatálytalan – úgy kell tekinteni, hogy a fél perbeli cselekményt, nyilatkozatot egyáltalán nem tesz –, kivéve, ha törvény az adott perbeli cselekményre nézve a meghatalmazott útján történő eljárást kizárja.

(2) Ha a perorvoslati kérelmet előterjesztő fél jogi képviselővel nem rendelkezik – annak ellenére, hogy a jogi képviselő meghatalmazásának szükségességéről a bíróság a perorvoslattal megtámadható határozatban tájékoztatta –, a perorvoslati kérelmet a bíróság hiánypótlási felhívás kiadása nélkül visszautasítja; e végzés ellen külön fellebbezésnek van helye.

(3) Ha a felperes a megszűnt jogi képviseletének pótlásáról felhívás ellenére nem gondoskodik, a bíróság az eljárást megszünteti. Ha a viszontkeresetet előterjesztő alperes megszűnt jogi képviseletének pótlásáról felhívás ellenére nem gondoskodik, a bíróság az eljárást részlegesen, a viszontkereset tekintetében megszünteti.

(4) A fél jogi képviseletének hiánya nem akadálya a határozat kihirdetésének és kézbesítésének. Ebben az esetben a határozatot közvetlenül a féllel kell közölni.

75. § *[Eljárásra jogosultak kötelező jogi képviselet esetén]*

(1) A 72. § (1) bekezdésének alkalmazásában jogi képviselőnek kell tekinteni:
a) az ügyvédet és az ügyvédi irodát,
b) a jogtanácsost, azokban a perekben, amelyekben jogszabály a képviseletre feljogosítja,
c) a jogi személy bíróság képviseletére jogosult bírót,
d) a Legfőbb Ügyészség képviseletére jogosult ügyészt, valamint
e) törvényben meghatározott egyéb személyeket.
(2) Ha a jogi képviselet kötelező – törvény eltérő rendelkezése hiányában –
a) a jogi szakvizsgával rendelkező személy saját ügyében,
b) az ügyész abban a perben, amelynek megindítására törvény jogosítja fel, vagy amelyet ellene lehet indítani, illetve amelyben törvény alapján felléphet
jogi képviselő nélkül is eljárhat, őt úgy kell tekinteni, mintha jogi képviselővel járna el.
(3) Ügyvédjelölt és jogi előadó a jogi képviseletre kötelezett fél nevében kizárólag az iratok megtekintése, azokról másolat kérése vagy készítése érdekében járhat el.
(4) A (2) bekezdés *a)* pontjában foglaltak alkalmazása esetén a jogi szakvizsgával rendelkező félnek a jogi szakvizsga megszerzését igazoló okiratot, az azzal egyenértékű okiratot vagy ezek hiteles másolatát azon eljárási szakaszban történő első jelentkezésekor kell a bíróságnak bemutatnia vagy a beadványához csatolnia, amelyben a jogi képviselet a fél számára kötelező. Ha a jogi szakvizsga megszerzését igazoló okiratot, az azzal egyenértékű okiratot vagy ezek hiteles másolatát a bíróságnak bemutatták, ennek tényét elegendő a jegyzőkönyvben rögzíteni, azt az iratokhoz nem kell csatolni.

22. Az ügygondnok jogállása

76. § *[Az ügygondnokrendelés esetei]*
A bíróság a fél részére ügygondnokot rendel, ha
a) a cselekvőképtelen félnek nincs törvényes képviselője,
b) az ismeretlen helyen tartózkodó félnek nincs sem törvényes képviselője, sem meghatalmazottja,
c) a nem természetes személy félnek nincs törvényes képviselője, vagy
d) törvény így rendelkezik.

77. § *[Az ügygondnokrendelés eljárási szabályai]*
(1) A bíróság az ügygondnokot – törvény eltérő rendelkezése hiányában – az ellenfél kérelmére rendeli ki.
(2) A bíróság ügygondnokként ügyvédet vagy ügyvédi irodát rendelhet ki.
(3) Az ügygondnokot a perben – a (4) bekezdésben foglalt kivételekkel – a per vitelére meghatalmazott jogállása illeti meg.
(4) Az ügygondnok
a) a bíróság külön felhatalmazása nélkül peres pénzt vagy dolgot nem vehet át, valamint
b) egyezséget nem köthet, jogot nem ismerhet el és jogról nem mondhat le, kivéve, ha ezáltal az általa képviselt felet nyilvánvaló károsodástól óvja meg.
(5) Az ügygondnok kirendelésének a hatálya – a (6) bekezdésben foglalt kivétellel – kiterjed
a) a per egész tartamára, ideértve a perorvoslati eljárásokat is, valamint
b) a végrehajtási eljárásra, ideértve az annak során, azzal összefüggésben indított pereket is.
(6) Ha az ügygondnok kirendelésére okot adó körülmény az eljárás folyamán megszűnik, a bíróság az ügygondnokot a kirendelés alól felmenti.

(7) Az ügygondnok jogszabályban meghatározott díjazásra jogosult. A bíróság az ügygondnok díját legkésőbb felmentésekor, ennek hiányában legkésőbb az eljárást befejező határozatban határozza meg. Az ügygondnok díjáról rendelkező határozat ellen az ügygondnok és a felek külön fellebbezéssel élhetnek.

VII. FEJEZET

KÖLTSÉGEK

23. A költségek előlegezése

78. § *[Költségek előlegeztetése]*

(1) A bíróság a perben nem álló személynél felmerült költség előlegezéséről annak felmerülésekor határoz; arra kötelezi a felet, hogy a költséget a személynek közvetlenül fizesse meg, vagy – ha az célszerű – elrendeli, hogy a költség összegét a bíróságnál helyezze letétbe.

(2) Ha valószínű, hogy a felmerülő költségek jelentősebb összeget érnek el, vagy más körülmények ezt indokolttá teszik, a bíróság a költségek felmerülése előtt is elrendelheti, hogy a fél a költségek fedezésére előreláthatóan szükséges összeget helyezze letétbe.

(3) A bíróság az általa meghatározott költséget a letétbe helyezett összegből kiutalja. Ha a meghatározott költséget az előzetesen letétbe helyezett összeg nem fedezi vagy meghaladja, a bíróság a költség meghatározásával egyidejűleg a felet a különbözet előlegezésére kötelezi vagy elrendeli annak visszafizetését.

(4) A bíróság az ügygondnoki díj, a kirendelt szakértő díja és a külföldi kézbesítésnek az Európai Unió kötelező jogi aktusa vagy nemzetközi egyezmény szerinti költsége fedezésére előreláthatóan szükséges összeg letétbe helyezését köteles elrendelni.

79. § *[Költségek előlegezésére kötelezettek]*

(1) Törvény eltérő rendelkezése hiányában a bizonyítással járó költséget a bizonyító fél előlegezi. Ha a bizonyító fél ellenfele nem mentes a költség előlegezése alól és önként vállalja, a költséget vagy annak egy részét a bizonyító fél ellenfele előlegezi.

(2) Ha jogszabály, az Európai Unió kötelező jogi aktusa vagy nemzetközi szerződés eltérően nem rendelkezik, a kirendelt tolmácsnak a bizonyítással nem összefüggő alkalmazásával járó költséget az a fél előlegezi, akinek a személye miatt a tolmács alkalmazása szükségessé vált.

(3) A kirendelt fordítónak a bizonyítással nem összefüggő alkalmazásával járó költséget a felperes előlegezi.

(4) A bírósági iratnak a bizonyítással nem összefüggő külföldi kézbesítése az Európai Unió kötelező jogi aktusa vagy nemzetközi egyezmény szerinti költségét a felperes előlegezi.

(5) A perben kirendelt ügygondnok díját az a fél előlegezi, aki az ügygondnok kirendelését kérte, illetve akinek perbeli cselekménye folytán a kirendelés szükségessé vált. Ettől eltérően az állam előlegezi annak az ügygondnoknak a díját, aki ellen jogszabály értelmében kell a keresetet megindítani.

(6) Az e törvényben megállapított kivételektől eltekintve a fél az ellenfél eljárása miatt felmerült költséget nem köteles előlegezni.

(7) Az állam előlegezi az ügyész, a perindításra feljogosított személy, az alperes részére kirendelt ügygondnok és azon ügygondnok eljárásával felmerült költséget, aki ellen jogszabály értelmében kell a keresetet megindítani.

(8) Az állam előlegezi a jogszabályban meghatározott és azt a költséget, amelynek előlegezésére a fél jogszabály, az Európai Unió kötelező jogi aktusa vagy nemzetközi szerződés rendelkezése, továbbá költségkedvezmény folytán nem köteles.

24. A perköltség viselése

80. § *[A perköltség fogalma]*

A perköltség a félnél – a perben vagy azt megelőzően – a jog perbeli érvényesítésével okozati összefüggésben és szükségképpen felmerült minden költség, ideértve a bíróság előtt történő megjelenéssel szükségképpen felmerült keresetkiesést is.

81. § *[A felszámítás]*

(1) A fél a perköltsége megtérítését annak felszámításával kérheti.

(2) A felszámítás során meg kell jelölni az igényelt költség összegét, a felmerülésének lényeges körülményeit, azt, hogy a perbe vitt mely jog érvényesítésével összefüggésben merült fel, és mindezeket a felszámítással egyidejűleg – szükség szerint – okirattal is igazolni kell. A bíróság által az eljárást befejező határozatban meghatározható költség az annak összegét szabályozó jogszabályi rendelkezésre utalással is felszámítható.

(3) A fél a felszámítását és a (2) bekezdés szerinti okiratot legkésőbb a tárgyalás berekesztéséig, ennek hiányában az eljárást befejező határozat meghozataláig terjesztheti elő. Önmagában a felszámítás vagy annak igazolása miatt a tárgyalás elhalasztásának nincs helye, kivéve, ha a fél a kötelezettségének a tárgyaláson önhibáján kívüli okból nem tudott eleget tenni.

(4) A fél a felszámítását a tárgyalás berekesztéséig, ennek hiányában az eljárást befejező határozat meghozataláig visszavonhatja. A visszavonást követően a visszavonással érintett költség újbóli felszámításának nincs helye.

(5) A jogi képviselővel eljáró fél a perköltségét kizárólag jogszabályban meghatározott költségjegyzék előterjesztése útján számíthatja fel.

82. § *[Döntés a perköltség viseléséről]*

(1) Ha törvény eltérően nem rendelkezik, a bíróság a felszámított perköltség viseléséről az eljárást befejező határozatban hivatalból dönt. Ha a bíróság a perköltség viseléséről nem az eljárást befejező határozatban dönt, határozatának a perköltségről döntő része ellen külön fellebbezésnek van helye.

(2) A bíróság meghatározza a perköltség összegét és a megtérítésére köteles személyt annak megfizetésére kötelezi. Ha a felek egymással szemben perköltség megtérítésére kötelesek, a bíróság csak a különbözet megfizetéséről rendelkezik.

(3) A bíróság a perköltség összegét a felszámítás és az ahhoz csatolt okiratok alapulvételével határozza meg. A felszámítani elmulasztott vagy a felszámítottnál magasabb összegű költséget a fél javára nem lehet figyelembe venni.

83. § *[A perköltségviselés általános szabályai]*

(1) Törvény eltérő rendelkezése hiányában a pernyertes fél perköltségét a pervesztes fél téríti meg.

(2) Részleges pernyertesség esetén a fél az ellenfél perköltségét a pervesztessége arányában téríti meg. Ha a pernyertesség és a pervesztesség aránya közötti különbség, valamint a fél és az ellenfél javára meghatározott perköltségek összege közötti különbség nem jelentős, egyik fél sem köteles perköltség megtérítésére.

(3) A (2) bekezdésben foglaltak alkalmazását mellőzni lehet, ha a per kártérítés vagy egyéb olyan követelés iránt folyik, amelynek összegszerű megítélése bírói mérlegeléstől függ, és a bíróság a követelt összegnél kevesebbet ítélt ugyan meg, de a követelt összeg nem tekinthető nyilvánvalóan túlzottnak.

(4) Ha a fél az érdemi tárgyalási szakban az önállóan elbírálható követelése összegét leszállította, a leszállított rész tekintetében pervesztesnek kell tekinteni, kivéve, ha a leszállításra azért került sor, mert az ellenfél a követelés egy részét utóbb teljesítette vagy a fél a perfelvétel lezárásáig önhibáján kívüli okból nem határozhatta meg a követelése mértékét.

(5) A megtérítési kötelezettséggel nem érintett perköltség vagy annak hányada annak a félnek a terhén marad, akinél az felmerült.

84. § *[A perköltség viselése egyezség esetén]*

A bíróság által jóváhagyott egyezség megkötése esetén a felek megállapodása szerinti fél téríti meg az ellenfele perköltségét. Megállapodás hiányában az egyezség szerint pernyertes fél perköltségét az egyezség szerint pervesztes fél téríti meg. Az egyezség szerinti részleges pernyertesség esetén a 83. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakat kell alkalmazni. Ha a pernyertesség és a pervesztesség aránya nem állapítható meg, egyik fél sem köteles perköltség megtérítésére.

85. § *[A perköltség viselése az eljárás megszüntetése esetén]*

(1) Az eljárás megszüntetése esetén az alperes perköltségét – a (2)–(4) bekezdésben foglalt kivétellel – a felperes téríti meg.

(2) Az eljárás elállás miatti megszüntetése esetén – ha az elállásra azért került sor, mert az alperes a követelést az eljárás megindítását követően teljesítette – a felperes perköltségét az alperes téríti meg.

(3) Az eljárás halál vagy megszűnés miatti megszüntetése esetén egyik fél sem téríti meg az ellenfele perköltségét.

(4) Az eljárásnak a felek közös kérelme miatti megszüntetése esetén a felek megállapodása szerinti fél téríti meg az ellenfele perköltségét. Megállapodás hiányában az alperes perköltségét a felperes téríti meg. Ha azonban a kérelem benyújtására azért került sor, mert az alperes a keresettel érvényesített jogot az eljárás megindítását követően elismerte vagy a keresettel érvényesített követelést teljesítette, a felperes perköltségét az alperes téríti meg.

86. § *[A szükségtelenül okozott perköltség vagy perköltségrész viselése]*

(1) Ha a fél a perfelvételi szakban a vele szemben érvényesített jogot és kérelmet az arra vonatkozó védekezésének előterjesztése nélkül elismeri, és a perre nem adott okot, a perköltségét az ellenfél téríti meg.

(2) Az a fél, aki egyes perbeli cselekményeket sikertelenül végez, egyes perbeli cselekményekkel indokolatlanul késedelmeskedik, valamely határnapot vagy határidőt mulaszt vagy más módon, akár a perben akár azt megelőzően az ellenfélnek feleslegesen, a perköltség körébe tartozó költséget okoz, ezek megtérítésére a per eredményére tekintet nélkül köteles.

(3) Ha a közvetítői eljárásban létrejött megállapodás ellenére a megállapodással rendezett jogvita tárgyában a megállapodást megkötő felek bármelyike a bírósághoz fordul, az alperes perköltségét a felperes téríti meg. A perköltségviselés általános szabályai irányadóak, ha a felperes kizárólag a megállapodásban foglaltak iránt, annak nem teljesítése miatt indít pert.

(4) Ha a kötelező közvetítői eljárásban létrejött megállapodás a jogszabályoknak megfelel, és a fél e körülmény ellenére a perben nem köt egyezséget, az ellenfél perköltségének a közvetítői eljárásban felmerült részét a per eredményére tekintet nélkül a fél téríti meg. Ha a kötelező közvetítői eljárásban létrejött megállapodás a jogszabályoknak nem felel meg és egyezségkötés hiányában a peres eljárást érdemben folytatni kell, az ellenfél perköltsége közvetítői eljárásban felmerült részének a felét a per eredményére tekintet nélkül a fél téríti meg.

(5) Kötelező közvetítői eljárás esetén, ha a fél igazolja, hogy közvetítő felkérését kezdeményezte vagy az első közvetítői megbeszélésen megjelent és a közvetítő felkérése vagy a közvetítői eljárás megindítása az ellenfél önhibából eredő mulasztása miatt hiúsult meg, a fél perköltségét az ellenfél téríti meg. Az önhiba hiányát a mulasztó félnek kell valószínűsítenie.

(6) A (3) bekezdésben foglaltak alkalmazandók, ha törvényben szabályozott békéltető testületi eljárásban határozattal jóváhagyott egyezség útján rendezett fogyasztói jogvita tárgyában fordul a felek bármelyike utóbb a bírósághoz, kivéve az egyezségben foglaltak nem teljesítése miatt a határozat végrehajtási záradékkal történő ellátása iránt indított eljárást.

87. § *[A perköltség viselése pertársaság esetén]*

(1) A 36. §-ban és a 37. § *a)* pontjában meghatározott pertársak a perköltséget egyetemlegesen térítik meg.

(2) Az egyéb pertársak a perköltséget a perbeli érdekeltségük arányában, ha azonban a pertársak perbeli érdekeltsége között nincs jelentős eltérés, akkor egyenlő arányban térítik meg. A perköltség azon részét, amely kizárólag a pertársak egyikének vagy egy részének perbeli cselekménye folytán merült fel, a többi pertárs nem köteles megtéríteni.

88. § *[A perköltség viselése az ügyész és a perindításra feljogosított személy perindítása, fellépése esetén]*

(1) Az ügyész, valamint a perindításra feljogosított személy és a perben érvényesített jog jogosultja közül a perköltséget az téríti meg, aki a pert megindította. Ha a pert megindítónak és a perben érvényesített jog jogosultjának eljárási cselekményei nem voltak összhangban, a perköltségrészt az téríti meg, akinek a cselekménye folytán a perköltségrész felmerült.

(2) Az ügyész, valamint a perindításra feljogosított személy helyett a perköltséget – jogszabályban meghatározott módon – az állam téríti meg.

89. § *[A perköltség viselése az ügygondnok ellen megindított per esetén]*

Ha jogszabály értelmében a pert ügygondnok ellen kell megindítani, az ügygondnok helyett a perköltséget – jogszabályban meghatározott módon – az állam téríti meg.

90. § *[A perköltség viselése beavatkozás esetén]*

(1) A beavatkozó által támogatott fél pernyertessége esetén a beavatkozó perköltségét a pervesztes fél téríti meg. A beavatkozóra a perköltség fogalmára és felszámítására vonatkozó szabályokat alkalmazni kell.

(2) A beavatkozó által támogatott fél pervesztessége esetén a beavatkozó téríti meg a pernyertes fél perköltségének azon részét, amely a beavatkozás miatt merült fel.

(3) Ha a perben hozott ítélet anyagi jogerőhatása jogszabály alapján a beavatkozónak az ellenféllel szemben fennálló jogviszonyára is kiterjed, az általa támogatott fél pervesztessége esetén az ellenfél perköltségét a beavatkozó az általa támogatott féllel egyetemlegesen téríti meg.

(4) A beavatkozás elutasítása esetén a beavatkozó téríti meg a beavatkozást ellenző fél perköltségének azon részét, amely a beavatkozás miatt merült fel.

(5) A 83–86. § rendelkezései e § esetében is irányadók; az e § szerinti pervesztes fél alatt a perköltség megtérítésére köteles felet, a pernyertes fél alatt a perköltség megtérítésére köteles fél ellenfelét is érteni kell.

91. § *[A perköltség viselése sikertelen perbehívás és perbeállítás esetén]*

(1) Ha a perbehívott a perbehívást nem fogadja el, vagy ha a perbehívóhoz történő csatlakozását elutasítják, a perbehívó fél téríti meg az ellenfél perköltségének azon részét, amely a perbehívás miatt merült fel.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni a sikertelen perbeállítás esetén is.

92. § *[A perköltség viselése a felek személyében bekövetkező változás esetén]*

(1) Perbeli jogutódlás esetén – ha a jogelődöt a perből nem bocsátják el – a jogelőd és a jogutód fél a perköltséget egyetemlegesen téríti meg.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltakat a pertárgyigénylés és az elődmegnevezés esetén is alkalmazni kell.

(3) Ha a bíróság az alperest azért bocsátja el a perből, mert a felperes nem az ellen indította meg a pert, akivel szemben a jog érvényesíthető, az elbocsátott alperes perköltségét a felperes téríti meg.

93. § *[Elkülönített perköltségrész viselése]*

(1) A 83–92. § alkalmazása során nem lehet figyelembe venni a perköltségnek azt a részét,

a) amelyet törvény értelmében tanú, szakértő vagy a perben nem álló más személy térít meg,

b) amelyet a fél törvény értelmében a per eredményére tekintet nélkül térít meg, és

c) amely a bírósági szervezet érdekkörében felmerült – egyébként elhárítható – ok következtében merült fel.

(2) A bíróság az (1) bekezdés szerinti perköltségrész viseléséről a felszámítását követően nyomban dönthet. A határozat ellen külön fellebbezésnek van helye.

(3) Az (1) bekezdés *c)* pontja szerinti perköltségrészt jogszabályban meghatározott módon az állam téríti meg.

25. Költségkedvezmények

94. § *[A költségkedvezmények fajtái]*

(1) A felet – ideértve a beavatkozót is – a perben a jogai érvényesítésének az elősegítése érdekében az alábbi költségkedvezmények illethetik meg:

a) tárgyi és személyes költségmentesség,

b) tárgyi és személyes költségfeljegyzési jog,

c) tárgyi és személyes illetékmentesség,

d) tárgyi illetékfeljegyzési jog,

e) mérsékelt illeték,

f) pártfogó ügyvédi díj előlegezése vagy megfizetése alóli mentesség.

(2) Jogszabály eltérő rendelkezése hiányában a felet a személyes költségmentesség és a személyes költségfeljegyzési jog a jövedelmi- és vagyoni viszonyai alapján kérelemre, míg a személyes illetékmentesség a személye alapján hivatalból illeti meg. A felet a tárgyi kedvezmény az eljárás tárgyánál fogva, a mérsékelt illeték kedvezménye pedig meghatározott perbeli események bekövetkezése esetén hivatalból illeti meg.

(3) A felet az (1) bekezdés *f)* pontjában meghatározott kedvezmény jogszabályban meghatározott módon, a jogi segítségnyújtó szolgálat által engedélyezett pártfogó ügyvédi képviselet esetén illeti meg.

95. § *[A költségmentesség és a költségfeljegyzési jog tartalma]*

(1) Költségmentesség esetén a fél mentes

a) az illeték előzetes megfizetése,

b) – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a per során felmerülő költség előlegezése,

c) – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a meg nem fizetett illeték, továbbá az állam által előlegezett költség megfizetése, és

d) a perköltség-biztosíték letétele

alól.

(2) Költségfeljegyzési jog esetén a fél mentes

a) az illeték előzetes megfizetése, és

b) – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a per során felmerülő költség előlegezése
alól.

(3) Részleges személyes költségfeljegyzési jog esetén a felet a (2) bekezdésben meghatározott kedvezmény

a) az illeték és a költségek meghatározott hányadára, vagy

b) az illetékre, illetve tételesen meghatározott költségekre
illeti meg.

(4) A költségmentesség és a költségfeljegyzési jog nem terjed ki az ügygondnoki díjra.

(5) A költségmentesség nem mentesíti a felet a szükségtelen perbeli cselekmény meg nem fizetett illetékének és állam által előlegezett költségének a megfizetése alól.

(6) A költségmentesség nem mentesíti a felet a végrehajtási eljárás során meg nem fizetett illeték és az előlegezésre kötelezett szerv által előlegezett költség megfizetése alól.

96. § *[Az egyes illetékkedvezmények tartalma]*

(1) Illetékmentesség esetén a fél mentes

a) az illeték előzetes megfizetése, és

b) – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a meg nem fizetett illeték megfizetése
alól.

(2) Az illetékmentesség nem mentesíti a felet a végrehajtási eljárás során meg nem fizetett illeték megfizetése alól.

(3) Tárgyi illetékfeljegyzési jog esetén a fél mentes az illeték előzetes megfizetése alól.

(4) Mérsékelt illeték kedvezménye esetén a fél mentes az illeték egy részének a megfizetése alól.

97. § *[Egyes költségkedvezmények időbeli hatálya]*

(1) Jogszabály eltérő rendelkezése hiányában a költségmentesség, a költségfeljegyzési jog, az illetékmentesség és a tárgyi illetékfeljegyzési jog hatálya – kérelem esetén a kérelem előterjesztésétől kezdve – a per egész tartamára, valamint a végrehajtási eljárásra is kiterjed.

(2) A jogelőd fél részére engedélyezett személyes költségkedvezmény a jogutód félre nem terjed ki.

98. § *[A költségkedvezmény engedélyezése és megvonása]*

A személyes költségmentesség és a személyes költségfeljegyzési jog engedélyezése és az engedélyezett költségkedvezmény megvonása tárgyában a bíróság határoz. Az engedélyezés iránti kérelmet elutasító és az engedélyezett költségkedvezményt megvonó határozat ellen külön fellebbezésnek van helye.

99. § *[Döntés a tárgyi költségkedvezményről]*

Ha a fél a tárgyi költségkedvezmény fennállására alaptalanul hivatkozik, a bíróság határozatában a tárgyi kedvezmény fenn nem állását állapítja meg. A határozata ellen külön fellebbezésnek van helye.

100. § *[A költségkedvezmények egyéb szabályai]*

A költségmentességre, a költségfeljegyzési jogra, az illetékmentességre, a tárgyi illetékfeljegyzési jogra, a mérsékelt illetékre, valamint a pártfogó ügyvédi díj előlegezésére és viselésére vonatkozó egyéb rendelkezéseket jogszabály állapítja meg.

26. A meg nem fizetett illeték és az állam által előlegezett költség viselése

101. § *[Döntés a meg nem fizetett illeték és az állam által előlegezett költség viseléséről]*

(1) A bíróság a felet – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – az eljárást befejező határozatában hivatalból kötelezi a meg nem fizetett illeték, valamint az állam által előlegezett költség államnak történő megfizetésére.

(2) Ha

a) a meg nem fizetett illeték és az állam által előlegezett költség megfizetésére a felet az eljárás folyamán kell kötelezni,

b) az eljárás szünetelés folytán megszűnt, vagy

c) az illeték vagy az állam által előlegezett költség az eljárást befejező határozat meghozatala után merült fel,

a meg nem fizetett illeték és az állam által előlegezett költség megfizetéséről a bíróság külön határozatban rendelkezik, amely ellen külön fellebbezésnek van helye.

(3) A bíróság az eljárást befejező határozatában – a díj összegének meghatározása nélkül, az állam által előlegezett költség megfizetésére vonatkozó szabályok alkalmazásával – megállapítja, hogy a pártfogó ügyvédi díj viselésére melyik fél köteles. Az elsőfokon eljárt bíróság a jogerős határozatról a következő – eljárási szakaszonként megállapított – adatok közlésével nyolc napon belül értesíti a jogi segítségnyújtó szolgálatot:

a) a felek neve,

b) a per tárgya,

c) a pertárgy értéke, ha az megállapítható,

d) a pernyertesség felek közötti aránya, és

e) a pártfogó ügyvédi díj viselésére köteles fél megnevezése és azonosító adatai.

102. § *[A meg nem fizetett illeték és az állam által előlegezett költség viselése]*

(1) A megfizetés alól mentességet biztosító költségkedvezmény hiányában a meg nem fizetett illetéket és az állam által előlegezett költséget – a (2)–(5) bekezdésekben foglalt kivételekkel – a fél abban az arányban, illetve részben fizeti meg, amelyben e törvény szerint a perköltség vagy perköltségrész megtérítésére is köteles. Ha e törvény szerint egyik fél sem köteles perköltség megtérítésére, a felek a meg nem fizetett illetéket és az állam által előlegezett költséget egyenlő arányban fizetik meg.

(2) Ha az eljárás szünetelés folytán megszűnik, a meg nem fizetett illetéket és az állam által előlegezett költséget a megfizetés alól mentességet biztosító költségkedvezmény hiányában a felperes fizeti meg.

(3) Az ügyész, valamint a perindításra feljogosított személy a meg nem fizetett illeték és az állam által előlegezett költség megfizetésére nem köteles.

(4) Ha jogszabály értelmében a keresetet ügygondnok ellen kell megindítani, az ügygondnok a meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetésére, a fél pedig az ügygondnok állam által előlegezett díjának a megfizetésére nem köteles.

(5) Az alperes a részére kirendelt ügygondnok eljárása miatt meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetésére nem köteles.

(6) Jogszabály, az Európai Unió kötelező jogi aktusa vagy nemzetközi szerződés rendelkezése szerinti költség, a költségkedvezmény folytán, továbbá a (3)–(5) bekezdés szerint meg nem térülő költség és illeték az állam terhén marad.

VIII. FEJEZET

AZ IDEIGLENES INTÉZKEDÉS

27. Ideiglenes intézkedés a perben

103. § *[Az ideiglenes intézkedés iránti kérelem]*

(1) A bíróság kérelemre ideiglenes intézkedést rendelhet el

a) a fennálló állapot megváltozásának megakadályozása érdekében, ha az eredeti állapot utóbb helyreállíthatatlan lenne,

b) a kérelmező későbbi joggyakorlása meghiúsulásának megakadályozása érdekében,

c) a kérelmezőt közvetlenül fenyegető hátrány bekövetkezésének elhárítása érdekében, vagy

d) egyéb, különös méltánylást érdemlő okból.

(2) Az ideiglenes intézkedés olyan magatartásra kötelezést tartalmazhat, amely magatartás követelésére a kérelmező jogosult lenne a perben érvényesített jog alapján.

(3) Az ideiglenes intézkedés iránti kérelem – a 108. §-ban foglaltak kivételével – a keresetlevél benyújtása előtt nem terjeszthető elő.

(4) Az ideiglenes intézkedés iránti kérelemben

a) meg kell jelölni az ideiglenes intézkedés elrendelésére okot adó (1) bekezdés szerinti feltétel fennállását,

b) elő kell adni az ideiglenes intézkedés elrendelésére okot adó feltétel fennállását megalapozó tényeket, amelyeket valószínűsíteni kell, és

c) arra vonatkozó határozott kérelmet kell előterjeszteni, hogy a kérelmező milyen tartalmú intézkedés elrendelését kéri.

104. § *[Az ideiglenes intézkedés elbírálása]*

(1) Az ideiglenes intézkedés iránti kérelem tárgyában a bíróság a keresetlevél perfelvételre való alkalmassága esetén intézkedik. Az ideiglenes intézkedés elbírálása során a bíróság az intézkedéseit haladéktalanul, de legkésőbb nyolc napon belül teszi meg.

(2) Az ideiglenes intézkedés iránti kérelem elbírálása során a bíróságnak mérlegelnie kell, hogy az intézkedés elrendelése – figyelemmel az esetleges biztosítékadásra is – nem okoz-e súlyosabb hátrányt a kérelmező ellenfelének, mint annak elmaradása a kérelmezőnek.

(3) A bíróság lehetővé teszi, hogy az ellenfél a kérelemre nyilatkozzon. A kérelem tárgyában a bíróság a feleket az általa legalkalmasabbnak tartott módon nyilatkoztatja meg.

(4) A bíróság, ha a kérelem elbírálásához szükségesnek tartja, különösen akkor, ha biztosítékadás tárgyában kell határoznia, elrendelheti a felek meghallgatását. Ha a fél a meghallgatásra kitűzött határnapot elmulasztja, a határnap elmulasztása miatt igazolásnak helye nincs.

(5) Az ideiglenes intézkedés tárgyában való döntés során bizonyítás felvételének csak akkor van helye, ha a kérelem e nélkül érdemben nem bírálható el. A szükséges bizonyítást a bíróság a perfelvételi szakban is foganatosíthatja.

105. § *[Az ideiglenes intézkedés hatálya]*

(1) Az ideiglenes intézkedés iránti kérelemről a bíróság végzésben határoz, mely ellen külön fellebbezésnek van helye. A bíróság kérelemre a végzést maga is megváltoztathatja.

(2) Az ideiglenes intézkedés tárgyában hozott végzés előzetesen végrehajtható. A teljesítési határidő – ha a bíróság másként nem rendelkezik – a végzés írásbeli közlését követő napon kezdődik.

(3) A végzés mindaddig hatályban marad, amíg azt a bíróság a felek bármelyikének kérelmére – a másik fél megnyilatkoztatását követően – hozott végzésével, vagy az ítéletében vagy az eljárást befejező egyéb határozatában hatályon kívül nem helyezi.

(4) Ha a bíróság az ideiglenes intézkedésről szóló határozatát ítéletében vagy az eljárást befejező egyéb határozatában nem helyezte hatályon kívül, az, az elsőfokú ítélet jogerőre emelkedésével veszti hatályát.

(5) Az ideiglenes intézkedés hatályát veszti az eljárás megszüntetése és az eljárás szünetelés folytán történő megszűnése esetén, amelynek tényét a bíróság megállapítja az eljárást megszüntető és az eljárás megszűnését megállapító végzésében.

(6) Az ideiglenes intézkedés hatályát nem érinti az eljárás félbeszakadása és az eljárás felfüggesztése.

106. § *[Biztosítékadás]*

(1) A bíróság az ideiglenes intézkedést akkor köti biztosítékadáshoz, ha a kérelmező ellenfele valószínűsíti, hogy a kért intézkedés következtében olyan hátrány érheti, amely pernyertessége esetén a kérelmezőtől kártérítés vagy sérelemdíj követelésére adna alapot. A biztosítékadás tárgyában való döntéskor a bíróságnak figyelemmel kell lennie a kérelmet megalapozó tények valószínűsítettségének fokára is. Csekély mértékű hátrány esetén a biztosítékadás elrendelését mellőzni kell.

(2) A biztosítékadásról a bíróság akkor rendelkezik, ha

a) azt a kérelmező ellenfele kéri, és a kért biztosítéknak megfelelő hátrányt valószínűsíti, vagy

b) a kérelmező azt felajánlja, és a kérelmező ellenfele azt elfogadja.

(3) A biztosíték mértéke a (2) bekezdés *a)* pontja esetén a kérelmező ellenfele által valószínűsített hátránynak megfelelő összeg, a (2) bekezdés *b)* pontja esetén pedig a kérelmező által felajánlott és a kérelmező ellenfele által elfogadott összeg.

(4) Ha a kérelmező határozott összegű biztosítékot ajánl fel, ennek elfogadásáról a bíróság sürgősséggel, külön nyilatkoztatja a kérelmező ellenfelét. A biztosíték összegének elfogadása nem jelenti az ideiglenes intézkedés elrendelhetőségének megalapozása körében előadottak elismerését.

(5) Biztosítékként különösen pénz, értékpapír, pénzhelyettesítő eszköz vagy bankgarancia esetén garanciavállaló nyilatkozat bírósági letétbe helyezése határozható meg.

107. § *[Biztosítékhoz kötött ideiglenes intézkedés]*

(1) Ha a bíróság az ideiglenes intézkedést biztosítékadáshoz köti, végzésében határidőt tűz a biztosíték teljesítésére.

(2) A biztosíték teljesítését a bíróság végzéssel állapítja meg. Az ideiglenes intézkedés e végzés meghozatalával válik előzetesen végrehajthatóvá.

(3) Ha a bíróság a kérelmező keresetét elutasítja, ítéletében rendelkezik a letétbe helyezett biztosítéknak a kérelmező ellenfele részére történő kiadásáról. A kérelmező pernyertessége esetén a bíróság a biztosíték visszaadásáról rendelkezik.

(4) A kérelmező részleges pernyertessége esetén a letétbe helyezett biztosíték kiadásáról, illetve visszaadásáról a pernyertesség arányában, illetve a bankgarancia-vállaló nyilatkozat visszaadása mellett a pernyertesség arányában történő lehívási jogról kell határozni.

(5) A biztosíték kifizetéséről hozott határozat nem képezi akadályát annak, hogy a kérelmező ellenfele utóbb külön pert indítson a kérelmező ellen a biztosítékot meghaladó kára megtérítése vagy sérelemdíj érvényesítése iránt. A biztosíték összegét el nem érő kár miatt a különbözet visszakövetelésének helye nincs.

28. Ideiglenes intézkedés a perindítást megelőzően

108. § *[Ideiglenes intézkedés a keresetlevél előterjesztése előtt]*

(1) Az ideiglenes intézkedés iránti kérelem a keresetlevél benyújtása előtt is előterjeszthető, ha a 103. § (1) bekezdésében megállapított valamely feltétel fennáll, és a kérelmező valószínűsíti, hogy az ideiglenes intézkedés elrendelésével elérni kívánt célt a kérelem perindítást követő előterjesztése az időmúlásra tekintettel meghiúsítaná.

(2) Az ideiglenes intézkedés iránti kérelemben a 103. § (4) bekezdésében meghatározottakon túl a kérelmezőnek

a) elő kell adnia azokat az adatokat, amelyekből a később indítandó perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság megállapítható, és

b) meg kell jelölnie a perben érvényesíteni kívánt jogot.

(3) Az ideiglenes intézkedés iránti kérelmet a perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságnál kell előterjeszteni. Ha a perre több bíróság is illetékes, a kérelmező bármelyik bíróság előtt előterjesztheti a kérelmét. A perre ez a bíróság kizárólagosan illetékes.

(4) Az eljárásban a kötelező jogi képviseletre a peres eljárás általános szabályai alkalmazandók.

(5) A bíróság az ideiglenes intézkedés iránti kérelem elintézése során soron kívül jár el.

109. § *[Az ideiglenes intézkedés hatálya]*

(1) A bíróság az ideiglenes intézkedést elrendelő határozatában a per megindítására határidőt szab, amely nem lehet több mint a határozat közlésétől számított negyvenöt nap.

(2) Ha kérelmező a bíróság által megállapított határidőn belül a keresetlevelet nem terjeszti elő, és a perindítás tényét a határidő lejártától számított nyolc napon belül az intézkedést elrendelő bíróságnak nem igazolja, az ideiglenes intézkedés hatályát veszti a keresetindításra nyitva álló határidő leteltét követő napon. Ennek megállapításáról az ideiglenes intézkedést elrendelő bíróság végzésben határoz.

(3) A per megindítása esetén a keresetlevél benyújtása előtt elrendelt ideiglenes intézkedés hatályára a 105. §-ban foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

(4) Ha a bíróság a határidőben előterjesztett keresetlevelet visszautasítja, az ideiglenes intézkedés hatálya a keresetlevél előterjesztéséhez fűződő joghatások fenntartásához előírt határidő lejártáig fennmarad.

(5) Az ideiglenes intézkedéssel kapcsolatos eljárásra a 103–107. § rendelkezéseit alkalmazni kell.

IX. FEJEZET

EGYÉB ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK

29. A bíróság általános intézkedési és tájékoztatási kötelezettsége

110. § *[Az általános intézkedési kötelezettség határideje, tartalma]*

(1) A bíróság – törvény eltérő rendelkezése hiányában –

a) a beadvány bírósághoz történő érkezésétől,

b) a beadvány benyújtására nyitva álló határidő lejártától, vagy

c) az intézkedésre okot adó egyéb körülmény bekövetkezésétől

számított legkésőbb harminc napon belül megteszi a szükséges intézkedéseket.

(2) A bíróság köteles lehetővé tenni, hogy *a* felek minden, az eljárás során előterjesztett kérelmet, a bírósághoz benyújtott okiratot, bizonyítékot megismerhessenek, és azokra nyilatkozhassanak.

(3) A bíróság a fél által előadott kérelmeket, nyilatkozatokat nem alakszerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint veszi figyelembe.

111. § *[Tájékoztatási kötelezettség]*

A bíróság köteles a jogi képviselő nélkül eljáró felet perbeli eljárási jogairól és kötelezettségeiről, indokolt esetben a támogató perben történő részvételéről, valamint a pártfogó ügyvédi képviselet engedélyezésének lehetőségéről a szükséges tájékoztatással ellátni.

112. § *[Igazolást nem igénylő adatok]*

A bíróság a fél azonosításához szükséges adatok kivételével, nem kérheti a féltől olyan adat igazolását, amelyet az érintett szerv az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvényben előírt kötelezettsége alapján közzétett, vagy amelyet jogszabállyal rendszeresített közhiteles nyilvántartásnak kell tartalmaznia.

30. Nyelvhasználat az eljárás során

113. § *[A nyelvhasználat tartalma]*

(1) A bírósági eljárás nyelve a magyar.

(2) Törvény, az Európai Unió kötelező jogi aktusa, illetve nemzetközi egyezmény eltérő rendelkezése hiányában a bíróságnak címzett beadványokat magyar nyelven kell előterjeszteni, a bíróság a beadványokat és a határozatát magyar nyelven küldi meg.

(3) A bírósági eljárásban szóban mindenki jogosult anyanyelvét, nemzetközi egyezményben meghatározott körben pedig regionális vagy nemzetiségi nyelvét használni.

(4) A bírósági eljárásban a hallássérült vagy siketvak személy jogosult jelnyelvet vagy az általa ismert más, törvényben meghatározott speciális kommunikációs rendszert használni. A hallássérült vagy beszédfogyatékos személy kérésére a meghallgatás helyett írásban tehet nyilatkozatot.

31. Beadványok

114. § *[A beadvány alaki kellékei]*

(1) A beadványon fel kell tüntetni az eljáró bíróságot, amelyhez a beadványt intézik, továbbá a felek és képviselőik teljes nevét, lakóhelyét vagy székhelyét, ismert elektronikus levélcímét, perbeli állását és a per tárgyát, a folyamatban lévő ügyekben a bírósági ügyszámot is. Ha valamely fél vagy képviselője állandó lakóhelyétől eltérő tartózkodási hellyel vagy egyéb idézésre alkalmas címmel rendelkezik, a beadványokon azokat is fel kell tüntetni.

(2) A beadványt a per bíróságánál eggyel több példányban kell benyújtani, mint ahány fél a perben érdekelt; ha több félnek közös képviselője van, részükre együttesen egy példányt kell számításba venni. A beadvány mellékleteinek egy-egy másolatát csatolni kell a beadvány többi példányához is.

(3) Ügyvédi képviselet esetén – ha törvény papír alapú benyújtást lehetővé tesz – az ügyvédnek a beadvány első példányát eredeti aláírásával kell ellátnia; egyébként a beadvány első példányát az e törvény szerint meghatározott, teljes bizonyító erejű magánokirati formának megfelelően kell elkészíteni.

32. Hiánypótlás

115. § *[A hiánypótlás elrendelése, a beadvány visszautasítása]*

(1) Ha a beadvány nem felel meg e törvény rendelkezéseinek, vagy más okból kiegészítésre vagy kijavításra szorul, a bíróság, e törvény eltérő rendelkezése hiányában, rövid határidő tűzésével, a hiányok megjelölése mellett – indokolt esetben a beadvány visszaadásával – hiánypótlásra hívja fel a felet. A bíróság ezzel egyidejűleg figyelmezteti a felet, hogy ha a hiányokat nem pótolja vagy a beadványt újból hiányosan adja be, a bíróság azt vissza fogja utasítani, vagy hiányos tartalma szerint fogja elintézni.

(2) Ha az illeték lerovására kötelezett felet az illeték előzetes megfizetése alól mentesítő költségkedvezmény nem illeti meg, és a fél az illetéket egyáltalán nem vagy hiányosan rója le, a bíróság – e törvény eltérő rendelkezése hiányában – a felet azzal a figyelmeztetéssel hívja fel az illeték lerovására vagy a hiányzó illeték pótlására, hogy ha az illetéket nem rója le vagy a hiányzó illetéket nem pótolja, a bíróság a beadványt vissza fogja utasítani.

(3) A bíróság a hiányok pótlása érdekében a helyben lakó, jogi képviselő nélkül eljáró felet maga elé idézheti.

(4) Ha a fél a hiányokat a kitűzött határidő alatt pótolja, a beadványt úgy kell tekinteni, mintha azt a fél már eredetileg is helyesen adta volna be.

(5) Ha a fél a beadványt – az (1) bekezdés szerinti hiánypótlási felhívás ellenére – újból hiányosan adja be, de ez a beadvány érdemi elintézését nem gátolja, a bíróság azt – törvény eltérő rendelkezése hiányában – hiányos tartalma szerint intézi el.

(6) A bíróság a beadványt – törvény eltérő rendelkezése hiányában – visszautasítja, ha

a) a fél a hiányokat – az (1) bekezdés szerinti hiánypótlási felhívás ellenére – a kitűzött határidő alatt nem pótolja vagy a beadványt újból hiányosan adja be és a hiányos tartalom a beadvány elintézését gátolja, vagy

b) a fél az illetéket – a (2) bekezdés szerinti hiánypótlási felhívás ellenére – a kitűzött határidő alatt nem rója le, vagy a hiányzó illetéket nem pótolja.

(7) Külön fellebbezésnek van helye

a) a (6) bekezdés *a)* pontja esetén, ha azt e törvény lehetővé teszi,

b) a (6) bekezdés *b)* pontja szerinti beadványt visszautasító határozat ellen.

116. § *[Eljárás szóbeli nyilatkozat esetén]*

Ha a tárgyaláson szóban előterjesztett nyilatkozat nem felel meg e törvény rendelkezéseinek, vagy más okból kiegészítésre vagy kijavításra szorul, a 115. § rendelkezéseit kell alkalmazni.

33. Elkülönítés, egyesítés

117. § *[Elkülönítés és egyesítés]*

(1) A bíróság, ha az ügy eldöntése érdekében célszerűnek látja, elrendelheti, hogy a perben érvényesített egyes követelések vagy a megosztható követelések egyes részei, valamint általában a perben eldönthető egyes vitás kérdések elkülönítve kerüljenek tárgyalásra.

(2) A bíróság együttes tárgyalás és eldöntés érdekében elrendelheti az előtte folyamatban lévő olyan perek egyesítését,

a) amelyeknek tárgya egymással összefügg és

b) amelyekben a perfelvételt lezáró végzés meghozatalára még nem került sor.

(3) A gazdálkodó szervezetek egymás elleni pereiben – a (2) bekezdés *a)* és *b)* pontjában meghatározott feltételek fennállása esetén – különböző járásbíróságok előtt folyamatban lévő perek egyesítésének is helye van. A törvényszék az előtte indított perhez – a (2) bekezdés *a)* és *b)* pontjában meghatározott feltételek fennállása esetén – a területén működő járásbíróság előtt folyamatban lévő pert is egyesítheti.

(4) A felek közösen előterjesztett kérelmére a bíróság – ha annak e § szerinti feltételei fennállnak – a pereket egyesíti. Egy törvényszék területén működő járásbíróságok előtt folyamatban lévő perek egyesítésének is helye van – a (2) bekezdés *a)* és *b)* pontjában meghatározott feltételek fennállása esetén –, ha azt a felek közösen kérik. A kérelmet elutasító végzés ellen külön fellebbezésnek van helye. Ha a bíróság a felek kérelmére a pereket egyesítette, utóbb az egyesítést nem mellőzheti.

(5) Ha az egyesítést több járásbíróság is elrendelte, a továbbiakban az jár el, amely az egyesítésről korábban határozott.

118. § *[A különélő házastárs tartása iráni per egyesítése házassági perhez]*

A különélő házastárs által tartás iránt indított pert, valamint a különélő házastárs javára megítélt tartás megszüntetése iránt indított pert – feltéve, hogy a perben a perfelvételt lezáró végzés meghozatalára még nem került sor – a házassági per megindítása esetén bármelyik fél indítványára egyesíteni kell a házassági perhez, ha

a) a házassági perben a perfelvételt lezáró végzés meghozatalára még nem került sor és

b) a házassági per bíróságának a házastársi tartás tárgyában indított perre is van hatásköre.

34. Az eljárás félbeszakadása

119. § *[A félbeszakadás okai, ügygondnokrendelés]*

(1) Az eljárás félbeszakad, ha

a) valamelyik fél meghal vagy megszűnik, a jogutód perbelépéséig vagy perbevonásáig, kivéve, ha a jogviszony természete miatt a jogutódlás kizárt,

b) a per vitelére meghatalmazottal nem rendelkező fél elveszíti a cselekvőképességét, a törvényes képviselő bejelentéséig,

c) a fél törvényes képviselője meghal, és a törvényes képviselő által képviselt félnek a per vitelére nem volt meghatalmazottja, az új törvényes képviselő személyének bejelentéséig,

d) a fél törvényes képviselőjének a képviseleti jogosultsága anélkül szűnik meg, hogy az általa képviselt fél cselekvőképessé vált volna, és a törvényes képviselő által képviselt félnek a per vitelére nem volt meghatalmazottja, az új törvényes képviselő személyének bejelentéséig, vagy

e) a bíróság működését elháríthatatlan esemény akadályozza, az akadály megszűnéséig.

(2) Ha az (1) bekezdés *b)–d)* pontja szerinti esetben az eljárás félbeszakadása vagy annak túlságosan hosszú tartama valamelyik fél méltányos érdekeit sértené, a bíróság a fél részére akár kérelemre, akár hivatalból ügygondnokot rendel ki; az ügygondnok kirendelésével az eljárás félbeszakadása megszűnik.

(3) Ha az (1) bekezdés *a)–d)* pontja szerinti esetben az eljárás félbeszakadása vagy annak túlságosan hosszú tartama a kirendelt szakértő méltányos érdekeit sértené, a bíróság a fél részére – a szakértő kérelmére – ügygondnokot rendel ki. Az ügygondnok kirendelésével az eljárás félbeszakadása – a szakértői díj meghatározása és a letéttel fedezett díj kiutalása vonatkozásában – megszűnik. Az ügygondnok díjának előlegezésére a fél nem köteles, az előlegezésre a 79. § (8) bekezdését kell alkalmazni.

(4) A fél az eljárás megszüntetése érdekében akkor is kérheti az eljárás folytatását, ha a megszűnt félnek nincs jogutódja. A bíróság az ügygondnok költségeinek megelőlegezését követően a fél kérelmére ügygondnokot rendel ki; az ügygondnok kirendelésével az eljárás félbeszakadása megszűnik. Az eljárás a megszüntetés érdekében az ügygondnokkal szemben folyik tovább.

120. § *[A félbeszakadás időtartama, jogkövetkezményei, részleges félbeszakadás]*

(1) Az eljárás félbeszakadása az arra okot adó körülmény bekövetkezésétől a 119. § (1) bekezdésében meghatározott időpontig tart.

(2) A bíróság a félbeszakadás kezdő és befejező időpontját végzésben állapítja meg. A félbeszakadást megállapító végzés ellen külön fellebbezésnek van helye; a bíróság e végzését maga is megváltoztathatja.

(3) Az eljárás félbeszakadásával minden határidő megszakad. A félbeszakadás megszűnésétől a határidők újra kezdődnek. Az eljárás folytatódásának jogkövetkezményei a felekkel szemben a félbeszakadás megszűnésének felekkel történő közlésével állnak be.

(4) A félbeszakadás tartama alatt tett minden – a per érdemére vonatkozó – bírói rendelkezés, valamint a felek által teljesített minden eljárási cselekmény hatálytalan, kivéve a félbeszakadással, illetve az annak megszüntetésével kapcsolatos bírói rendelkezéseket és eljárási cselekményeket.

(5) A jogerős végzéssel a közreműködő számára meghatározott költség, illetve díj letéttel fedezett részének kiutalásáról a bíróság a félbeszakadás tartama alatt is intézkedik.

(6) Pertársaság esetén, ha a félbeszakadásra okot adó körülmény a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően kizárólag valamely pertársra nézve áll be, de a többi pertárs vonatkozásában az eljárás folytatható, és tekintetükben részítélet hozható, a bíróság a félbeszakadásra vonatkozó rendelkezéseket csak az érintett pertársra alkalmazza.

35. Az eljárás szünetelése

121. § *[A szünetelés okai, időtartama, az eljárás megszűnése]*

(1) Az eljárás szünetel, ha

a) a felek erre vonatkozó megegyezésüket bejelentik, a bejelentésnek a bírósághoz történő beérkezésétől,

b) az érdemi tárgyalást valamennyi fél elmulasztja, vagy az érdemi tárgyaláson megjelent egyik fél sem kívánja az ügy tárgyalását, és a mulasztó fél egyik esetben sem kérte a tárgyalás távollétében történő megtartását, a tárgyalás időpontjától,

c) a fél a megadott címen nem elérhető, és a másik fél bírósági felhívásra nem jelöl meg másik elérhetőségi címet, vagy az ügy tárgyalását nem kívánja, a fél nyilatkozatának a bírósággal történő közlésétől, ennek hiányában a bíróság felhívásában megadott határidő eredménytelen elteltét követő naptól,

d) a 63. § (2) bekezdése szerinti esetben ügygondnoki díj előlegezésének lenne helye és a fél ezt bírósági felhívás ellenére nem teljesíti, a bíróság felhívásában megadott határidő eredménytelen elteltét követő naptól,

e) a felperes a bizonyítással nem összefüggő fordítás, illetve külföldi kézbesítés költségét a bíróság felhívása ellenére nem előlegezi, a bíróság felhívásában megadott határidő eredménytelen elteltét követő naptól, vagy

f) hirdetményi, illetve e törvény alapján végrehajtói kézbesítésnek volna helye, és azt a fél nem kéri vagy ha mindkettőnek a feltételei fennállnak egyiket sem kéri, illetve az eljárás lefolytatásához szükséges díjat nem előlegezi, a fél nyilatkozatának a bírósággal történő közlésétől, ennek hiányában a bíróság felhívásában megadott határidő eredménytelen elteltét követő naptól.

(2) Az eljárás szünetelésének az (1) bekezdés *a)* pontja alapján az eljárás jogerős befejezéséig ugyanazon felek között legfeljebb három alkalommal van helye.

(3) Bármelyik fél kérelmére az eljárást folytatni kell. Az eljárás szünetelése az (1) bekezdésben meghatározott időpontoktól az eljárás folytatása iránti kérelemnek a bírósághoz történő benyújtásáig tart. Négy hónap szünetelés elteltével az eljárás megszűnik. E határidő elmulasztása miatt igazolásnak helye nincs.

(4) Az (1) bekezdés *c)–f)* pontja szerinti esetekben a szünetelő eljárás folytatásának a mulasztó fél kérelmére kizárólag akkor van helye, ha e kérelmével egyidejűleg pótolja az általa elmulasztott – szünetelésre okot adó – cselekményt is, ellenkező esetben a bíróság a folytatás iránti kérelmet elutasítja.

(5) Ha az elsőfokú ítélet meghozatalát követően, annak jogerőre emelkedése előtt az eljárás szünetelés folytán megszűnik, az elsőfokú ítélet hatályát veszti.

(6) A bíróság a szünetelés kezdő és befejező időpontját, illetve az eljárás megszűnésének tényét – az (5) bekezdés szerinti esetben az elsőfokú ítélet hatályvesztését is – végzésben állapítja meg. A bíróságnak az eljárás folytatása iránti kérelmet elutasító végzése ellen külön fellebbezésnek van helye; a bíróság e végzését maga is megváltoztathatja.

122. § *[A szünetelés egyes jogkövetkezményei, részleges szünetelés]*

(1) Az eljárás szünetelésével minden határidő megszakad. A szünetelés megszűnésétől a határidők újra kezdődnek. Az eljárás folytatódásának jogkövetkezményei a felekkel szemben a szünetelés megszűnésének felekkel történő közlésével állnak be.

(2) A szünetelés tartama alatt tett minden – a per érdemére vonatkozó – bírói rendelkezés, valamint a felek által teljesített minden eljárási cselekmény hatálytalan, kivéve a szüneteléssel, az eljárás folytatásával, illetve az eljárás megszűnésének megállapításával kapcsolatos bírói rendelkezéseket és eljárási cselekményeket.

(3) A per során hozott jogerős részítélet és közbenső ítélet hatályát az eljárás megszűnése nem érinti.

(4) Pertársaság esetén, ha a szünetelésre okot adó körülmény a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően kizárólag valamely pertársra nézve áll be, de a többi pertárs vonatkozásában az eljárás folytatható, és tekintetükben részítélet hozható, a bíróság a szünetelésre vonatkozó rendelkezéseket csak az érintett pertársra alkalmazza.

36. Az eljárás felfüggesztése és a végrehajtás felfüggesztése

123. § *[A felfüggesztés bíróság által választható esetei]*

(1) Ha a per eldöntése olyan kérdés előzetes elbírálásától függ, amelynek tárgyában az eljárás büntetőbíróság vagy közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik, a bíróság az írásbeli ellenkérelem – vagy annak hiányában beszámítás – előterjesztését követően a peres eljárást ennek az eljárásnak a jogerős befejezéséig felfüggesztheti. Ha ez az eljárás még megindítva nincs, a bíróság az eljárás megindítására harminc napos határidőt tűz. Ha a határidő eredménytelenül telik le, a peres eljárást folytatni kell.

(2) A bíróság az írásbeli ellenkérelem – vagy annak hiányában beszámítás – előterjesztését követően a peres eljárást akkor is felfüggesztheti, ha a per eldöntése olyan kérdés előzetes elbírálásától függ, amelynek tárgyában közigazgatási per, más polgári per vagy a bíróság hatáskörébe tartozó más közigazgatási vagy polgári eljárás már folyamatban van.

124. § *[Felfüggesztés közvetítői eljárásra kötelezés esetén]*

(1) Ha a bíróság kötelező közvetítői eljárás igénybevételére kötelezi a feleket, ezzel egyidejűleg a peres eljárást felfüggeszti. A bíróság a közvetítői eljárásra kötelező és a peres eljárást felfüggesztő határozatában felhívja a feleket arra, hogy a közvetítői eljárás igénybevételére kötelező végzés másolatát csatolják a közvetítőhöz intézendő felkéréshez vagy a bírósági közvetítés lefolytatása iránti kérelmükhöz. A bíróság a határozat közlésével egyidejűleg a jogi képviselő nélkül eljáró felet tájékoztatja a kötelező közvetítői eljárás kezdeményezésének törvényben meghatározott szabályairól.

(2) A kötelező közvetítői eljárás megindítása érdekében felfüggesztett peres eljárást folytatni kell, ha

a) bármelyik fél igazolja, hogy a közvetítői eljárás befejeződött,

b) bármelyik fél igazolja, hogy az első közvetítői megbeszélésen részt vett, de a közvetítői eljárás nem indult meg, vagy

c) a közvetítői eljárás igénybevételére kötelező határozat közlésétől számított két hónap telt el anélkül, hogy a felek az *a)* vagy *b)* pontban megjelölt valamely igazolást becsatolták volna.

(3) Ha a közvetítői eljárás igénybevételére kötelező bírósági határozat közlésétől számított két hónapon belül a megindított közvetítői eljárás várhatóan nem fejezhető be és a felek ennek tényét legkésőbb a határidő lejárta előtt nyolc nappal a bíróságnak közösen bejelentik, a peres eljárás mindaddig nem folytatható, amíg a közvetítői eljárás be nem fejeződik. A feleknek a bejelentésükkel egyidejűleg hitelt érdemlő módon igazolniuk kell, hogy a közvetítői eljárás folyamatban van.

125. § *[Felfüggesztés egyes személyállapoti perekre tekintettel]*

(1) Ha a per eldöntése házasság létezésétől vagy érvényességétől, illetve gyermek családi jogállásának bírói megállapításától függ, és ez iránt per van folyamatban, a peres eljárást annak jogerős eldöntéséig fel kell függeszteni.

(2) A gyermek tartása iránt indított pernek az (1) bekezdés szerinti felfüggesztése nem akadályozza, hogy a bíróság a gyermek részére ideiglenes intézkedéssel tartásdíjat állapítson meg. Szükség esetén a bíróság az ideiglenes tartás megállapítása felől hivatalból is határozhat.

(3) Ha a per eldöntése házasság érvényességétől függ, a peres eljárást akkor is fel kell függeszteni, ha az érvénytelenítési per még nincs folyamatban, de annak megindítására a felek valamelyike jogosult. Ebben az esetben a peres eljárás felfüggesztésével egyidejűleg az érvénytelenítési per megindítására a bíróság harminc napos határidőt tűz. Ha a határidő eredménytelenül telik el, a felfüggesztett peres eljárást folytatni kell.

126. § *[Felfüggesztés az Európai Unió Bírósága, az Alkotmánybíróság, illetve a Kúria eljárásának kezdeményezésére tekintettel]*

(1) A bíróság a peres eljárást felfüggeszti, ha

a) az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának,

b) az Alkotmánybíróságnak a jogszabály, jogszabályi rendelkezés, közjogi szervezetszabályozó eszköz vagy jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapítására, továbbá nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló eljárásának,

c) a Kúriának az önkormányzati rendelet jogszabályba ütközésének vizsgálatára irányuló eljárásának

kezdeményezéséről határoz.

(2) Ha a peres eljárásban olyan jogkérdés merül fel, amelynek tárgyában folyamatban lévő közigazgatási perben, más polgári perben, vagy a bíróság hatáskörébe tartozó más közigazgatási vagy polgári eljárásban – azonos tényekre alapítva – az (1) bekezdés szerinti valamely eljárást már kezdeményezték, a bíróság az írásbeli ellenkérelem – vagy annak hiányában beszámítás – előterjesztését követően a peres eljárást e másik ügyben kezdeményezett eljárás befejezéséig felfüggesztheti.

127. § *[Felfüggesztés alkotmányjogi panasz, illetve felülvizsgálati kérelem előterjesztésére tekintettel]*

(1) Ha a bíróság részítéletet vagy közbenső ítéletet hozott és a fél alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, a bíróság

a) a részítélettel el nem bírált kereseti kérelem, illetve keresetrész tárgyalását, vagy

b) közbenső ítélet meghozatala esetén a per tárgyalását a követelés összegére vagy mennyiségére vonatkozóan

– ha az ügy körülményei indokolják – felfüggeszthető.

(2) Ha a bíróság közbenső ítéletet hozott és a fél a közbenső ítélet elleni felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, a bíróság a felek közös kérelme esetén a per tárgyalását a követelés összegére vagy mennyiségére vonatkozóan felfüggesztheti.

128. § *[A felfüggesztés időtartama, jogkövetkezményei, részleges felfüggesztés]*

(1) A peres eljárás felfüggesztésének hatálya a felfüggesztésről hozott végzés jogerőre emelkedésével kezdődik.

(2) A peres eljárás folytatásának elrendeléséről a bíróság

a) a 123. § és a 125. § szerinti esetekben az előkérdés jogerős elbírálásának részére történő bejelentésétől, vagy – ha arról hivatalos tudomást szerez – a tudomásszerzéstől,

b) a 124. § szerinti esetben a 124. § (2) bekezdésében meghatározott igazolás előterjesztésétől vagy határidő leteltétől,

c) a 126. § (1) bekezdése és a 127. § szerinti esetekben az Európai Unió Bírósága, az Alkotmánybíróság, vagy a Kúria határozatának a bírósággal történő közlésétől,

d) a 126. § (2) bekezdése szerinti esetben az Európai Unió Bírósága, az Alkotmánybíróság vagy a Kúria eljárásának befejezéséről történő tudomásszerzéstől

számított tizenöt napon belül meghozott végzéssel határoz.

(3) A peres eljárás folytatásának jogkövetkezményei a felekkel szemben a (2) bekezdésben meghatározott végzés felekkel történő közlésével állnak be.

(4) A peres eljárás felfüggesztésével minden határidő megszakad. Az eljárás folytatásától a határidők újra kezdődnek. A felfüggesztés tartama alatt tett minden – a per érdemére vonatkozó – bírói rendelkezés, valamint a felek által teljesített minden eljárási cselekmény hatálytalan, kivéve a felfüggesztéssel, illetve az eljárás folytatásával kapcsolatos bírói rendelkezéseket és eljárási cselekményeket.

(5) A felfüggesztést elrendelő végzés ellen – a 124. § és a 126. § (1) bekezdése szerinti esetek kivételével – külön fellebbezésnek van helye; a bíróság e végzését maga is megváltoztathatja.

(6) Ha az eljárás felfüggesztésére okot adó körülmény kizárólag valamely kereseti kérelemmel vagy kereseti kérelem elkülöníthető részével kapcsolatos, de az eljárás a többi kereseti kérelem vagy a kereseti kérelem elkülöníthető része tekintetében folytatható, és azokban részítélet hozható, a bíróság a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően a felfüggesztésre vonatkozó rendelkezéseket csak az érintett kereseti kérelmek vagy a kereseti kérelem elkülöníthető része tekintetében alkalmazza.

129. § *[A végrehajtás felfüggesztése]*

Ha végrehajtás van folyamatban, és a végrehajtás tárgyául szolgáló követelés vagy az annak alapjául szolgáló jogviszony a per tárgya, a bíróság a végrehajtást a per jogerős befejezéséig felfüggesztheti. A felfüggesztés tárgyában hozott határozat ellen külön fellebbezésnek van helye. A végrehajtás felfüggesztésére a bírósági végrehajtásról szóló törvény erre vonatkozó szabályait kell alkalmazni.

37. Az Európai Unió Bírósága, az Alkotmánybíróság és a Kúria eljárásának kezdeményezése

130. § *[Az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezése]*

(1) A bíróság az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárását az Európai Unió alapját képező szerződésekben foglalt szabályok szerint hivatalból vagy kérelemre kezdeményezheti.

(2) Az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezéséről a bíróság végzéssel határoz, a bíróság e végzését maga is megváltoztathatja. A bíróság a végzésben meghatározza azt a kérdést, amely az Európai Unió Bírósága előzetes döntését igényli, valamint – a feltett kérdés megválaszolásához szükséges mértékben – ismerteti a tényállást, az érintett magyar jogszabályokat, a vonatkozó uniós jogi rendelkezéseket, valamint azokat a körülményeket és indokokat, amelyek az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését megalapozzák. A bíróság végzését az Európai Unió Bírósága részére történő kézbesítéssel egyidejűleg tájékoztatásul megküldi az igazságügyért felelős miniszter részére is.

(3) Ha a bíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmet elutasítja, erről végzéssel határoz, e döntését legkésőbb az ítéletében köteles megindokolni.

131. § *[Az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése]*

(1) A bíróság az Alkotmánybíróságnak a jogszabály, jogszabályi rendelkezés, közjogi szervezetszabályozó eszköz vagy jogegységi határozat alaptörvény-ellenességének megállapítására, továbbá nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló eljárását az Alkotmánybíróságról szóló törvényben foglalt szabályok szerint hivatalból vagy kérelemre kezdeményezheti.

(2) A bíróság (1) bekezdés szerinti eljárását az a fél kezdeményezheti, aki szerint a folyamatban lévő ügyében alkalmazandó jogszabály alaptörvény-ellenes vagy nemzetközi szerződésbe ütközik.

(3) Az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezéséről a bíróság végzéssel határoz; a bíróság e végzését maga is megváltoztathatja.

(4) Ha a bíróság az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésére irányuló kérelmet elutasítja, erről végzéssel határoz, e döntését legkésőbb az ítéletében köteles megindokolni.

132. § *[A Kúria eljárásának kezdeményezése önkormányzati rendelet jogszabályba ütközésének vizsgálata iránt]*

(1) A bíróság a Kúriának az önkormányzati rendelet jogszabályba ütközésének vizsgálatára irányuló eljárását a közigazgatási perrendtartásban foglalt szabályok szerint hivatalból vagy kérelemre kezdeményezheti.

(2) A bíróság (1) bekezdés szerinti eljárását az a fél kezdeményezheti, aki szerint a folyamatban lévő ügyében alkalmazandó önkormányzati rendelet jogszabályba ütközik.

(3) A Kúria eljárásának kezdeményezéséről a bíróság végzéssel határoz; a bíróság e végzését maga is megváltoztathatja.

(4) Ha a bíróság a Kúria eljárásának kezdeményezésére irányuló kérelmet elutasítja, erről végzéssel határoz, e döntését legkésőbb az ítéletében köteles megindokolni.

38. Idézés

133. § *[Az idézés tartalma, módja]*

(1) Az idézésben fel kell tüntetni az eljáró bíróságot és a bírósági ügyszámot, a felek nevét, perbeli állását és a per tárgyát, valamint a kitűzött tárgyalás vagy meghallgatás idejét és helyét.

(2) Az idézésben a címzettet figyelmeztetni kell a meg nem jelenés következményeire, és őt perbeli állásához képest a szükséges tájékoztatással is el kell látni. A kiskorú személy idézésében a figyelmeztetést és a tájékoztatást a korára, érettségére figyelemmel, számára érthető szövegezéssel és módon kell közölni. A meghatalmazottat akkor is meg kell idézni, ha a bíróság a felet vagy annak törvényes képviselőjét személyes megjelenésre idézi.

(3) Idézésnek a tárgyaláson szóban, sürgős esetben rövid úton is helye van. Az idézésnek ezt a módját az iratokban fel kell tüntetni.

134. § *[Az idézendő felkutatása]*

(1) A gyermek tartása iránt indított perekben, a szülői felügyelettel kapcsolatos perekben, valamint a származási és a gondnoksági perekben – az ismeretlen helyen lévő alperes, anya, illetve gyermek tartózkodási helyének megállapítása érdekében – a bíróság elrendelheti az alperes, az anya, illetve a gyermek felkutatását.

(2) Az alperes, az anya, illetve a gyermek felkutatásának elrendeléséről hozott végzést – a tartózkodási hely megállapítására irányuló intézkedések foganatosítása céljából – a bíróság annak a rendőrkapitányságnak küldi meg, amely körözés elrendelése esetén a körözési eljárás lefolytatására illetékességgel rendelkezne.

(3) Ha az alperes, az anya, illetve a gyermek felkutatása elrendelésének oka megszűnt, erről a bíróság végzésének megküldésével haladéktalanul értesíti az illetékes rendőrkapitányságot.

39. Kézbesítés

135. § *[A bírósági irat kézbesítésének általános módja, a kézbesítés szabályszerűtlensége ellenérdekű fél közreműködése esetén]*

(1) A bírósági iratokat – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – postai szolgáltató útján, a hivatalos iratok kézbesítésére vonatkozó jogszabályok szerint kell a címzett részére kézbesíteni. A címzett a neki szóló iratot – személyazonosságának igazolása mellett – a bírósági irodában is átveheti.

(2) A kézbesítés nem szabályszerű, ha az nem a címzett, hanem egyéb jogosult átvevő részére történik meg és az átvevő az ellenérdekű fél vagy perbeli képviselője.

136. § *[Kézbesítés meghatalmazott, törvényes képviselő, illetve nem természetes személy részére]*

(1) Ha a félnek a per vitelére meghatalmazottja van, a bírósági iratokat a fél helyett a meghatalmazottnak kell kézbesíteni.

(2) Ha a természetes személy fél nevében és helyett törvényes képviselője vagy más, törvényben meghatározott személy jogosult eljárni, és a félnek a per vitelére meghatalmazottja nincs, a bírósági iratokat e személy részére kell kézbesíteni.

(3) Ha a nem természetes személy félnek nincs a per vitelére meghatalmazottja, a bírósági iratokat a fél székhelyére, székhely hiányában a fél törvényes képviselőjének kell kézbesíteni. Ha a nem természetes személy fél székhelyére a kézbesítés sikertelen, a kézbesítést a törvényes képviselő részére is meg kell kísérelni. Ha a nem természetes személy fél közhiteles nyilvántartásba bejegyzett szervezet és mind a székhelyére, mind a törvényes képviselője részére történő kézbesítés sikertelen, a bíróság értesíti a nyilvántartó hatóságot a fél részére történő kézbesítés sikertelenségéről és ennek okairól.

(4) Az (1)–(3) bekezdés rendelkezései nem terjednek ki az olyan idézésre, amelyben a bíróság a felet vagy annak törvényes képviselőjét személyes megjelenésre kötelezi.

137. § *[A bírósági irat kézbesíthetetlensége, kézbesítési fikció]*

(1) Ha a bírósági iratot a címzett részére – ide nem értve a kézbesítési fikció eseteit – nem lehet kézbesíteni, erről az érdekelt feleket értesíteni kell.

(2) A bírósági iratokat a kézbesítés megkísérlésének napján kézbesítettnek kell tekinteni, ha a címzett az átvételt megtagadta. Ha a kézbesítés azért volt sikertelen, mert a címzett az iratot nem vette át – postai szolgáltató útján történő kézbesítés esetén az a bírósághoz „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza – az iratot a kézbesítés második megkísérlésének napját követő ötödik munkanapon kézbesítettnek kell tekinteni.

(3) Keresetlevél és az eljárást befejező érdemi határozat kézbesítése esetén a bíróság a kézbesítési fikció beállásáról a címzettet nyolc munkanapon belül – egyszerű postai küldeményben – értesíti. Az értesítésben a bíróság tájékoztatja a címzettet a kézbesítési fikcióval szembeni kifogásra vonatkozó szabályokról, keresetlevél esetén a perindítás joghatásainak beállásáról is. Ha a bíróságnak a címzett elektronikus levélcímét bejelentették, az értesítést a címzett elektronikus levélcímére is meg kell küldeni. A postai úton megküldött értesítéshez mellékelni kell azt a bírósági iratot, amelyre vonatkozóan a bíróság a kézbesítési fikció beálltát megállapította.

40. A kézbesítési kifogás

138. § *[A kifogás előterjesztésének határideje, a kifogás okai]*

(1) A címzett annál a bíróságnál, amelynek eljárása alatt a kézbesítés történt, a (4) bekezdésben meghatározott okokból kifogást terjeszthet elő

a) – kézbesítési fikció alapján kézbesítettnek tekintett irat esetén – a kézbesítési fikció beálltáról,

b) – kézbesítési fikció alkalmazása nélkül kézbesítettnek tekintett irat esetén – a kézbesítésről

történő tudomásszerzés napjától számított tizenöt napon belül.

(2) A kifogás benyújtásának a kézbesítési fikció beállta vagy a kézbesítés napjától számított három hónap elteltével – a (3) bekezdésben, illetve a 140. §-ban foglalt kivétellel – nincs helye. E határidő elmulasztása miatt igazolással élni nem lehet.

(3) Ha a kézbesítési fikció beállta vagy a kézbesítés az eljárást megindító irathoz kapcsolódik, a kifogás az eljárás folyamatban léte alatt kézbesítési fikció esetén az annak beálltáról, kézbesítés esetén az arról történő tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül terjeszthető elő.

(4) A kifogásnak a bíróság akkor ad helyt, ha a címzett a bírósági iratot nem vehette át, mivel

a) a kézbesítés a hivatalos iratok kézbesítésére vonatkozó jogszabályok megsértésével történt meg, vagy más okból nem volt szabályszerű, vagy

b) az iratot más, az *a)* pontban nem említett okból önhibáján kívül nem volt módja átvenni.

(5) A (4) bekezdés *b)* pontjában foglalt okból a kézbesítési fikcióval szembeni kifogást csak természetes személy fél vagy az eljárásban részt vevő egyéb természetes személy érdekelt terjeszthet elő.

139. § *[A kifogás tartalma, elbírálása]*

(1) A kifogásban elő kell adni azokat a tényeket, illetve körülményeket, amelyek a kézbesítés szabálytalanságát igazolják vagy a 138. § (4) bekezdés *b)* pontjában meghatározott esetben a címzett részéről a hivatkozott okot valószínűsítik. Ha a kifogást elkésetten terjesztették elő, azt vissza kell utasítani. A kifogás tárgyában az a bíróság határoz, amelynek eljárásában a kézbesítés történt. A kérelem elbírálása előtt a bíróság a címzettet, illetve a feleket meghallgathatja.

(2) A félnek kérelmével egyidejűleg – ha az lehetséges – el kell végeznie a korábban elmulasztottnak tekintett cselekményt is.

(3) A 138. § (4) bekezdés *b)* pontjában foglalt okra alapított kifogást méltányosan kell elbírálni.

(4) A kifogásnak az eljárás folytatására, illetve a végrehajtásra nincs halasztó hatálya. Ha azonban a kifogásban foglalt tények fennállása valószínűnek mutatkozik, a bíróság az eljárásnak vagy a határozat végrehajtásának felfüggesztését – az ellenfél meghallgatása nélkül – hivatalból is elrendelheti. A felfüggesztés tárgyában hozott határozatot a bíróság kérelemre utóbb megváltoztathatja.

(5) A kifogást visszautasító vagy elutasító határozat ellen külön fellebbezésnek van helye. A kifogásnak helyt adó, valamint az eljárás, illetve a végrehajtás felfüggesztése tárgyában hozott határozat az eljárást befejező határozat elleni fellebbezésben támadható meg akkor, ha a kifogást érdemi vizsgálat nélkül el kellett volna utasítani.

(6) Ha a bíróság a kifogásnak helyt ad, a kézbesítéshez fűződő jogkövetkezmények hatálytalanok, és a kézbesítést, illetve a már megtett intézkedéseket, eljárási cselekményeket – a szükséges mértékben – meg kell ismételni.

140. § *[Kifogás a végrehajtási eljárás során]*

(1) Ha a kézbesítettnek tekintendő határozat jogerőre emelkedett, a címzett – a 138. § (4) bekezdésében meghatározott okok fennállása esetén – a végrehajtási eljárás alatt, a határozat végrehajtására irányuló eljárásról történő tudomásszerzésétől számított tizenöt napon belül kifogást nyújthat be az elsőfokú határozatot hozó bíróságnál. Ha a végrehajtási eljárás megindult, a kifogás csak az e bekezdésben meghatározottak szerint terjeszthető elő.

(2) A kifogást harminc napon belül el kell bírálni. A kifogás előterjesztésére és elbírálására egyebekben a 138. §-ban és a 139. §-ban foglaltakat kell alkalmazni.

41. Végrehajtói kézbesítés

141. § *[Végrehajtói kézbesítés meghatározott bírósági iratok kézbesíthetetlensége esetén]*

(1) Ha a belföldi lakóhellyel, tartózkodási hellyel vagy székhellyel rendelkező címzett megadott címére a postai szolgáltató útján kézbesíteni megkísérelt keresetlevél, illetve az eljárást befejező érdemi határozat kézbesíthetetlen – ide nem értve a kézbesítési fikció eseteit, valamint azokat az eseteket, amikor a kézbesíthetetlenség oka a címzett halála vagy megszűnése – és a kézbesíthetetlenség nem a bíróság vagy a postai szolgáltató érdekkörében felmerült elhárítható ok miatt következett be, a kézbesítés teljesülésében érdekelt fél kérelmére az irat kézbesítését a bírósági végrehajtásról szóló törvénynek a bírósági irat végrehajtói kézbesítésére vonatkozó rendelkezései szerint kell megkísérelni, az e §-ban foglalt eltérésekkel.

(2) A bírósági irat végrehajtói kézbesítése iránti kérelmet – a végrehajtói kézbesítés részletes eljárási szabályairól szóló jogszabályban meghatározott formanyomtatvány kitöltésével – annál a bíróságnál kell előterjeszteni, amelynek eljárása alatt a sikertelen kézbesítési kísérlet történt.

(3) A végrehajtó jogszabályban meghatározott díját a kérelmező fél köteles a bíróság részére történő teljesítéssel előlegezni, amit a bíróság utal át – az eljáró bíróságra és bírósági ügyszámra hivatkozással – a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar részére. A végrehajtót megillető díjelőleg bírósági letétbe helyezéséről történő tudomásszerzést követően a bíróság a kérelmet és a kézbesítendő iratot – a szükséges intézkedések megtétele érdekében, hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – haladéktalanul továbbítja a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar részére.

(4) A bírósági irat kézbesítésével kezdődő határidőt attól az időponttól kell számítani, amikor a bírósági irat végrehajtói kézbesítése jogszabály szerint eredményesen megtörténik.

(5) Ha a bíróság által – a kézbesítéssel összefüggésben – megkeresett végrehajtó késedelmes vagy hiányos nyilatkozatot tesz, illetve nem válaszol, a megkeresett végrehajtót a bíróság pénzbírsággal sújthatja.

(6) Végrehajtói kézbesítés esetén a kézbesítés szabályszerű megtörténte a bírósági végrehajtásról szóló törvény szerint igénybe vehető jogorvoslattal vitatható.

42. Kézbesítési megbízott

142. § *[Kézbesítési megbízott jelölése, a megjelölés elmulasztásának jogkövetkezménye]*

(1) Ha a felperes belföldön lakóhellyel, tartózkodási hellyel (e §-ban a továbbiakban együtt: lakóhellyel) vagy székhellyel nem rendelkezik, és a per vitelére magyarországi lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező meghatalmazottja nincs, a keresetlevél beadásával egyidejűleg meg kell jelölnie kézbesítési megbízottjának nevét és címét. A keresetlevélhez mellékelni kell a félnek a kézbesítési megbízottal kötött, teljes bizonyítóerejű magánokiratba vagy közokiratba foglalt megbízási szerződését.

(2) Ha az alperes nem rendelkezik belföldön lakóhellyel vagy székhellyel, és a per vitelére magyarországi lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező meghatalmazottja nincs, őt a bíróság a keresetlevél kézbesítésével egyidejűleg – megfelelő határidő tűzésével – felhívja kézbesítési megbízott megjelölésére. Az alperes a bíróság által megjelölt határidőben a kézbesítési megbízott nevét és címét köteles bejelenteni, egyidejűleg az (1) bekezdésben foglaltaknak megfelelő megbízási szerződést benyújtani.

(3) Ha a felperes az (1) bekezdésben foglalt kötelezettségét nem teljesíti, a bíróság a felperest – megfelelő határidő tűzésével – felhívja, hogy a kézbesítési megbízott nevét és címét jelentse be, egyidejűleg az (1) bekezdésben foglaltaknak megfelelő megbízási szerződést nyújtsa be.

(4) Ha a fél a (2), illetve a (3) bekezdésben megjelölt határidőben, továbbá bármely fél a megbízás megszűnésének akár a megbízó, akár a megbízott általi bejelentését követően külön felhívás nélkül haladéktalanul új kézbesítési megbízottat nem jelöl meg, vagy az iratokat a kézbesítési megbízott részére kézbesíteni nem lehet, erre tekintettel hiánypótlás elrendelésének vagy a fél külön felhívásának nincs helye, a bíróság hivatalból elrendeli az irat hirdetményi kézbesítését. E rendelkezés nem alkalmazható a keresetlevél alperes részére történő kézbesítésére; annak külföldre történő kézbesítésére a külföldre történő kézbesítésre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

(5) Ha az iratot a (4) bekezdésben meghatározott okokból hirdetmény útján kell kézbesíteni, a hirdetményi kézbesítés szabályait azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy

a) a hirdetményt nem kell megküldeni kifüggesztés végett a fél utolsó ismert lakóhelye szerinti polgármesteri vagy közös önkormányzati hivatalnak,

b) a hirdetményben a címzett utolsó ismert lakóhelyét, ennek hiányában tartózkodási helyét kell feltüntetni.

143. § *[Egyéb eljárási szabályok, a kézbesítési megbízott, kivétel a szabályok alkalmazása alól]*

(1) Ha a cégjegyzékben szereplő külföldi félnek a cég működésével összefüggő perben a per vitelére magyarországi lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező meghatalmazottja nincs, kézbesítési megbízottként külön megbízás nélkül a külföldi fél cégjegyzékben szereplő kézbesítési megbízottja jár el. A kézbesítési megbízott eljárására és a kézbesítésre a (4) bekezdést kell alkalmazni. Azt, hogy a félnek a cégjegyzékben szereplő kézbesítési megbízottja van, a bíróság hivatalból veszi figyelembe.

(2) Ha a külföldi félnek a per vitelére magyarországi lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező meghatalmazottja van, a felet vagy törvényes képviselőjét személyes megjelenésére kötelező idézés tekintetében a meghatalmazott eljárására és a kézbesítésre a (4) bekezdést kell alkalmazni.

(3) A kézbesítési megbízott magyarországi lakóhellyel, illetve székhellyel rendelkező ügyvéd vagy ügyvédi iroda, továbbá más nagykorú természetes személy vagy jogi személy lehet.

(4) A kézbesítési megbízott feladata, hogy az eljárásban keletkezett, a megbízó részére kézbesítendő iratokat átvegye, és azokat a megbízó részére továbbítsa; e tevékenységért a megbízóval szemben a polgári jog szabályai szerint felelős. A fél részére szóló, a kézbesítési megbízottnak szabályszerűen kézbesített iratot a kézbesítést követő tizenötödik napon a fél részére kézbesítettnek kell tekinteni.

(5) A bíróságnak a kézbesítési megbízottra vonatkozó szabályokról a külföldi felet a kézbesítési megbízott megjelölésére vonatkozó felhívásával egyidejűleg tájékoztatnia kell.

(6) A kézbesítési megbízottra vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók olyan államban lakóhellyel, tartózkodási hellyel vagy székhellyel rendelkező fél részére történő iratkézbesítés esetén, amely állam vonatkozásában nemzetközi szerződés vagy az Európai Unió kötelező jogi aktusa e rendelkezésektől eltérő, meghatározott kézbesítési módokat tesz csak lehetővé.

43. Hirdetményi kézbesítés

144. § *[A hirdetményi kézbesítés esetei, feltételei, a szabálytalan hirdetményi kézbesítés jogkövetkezményei]*

(1) A kézbesítést hirdetmény útján kell teljesíteni, ha

a) a fél tartózkodási helye ismeretlen és a fél számára a bírósági irat elektronikus úton sem kézbesíthető,

b) a fél tartózkodási helye olyan államban van, amely a kézbesítéshez jogsegélyt nem nyújt,

c) a kézbesítés egyéb elháríthatatlan akadályba ütközik, vagy

d) törvény így rendelkezik.

(2) Hirdetményi kézbesítést a bíróság – kivéve, ha annak hivatalból van helye – csak a fél kérelmére és az annak alapjául szolgáló ok valószínűsítése esetén rendelhet el. Az (1) bekezdésben meghatározott feltételek hiányában elrendelt hirdetményi kézbesítés és az azt követő eljárás, ha azt az, akinek a részére az iratot hirdetmény útján kézbesítették akár hallgatólagosan nem hagyja jóvá, érvénytelen. Ezt a jogkövetkezményt a bíróság az eljárást befejező határozat jogerőre emelkedését megelőzően – a felek meghallgatása után – hivatalból, egyébként pedig perorvoslat alapján mondja ki.

(3) Ha a fél által a hirdetményi kézbesítés iránti kérelemben előadott tények valótlannak bizonyulnak, és a fél erről tudott vagy kellő gondosság mellett tudhatott volna, a fél az elrendelt hirdetményi kézbesítéssel felmerült költséget a per eredményére tekintet nélkül köteles megtéríteni, és őt ezen felül pénzbírságban is el kell marasztalni.

145. § *[A hirdetményi kézbesítés módja, egyéb eljárási szabályok]*

(1) A hirdetményt tizenöt napra közzé kell tenni a bíróságok központi internetes honlapján (a továbbiakban: honlap), valamint tizenöt napra ki kell függeszteni a bíróság hirdetőtáblájára és a fél utolsó ismert belföldi lakóhelyén a polgármesteri vagy közös önkormányzati hivatal hirdetőtáblájára. Ha a bíróságnak a fél elektronikus levélcímét bejelentették, a hirdetményt a fél elektronikus levélcímére is meg kell küldeni.

(2) A hirdetmény tartalmazza

a) a honlapon történő közzététel és a bírósági hirdetőtáblán történő kifüggesztés napját,

b) az eljáró bíróság megnevezését,

c) a bírósági ügyszámot,

d) a címzett nevét és utolsó belföldi lakóhelyét – nem természetes személy esetén székhelyét –, ennek hiányában tartózkodási helyét,

e) azt az okot, amelynek következtében a hirdetményi kézbesítés szükségessé vált, és

f) a figyelemfelhívást a (6) bekezdés szerinti jogkövetkezményre, valamint arra, hogy a címzett a kézbesítendő iratot a bíróság kezelőirodáján átveheti.

(3) Ha a fél olyan államban lakik, amely a kézbesítéshez jogsegélyt nem nyújt, de amellyel a postai forgalom fennáll; továbbá ha a hirdetményi kézbesítésnek a kézbesítési megbízottra vonatkozó szabályok alapján van helye és a fél olyan államban lakik, amellyel a postai forgalom fennáll, a hirdetményt ajánlott levélként a fél ottani címére is meg kell küldeni.

(4) Ha keresetlevelet kell az alperesnek hirdetmény útján kézbesíteni, részére a bíróság ügygondnokot rendel és a keresetlevelet számára is kézbesíti. Ha a hirdetményi kézbesítés feltételei a keresetlevél alperes részére történő szabályszerű kézbesítését követően következnek be, nem kell kirendelni ügygondnokot az alperes részére.

(5) A hirdetményi kézbesítéssel felmerülő költséget – ideértve a (4) bekezdés szerinti ügygondnokrendelés költségét is – az előlegezi, aki a hirdetményi kézbesítést kérte.

(6) Hirdetményi kézbesítés esetén az iratot – ha a bíróság másként nem rendelkezik – a hirdetménynek a honlapon történő közzétételétől számított tizenötödik napon kell kézbesítettnek tekinteni.

44. Határidő

146. § *[A határidő számítása]*

(1) A határidőket órák, napok, munkanapok, hónapok vagy évek szerint kell számítani. A határidő órákban történő megállapítására jogszabály kifejezett rendelkezése alapján kerülhet sor.

(2) Az órákban megállapított határidőt egész órákban kell számítani, a határidőbe a kezdőóra nem számít bele. Kezdőóra az az óra, amelyben a határidő megkezdésére okot adó cselekmény vagy egyéb körülmény megtörténik.

(3) A napokban vagy munkanapokban megállapított határidőbe a kezdőnap nem számít bele. Kezdőnap az a nap, amelyre a határidő megkezdésére okot adó cselekmény vagy egyéb körülmény esik.

(4) A hónapokban vagy években megállapított határidő azon a napon jár le, amely számánál fogva a kezdőnapnak megfelel, ha pedig ez a nap a lejárat hónapjában hiányzik, a hónap utolsó napján.

(5) Ha a határidő lejárta munkaszüneti napra esik, a határidő csak az azt követő legközelebbi munkanapon jár le.

(6) A napokban, munkanapokban, hónapokban vagy években megállapított határidő az utolsó nap végével jár le, a bírósághoz intézett beadvány előterjesztésére és a bíróság előtt teljesítendő cselekményre megállapított határidő azonban már a hivatali idő végével lejár. Az órákban megállapított határidő az utolsó óra leteltével jár le, ha azonban az utolsó óra munkaszüneti napon, vagy a bírósághoz intézett beadvány előterjesztésére, illetve a bíróság előtt teljesítendő cselekményre megállapított határidő a hivatali idő végét követően telne le, a határidő a következő munkanapon, a hivatali idő kezdetét követő első óra leteltével jár le.

147. § *[A határidő meghosszabbítása]*

(1) A bíróság az általa megállapított határidőt fontos okból egyszer meghosszabbíthatja. A határidő meghosszabbítással együtt negyvenöt napnál hosszabb nem lehet, kivéve, ha a szakvélemény elkészítése hosszabb határidőt tesz szükségessé.

(2) Törvényben megállapított határidőt csak törvényben meghatározott esetben lehet meghosszabbítani.

(3) A bíróság által engedélyezett határidő hosszabbítás időtartamát az eredeti határidő elteltét követő naptól, órákban megállapított határidő esetén az utolsó óra leteltétől kell számítani.

(4) A meghosszabbítás iránti kérelemnek legkésőbb a határidő utolsó napján, órákban megállapított határidő esetén a határidő lejártát megelőzően a bíróságra meg kell érkeznie; a kérelem tárgyában a bíróság az ellenfél, illetve a felek meghallgatása nélkül határozhat.

148. § *[Ítélkezési szünet]*

(1) Az órákban, napokban és munkanapokban megállapított határidőbe nem számít bele minden évnek a július 15-től augusztus 20-ig, valamint december 24-től január 1-ig terjedő időszaka (a továbbiakban: ítélkezési szünet). Az ítélkezési szünet időszakára tárgyalást kitűzni nem lehet.

(2) Ha a hónapokban vagy években megállapított határidő az ítélkezési szünet ideje alatt járna le, a határidő a következő hónap azon napján jár le, amely számánál fogva a határidő kezdőnapjának megfelel, ha ez a nap is az ítélkezési szünet idejére esik, a határidő az ítélkezési szünetet követő első napon jár le. A 146. § (5) és (6) bekezdésének rendelkezéseit ezekben az esetekben is alkalmazni kell.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben foglalt rendelkezéseket nem lehet alkalmazni, ha

a) törvény valamely eljárásra vagy valamely percselekményre soron kívül történő eljárást ír elő,

b) a felek ezt közösen kérték, vagy

c) törvény azt kizárja.

(4) A (3) bekezdés alkalmazása esetén erre a felet külön is figyelmeztetni kell.

45. A mulasztás és annak igazolása

149. § *[A mulasztás, a mulasztás jogkövetkezményei]*

(1) A fél az elmulasztott perbeli cselekményt – ha e törvény másként nem rendelkezik – többé hatályosan nem teljesítheti, az elkésetten teljesített perbeli cselekmény hatálytalan. A bíróság az elkésetten teljesített perbeli cselekmény hatálytalanságának tényéről az érintett felet értesíti, kivéve, ha e törvény az elkésett perbeli cselekmény visszautasítását írja elő.

(2) A mulasztás következményei – az e törvényben meghatározott eseteket kivéve – előzetes figyelmeztetés nélkül, maguktól állnak be. Ha a mulasztás következményei csak előzetes figyelmeztetés esetén vagy az ellenfél kérelmére állnak be, az elmulasztott cselekményt a figyelmeztetésben megjelölt idő alatt, illetve a kérelem előterjesztéséig, ha pedig a kérelmet tárgyaláson adták elő, az arra vonatkozó határozat meghozataláig pótolni lehet.

(3) Nem tekinthető mulasztásnak, ha a felet a perbeli cselekmény teljesítésében elháríthatatlan akadály gátolta.

(4) A napokban, munkanapokban, hónapokban vagy években megállapított határidő elmulasztásának következményeit – e törvény eltérő rendelkezése hiányában – nem lehet alkalmazni, ha a bíróságnak címzett beadványt legkésőbb a határidő utolsó napján a bíróság címére ajánlott küldeményként postára adták.

150. § *[Az igazolás célja, az igazolás kizártsága]*

(1) Ha a fél vagy képviselője valamely határnapon önhibáján kívül nem jelent meg, vagy valamely határidőt önhibáján kívül mulasztott el, a mulasztás következményei – a (2) bekezdésben foglaltak kivételével – igazolással orvosolhatók.

(2) Igazolásnak nincs helye, ha:

a) az igazolást e törvény kizárja,

b) a mulasztás következményei igazolás nélkül is elháríthatók, vagy a mulasztás bírói határozatban kifejezésre jutó hátránnyal nem jár,

c) a fél az igazolási kérelem folytán kitűzött újabb határnapot mulasztja el.

151. § *[Az igazolási kérelem előterjesztésének határideje, tartalma]*

(1) Az igazolási kérelmet az elmulasztott határnaptól vagy az elmulasztott határidő utolsó napjától számított tizenöt napon belül lehet előterjeszteni. Ha a mulasztás később jut a félnek vagy képviselőjének tudomására, vagy az akadály később szűnik meg, az igazolási kérelem előterjesztésének határideje a tudomásszerzést vagy az akadály megszűnését követő napon kezdődik, azonban a mulasztástól számított három hónap eltelte után igazolási kérelmet előterjeszteni nem lehet.

(2) Az igazolási kérelemben elő kell adni a mulasztás okát és azokat a körülményeket, amelyek a mulasztás vétlenségét valószínűvé teszik.

(3) Határidő elmulasztása esetén az igazolási kérelem előterjesztésével együtt pótolni kell az elmulasztott cselekményt is.

152. § *[Az igazolási kérelem eljárásra gyakorolt hatása]*

Az igazolási kérelemnek sem az eljárás folytatására, sem a végrehajtásra nincs halasztó hatálya. Ha azonban az igazolási kérelem sikere valószínűnek mutatkozik, a bíróság az eljárásnak vagy a határozat végrehajtásának felfüggesztését az ellenfél meghallgatása nélkül, hivatalból is elrendelheti. A felfüggesztés tárgyában hozott határozatot a bíróság kérelemre megváltoztathatja.

153. § *[Az igazolási kérelem elbírálása]*

(1) Az igazolási kérelem tárgyában az a bíróság határoz, amelynek eljárása alatt a mulasztás történt, fellebbezési határidő elmulasztása esetén a másodfokú bíróság.

(2) Az igazolási kérelmet a bíróság visszautasítja, ha

a) az igazolást e törvény kizárja,

b) az igazolási kérelmet elkésetten terjesztik elő, vagy

c) az igazolást kérő – határidő elmulasztása esetén – az elmulasztott cselekményt a kérelem előterjesztésével együtt nem pótolja.

(3) Az igazolási kérelem elbírálása előtt a bíróság a feleket meghallgathatja. A felek idézése esetén a határnapot – ha ennek helye van – az ügy tárgyalására is ki kell tűzni. Azt, hogy a kérelem előfeltételei fennállnak-e, méltányosan kell elbírálni.

(4) Ha a bíróság az igazolási kérelemnek helyt ad, a mulasztó által pótolt cselekményt úgy kell tekinteni, mintha azt az elmulasztott határidőn belül teljesítette volna, az elmulasztott határnapon tartott tárgyalást pedig a szükséges keretben meg kell ismételni. Az új tárgyalás eredményéhez képest az elmulasztott tárgyalás alapján hozott határozat hatályban tartása vagy teljes, illetve részbeni hatályon kívül helyezése kérdésében is határozni kell.

154. § *[Perorvoslat]*

(1) Az igazolási kérelmet visszautasító, azt elutasító, valamint az eljárás folytatásának, illetve a határozat végrehajtásának a felfüggesztésére irányuló kérelmet elutasító határozat ellen külön fellebbezésnek van helye.

(2) Az igazolási kérelemnek, valamint az eljárás folytatása, illetve a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemnek helyt adó határozat az eljárást befejező határozat elleni fellebbezésben támadható meg, ha az igazolási kérelmet vissza kellett volna utasítani.

46. A felek meghallgatása tárgyaláson kívül

155. § *[Felhívás nyilatkozattételre]*

Ha a fél nyilatkozatának beszerzése szükséges és az a tárgyalásig nem halasztható el, a felet a bíróság írásbeli nyilatkozattételre hívja fel. A bíróság – ha szükségesnek tartja – a jogi képviselő nélkül eljáró felet személyes meghallgatása céljából meg is idézheti.

47. Kifogás az eljárás szabálytalansága ellen

156. § *[Kifogás eljárási szabálytalanság esetén]*

(1) A fél az eljárás szabálytalanságát az eljárás folyamán bármikor kifogásolhatja. Ha a fél a kifogást a tárgyaláson szóban adja elő, azt a jegyzőkönyvben rögzíteni kell.

(2) Amennyiben a bíróság a kifogásnak helyt ad, annyiban a kifogással érintett eljárási cselekményt szabályszerűen lefolytatja vagy a szükséghez képest megismétli. Ha a bíróság a kifogást elutasítja, erről határozatot hoz, e döntését legkésőbb az ítéletében köteles megindokolni.

48. Kifogás az eljárás elhúzódása miatt

157. § *[A kifogás előterjesztésének okai, a kifogás tartalma, visszavonása]*

(1) A fél az ügyben eljáró bíróság előtt kifogást nyújthat be, ha

a) törvény a bíróság részére az eljárás lefolytatására, eljárási cselekmény elvégzésére vagy valamely határozat meghozatalára határidőt állapított meg, azonban az eredménytelenül telt el,

b) a bíróság eljárási cselekmény elvégzésére határidőt tűzött, amely eredménytelenül telt el, és a bíróság a mulasztóval szemben nem alkalmazta e törvény által lehetővé tett intézkedéseket,

c) a bíróság az adott eljárási cselekményt az annak elvégzésére elegendő észszerű időtartamon belül nem végezte el vagy annak elvégzéséről nem rendelkezett.

(2) A kifogást az ügyben eljáró bíróságnál írásban lehet benyújtani, a kifogás elbírálására hatáskörrel rendelkező bírósághoz címezve, kérve a kifogás elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróságtól a mulasztás tényének megállapítását, valamint – megfelelő határidő tűzésével – a mulasztó bíróságnak az (1) bekezdés *a)* és *c)* pontjában foglalt esetben az elmulasztott eljárási cselekmény elvégzésére vagy határozat meghozatalára, az (1) bekezdés *b)* pontjában foglalt esetben pedig az adott ügyben leghatékonyabb intézkedés foganatosítására történő utasítását.

(3) A kifogást annak benyújtója mindaddig visszavonhatja, amíg a bíróság azt érdemben el nem bírálta. A visszavont kifogást újból előterjeszteni nem lehet.

158. § *[A kifogás elbírálása]*

(1) Az ügyben eljáró bíróság a kifogást annak bírósághoz történő érkezését követő nyolc napon belül megvizsgálja, és ha azt alaposnak tartja, harminc napon belül megteszi a kifogásban sérelmezett helyzet megszüntetése érdekében szükséges intézkedést. A bíróság a kifogás elintézéséről a kifogás előterjesztőjét értesíti.

(2) Ha az ügyben eljáró bíróság a kifogást nem tartja alaposnak, a kifogást tartalmazó beadványt megküldi az ellenfél részére, aki észrevételeit a kézbesítéstől számított nyolc napon belül terjesztheti elő. A határidő elteltét követően a bíróság az iratokat – az esetleg benyújtott észrevételekkel együtt – nyolc napon belül a kifogásra vonatkozó nyilatkozatával együtt felterjeszti a kifogás elbírálására hatáskörrel rendelkező bírósághoz.

(3) A járásbíróság mulasztásával szemben benyújtott kifogást a törvényszék három hivatásos bíróból álló tanácsa, a törvényszék mulasztásával szemben benyújtott kifogást az ítélőtábla három hivatásos bíróból álló tanácsa, az ítélőtábla mulasztásával szemben benyújtott kifogást a Kúria három hivatásos bíróból álló tanácsa, a Kúria mulasztásával szemben benyújtott kifogást a Kúria másik tanácsa az iratok felterjesztésétől számított tizenöt napon belül tárgyaláson kívül bírálja el.

(4) Ha a kifogást elbíráló bíróság a kifogásban foglaltaknak helyt ad, a mulasztó bíróságot határidő tűzésével a 157. § (1) bekezdés *a)* és *c)* pontjában foglalt esetekben az ügy továbbviteléhez szükséges intézkedés megtételére, a 157. § (1) bekezdés *b)* pontjában foglalt esetben pedig az adott ügyben leghatékonyabb intézkedés foganatosítására hívja fel. A felhívásban – a 157. § (1) bekezdés *a)* pontjában foglalt esetet kivéve – a kifogást elbíráló bíróság az eljáró bíróságot meghatározott eljárási cselekmény lefolytatására nem utasíthatja. A kifogás alaptalansága esetén azt indokolt határozattal elutasítja.

(5) Ha a kifogás előterjesztője ugyanabban a perben ismételten alaptalan kifogást nyújt be, őt a kifogást elbíráló bíróság az elutasító határozatában pénzbírsággal sújthatja.

(6) A kifogás elintézésére a végzés elleni fellebbezés felterjesztésére és elbírálására vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

49. Az eljárás anyagának rögzítése

159. § *[A jegyzőkönyv rögzítésének módjai, az eljárási cselekményről készített folyamatos felvétel]*

(1) A bíróság a tárgyalásról, a tárgyaláson kívül foganatosított meghallgatásról, valamint törvényben meghatározott egyéb esetben jegyzőkönyvet készít.

(2) Az elnök határozza meg, hogy milyen eljárási cselekmények esetén alkalmaz jegyzőkönyvvezetőt.

(3) Ha jegyzőkönyvvezető alkalmazására nem kerül sor, a bíróság a jegyzőkönyv tartalmának rögzítése céljából, az adott eljárási cselekménnyel egyidejűleg, – a (4) bekezdésben meghatározott eset kivételével – a jegyzőkönyvi tartalmat összefoglaló hangfelvételt rögzít és az írásbeli jegyzőkönyvet utóbb e felvétel hanganyagának leírásával készíti el.

(4) Ha a per érdemi tárgyalási szakában az eljárási cselekmény megkezdéséig bármelyik fél kéri, a bíróság – a technikai feltételek rendelkezésre állása esetén – elrendeli a jegyzőkönyv képet és hangot egyidejűleg rögzítő folyamatos felvétel (a továbbiakban: folyamatos felvétel) útján történő készítését. Folyamatos felvétel készítését a per érdemi tárgyalási szakában a bíróság hivatalból is elrendelheti.

(5) Folyamatos felvétel készítése esetén az eljárási cselekmény anyagát e felvétel tartalmazza. A jogszabályban meghatározott módon hitelesített folyamatos felvétel jegyzőkönyvnek minősül. Ha folyamatos felvétel készítése esetén a bíróság jegyzőkönyvvezetőt alkalmaz, a jegyzőkönyv írásbeli kivonata az eljárási cselekménnyel egyidejűleg készül el. Ha jegyzőkönyvvezető alkalmazására nem kerül sor, a bíróság a jegyzőkönyv írásbeli kivonatát utóbb e felvétel alapján készíti el.

(6) A folyamatos felvétel az adott eljárási cselekmény során történteket – a (7) bekezdésben foglalt esetek kivételével – megszakítás nélkül rögzíti.

(7) A bíróság érdemi határozatának meghozatala idejére a folyamatos felvételt megszakítja, egyéb határozatának meghozatala idejére megszakíthatja. Ha a bíróság fontos okból az eljárási cselekményt rövid időre megszakítja, ennek tartamára a folyamatos felvétel is megszakítható.

(8) Folyamatos felvétel készítése esetén tájékoztatni kell a feleket, hogy a felvételt mikor és hol tekinthetik meg, illetve hallgathatják meg. A folyamatos felvételre az iratok megtekintésére és az azokról történő másolat készítésére vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. Ahol e törvény valamely körülmény vagy nyilatkozat jegyzőkönyvben történő rögzítését vagy feltüntetését írja elő, az alatt a folyamatos felvételen történő rögzítést is érteni kell.

160. § *[A jegyzőkönyvvel szemben támasztott formai és tartalmi követelmények, a jegyzőkönyv írásbeli kivonata]*

(1) A jegyzőkönyvben rögzíteni kell:

a) az eljáró bíróságot és a bírósági ügyszámot,

b) a felek nevét és perbeli állását, továbbá a per tárgyát,

c) a tárgyalás helyét, továbbá a tárgyalás kitűzött és tényleges kezdő és befejező időpontját, valamint a tárgyalás elhalasztásának tényét, illetve a tárgyalás folytatólagos vagy ismételt, perfelvételi vagy érdemi tárgyalási jellegét,

d) a bírák, a jegyzőkönyvvezető és a tolmács nevét,

e) a jelen lévő feleknek és képviselőiknek nevét és perbeli állását, a jelen lévő más perbeli személyek nevét,

f) annak tényét, ha a bíróság az ítélet kihirdetésének elhalasztása esetén a kihirdetéskor az írásba foglalt ítéletet a jelen lévő feleknek nyomban kézbesíti,

g) zárt tárgyalás esetén az erre történő utalást.

(2) A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell:

a) az eljárás menetét és az annak során történteket úgy, hogy a jegyzőkönyv alapján azt is meg lehessen állapítani, az eljárás e törvényben meghatározott alaki követelményeknek megfelel-e, ha valamely kifejezés vagy kijelentés pontos szövege jelentős, azt szó szerint kell a jegyzőkönyvben rögzíteni,

b) a felek által előadott lényeges kérelmeket és nyilatkozatokat, ideértve a felek tényállításait, jogállításait és bizonyítási indítványait, valamint a keresetkiterjesztést, a keresetváltoztatást, a viszontkeresetet, a beszámítást, a korábbi kérelmektől és nyilatkozatoktól való eltéréseket, illetve valamely nyilatkozatnak bírói felhívás ellenére való elmulasztását vagy megtagadását,

c) a keresettől való elállást, továbbá az elismerést és a jogról való lemondást, illetve a felek között létrejött egyezséget,

d) az okiratok bemutatásának megtörténtét, valamint azoknak az eljárás szempontjából lényeges tartalmát, a tanúk vallomását, a szakértők szóban előadott véleményét és a szemle eredményét,

e) a pervezetés és rendfenntartás körében tett intézkedéseket,

f) a korábbi eljárás ismertetésének megtörténtét, az ismertetett iratok megjelölését, valamint

g) a bíróság által az eljárási cselekmény folyamán hozott végzéseket és az ítélet kihirdetésének megtörténtét.

(3) Ha kizárólag írásbeli jegyzőkönyv készül a felek beadványának, a szakértők véleményének vagy más periratnak felolvasása, valamint okiratnak vagy másolatnak csatolása esetén a jegyzőkönyvben csupán ennek megtörténtére kell utalni.

(4) Ha kizárólag írásbeli jegyzőkönyv készül és a felek bármelyike az eljárás során felmerült valamely körülménynek vagy ott elhangzott nyilatkozatnak jegyzőkönyvbe vételét kéri, ezt csak abban az esetben lehet mellőzni, ha a bíróságnak az illető körülmény vagy nyilatkozat megtörténtéről nincs tudomása.

(5) Folyamatos felvétel készítése esetén írásbeli jegyzőkönyv helyett a jegyzőkönyv írásbeli kivonatát kell elkészíteni, amely tartalmazza:

a) az (1) bekezdés szerinti adatokat,

b) a folyamatos felvétel készítésére történő utalást,

c) a fél személyes meghallgatásának, a beavatkozó, a tanú és a szakértő meghallgatásának, valamint a szemlének a kezdő időpontját,

d) a felek között létrejött egyezség tartalmát,

e) a bíróság által az eljárási cselekmény folyamán hozott végzéseket.

(6) Ha a bíróság a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően az érdemi tárgyalást nyomban megtartja, az érdemi tárgyalásra történő áttérés időpontját a jegyzőkönyvben rögzíteni kell. Áttérés esetén a jegyzőkönyv írásbeli kivonatát elkészíteni nem kell, elegendő, ha annak tartalma a perfelvételről készült írásbeli jegyzőkönyvben rögzítésre kerül.

161. § *[A jegyzőkönyv elkészítése, kiegészítése, kijavítása]*

(1) Az eljárási cselekményről az írásbeli jegyzőkönyvet, illetve a jegyzőkönyv írásbeli kivonatát egyidejűleg, jegyzőkönyvvezető mellőzésével készült felvétel esetén pedig legkésőbb nyolc munkanapon belül el kell készíteni. Ha az írásbeli jegyzőkönyv vagy a jegyzőkönyv írásbeli kivonata felvétel alapján készül, fel kell tüntetni az írásba foglalás napját, és a feleket tájékoztatni kell arról, hogy azt mikor és hol tekinthetik meg, illetve vehetik át. A bíróság az írásba foglalt jegyzőkönyvet, illetve a jegyzőkönyv írásbeli kivonatát az írásba foglalást követő további nyolc napon belül kézbesíti, ha törvény a jegyzőkönyv megküldését írja elő.

(2) Ha az írásbeli jegyzőkönyv vagy a jegyzőkönyv írásbeli kivonata az eljárási cselekménnyel egyidejűleg készül, vagy az írásbeli jegyzőkönyv a 159. § (3) bekezdése szerinti módon készül, az írásbeli jegyzőkönyv vagy az annak tartalmát összefoglaló hangfelvétel, illetve a jegyzőkönyv írásbeli kivonata hivatalból vagy az elnök engedélyével a feleknek az eljárási cselekménnyel egyidejűleg tett megjegyzései alapján is kiegészíthető és módosítható. A felek erre vonatkozó kérelmét – annak elutasítása esetén – az írásbeli jegyzőkönyvben, a jegyzőkönyv írásbeli kivonatában fel kell tüntetni. A módosítás folytán szükségtelenné vált szövegrészeket úgy kell törölni, hogy a törölt szövegrész olvasható maradjon.

(3) Ha az írásbeli jegyzőkönyv felvétel útján készül, az eljárási cselekményen jelen lévő felek, ha a jegyzőkönyv részükre

a) kézbesítésre kerül, a kézbesítéstől számított nyolc napon belül,

b) nem kerül kézbesítésre, az eljárási cselekménytől számított tizenöt napon belül

az írásbeli jegyzőkönyv kijavítását, kiegészítését kérhetik.

(4) Ha a jegyzőkönyv írásbeli kivonata folyamatos felvétel alapján kerül leírásra a (3) bekezdés alkalmazandó azzal, hogy a bíróság a jegyzőkönyv írásbeli kivonatának kijavításáról, illetve kiegészítéséről a folyamatos felvétel tartalmának figyelembevételével határoz.

(5) Az írásbeli jegyzőkönyvet, a jegyzőkönyv írásbeli kivonatát és az esetleges módosításokat az egyesbíró, illetve az elnök és a jegyzőkönyvvezető írja alá. Ha a bíróság tanácsban jár el, és az elnök az aláírásban akadályoztatva van, az írásbeli jegyzőkönyvet vagy a jegyzőkönyv írásbeli kivonatát helyette – helyettesi minőségének feltüntetésével – a tanács egyik tagja írja alá.

(6) Ha az írásbeli jegyzőkönyv vagy a jegyzőkönyv írásbeli kivonata felvétel alapján készül, a felvétel vagy annak meghatározott részei írásba történő áttétele során a jegyzőkönyvvezető helyett a leírást végző bírósági alkalmazott (a továbbiakban: leíró) jár el, és aláírásával igazolja, hogy a leírást a felvételnek megfelelően készítette el. A folyamatos felvételt a bíróság elektronikus bélyegzővel látja el.

50. Az iratok megtekintése, másolatkészítés, adatkezelés

162. § *[Az iratbetekintésre jogosultak köre, az iratbetekintés jogának terjedelme, a személyes adatok kezelésének időtartama és terjedelme]*

(1) A felek, valamint azok képviselői, a szakértő és az ügyész a per iratait – a határozatok tervezeteinek és az esetleges különvéleménynek a kivételével – a per bármely szakaszában külön engedély nélkül megtekinthetik és azokról maguknak másolatokat vagy kivonatokat készíthetnek.

(2) A beavatkozó és annak képviselője a per iratainak megtekintésére, valamint azokról másolat vagy kivonat készítésére a beavatkozást engedélyező határozat meghozatalát követően jogosult.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben meg nem határozott más perbeli személyek a per iratait a rájuk vonatkozó részben tekinthetik meg, és azokról maguknak másolatot vagy kivonatot készíthetnek.

(4) Bíróság, ügyészség, közjegyző, bírósági végrehajtó, nyomozó hatóság vagy közigazgatási hatóság megkeresésére – törvényben meghatározott feladataik ellátásához szükséges mértékben – a bíróság a per iratait vagy azok másolatát vagy kivonatát megküldi, illetve azokba betekintést engedélyez.

(5) Az (1)–(4) bekezdésben meghatározott személyeken és szerveken kívül – a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló törvényben szabályozott tájékoztatás kivételével – az eljárásról felvilágosítás annak adható, akinek az eljárás lefolytatásához, illetve annak eredményéhez jogi érdeke fűződik. Az eljáró bíróság elnöke – az ehhez fűződő jogi érdek igazolása után – engedélyezi az iratok megtekintését, az azokról való másolat vagy kivonat készítését, illetve a szükséges felvilágosítás megadását.

(6) A bíróság a perben érvényesített jog elbírálása céljából, azzal összefüggésben megismert személyes adatokat az adatkezelés céljának megvalósulásáig, de legkésőbb az eljárás tárgyát képező ügy iratainak selejtezéséig vagy levéltárba adásáig kezeli. A bíróság **e** személyes adatokat eljárásának jogerős befejezését követően kizárólag a jogerős döntés végrehajtása, a jogerős döntésben foglaltak ellenőrzése, a jogerős döntésével összefüggő jogorvoslat vagy törvényben meghatározott egyéb feladat végrehajtása céljából kezelheti, és kizárólag **e** személyes adatok kezelésére jogosult más szerv vagy személy részére továbbíthatja.

163. § *[Titokvédelemmel kapcsolatos szabályok]*

(1) A 162. §-ban foglaltaktól eltérően, az olyan tárgyalásról készült jegyzőkönyvet, amelyről a nyilvánosságot minősített adat megőrzése érdekében zárták ki, illetve a minősített adatot tartalmazó egyéb okiratot lemásolni vagy arról kivonatot készíteni nem lehet. Ilyen ügyben az iratok megtekintésének is csak a minősítő által kiadott engedély alapján, a minősített adat védelméről szóló törvényben meghatározott szabályok szerint, a bíróság elnöke által megállapított feltételek mellett van helye.

(2) A felek, az ügyész és a perben részt vevő egyéb személyek, valamint azok képviselői az eljárás során az üzleti titkot, hivatásbeli titkot vagy törvényben meghatározott, az (1) bekezdésben nem említett más titkot tartalmazó iratok esetén – a titok megtartásának kötelezettségét tartalmazó, írásba foglalt nyilatkozat megtétele mellett –, az eljáró bíró által megállapított rendben és szabályok szerint gyakorolhatják az iratbetekintési és másolatkészítési jogot. Ha azonban a titoktartás alóli felmentés megadására jogosult a 322. § (2) bekezdése alapján határidőben úgy nyilatkozott, hogy az üzleti titkot, hivatásbeli titkot vagy törvényben meghatározott más titkot tartalmazó irat megismeréséhez nem járul hozzá, a bíróságon, a jegyzőkönyvvezetőn, illetve a leírón kívül az irat e titkot tartalmazó részét más nem tekintheti meg, azt lemásolni vagy arról kivonatot készíteni nem lehet.

(3) Ha a per tárgyát annak eldöntése képezi, hogy az okirat tartalma közérdekű adatnak minősül-e, az eljárás során ezt az okiratot megismerni nem lehet, és az az eljárás jogerős befejezése után is csak a per eldöntéséhez képest tekinthető meg, illetve másolható le. E rendelkezést a bíróságra, a jegyzőkönyvvezetőre, illetve a leíróra és arra a perbeli személyre, aki az iratot benyújtotta, nem kell alkalmazni.

(4) Az (1) bekezdésben említett jegyzőkönyv, valamint az (1)–(3) bekezdésben meghatározott titkot tartalmazó irat megtekintését, valamint azok tartalmáról történő felvilágosítás adását, továbbá a (2) és (3) bekezdésben meghatározott titkot tartalmazó iratról való másolat és kivonat készítését kizárólag a minősítő vagy a titoktartás alóli felmentés megadására jogosult által adott megismerési engedélyben vagy felmentésben feltüntetett személy részére lehet engedélyezni.

(5) Az iratok megtekintése és a másolatkészítés során a 285. § rendelkezéseit alkalmazni kell.

164. § *[Anonimizált iratmásolat kiadása]*

(1) Az ítéletről és az ítélettel szembeni perorvoslat során hozott, az alsóbb fokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasító végzésről – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – a per jogerős befejezését követő három hónap eltelte után a bíróságnak fizetendő, jogszabályban meghatározott díj ellenében bárkinek anonimizált másolat adható. A határozatban szereplő természetes személyek azonosítását lehetővé tevő adatokat olyan módon kell törölni, hogy az ne járjon a megállapított tényállás sérelmével; egyebekben a határozatban szereplő egyes személyeket az eljárásban betöltött szerepüknek megfelelően kell megjelölni.

(2) A határozatról – feltéve, hogy annak közzétételére a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló törvény rendelkezése alapján nem kerül sor – nem adható másolat, ha

a) a 163. § (1)–(3) bekezdésében meghatározott titkot tartalmaz,

b) személyi állapotot érintő perben hozták meg, illetve

c) olyan perben hozták meg, amelyben a bíróság a nyilvánosságot a tárgyalásról vagy annak egy részéről kizárta.

(3) A (2) bekezdés *a)* pontjától eltérően a határozatról anonimizált másolat adható, ha a per tárgyát az adat minősítésének, illetve titkosítása jogszerűségének eldöntése képezi és a bíróság azt állapítja meg, hogy az adatot titokvédelem nem illeti meg.

(4) Az (1) bekezdésben meghatározott másolatban nem kell törölni:

a) törvény eltérő rendelkezésének hiányában az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó személy nevét és beosztását, valamint közfeladatával összefüggő egyéb személyes adatát, ha az adott személy az eljárásban közfeladatának ellátásával összefüggésben vett részt,

b) a meghatalmazottként eljárt jogi képviselő nevét,

c) az egyesület vagy alapítvány képviselőjének nevét,

d) egyéb közérdekből nyilvános adatokat.

51. Elveszett (megsemmisült) iratok pótlása

165. § *[Az iratpótlás egyes módjai, a pótlás mellőzése]*

(1) Az elveszett vagy megsemmisült iratok pótlására az ügyben eljárt bíró, illetve az elnök intézkedik. Ennek keretében szükség szerint elrendeli az iratok teljes vagy részleges pótlását, az írásbeli jegyzőkönyv, illetve a jegyzőkönyv írásbeli kivonatának felvétel alapján történő újbóli előállítását, meghallgatja az eljárásban részt vett személyeket, kiadmányokat, iratmásolatokat szerez be.

(2) Ha az elveszett vagy megsemmisült iratok alapján hozott határozat jogerős és végrehajtható, a befejezett ügy iratainak pótlása mellőzhető. A felektől ilyen esetben csak a határozat hiteles kiadmányát vagy másolatát kell beszerezni.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben foglaltakat kell alkalmazni az eljárási cselekmény anyagának felvétel formájában történő őrzése esetén is.

52. Pénzbírság

166. § *[A pénzbírság alkalmazásának keretszabályai]*

(1) Az e törvény rendelkezései alapján kiszabható pénzbírság legmagasabb összege egymillió forint, a kiskorúval szemben kiszabható pénzbírság legmagasabb összege pedig háromszázezer forint azzal, hogy a tizennegyedik életévét be nem töltött kiskorúval szemben pénzbírság kiszabásának nincs helye.

(2) A kiszabott pénzbírság nem haladhatja meg a pertárgy értékét. Ha azonban a pertárgyérték az ötvenezer forintot nem haladja meg, a kiszabható pénzbírság legmagasabb összege százezer forint.

(3) A kiszabott pénzbírságot szabadságvesztésre átváltoztatni nem lehet. A pénzbírság behajtására és felhasználására azokat a jogszabályokat kell alkalmazni, amelyek a bíróságok által büntetőügyben kiszabott pénzbüntetésekre irányadók.

(4) A pénzbírságban marasztaló végzés ellen külön fellebbezésnek van helye. A bíróság e végzését fontos okból maga is megváltoztathatja.

HARMADIK RÉSZ

ELSŐFOKÚ ELJÁRÁS

X. FEJEZET

EGYEZSÉGI KÍSÉRLET PERINDÍTÁS ELŐTT

53. Közvetítői eljáráshoz kapcsolódó és anélküli egyezségi kísérlet

167. § *[Közvetítői eljáráshoz kapcsolódó egyezségi kísérlet]*

(1) Ha közvetítői eljárásban a felek között megállapodás jött létre, annak egyezségként történő jóváhagyása érdekében bármelyik fél a per megindítása előtt a perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon egyezségi kísérletre idézést kérhet. Ha az egyezségi kísérletre idézést a megállapodást megkötő felek közösen kérik, az eljárás bármely hatáskörrel rendelkező bíróságon lefolytatható. A kérelemben fel kell tüntetni a felek nevét, lakóhelyét vagy székhelyét, további ismert azonosító adatait és a bíróság hatáskörét és illetékességét megalapozó tényeket. A kérelemhez csatolni kell a megállapodást.

(2) Az eljárásban a jogi képviselet nem kötelező.

(3) A bíróság az egyezségi kísérlet határnapját a kérelem beérkezésétől számított harminc napon – közös kérelem esetén tizenöt napon – belüli időpontra tűzi ki, amelyre a közös kérelem esetén a kérelmezőket, illetve a kérelmezőt és a kérelmezettet idézi; a kérelmet a kérelmezett részére egyidejűleg kézbesíti.

(4) A bíróság a felek között létrejött egyezséget jegyzőkönyvbe foglalja. Az egyezség jóváhagyására e törvénynek az egyezségre vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni. Bírósági titkár az egyezség jóváhagyása tárgyában határozatot nem hozhat.

(5) Ha a kitűzött határnapon nem jött létre egyezség, a bíróság az eljárást végzéssel eredménytelennek nyilvánítja és lezárja. A bíróság a kérelmezőt meg nem jelenése esetén – a megjelent ellenfél kérelmére – az okozott költség megtérítésére kötelezi.

168. § *[Közvetítői eljárás nélküli egyezségi kísérlet]*

(1) A fél a per megindítása előtt a perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon akkor is kérhet egyezségi kísérletre idézést, ha megelőzőleg a felek között nem jött létre közvetítői eljárásban megállapodás. Az eljárásra a 167. § rendelkezéseit a (2)–(5) bekezdésben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A kérelemben elő kell adni a jogvita tárgyát és a tervezett egyezség tartalmát is.

(3) Az eljárásra a kötelező jogi képviselet e törvényben foglalt szabályait alkalmazni kell.

(4) Ha a kitűzött határnapon nem jött létre egyezség, a bíróság a közvetítői eljárás igénybevételének lehetőségéről tájékoztatja a feleket. Ha valamennyi fél úgy nyilatkozik, hogy a közvetítői eljárást igénybe veszi, az eljárás közös kérelmükre szünetel; a szünetelésre – az (5) bekezdésben meghatározott eltéréssel – e törvénynek az eljárás szünetelésére vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

(5) A (4) bekezdés szerint szünetelő eljárás folytatásának kizárólag akkor van helye, ha a folytatást határidőben kérő fél a kérelme mellé csatolja a felek között a közvetítői eljárásban létrejött megállapodást; ellenkező esetben a bíróság a folytatás iránti kérelmet elutasítja és az eljárás – megszakítás nélkül – továbbra is szünetel. A szabályszerű folytatás iránti kérelem alapján a bíróság az egyezségi kísérlet új határnapját a folytatás iránti kérelem beérkezésétől számított harminc napon belüli időpontra tűzi ki.

XI. FEJEZET

PERINDÍTÁS

54. Keresetlevél

169. § *[A per megindítása]*

(1) A pert a felperesnek az alperes ellen keresetlevéllel kell megindítania.

(2) A büntetőeljárásról szóló törvény alapján a bíróságnak megküldött polgári jogi igényt keresetlevélként kell elbírálni, és úgy kell tekintetni, mintha azt már eredetileg is annál a bíróságnál terjesztették volna elő, amelyhez megküldték.

170. § *[A keresetlevél]*

(1) A keresetlevél bevezető részében fel kell tüntetni:

a) az eljáró bíróság megnevezését,

b) a felek nevét, perbeli állását, a felperes azonosító adatait, az alperes ismert azonosító adatait, de legalább lakóhelyét vagy székhelyét, és

c) a felperes jogi képviselőjének nevét, székhelyét, telefonszámát, elektronikus levélcímét, több jogi képviselő esetén a hivatalos iratok átvételére kijelölt jogi képviselő nevét.

(2) A keresetlevél érdemi részében fel kell tüntetni:

a) a bíróság ítéleti rendelkezésére irányuló határozott kereseti kérelmet,

b) az érvényesíteni kívánt jogot a jogalap megjelölése útján,

c) az érvényesíteni kívánt jogot és a kereseti kérelmet megalapozó tényeket,

d) az érvényesíteni kívánt jog, a tényállítás és a kereseti kérelem közötti összefüggés levezetésére vonatkozó jogi érvelést, és

e) a tényállításokat alátámasztó és rendelkezésre álló bizonyítékokat, bizonyítási indítványokat az e törvényben meghatározott módon.

(3) A keresetlevél záró részében fel kell tüntetni:

a) a per tárgyának az értékét, valamint a meghatározásakor figyelembe vett tényeket és jogszabályhelyet,

b) a bíróság hatáskörét és illetékességét – ha az ügyben külföldi elem van, a joghatóságát is – megalapozó tényeket és jogszabályhelyet,

c) a megfizetett illeték összegét és megfizetési módját, vagy az eljárási illeték megfizetésének hiányában a költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelmet, illetve jogszabály által biztosított illetékfizetés alóli mentesülés esetén ennek alapjául szolgáló tényeket és jogszabályhelyet,

d) a nem természetes személy fél perbeli jogképességét, a fél törvényes képviselőjeként megjelölt személy és a meghatalmazott perbeli képviseleti jogát megalapozó tényeket és jogszabályhelyet, és

e) a záró részben feltüntetett tényeket alátámasztó bizonyítékokat.

(4) Keresethalmazat esetén a (2) bekezdésben foglaltakat keresetenként kell teljesíteni, feltüntetve a keresetek egymáshoz való viszonyát és – egymással eshetőleges viszonyban álló több kereset esetén – az elbírálás kért sorrendjét is.

(5) A keresetlevélben feltüntethető az alpereshez intézett, indokolt felhívás

a) állítási szükséghelyzet esetén valamely tény állításához szükséges információ szolgáltatására, illetve
b) bizonyítási szükséghelyzet esetén bizonyítási eszköz csatolására.

171. § *[A keresetlevél mellékletei]*
(1) A keresetlevélhez csatolni kell:
a) a meghatalmazást, kivéve, ha a meghatalmazás a rendelkezési nyilvántartásban e törvényben foglaltaknak megfelelően szerepel vagy az általános meghatalmazás az általános meghatalmazások országos és közhiteles nyilvántartásában szerepel,
b) a keresetlevél érdemi részében feltüntetett bizonyítékot, és
c) a keresetlevél záró részében feltüntetett bizonyítékot, költségkedvezmény iránti kérelem vagy jogszabályon alapuló költségkedvezmény esetén jogszabályban előírt iratokat.
(2) Az idegen nyelvű irathoz csatolni kell annak legalább egyszerű magyar nyelvű fordítását.

172. § *[A kereseti kérelem fajtái]*
(1) Marasztalásra irányuló kereseti kérelem csak lejárt követelés érvényesítése iránt terjeszthető elő.
(2) Tartásdíj, járadék és más időszakos szolgáltatás iránt indított perben a marasztalásra irányuló kereseti kérelem a le nem járt követelésre is előterjeszthető. Lakás, más helyiség vagy egyéb ingatlan visszabocsátása iránt a kereseti kérelem a visszabocsátás iránti kötelezettség lejárata előtt is előterjeszthető, feltéve, hogy a visszabocsátásnak határozott időpontban kell történnie.
(3) Valamely jog vagy jogviszony fennállásának vagy fenn nem állásának megállapítása iránt akkor terjeszthető elő kereseti kérelem, ha a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása érdekében szükséges, és a jogviszony természeténél fogva vagy a kötelezettség lejártának hiányában vagy valamely más okból marasztalás nem kérhető. A bíróság e törvényes feltételek fennállását hivatalból vizsgálja.
(4) A felek jogállapotának vagy jogviszonyának megváltoztatása – létrehozása, megszüntetése vagy módosítása – iránt akkor terjeszthető elő kereseti kérelem, ha azt jogszabály kifejezetten megengedi.

173. § *[Keresethalmazat]*
(1) Több kereset (valódi tárgyi keresethalmazat) akkor terjeszthető elő, ha a keresetek ugyanabból vagy – ténybeli és jogi alapon – összefüggő jogviszonyból erednek és a keresetek között nincs olyan, amelynek elbírálása más bíróság kizárólagos illetékességébe tartozik. Az e törvény hatálya alá tartozó ügyben előterjesztett keresetet nem lehet összekapcsolni közigazgatási perben, illetve egyéb közigazgatási bírósági eljárásban eljáró bíróság hatáskörébe tartozó keresettel, illetve indítvánnyal.
(2) Egymással eshetőleges vagy vagylagos viszonyban álló több kereset (a továbbiakban: látszólagos tárgyi keresethalmazat) akkor terjeszthető elő, ha
a) a keresetek ugyanabból a jogviszonyból erednek,
b) az egyes keresetek között nincs olyan, amelynek elbírálása más bíróság hatáskörébe vagy kizárólagos illetékességébe tartozik, és
c) több alperes esetén valamennyi keresetet valamennyi alperes ellen indítják.
(3) A fél személye vonatkozásában egymással eshetőleges vagy vagylagos viszonyban álló több kereset (látszólagos személyi keresethalmazat) nem terjeszthető elő.
(4) A keresetlevél előterjesztéséhez fűződő joghatások látszólagos tárgyi keresethalmazat esetén is valamennyi keresetre nézve beállnak.

174. § *[Áttétel]*

(1) Ha a keresetlevél alapján megállapítható, hogy a per elbírálása valamely más bíróság hatáskörébe vagy illetékességébe tartozik, a bíróság elrendeli a keresetlevélnek ehhez a bírósághoz történő áttételét. Áttételnek van helye akkor is, ha a jogvita elbírálása közigazgatási perben vagy egyéb közigazgatási bírósági eljárásban eljáró bíróság hatáskörébe tartozik.

(2) A bíróság az alperesnek megküldött áttételt elrendelő végzéshez csatolja a keresetlevelet, kivéve, ha az a részére korábban megküldésre került. Ha az alperesnek nincs perbeli jogképessége, az áttételt elrendelő végzést számára nem kell kézbesíteni.

(3) Az áttételt elrendelő végzés ellen külön fellebbezésnek van helye. A bíróság a végzését maga is megváltoztathatja. A keresetlevelet a végzés jogerőre emelkedése előtt nem lehet az új bírósághoz továbbítani.

(4) Nincs helye a keresetlevél áttételének olyan bírósághoz, amely saját hatáskörének vagy illetékességének hiányát már jogerősen megállapította.

(5) A bíróság az áttétel tárgyában soron kívül jár el.

175. § *[Az áttétel jogkövetkezményei]*

(1) Az áttett keresetlevelet úgy kell tekinteni, mintha azt már eredetileg is annál a bíróságnál terjesztették volna elő, amelyhez azt áttették.

(2) Az áttételről történő rendelkezésig a felek által teljesített perbeli cselekmények és bírói rendelkezések hatálytalanok, kivéve, ha

a) azok az áttétellel kapcsolatosak,

b) azok az áttételre okot adó keresetváltoztatás vagy keresetkiterjesztés előtt történtek, vagy

c) valamennyi cselekményt a felek jóváhagyják és valamennyi rendelkezést az új bíróság hatályában fenntartja.

176. § *[Visszautasítás]*

(1) A bíróság – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – a keresetlevelet visszautasítja, ha

a) a perre magyar bíróság joghatósága – törvény, az Európai Unió kötelező jogi aktusa, nemzetközi egyezmény alapján – kizárt, vagy külföldi bíróság rendelkezik kizárólagos joghatósággal,

b) az igény elbírálása más hatóság – ideértve a büntető vagy szabálysértési ügyben eljáró bíróságot és a választottbíróságot is – hatáskörébe tartozik vagy polgári nemperes bírósági eljárásban érvényesíthető,

c) a pert törvényben meghatározott más hatósági vagy egyéb eljárásnak, illetve a 24. § (3) bekezdése szerinti eljárásnak kell megelőznie,

d) a felek között ugyanabból a ténybeli alapból származó ugyanazon jog iránt indított más perben a perindítás joghatása már beállt vagy annak tárgyát már jogerősen elbírálták,

e) a félnek nincs perbeli jogképessége,

f) az igény – az elévülés esetét kivéve – bírósági úton nem érvényesíthető,

g) a pert nem jogszabályban erre feljogosított személy indítja,

h) a pert jogszabály alapján a munkáltató helytállási kötelezettségébe tartozó személyiségi jogot sértő tevékenység, illetve károkozás miatt a közigazgatási, bírósági vagy ügyészségi jogkörében eljáró személy ellen indították,

i) a felperes a perindításra jogszabályban megállapított határidőt elmulasztja,

j) az nem tartalmazza a 170. §-ban, illetve törvényben előírt egyéb kötelező tartalmi elemeket, illetve alaki kellékeket vagy a felperes nem csatolta a 171. §-ban, illetve törvényben előírt egyéb kötelező mellékleteket,

k) a felperes nem fizette meg a keresetlevélben megjelölt pertárgyértéknek vagy a jogszabályban meghatározott tételes illetéknek megfelelő mértékű eljárási illetéket, valamint költségkedvezmény iránti kérelmet, illetve jogszabályon alapuló költségkedvezményre történő hivatkozást sem terjesztett elő, vagy

l) azt a felperes a kötelező jogi képviselet ellenére jogi képviselő közreműködése nélkül nyújtotta be.

(2) A bíróság visszautasítja a keresetlevelet, ha a felperes hiánypótlási felhívás ellenére nem

a) pótolta a fél mellőzött törvényes képviselőjét,

b) gondoskodott azon személyek perben állásáról, akik ellen jogszabály szerint a per indítható, illetve akiknek a perben állása kötelező,

c) nyújtott be – törvény által meg nem engedett keresethalmazatot vagy pertársaságot tartalmazó keresetlevél esetén – e törvény rendelkezéseinek megfelelő keresetlevelet,

d) gondoskodott a 73. § (3) bekezdése szerinti esetben a jogi képviseletéről,

e) pótolta az (1) bekezdés *j)* pontjában foglaltakat tartalmazó, de egyéb okból hiánypótlásra szoruló keresetlevél hiányait, vagy

f) pótolta – az (1) bekezdés *k)* pontja szerint a megjelölt pertárgyértéknek megfelelően megfizetett illetéken felül – a bíróság által a felperestől eltérően meghatározott pertárgyértékhez képest a hiányzó illetéket.

(3) A keresetlevelet vissza kell utasítani akkor is, ha az (1) vagy (2) bekezdésben meghatározott okok a keresetlevélnek csak valamely részét érintik.

(4) Ha a fél, az ügyész, illetve a perindításra feljogosított személy keresete alapján a per tárgyában már jogerős ítéletet hoztak, ugyanazon ténybeli alapból származó ugyanazon jog iránt előterjesztett keresetlevélre az (1) bekezdés *d)* pontját kell alkalmazni, feltéve, hogy az ítéletet annak is kézbesítették, akinek igénye érvényesítése iránt a pert indították, és az vele szemben is jogerőre emelkedett.

(5) Ha a büntetőeljárásról szóló törvény alapján a bíróságnak megküldött polgári jogi igény vonatkozásában az (1) bekezdés *j)–l)* pontja alapján a keresetlevél visszautasításának lenne helye, a bíróság először hiánypótlásra hívja fel a felperest; ennek eredménytelensége esetén az (1) bekezdés *j)–l)* pontját kell alkalmazni.

177. § *[A visszautasító végzés kézbesítése]*

(1) A bíróság a keresetlevelet visszautasító végzést a felperesnek kézbesíti és intézkedéséről az alperest értesíti. A végzés ellen a felperes külön fellebbezéssel élhet; a fellebbezést az alperesnek észrevételezésre nem kell megküldeni.

(2) Ha a fél perbeli jogképességgel nem rendelkezik vagy törvényes képviselőjét mellőzték, a keresetlevélben megjelölt személynek és címre kell az (1) bekezdés szerinti végzést kézbesíteni, illetve az értesítést megküldeni.

(3) Ha a visszautasító végzést a felperesnek hirdetményi kézbesítés alapjául szolgáló ok miatt nem lehet kézbesíteni, a bíróság hivatalból elrendeli a végzés hirdetményi kézbesítését. Ugyanezen ok esetén az alperes (1) bekezdés szerinti értesítése tekintetében hirdetményi kézbesítésnek nincs helye.

178. § *[A keresetlevél előterjesztéséhez fűződő joghatások fenntartása]*

(1) A keresetlevél visszautasítása esetén a keresetlevél előterjesztésének joghatásai fennmaradnak, ha a felperes az ügy előzményére hivatkozással, a visszautasító végzés jogerőre emelkedésétől számított harminc nap alatt a keresetlevelet szabályszerűen – a már megfelelően becsatolt mellékletek kivételével – újra előterjeszti, vagy igényét egyéb úton szabályszerűen érvényesíti. A határidő elmulasztása esetén igazolásnak nincs helye.

(2) Ha a felperes a visszautasító végzés jogerőre emelkedését megelőzően a keresetlevelet újra előterjeszti, azt a visszautasító végzés ellen előterjesztett fellebbezés visszavonásának vagy a végzés elleni fellebbezési jogról való lemondásnak kell tekinteni; az ezzel ellentétes felperesi nyilatkozat hatálytalan.

55. A kereset közlése

179. § *[A kereset közlése]*

(1) Ha a keresetlevél perfelvételre alkalmas, a bíróság a keresetlevél kézbesítésével egyidejűleg felhívja az alperest, hogy a keresetlevél kézbesítésétől számított negyvenöt napon belül terjessze elő az írásbeli ellenkérelmét.
(2) A bíróság a kereset közlésével egyidejűleg megteszi a tárgyalás előkészítése körében szükséges további intézkedéseket.
(3) A bíróság a kereset közlésével egyidejűleg tájékoztatja az alperest a kötelező jogi képviselet szabályairól, ha erre korábban még nem került sor.
(4) A bíróság a keresetlevelet kézbesíti annak is, akinek igénye érvényesítése iránt az ügyész, illetve a perindításra feljogosított személy pert indított; nem akadálya az eljárás folytatásának, ha a keresetlevél e személy részére nem kézbesíthető.
(5) A bíróság az alperes indokolt kérelmére az írásbeli ellenkérelem benyújtására előírt határidőt kivételesen, legfeljebb negyvenöt nappal meghosszabbíthatja.

180. § *[A perindítás joghatásainak beállása]*
(1) A perindítás joghatásai a kereset közlésével állnak be.
(2) Ha a per a bíróság jogerős érdemi határozata nélkül fejeződik be, a keresetlevél előterjesztésének és a perindításnak a joghatásai – törvény eltérő rendelkezése hiányában – elenyésznek.
(3) Az (1) és (2) bekezdés rendelkezései látszólagos tárgyi keresethalmazat esetén is valamennyi keresetre irányadók.

56. A bírósági meghagyás

181. § *[Az írásbeli ellenkérelem elmulasztásának következménye]*
(1) Ha az alperes az írásbeli ellenkérelem előterjesztését elmulasztja és beszámítást tartalmazó iratot sem terjeszt elő, vagy azt a bíróság visszautasítja, a bíróság hivatalból, tárgyaláson kívül, az alperest a vele közölt kereseti kérelemnek megfelelően bírósági meghagyással kötelezi, kivéve, ha az eljárás megszüntetésének van helye.
(2) Nem akadálya a bírósági meghagyás kibocsátásának, ha az alperes írásbeli ellenkérelmében csak a keresetet általánosságban vitató nyilatkozatot terjeszt elő, amely nem tartalmaz sem alaki védekezést, sem érdemi védekezést.
(3) Ha az alperes írásbeli ellenkérelmében csak alaki védekezést terjeszt elő, az érdemi védekezés előterjesztésének hiányára a 203. § (2) bekezdésének rendelkezéseit kell alkalmazni.

182. § *[A bírósági meghagyással szembeni ellentmondás]*
(1) A bírósági meghagyás ellen a kézbesítéstől számított tizenöt napon belül bármelyik fél írásban, a meghagyást kibocsátó bíróságnál ellentmondással élhet. Nem tekinthető a bírósági meghagyás megtámadásának, ha a fél a követelés összegét teljes egészében elismeri, és csak a fizetésre halasztást vagy a részletekben történő fizetést, illetve csak a bírósági meghagyás kijavítását kéri. Ha az ellentmondás csak a perköltséget, illetve a meg nem fizetett illetéket vagy az állam által előlegezett költséget sérelmezi, erről a bíróság tárgyaláson kívül végzéssel határoz; e végzéssel szemben külön fellebbezésnek van helye.
(2) Az ellentmondással egyidejűleg az írásbeli ellenkérelmet vagy beszámítást tartalmazó iratot is elő kell terjeszteni. Ennek elmaradása vagy az ellentmondás elkésettsége esetén, továbbá a 181. § (2) bekezdése szerinti esetben a bíróság az ellentmondást visszautasítja. Ugyanígy jár el a bíróság, ha az ellentmondáshoz csak beszámítást tartalmazó iratot terjesztenek elő, és azt a bíróság visszautasítja. Az ellentmondást visszautasító végzés ellen az ellentmondással élő fél külön fellebbezéssel élhet. Az ellentmondással egyidejűleg viszontkereset indításának nincs helye.

(3) Az (1) és (2) bekezdésnek megfelelően előterjesztett ellentmondás esetén a bírósági meghagyás hatályát veszti és a bíróság az eljárást a perfelvétel szabályai szerint folytatja. Az ellentmondás illetékét az ellentmondással élő fél nem számíthatja fel.

(4) A bírósági meghagyás vagy annak azon része, amelyet ellentmondással nem támadtak meg, vagy amellyel szembeni ellentmondást a bíróság jogerősen visszautasította, az ellentmondásra nyitva álló határidő leteltét követő naptól kezdve jogerős.

(5) Ha olyan féllel szemben került sor bírósági meghagyás kibocsátására, akinek a keresetlevelet

a) a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről („iratkézbesítés”), és az 1348/2000/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. november 13-i 1393/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet alapján, vagy

b) a 2005. évi XXXVI. törvénnyel kihirdetett, a polgári és kereskedelmi ügyekben keletkezett bírósági és bíróságon kívüli iratok külföldön történő kézbesítéséről szóló, Hágában, 1965. november 15. napján kelt Egyezmény alapján

kellett kézbesíteni, a bírósági meghagyás megtámadására előírt határidő elmulasztása esetén igazolásnak a bírósági meghagyás kibocsátásától számított egy évig van helye; az igazolási kérelem előterjesztésével egyidejűleg az írásbeli ellenkérelmet vagy beszámítást tartalmazó iratot is elő kell terjeszteni.

XII. FEJEZET

PERFELVÉTELI SZAK

57. A perfelvétel általános rendelkezései

183. § *[A perfelvétel tartalma]*

(1) A perfelvétel körében a felek perfelvételi iratban feltüntetett vagy perfelvételi tárgyaláson előadott tényre és jogra vonatkozó állítással, tagadással, be- vagy elismeréssel, ezekből következő kérelemmel, a tények megállapításához szükséges bizonyítási indítvánnyal, a bizonyítékok és a bizonyítási indítványok értékelésére vonatkozó nyilatkozattal, valamint bizonyítási eszköz rendelkezésre bocsátásával (a továbbiakban együtt: perfelvételi nyilatkozat) – a bíróság közrehatása mellett – meghatározzák a jogvita kereteit.

(2) A perfelvétel látszólagos tárgyi keresethalmazat esetén is valamennyi keresetre egyidejűleg kiterjed.

(3) A bíróság a perfelvétel körében bizonyítást csak törvényben meghatározott esetben folytat le.

(4) A perfelvételt lezáró végzés meghozataláig a fél a perfelvételi nyilatkozatait – e törvény keretei között – az ellenfél hozzájárulása nélkül megváltoztathatja.

(5) Azt a felet, aki perfelvételi nyilatkozatát úgy teszi vagy változtatja meg, hogy arra a perfelvétel során perfelvételi iratban vagy tárgyaláson korábban lehetősége volt, a bíróság pénzbírsággal sújtja.

(6) Ha a fél valamely perfelvételi nyilatkozatot a bíróság anyagi pervezetése ellenére nem vagy nem teljeskörűen terjeszt elő, a bíróság a fél perfelvételi nyilatkozatait hiányos tartalma szerint, a rendelkezésre álló peranyag alapján bírálja el.

184. § *[Állítási szükséghelyzet]*

(1) A fél állítási szükséghelyzetben van, ha

a) valószínűsíti, hogy a határozott tények állításához szükséges információval kizárólag az ellenérdekű fél rendelkezik,

b) igazolja, hogy az információ megszerzése és megtartása érdekében szükséges intézkedéseket megtette,

c) az ellenérdekű fél bírói felhívásra sem adja meg az információt, és

d) az ellenérdekű fél nem valószínűsíti az *a)* és *b)* pontban foglaltak ellenkezőjét.

(2) Állítási szükséghelyzet fennállása esetén a szükséghelyzettel érintett tényállítást a bíróság valósnak fogadhatja el, ha annak tekintetében kételye nem merül fel.

185. § *[Kereset- és ellenkérelem-változtatás a perfelvétel során]*

(1) A perfelvétel során keresetváltoztatásnak akkor van helye, ha a megváltoztatott kereset ugyanabból vagy – ténybeli és jogi alapon – összefüggő jogviszonyból ered, mint a korábbi kereset.

(2) A keresetváltoztatást tartalmazó nyilatkozatot a keresetlevélre vonatkozó szabályoknak megfelelő tartalommal kell megtenni.

(3) A bíróság visszautasítja a keresetváltoztatást tartalmazó nyilatkozatot, ha a benne foglalt kereset esetében e törvény szerint a keresetlevél visszautasításának lenne helye; a hiánypótlási felhívás kiadásának szükségességére a keresetlevél visszautasítására vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. A bíróság elutasítja a keresetváltoztatást tartalmazó nyilatkozatot, ha nem állnak fenn az (1) bekezdésben foglalt feltételek. A bíróság e bekezdés szerinti határozatát köteles indokolni.

(4) A keresetváltoztatás előtti nyilatkozathoz kötődő keresetlevél előterjesztési, illetve perindítási joghatások a perfelvételt lezáró végzés meghozatalával elenyésznek.

(5) Az ellenkérelem-változtatást tartalmazó nyilatkozatot az írásbeli ellenkérelemre vonatkozó szabályoknak megfelelő tartalommal kell megtenni.

186. § *[A perfelvétel körén kívüli egyéb perbeli cselekmények]*

A perfelvételi szakban a bíróság és a felek a perfelvétel lefolytatása mellett e törvény szerint járnak el a perfelvétel körén kívül eső esetleges egyéb perbeli cselekmények vonatkozásában.

58. A perfelvétel a perfelvételi tárgyalásig

187. § *[A perfelvétel módjának meghatározása]*

A bíróság a keresettel szembeni írásbeli ellenkérelem előterjesztését követően, az ügy körülményeitől függően:

a) a perfelvételi tárgyalás kitűzése előtt további írásbeli perfelvételt rendel el,

b) kitűzi a perfelvételi tárgyalást, vagy

c) további írásbeli perfelvétel elrendelése és perfelvételi tárgyalás kitűzése nélkül jár el.

188. § *[További írásbeli perfelvétel elrendelése]*

Ha a bíróság további írásbeli perfelvételt rendel el, az írásbeli ellenkérelmet kézbesíti a felperesnek és megfelelő határidő tűzésével felhívja, hogy az arra vonatkozó válasziratát terjessze elő.

189. § *[A perfelvételi tárgyalás kitűzése és az idézés]*

(1) A bíróság kitűzi a perfelvételi tárgyalást és arra a feleket idézi, ha

a) további írásbeli előkészítést rendelt el és a felperes a válasziratot előterjesztette, vagy ennek hiányában a válaszirat előterjesztésére megadott határidő lejárt, vagy

b) további írásbeli perfelvételt nem rendelt el és a perfelvételi tárgyalás mellőzése sem indokolt.

(2) E törvény eltérő rendelkezése hiányában a perfelvételi tárgyalást úgy kell kitűzni, hogy az idézésnek a felek részére történő kézbesítése a tárgyalás napját legalább tizenöt nappal megelőzze (a továbbiakban: tárgyalási időköz). A tárgyalási időközt a bíróság sürgős esetben lerövidítheti.

(3) Ha a bíróság a perfelvételi tárgyalás kitűzése előtt nem rendelt el további írásbeli perfelvételt, az idézéssel egyidejűleg kézbesíti a felperesnek az alperes írásbeli ellenkérelmét.

(4) Ha a bíróság a perfelvételi tárgyalás kitűzése előtt további írásbeli perfelvételt rendelt el, és a felperes a válasziratát előterjesztette, a bíróság az idézéssel egyidejűleg azt kézbesíti az alperesnek és megfelelő határidő tűzésével felhívhatja az alperest viszontválasz előterjesztésére.

(5) A bíróság a perfelvételi tárgyalás határnapját úgy állapítja meg, hogy az előterjesztendő irat lehetőleg a kitűzött határnap előtt a többi félnek kézbesíthető legyen.

(6) A fél köteles gondoskodni arról, hogy a perfelvételi tárgyaláson tény- és bizonyítási kérdésekben személyesen vagy képviselője útján nyilatkozatot tudjon tenni. A bíróság erről, továbbá a 191. § (4) bekezdésében és a 192. § (2) bekezdésében foglaltakról az idézésben tájékoztatja a felet.

59. A perfelvételi tárgyalás

190. § *[A perfelvételi tárgyalás elmulasztásának következményei]*

(1) Ha a perfelvételi tárgyalást

a) valamennyi fél elmulasztotta, vagy

b) valamelyik fél elmulasztotta, és a jelen lévő fél nem kérte annak megtartását,

a bíróság az eljárást hivatalból megszünteti.

(2) Ha a perfelvételi tárgyalás a jelen lévő fél kérelmére megtartásra kerül,

a) úgy kell tekintetni, hogy a mulasztó fél a megjelent fél tárgyalást megelőzően vagy tárgyaláson előterjesztett tényállítását, jogállítását, illetve bizonyítékát nem vitatja, valamint kérelme, indítványa teljesítését nem ellenzi, kivéve, ha korábban ezekkel ellentétes nyilatkozatot tett,

b) úgy kell tekinteni, hogy a mulasztó fél keresete vagy ellenkérelme megalapozásához egyéb perfelvételi nyilatkozatot nem kíván, illetve nem tud tenni,

c) a mulasztó féllel közöltnek kell tekinteni a tárgyaláson jelen lévő fél nyilatkozatát, a tárgyaláson csatolt, illetve kézbesíthető iratot, és

d) a perfelvétel lezárható, kivéve, ha a perfelvételi tárgyalást e törvényben meghatározott okból el kell halasztani.

191. § *[A perfelvételi tárgyalás menete]*

(1) A bíróság a perfelvételi tárgyalás kezdetén összegzi a jogvita szempontjából lényeges nyilatkozatokat. A felek az összegzésre észrevételt tehetnek.

(2) Ha az alperes az ellenkérelmében az eljárás megszüntetését kérte, és erről a bíróság még nem határozott, a bíróság először ebben a kérdésben tárgyal és határoz. A bíróság a megszüntetés iránti kérelem tárgyalása mellett elrendelheti az érdemi védekezés vonatkozásában is a perfelvétel folytatását, kivéve, ha az eljárás megszüntetésének a felek mulasztása, közös kérelme vagy a felperes elállása folytán van helye. A bíróság az eljárás megszüntetése iránti kérelem elutasításáról az eljárást befejező határozatában is rendelkezhet.

(3) A bíróság a szükséges körben felhívja a feleket, és lehetőséget biztosít arra, hogy perfelvételi nyilatkozataikat előadják.

(4) A fél jogi képviselője mellett a fél, a törvényes képviselője és a nem jogi képviselő meghatalmazottja a tényállítás, a bizonyíték és a bizonyítási indítványok tekintetében hatályos nyilatkozatot tehet.

192. § *[A perfelvételi tárgyalás elhalasztása]*

(1) A bíróság elhalasztja a perfelvételi tárgyalást, ha
a) a fél a tárgyalást elmulasztotta és az ellenfél a tárgyaláson a kereseti, viszontkereseti kérelem fajtáját, a jogállítását megváltoztatta vagy a kereseti, viszontkereseti kérelmét, illetve beszámítás útján érvényesített követelése összegét felemelte,
b) a fél a tárgyaláson az *a)* pontban meghatározott nyilatkozatát oly módon változtatta meg, hogy a tárgyaláson jelen lévő ellenfélnek az ellenkérelem vagy annak módosítása, illetve nyilatkozata előterjesztésére megfelelő időt kell biztosítani,
c) a fél a perfelvételi nyilatkozatát a tárgyaláson önhibáján kívüli okból nem tudja teljeskörűen megtenni, vagy
d) a perfelvétel lezárásának e törvény szerinti egyéb akadálya van.
(2) A perfelvételi tárgyalás elhalasztásának az (1) bekezdés *b)* és *c)* pontja alapján nincs helye önmagában azért, mert a fél képviselője a nyilatkozatot azért nem tudja megtenni, mert a jelen nem lévő fél vagy annak más képviselője rendelkezik a szükséges ismeretekkel.
(3) A bíróság a perfelvételi tárgyalást elhalasztó végzésében megjelöli a halasztás okát, a folytatólagos perfelvételi tárgyalás határnapját nyomban – a 189. § (5) bekezdésében foglaltak alkalmazásával – kitűzi, arra a feleket idézi, és a tárgyaláson lefolytatott perfelvétel eredményéhez képest felhívja a felet, hogy megfelelő határidőn belül az előkészítő iratát terjessze elő.

193. § *[A folytatólagos perfelvételi tárgyalás]*
A folytatólagos perfelvételi tárgyalásra a perfelvételi tárgyalás elmulasztásának a következményeire, a perfelvételi tárgyalás menetére és elhalasztására vonatkozó szabályokat alkalmazni kell.

60. A perfelvétel lezárása perfelvételi tárgyaláson

194. § *[A perfelvétel lezárása]*
(1) Ha a felek a perfelvételi nyilatkozataikat megtették, és a perfelvételi tárgyalás elhalasztásának nincs helye, a bíróság a perfelvételt végzéssel lezárja; a bíróság e végzéséhez kötve van.
(2) A perfelvétel lezárása előtt a bíróság a feleket erre figyelmezteti és lehetőséget biztosít további nyilatkozataik megtételére.

195. § *[Egyezség létrehozásának megkísérlése a perfelvételi tárgyaláson és közvetítői eljárás útján]*
A perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően a bíróság – ha annak sikerére esély mutatkozik – megkísérli a felek között egyezség létrehozását. A bíróság tájékoztatást nyújt a közvetítés igénybevételének lehetőségéről, annak módjáról és előnyeiről, az esetleges megállapodás bírósági egyezségbe foglalásának lehetőségéről, valamint a szünetelés szabályairól.

196. § *[Áttérés az érdemi tárgyalásra]*
Ha a felek között a 195. §-ban foglaltak alapján nem jött létre egyezség és az eljárás nem szünetel, a bíróság nyomban megtartja vagy – ha ezt az ügy körülményei nem teszik lehetővé – kitűzi az érdemi tárgyalást, és arra a feleket idézi.

61. Perfelvételi tárgyalás mellőzése

197. § *[Tájékoztatás a perfelvételi tárgyalás mellőzéséről]*

(1) Ha a bíróság úgy ítéli meg, hogy a felek a keresetlevélben és az írásbeli ellenkérelemben megtett nyilatkozatokkal a jogvita kereteit meghatározták, tájékoztatja a feleket, hogy a perfelvételt további írásbeli perfelvétel és perfelvételi tárgyalás mellőzésével kívánja lezárni, továbbá egyidejűleg

a) a felperesnek kézbesíti az írásbeli ellenkérelmet,

b) figyelmezteti a feleket a perfelvétel lezárásának a következményére, és

c) tájékoztatja a feleket, hogy ha ezt bármelyikük tizenöt napon belül írásban kéri, perfelvételi tárgyalást tart.

(2) A bíróság perfelvételi tárgyalást tűz ki és arra a feleket idézi, ha azt bármelyik fél határidőben kéri.

198. § *[A perfelvétel lezárása perfelvételi tárgyalás nélkül]*

Ha a felek határidőben nem kérték a perfelvételi tárgyalás tartását, a bíróság – tárgyaláson kívül – végzéssel lezárja a perfelvételt és kitűzi az érdemi tárgyalást, amelyre a feleket idézi. A perfelvételt lezáró végzéshez a bíróság kötve van.

62. A perfelvétel iratai

199. § *[Az írásbeli ellenkérelem]*

(1) Az ellenkérelem bevezető részében fel kell tüntetni:

a) az eljáró bíróság nevét és a bírósági ügyszámot,

b) a felek nevét, lakóhelyét vagy székhelyét, perbeli állását, az alperesnek a keresetlevélben fel nem tüntetett azonosító adatait,

c) az alperes jogi képviselőjének nevét, székhelyét, telefonszámát, elektronikus levélcímét, több jogi képviselő esetén a hivatalos iratok átvételére kijelölt jogi képviselő nevét is.

(2) Az ellenkérelem érdemi részében – ha azzal a fél a perben védekezni kíván – fel kell tüntetni:

a) alaki védekezés esetén

aa) az eljárás megszüntetésére alapot adó okot, az azt megalapozó jogszabályhelyet és tényeket,

ab) a tényeket alátámasztó és rendelkezésre álló bizonyítékokat, bizonyítási indítványokat az e törvényben meghatározott módon,

b) érdemi védekezés esetén

ba) a beszámítás kivételével valamennyi anyagi jogi kifogást a jogalap megjelölése útján és az azt megalapozó tényeket, továbbá az ezek közötti összefüggés levezetésére vonatkozó jogi érvelést,

bb) a kereseti kérelem vitatott részét,

bc) a keresetlevélben feltüntetett tényekre, bizonyítékokra és bizonyítási indítványokra vonatkozó vitató nyilatkozatot és a védekezést megalapozó tényeket,

bd) a keresettel érvényesített jog, a tényállítás és a kereseti kérelem közötti összefüggést cáfoló jogi érvelést, és

be) a védekezést – ideértve az anyagi jogi kifogást is – megalapozó tényeket alátámasztó és rendelkezésre álló bizonyítékokat, illetve bizonyítási indítványokat az e törvényben meghatározott módon.

(3) Az ellenkérelem záró részében fel kell tüntetni:

a) az ellenfél – állítási, illetve bizonyítási szükséghelyzetre hivatkozással rögzített – felhívására tett nyilatkozatot, illetve csatolt bizonyítási eszközt, vagy ezek hiányában a felhívásban foglaltak nem teljesítésének indokát,

b) a fél perben eljáró törvényes képviselője – ha az eltér az ellenfél által feltüntetettől – és meghatalmazottja képviseleti jogát megalapozó tényeket és azok bizonyítékait.

(4) Keresethalmazat esetén a (2) bekezdés *b)* pontja szerinti kötelezettséget keresetenként kell teljesíteni.

(5) Az ellenkérelemben feltüntethető az ellenfélhez intézett, indokolt felhívás

a) állítási szükséghelyzet esetén valamely tény állításához szükséges információ szolgáltatására, vagy

b) bizonyítási szükséghelyzet esetén bizonyítási eszköz csatolására.

(6) Ha a fél a vele szemben érvényesített jogot és kérelmet elismeri, a (2)–(5) bekezdésben foglaltak helyett e nyilatkozatát kell feltüntetni.

200. § *[Az írásbeli ellenkérelem mellékletei]*

Az ellenkérelemhez csatolni kell:

a) a 171. §-ban meghatározott fajtájú, az ellenkérelemhez kapcsolódó mellékleteket, és

b) az ellenfél felhívásának teljesítése esetén azon bizonyítékokat, amelyekre a felhívás vonatkozott.

201. § *[Válaszirat, viszontválasz]*

(1) A válasziratban a bíróság felhívásának megfelelő körben fel kell tüntetni

a) az arra vonatkozó nyilatkozatot, hogy a fél az ellenkérelemben szereplő tény-, illetve jogállításokat, kérelmeket, továbbá a bizonyítékokra, bizonyítási indítványokra vonatkozó állításokat mennyiben és milyen okból vitatja,

b) az ellenfél – állítási, illetve bizonyítási szükséghelyzetre hivatkozással rögzített – felhívására tett nyilatkozatot, illetve csatolt bizonyítási eszközt, vagy ezek hiányában a felhívás nem teljesítésének indokát, és

c) a bíróság anyagi pervezetése szerinti felhívásra vonatkozó nyilatkozatot.

(2) A fél válasziratban külön felhívás nélkül is tehet az (1) bekezdés körébe nem tartozó perfelvételi nyilatkozatot, és a 199. § (5) bekezdése szerinti felhívást intézhet az ellenfélhez.

(3) Ha a fél az ellenkérelemre tekintettel keresetet kíván változtatni, a válasziratban fel kell tüntetni a keresetváltoztatást tartalmazó nyilatkozatot.

(4) A válaszirathoz mellékelni kell a feltüntetett és rendelkezésre álló, valamint az ellenkérelem szerinti felhívásban feltüntetett bizonyítékot.

(5) A viszontválaszra a válasziratra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni azzal, hogy az ellenkérelmen a válasziratot, a keresetváltoztatáson az ellenkérelem-változtatást kell érteni.

202. § *[Előkészítő irat]*

Az előkészítő iratban azt a perfelvételi nyilatkozatot kell feltüntetni, amelynek ilyen formában történő előterjesztésére a bíróság a felet felhívta.

203. § *[Perfelvételi irat előterjesztése és kézbesítése]*

(1) A fél perfelvételi iratot – ideértve a 63. alcím szerinti perfelvételi iratokat is – akkor terjeszthet elő, ha arra a bíróság felhívta, vagy azt törvény lehetővé teszi. Az ennek megsértésével előterjesztett irat – e törvény eltérő rendelkezése hiányában – hatálytalan.

(2) Ha a fél az e törvényben vagy a bíróság felhívásában meghatározott valamely perfelvételi nyilatkozatot nem tüntet fel a perfelvételi iratban, úgy kell tekinteni – mindaddig, amíg nyilatkozatot nem tesz –, hogy

a) a fél az ellenfél érintett tényállítását, jogállítását, illetve bizonyítékát nem vitatja, az ellenfél érintett kérelme, illetve indítványa teljesítését nem ellenzi, kivéve, ha korábban ezzel ellentétes nyilatkozatot tett, és

b) a fél keresete vagy ellenkérelme megalapozásához nem kíván, illetve nem tud az érintett perfelvételi nyilatkozat szerinti tényállítást, jogállítást, kérelmet, bizonyítékot vagy bizonyítási indítványt előterjeszteni.

(3) Ha a bíróság a felet valamely perfelvételi irat előterjesztésére először hívja fel, egyidejűleg figyelmezteti az irat hiányosságának, előterjesztése elmulasztásának a következményeire.

(4) Több – ugyanolyan vagy eltérő fajtájú – perfelvételi iratot külön beadványban kell előterjeszteni.

(5) A bíróság a perfelvételi tárgyalás kitűzését követően előterjesztett perfelvételi iratot kézbesíti a feleknek, ha pedig a kézbesítés a perfelvételi tárgyalás határnapjáig már nem lehetséges, azt a tárgyaláson adja át.

63. A perfelvétel további iratai és szabályai viszontkereset, beszámítás esetén

204. § *[Viszontkereset]*

(1) Az alperes a felperes ellen – a keresettel érvényesíteni kívánt joggal azonos jogviszonyból eredő joga iránt – írásban előterjesztett viszontkereset-levéllel viszontkeresetet indíthat. A viszontkereset-levelet a kereset közlésétől számított negyvenöt napon belül vagy a bíróság által az ellenkérelem előterjesztésére meghosszabbított határidőn belül, de legkésőbb az írásbeli ellenkérelem, illetve beszámítást tartalmazó irat előterjesztésével egyidejűleg kell benyújtani. Más jogviszonyból eredő jog iránt akkor terjeszthető elő viszontkereset, ha a kereset tekintetében a per eldöntése függ a viszontkereset elbírálásától vagy a viszontkereset eldöntése függ a kereset elbírálásától.

(2) Törvényszék előtt nincs helye járásbíróság hatáskörébe tartozó viszontkereset indításának, kivéve a vagyonjogi perben vagyonjogi igény iránt indított viszontkeresetet. Járásbíróság előtt olyan viszontkeresetet, amely a követelés egész összegére tekintettel a törvényszék hatáskörébe tartozna, csak akkor lehet indítani, ha a viszontkeresettel érvényesített követelés beszámításra is alkalmas, és a követelés összegének a felperes kereseti követelését meghaladó részére a járásbíróságnak hatásköre van.

(3) Vagyonjogi perben az eljáró bíróság a viszontkeresetre egyéb illetékességi ok hiányában is illetékes, kivéve, ha a viszontkereset elbírálása más bíróság kizárólagos illetékességébe tartozik.

(4) Nincs helye viszontkereset indításának az alperes által más perben a felperes követelésével szemben már beszámított követelés esetében.

(5) E törvény eltérő rendelkezése hiányában a viszontkeresetre a keresetre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

205. § *[A viszontkereset-levél]*

A viszontkereset-levél tartalmi elemeire és mellékleteire a keresetlevélre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

206. § *[A viszontkereset-levél visszautasítása]*

(1) A bíróság visszautasítja a viszontkereset-levelet, ha

a) azt az alperes e törvény rendelkezéseinek megsértésével terjesztette elő,

b) a keresetlevél visszautasításának a 176. § (1) és (2) bekezdésében foglalt valamely oka áll fenn, vagy

c) törvény egyéb rendelkezése értelmében nincs helye viszontkeresetnek.

(2) A viszontkereset-levél részbeni visszautasításának és áttételének nincs helye. A viszontkereset-levél visszautasításáról szóló végzéssel szemben külön fellebbezésnek van helye.

(3) A viszontkereset-levél visszautasítása esetén a viszontkereset-levél előterjesztéséhez fűződő joghatások fennmaradnak, ha azt az alperes a visszautasító végzés jogerőre emelkedésétől számított nyolc nap alatt szabályszerűen – a már megfelelően becsatolt mellékletek kivételével – újra előterjeszti. A határidő elmulasztása esetén igazolásnak nincs helye. A visszautasító végzés jogerőre emelkedése előtt előterjesztett új viszontkereset-levélre a 178. § (2) bekezdésének rendelkezése irányadó.

(4) Az ismételten nem e törvénynek megfelelően benyújtott viszontkereset-levelet a bíróság visszautasítja; a bíróság e végzését köteles indokolni.

207. § *[Viszontkeresettel szembeni írásbeli ellenkérelem]*

A viszontkeresettel szembeni írásbeli ellenkérelem tartalmi elemeire és mellékleteire a keresettel szembeni írásbeli ellenkérelem szabályait kell alkalmazni.

208. § *[Viszontkeresettel szembeni ellenkérelem elmulasztásának következménye]*

Ha a felperes a viszontkeresettel szemben ellenkérelem előterjesztését elmulasztja és beszámítást tartalmazó iratot vagy nyilatkozatot sem terjeszt elő, illetve azt a bíróság visszautasítja, a bíróság a felperest a vele közölt viszontkereseti kérelemnek megfelelően hivatalból bírósági meghagyással kötelezi, kivéve, ha az eljárás megszüntetésének van helye. A 181. § (2) és (3) bekezdését és a 182. § rendelkezéseit a viszontkereset vonatkozásában is alkalmazni kell.

209. § *[A beszámítás]*

(1) Az alperes a felperes követelésével szembeni ellenkövetelését a kereset közlésétől számított negyvenöt napon belül vagy a bíróság által az ellenkérelem előterjesztésére meghosszabbított határidőn belül írásban előterjesztett beszámítást tartalmazó iratban számíthatja be. Ha az alperes írásbeli ellenkérelmet, illetve viszontkereset-levelet is előterjesztett, a beszámítást tartalmazó iratot legkésőbb ezzel egyidejűleg kell előterjeszteni.

(2) A követeléssel szemben nincs helye olyan ellenkövetelés beszámításának,

a) amelynek keresetként történő elbírálása más bíróság kizárólagos joghatósága alá, vagy – vagyonjogi követelés kivételével – hatáskörébe, illetve kizárólagos illetékességébe tartozna,

b) amelynek érvényesítése iránt az alperes más pert indított, és abban a perben a perindítás joghatása már beállt vagy azt jogerősen elutasították, vagy

c) amelyet az alperes más perben a felperessel szemben beszámításként már előterjesztett vagy azt az ellenkövetelés fennállta tekintetében érdemben jogerősen elbírálták.

(3) Egymással eshetőleges vagy vagylagos viszonyban álló több beszámítás nem terjeszthető elő.

(4) Az alperes beszámítani kívánt követelésével szemben a felperes részéről beszámításnak (a továbbiakban: ellen-beszámítás) nincs helye, kivéve, ha a felperes a beszámításra vonatkozó nyilatkozatát az alperesi beszámítás előterjesztését megelőzően már közölte az alperessel.

(5) A viszontkereseti követeléssel szemben a felperes által előterjeszthető beszámításra és az ellen-beszámításra az (1)–(4) bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni.

(6) A fél az (1) bekezdésben meghatározott határidő után beszámítással – ideértve az ellen-beszámítást is – írásban vagy a tárgyaláson szóban akkor élhet, ha a (2)–(4) bekezdés szerinti kizáró ok nem áll fenn, és

a) a beszámítást az ellenfél elismeri,

b) a beszámítani kért követelés a beszámítás előterjesztésére előírt határidő leteltét követően járt le, vagy

c) a beszámítani kért követelés a fél által indított más perben hozott jogerős ítéleten alapul.

(7) A beszámítást a (6) bekezdés *b)* pontja esetén az ellenkövetelés lejártától, a (6) bekezdés *c)* pontja esetén az ítélet jogerőre emelkedésétől számított harminc napon belül, de legkésőbb az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig kell előterjeszteni; e határidő elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

(8) Ha a fél a tárgyaláson szóban él beszámítással, azt a beszámítást tartalmazó iratra vonatkozó szabályoknak megfelelő tartalommal kell előadni.

(9) E törvény eltérő rendelkezése hiányában a beszámításra a keresetre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

210. § *[A beszámítást tartalmazó irat]*

(1) A beszámítást tartalmazó iratra a keresetlevél tartalmára és mellékletére vonatkozó szabályokat kell alkalmazni azzal, hogy az érdemi részben fel kell tüntetni annak kimutatását is, hogy az ellenkövetelés a kereseti követelést milyen időponttal, mennyiben és miként szünteti meg.

(2) Ha a fél az ellenkövetelését a pert megelőzően nem számította be, az (1) bekezdés szerinti számítást a beszámítás bíróságra történő előterjesztése időpontjával kell elvégezni.

211. § *[A beszámítást tartalmazó irat vagy nyilatkozat visszautasítása]*

A bíróság a beszámítást tartalmazó iratot vagy nyilatkozatot visszautasítja a 206. § (1) bekezdés *a)* és *b)* pontjában foglalt esetekben. Egyebekben a visszautasításra a 206. § (2)–(4) bekezdésében foglaltakat kell alkalmazni.

212. § *[A beszámítással szembeni írásbeli ellenkérelem]*

A beszámítással szembeni írásbeli ellenkérelem tartalmi elemeire és mellékleteire a keresettel szembeni írásbeli ellenkérelem szabályait kell alkalmazni. Ha a fél a beszámítással szemben írásbeli ellenkérelmet nem terjeszt elő, a 203. § (2) bekezdésének rendelkezéseit kell alkalmazni.

213. § *[A perfelvétel menetének további szabályai viszontkereset, illetve beszámítás esetén]*

(1) A bíróság a perfelvételre alkalmas viszontkereset-levelet, illetve a beszámítást tartalmazó iratot a perfelvétel 187. § *a)* vagy *b)* pontja szerinti menetében az írásbeli ellenkérelemmel együtt vagy annak hiányában önállóan kézbesíti a felperesnek és megfelelő határidő tűzésével felhívja, hogy a viszontkeresettel, illetve a beszámítással szemben az írásbeli ellenkérelmet terjessze elő.

(2) További írásbeli perfelvétel elrendelése esetén, ha a felperes az írásbeli ellenkérelmet előterjeszti – ennek hiányában, ha az írásbeli ellenkérelem előterjesztésére megadott határidő lejárt – a bíróság kitűzi a perfelvételi tárgyalást és az idézéssel egyidejűleg felhívhatja az alperest, hogy az írásbeli ellenkérelemre vonatkozó válasziratát is terjessze elő.

(3) Ha az alperes a keresettel szemben előterjeszt írásbeli ellenkérelmet, a bíróság a 187. § *a)* vagy *b)* pontja szerint folytatja a perfelvételt akkor is, ha a viszontkereset-levél, illetve a beszámítást tartalmazó irat perfelvételre való alkalmassága érdekében még további intézkedésre van szükség.

(4) A bíróság a perfelvételre utóbb alkalmassá vált viszontkereset-levelet és beszámítást tartalmazó iratot a perfelvétel állásától függően tárgyaláson kívül vagy tárgyaláson kézbesíti és megfelelő határidővel felhívja a felet, hogy a viszontkeresettel, illetve beszámítással szemben az ellenkérelmet írásban vagy az írásbeli ellenkérelemre előírt tartalommal tárgyaláson szóban adja elő. A bíróság elhalasztja a perfelvételi tárgyalást, ha az ellenkérelem előterjesztésére megfelelő határidőt kell biztosítani.

(5) A (4) bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni akkor is, ha a fél a beszámítását vagy ellenbeszámítását a 209. § (6) bekezdése szerint terjesztette elő.

XIII. FEJEZET

ÉRDEMI TÁRGYALÁSI SZAK

64. Az érdemi tárgyalási szak általános rendelkezései

214. § *[Az érdemi tárgyalási szak tartalma és az annak során tehető perfelvételi nyilatkozatok]*

(1) Az érdemi tárgyalási szakban a bíróság a jogvitának a perfelvétel során meghatározott keretei között bizonyítást folytat le és eldönti a pert.
(2) A fél az érdemi tárgyalási szakban csak e törvényben meghatározott esetben tehet vagy változtathat meg perfelvételi nyilatkozatot.

65. A kereset- és ellenkérelem-változtatás, utólagos bizonyítás

215. § *[A keresetváltoztatás megengedhetőségének feltételei]*
(1) A perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően a kereset, viszontkereset vagy beszámítás megváltoztatásának (e fejezetben a továbbiakban együtt: keresetváltoztatás) az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig törvény eltérő rendelkezése hiányában akkor van helye, ha
a) tényállítás megváltoztatása esetén a fél olyan tényre hivatkozik, amely önhibáján kívül, a perfelvételt lezáró végzés meghozatala után
aa) jutott tudomására, illetve következett be, vagy
ab) tudomására jutó, illetve bekövetkező tényre tekintettel válik a per eldöntése szempontjából jelentőssé,
b) jogállítás, illetve kérelem megváltoztatása esetén azt az *a)* pont szerint megváltoztatott és a megváltoztatott jogállítással, illetve kérelemmel közvetlen okozati összefüggésben álló tény indokolja, vagy
c) a keresetváltoztatást a bíróságnak a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követő anyagi pervezetése indokolja és azzal okozati összefüggésben áll,
és a megváltoztatott kereset ugyanabból a jogviszonyból ered, továbbá a bíróság hatásköre és illetékessége a megváltoztatott keresetre is fennáll.
(2) A perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően bekövetkezett tény miatti tényállítás-változtatásnak nincs helye, ha az azon alapuló jog a 172. § (2) bekezdése alapján érvényesíthető lett volna.
(3) Ha a hatáskör a per tárgyának értékétől függ, az (1) bekezdésnek a hatáskörre vonatkozó feltétele nem akadálya a kereset megváltoztatásának, és a hatáskör hiánya nem vehető figyelembe.

216. § *[Az ellenkérelem-változtatás megengedhetőségének feltételei]*
A perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően a keresettel, viszontkeresettel, beszámítással szembeni ellenkérelem megváltoztatásának (e fejezetben a továbbiakban együtt: ellenkérelem-változtatás) az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig törvény eltérő rendelkezése hiányában akkor van helye, ha
a) tényállítás megváltoztatása esetén a fél olyan tényre hivatkozik, amely önhibáján kívül, a perfelvételt lezáró végzés meghozatala után
aa) jutott tudomására, illetve következett be, vagy
ab) tudomására jutó, illetve bekövetkező tényre tekintettel válik a per eldöntése szempontjából jelentőssé,
b) jogállítás megváltoztatása esetén azt az *a)* pont szerint megváltoztatott, és a megváltozatott jogállítással közvetlen okozati összefüggésben álló tény indokolja,
c) elismerés megváltoztatása esetén azt az *a)* pont szerint megváltoztatott tény indokolja és e tény az elismerést nyilvánvalóan okszerűtlenné teszi, vagy
d) az ellenkérelem-változtatást a bíróságnak a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követő anyagi pervezetése indokolja és azzal közvetlen okozati összefüggésben áll.

217. § *[A kereset-, illetve ellenkérelem-változtatás iránti kérelem]*
(1) A fél a kereset-, illetve az ellenkérelem-változtatás engedélyezése iránti kérelmét írásban, a változtatásra okot adó tényről történő tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül terjesztheti elő. E határidő elmulasztása miatt nincs helye igazolásnak.

(2) A kereset-, illetve az ellenkérelem-változtatás engedélyezése iránti kérelemben fel kell tüntetni

a) a változtatás megengedhetőségének feltételeit, valamint a feltétel fennállását megalapozó tényeket,

b) a keresetlevél, a viszontkereset-levél, a beszámítást tartalmazó irat (e fejezetben a továbbiakban együtt: keresetlevél), illetve az írásbeli ellenkérelem tartalmi elemeire vonatkozó szabályok szerint a keresetnek, illetve az ellenkérelemnek a változtatással érintett részét, és

c) a változtatásra okot adó tényről történő tudomásszerzés időpontját és módját, valamint azokat a bizonyítékokat, amelyek ezeket és az önhiba hiányát valószínűvé teszik.

(3) Az (1) bekezdés szerinti kérelemhez csatolni kell a változtatásra okot adó tényt alátámasztó, illetve a változtatásra okot adó tényről történő tudomásszerzés időpontját, módját valószínűsítő bizonyítékokat.

218. § *[A kereset- és az ellenkérelem-változtatás iránti kérelem vizsgálata]*

(1) A bíróság – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – visszautasítja a kereset-, illetve az ellenkérelem-változtatás engedélyezése iránti kérelmet, ha az elkésett vagy nem tartalmazza a 217. §-ban meghatározottakat, továbbá, ha a megváltoztatott kereset vonatkozásában e törvény szerint a keresetlevél visszautasításának lenne helye. A bíróság a visszautasító végzését köteles indokolni.

(2) Ha a fél a visszautasító végzés kézbesítésétől számított nyolc napon belül, de legkésőbb az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig a változtatás iránti kérelmet szabályszerűen – a már megfelelően becsatolt mellékletek kivételével – újra előterjeszti, a kérelem előterjesztéséhez fűződő joghatások fennmaradnak. A határidő elmulasztása esetén nincs helye igazolásnak.

(3) Ha ugyanaz a fél ismételt változtatás iránti kérelmet terjeszt elő, és azt a bíróság ismételten visszautasítja, a bíróság a visszautasításról szóló végzésében a felet pénzbírsággal sújthatja.

219. § *[A kereset- és az ellenkérelem-változtatás megengedhetőségének vizsgálata]*

(1) Ha a fél a kereset-, illetve ellenkérelem-változtatás iránti kérelmét szabályszerűen előterjesztette, a bíróság – ha a változtatás feltételei fennállnak – a változtatást engedélyezi és a 222. §-ban foglaltak szerint jár el, ellenkező esetben a változtatás iránti kérelmet elutasítja. A határozathozatal előtt a feleket írásban vagy az érdemi tárgyaláson szóban meghallgathatja. A kérelem elutasítását a bíróság legkésőbb az ítéletében indokolja.

(2) A bíróság azt a felet, aki nyilvánvalóan alaptalan vagy ismételten alaptalan kereset-, illetve ellenkérelem-változtatás iránti kérelmet terjeszt elő, a kérelmet elutasító végzésben pénzbírsággal sújtja.

220. § *[Utólagos bizonyítás]*

(1) A perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően a fél az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig akkor terjeszthet elő további bizonyítási indítványt, illetve bocsáthat rendelkezésre további bizonyítékot, ha az

a) a keresete, ellenkérelme alapjául hivatkozott tény bizonyítására vagy ellenbizonyításra szolgál, feltéve, hogy az utóbb keletkezett vagy arról önhibáján kívül utóbb szerzett tudomást,

b) valamely bizonyítási eszköz bizonyító erejének, bizonyítás eredményének cáfolatára szolgál, feltéve hogy az ellenbizonyítás lehetőségének módja, eszköze csak a lefolytatott bizonyításból vált számára felismerhetővé,

c) a keresete, illetve ellenkérelme megváltoztatásának alapjául hivatkozott tény bizonyítására vagy ellenbizonyításra szolgál, feltéve, hogy a kereset-, illetve ellenkérelem-változtatást a bíróság engedélyezi, vagy

d) a bíróságnak a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követő anyagi pervezetése folytán vált szükségessé.

(2) Az (1) bekezdés *a)* pontja esetén a fél a bizonyítási indítványt vagy bizonyítékot az arról történő tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül terjesztheti elő, egyidejűleg köteles a tudomásszerzés időpontját és az önhiba hiányát valószínűsíteni.

(3) Az (1) bekezdés *b)* pontja esetén a fél a bizonyítási indítványt vagy bizonyítékot a lefolytatott bizonyítástól számított tizenöt napon belül terjesztheti elő, egyidejűleg köteles az ellenbizonyítási lehetőség utólagos felismerhetőségét és az előterjesztett bizonyítási eszköz ellenbizonyításra való alkalmasságát valószínűsíteni.

(4) Az (1) bekezdés *c)* pontja esetén a változtatással érintett részben elrendelt kiegészítő perfelvétel során a perfelvételi szak szabályai szerint terjesztheti elő a fél a bizonyítékait, ellenbizonyítékait.

(5) Az (1) bekezdés *d)* pontja esetén a fél a bizonyítási indítványt vagy bizonyítékot a bíróság anyagi pervezetési cselekményének közlésétől számított tizenöt napon belül terjesztheti elő.

(6) A (2), (3) és (5) bekezdésben foglalt határidőt a bíróság indokolt kérelemre tizenöt nappal meghosszabbíthatja. Az utólagos bizonyítás előterjesztési határidejének elmulasztása esetén igazolásnak, illetve az előterjesztés hiányai tekintetében hiánypótlási felhívás kiadásának nincs helye.

(7) Az e § rendelkezéseivel ellentétesen előterjesztett bizonyítékot vagy bizonyítási indítványt a bíróság figyelmen kívül hagyja.

221. § *[Feltételhez nem kötött perfelvételi nyilatkozatok]*

(1) A fél az ellenfél hozzájárulása és e törvényben meghatározott feltételek nélkül írásban vagy tárgyaláson szóban bármikor

a) leszállíthatja önállóan elbírálható kereseti követelésének – ideértve a viszontkeresetet és beszámítást is – összegét,

b) elismerheti az ellenfél jogállítását, kérelmét, vagy annak valamely részét, illetve beismerheti az ellenfél azon tényállítását, melyet korábban vitatott,

c) visszavonhatja anyagi jogi kifogását, illetve azon tényállítását, melyet az ellenfél korábban vitatott, vagy

d) a bizonyítás lefolytatása előtt visszavonhatja bizonyítási indítványát.

(2) Az (1) bekezdés szerint megváltoztatott nyilatkozat nem vonható vissza és a megváltoztatást megelőző nyilatkozatot újból előterjeszteni nem lehet; az ezzel ellentétes nyilatkozat hatálytalan.

66. A perfelvétel kiegészítése

222. § *[A perfelvétel kiegészítése]*

(1) A bíróság a kereset-, illetve az ellenkérelem-változtatás, továbbá a keresetkiterjesztés engedélyezéséről szóló végzésében a változással érintett részben elrendeli a perfelvétel kiegészítését. A bíróság e végzését tárgyaláson kívül vagy az érdemi tárgyaláson is meghozhatja, a kiegészítő perfelvételi tárgyalást az érdemi tárgyalással együtt – akár nyomban – is megtarthatja.

(2) Kereset-, illetve ellenkérelem-változtatás esetén a bíróság az (1) bekezdésben foglalt intézkedésével egyidejűleg kézbesíti a változtatás iránti kérelmet a változtatással élő fél ellenfelének és megfelelő határidővel felhívja, hogy a szükséges perfelvételi nyilatkozatot előkészítő iratban vagy kiegészítő perfelvételi tárgyaláson szóban adja elő. Ezt követően a kiegészítő perfelvétel módjának meghatározására és lefolytatásra a perfelvételre vonatkozó szabályok irányadók.

(3) Keresetkiterjesztés esetén a bíróság az (1) bekezdésben foglalt intézkedésével egyidejűleg a személyváltozással összefüggő kereset vonatkozásában a kereset közlésére és a perfelvételre vonatkozó szabályok szerint jár el.

(4) Az érdemi tárgyalási szak perfelvétel kiegészítésével nem érintett része folytatásának nem akadálya a perfelvétel kiegészítésének az elrendelése. A bíróság a perfelvétel kiegészítésével érintett bizonyítási cselekmények sorrendjét módosíthatja vagy azokat a kiegészítő perfelvétel lezárását követő időre halaszthatja.

(5) A kiegészítő perfelvételi tárgyalás elmulasztása esetén az érdemi tárgyalás elmulasztásának a következményeit kell alkalmazni.

(6) A perfelvétel kiegészítése esetén

a) a perfelvételi tárgyalásra történő idézésre,

b) a perfelvételi tárgyalás menetére és elhalasztására,

c) a folytatólagos perfelvételi tárgyalásra,

d) a perfelvételi nyilatkozat elmulasztásának következményeire, és

e) a perfelvétel perfelvételi tárgyaláson történő lezárására

vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

(7) Ha a fél az érdemi tárgyalási szakban él beszámítással, a bíróság az (1)–(6) bekezdésben foglaltaknak megfelelően jár el azzal, hogy a felet a beszámítással szembeni ellenkérelem szóban történő előadására vagy írásban történő előterjesztésére hívja fel.

67. Az érdemi tárgyalás

223. § *[Az érdemi tárgyalás kitűzése és elmulasztásának következményei]*

(1) A bíróság az érdemi tárgyalást és a folytatólagos érdemi tárgyalást több, akár egymást követő tárgyalási napokra is kitűzheti. Ha az érdemi tárgyaláson a bizonyítás lefolytatása nem vagy csak részben lehetséges, a bíróság a tárgyalást elhalasztja és nyomban kitűzi a folytatólagos érdemi tárgyalás határnapját, amelyre a feleket idézi.

(2) Ha a bíróság a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően az érdemi tárgyalást nyomban megtartja, a tárgyalás elmulasztása esetén a 121. § (1) bekezdésének *b)* pontja nem alkalmazható.

(3) A tárgyalást elmulasztó fél tekintetében a 190. § (2) bekezdésének rendelkezéseit az érdemi tárgyalásra alkalmazni kell. Ezeket a rendelkezéseket kell alkalmazni a tárgyaláson lefolytatott bizonyítási cselekményekre is.

224. § *[A tárgyalás berekesztése]*

(1) Ha a per vagy valamely külön eldöntésre alkalmas kérdés a határozathozatalra megérett, a bíróság a tárgyalást berekeszti.

(2) A tárgyalás berekesztése előtt az elnök a feleket erre figyelmezteti.

(3) A bíróság a berekesztett tárgyalást a határozat kihirdetése előtt újból megnyithatja, ha valamely kérdés további tárgyalása szükséges. Újból meg kell nyitni a tárgyalást és a 225. §-nak megfelelően kell eljárni, ha a tárgyalás berekesztése és a határozat meghozatala között a tanács tagjainak személyében változás állt be.

XIV. FEJEZET

A PERFELVÉTELI ÉS AZ ÉRDEMI TÁRGYALÁSI SZAKBAN ALKALMAZANDÓ KÖZÖS RENDELKEZÉSEK

68. A tárgyalásra vonatkozó általános rendelkezések

225. § *[Iratismertetés]*

(1) Ha a perfelvételi tárgyalást követően valamely tárgyaláson a tanács tagjainak személyében változás állt be, az elnök ismerteti a felek által előterjesztett kérelmeket, a korábbi tárgyalásokról készült írásbeli jegyzőkönyveket, a jegyzőkönyvek írásbeli kivonatait, valamint a lefolytatott bizonyítási cselekményeket és a per egyéb iratait; a felek az ismertetésre észrevételt tehetnek.

(2) A bíróság tájékoztatást ad a perfelvételi tárgyaláson a perfelvételi tárgyalásig, illetve valamennyi tárgyaláson az előző tárgyalás óta keletkezett iratokról és ismerteti azokat, amelyek kézbesítésére még nem került sor; a felek észrevételt tehetnek, vagy további iratok ismertetését kérhetik.

226. § *[A tárgyalás kitűzése]*

(1) Ha e törvény eltérően nem rendelkezik, a tárgyalást – ideértve a folytatólagos tárgyalást is – úgy kell kitűzni, hogy az az e törvény szerint kitűzésre okot adó perbeli cselekménytől számított legkésőbb négy hónapon belül megtartható legyen.

(2) A tárgyalási időpontra vonatkozó rendelkezéseket nem kell alkalmazni, ha a fél részére a tárgyalásra szóló idézést külföldre kell kézbesíteni és a kézbesítéshez szükséges idő a tárgyalás határidőn belül történő megtartását nem teszi lehetővé.

(3) A tárgyalást rendszerint a bíróság hivatalos helyiségébe kell kitűzni, fontos okból azonban a tárgyalás más, akár az illetékességi területen kívüli helyre is kitűzhető.

(4) A bíróság a tárgyalásra idézi azt is, akinek igénye érvényesítése iránt az ügyész, illetve a perindításra feljogosított személy pert indított; nem akadálya a tárgyalás megtartásának e személy távolléte akkor sem, ha az idézés számára nem volt kézbesíthető.

227. § *[A tárgyalás menete és a felek jelenléte]*

(1) A bíróság az első kitűzött határnapon megnyitja a tárgyalást.

(2) A bíróság valamennyi tárgyaláson a tárgyalás megkezdése után először a megjelent felek számbavétele és az idézések szabályszerűségének vizsgálata után megállapítja, hogy valamelyik fél részéről a tárgyalást – a (3) bekezdésben foglaltakra is figyelemmel – elmulasztottnak kell-e tekinteni. Ha igen, a bíróság dönt a tárgyalás elmulasztásának következményei tárgyában, míg az idézés szabályszerűtlensége esetén a tárgyalást elhalasztja és a tárgyalás határnapját nyomban újra kitűzi, arra a feleket idézi.

(3) Ha a fél jogi képviselője szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg, valamint, ha a jogi képviselőként megjelent személy a képviseleti jogát nem igazolja vagy képviselőként nem járhat el, a fél részéről a tárgyalást elmulasztottnak kell tekinteni akkor is, ha személyesen vagy más képviselője megjelent. Ha a képviseleti jog igazolása nem szabályszerű, a bíróság rövid határidővel felhívja a megjelent személyt a képviseleti jog szabályszerű igazolására.

(4) Ha a szabályszerűen idézett fél nevében – a jogi képviselő mellett – képviselőként megjelent személy a perbeli képviseleti jogát nem igazolja vagy képviselőként nem járhat el, a képviseleti jog igazolására vagy törvénynek megfelelő képviselő állítására vonatkozó hiánypótlásnak nincs helye. Ha a képviseleti jog igazolása nem szabályszerű, a bíróság rövid határidővel felhívja a megjelent személyt a képviseleti jog szabályszerű igazolására.

(5) A (3) és (4) bekezdés szerinti szabályszerű igazolás hiányában a bíróság a tárgyalást megtarthatja, a jelen lévő fél kérelmére megtartja. Ha a megadott határidőben a képviseleti jogot szabályszerűen nem igazolták, a megjelent személy valamennyi perbeli cselekménye hatálytalan és a mulasztásra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. Ha a bíróság a tárgyalást berekesztette, a bíróság csak a határozata kihirdetését tűzi ki, amelyről a feleket értesíti. A határozat kihirdetésének nem akadálya, ha az értesítés kézbesítése nincs igazolva.

(6) A mulasztás esetére megállapított következmények alkalmazásának helye van akkor is, ha

a) az idézést az alperesnek a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről (iratkézbesítés), és az 1348/2000/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. november 13-i 1393/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet alapján kellett kézbesíteni, de a kézbesítés megtörténtéről kézbesítési igazolás nem érkezett vissza, feltéve, hogy a rendelet 19. cikk (2) bekezdésében foglalt feltételek fennállnak, vagy

b) az idézést a 2005. évi XXXVI. törvénnyel kihirdetett, a polgári és kereskedelmi ügyekben keletkezett bírósági és bíróságon kívüli iratok külföldön történő kézbesítéséről szóló, Hágában, 1965. november 15. napján kelt Egyezmény alapján kellett kézbesíteni, de a kézbesítés megtörténtéről kézbesítési igazolás nem érkezett vissza, feltéve, hogy az Egyezmény 15. cikk második bekezdésében foglalt feltételek fennállnak.

228. § *[Az idézés szabályszerűségének utólagos megállapítása és jogkövetkezményei]*

(1) Ha a tárgyalás határnapjáig az idézésre vonatkozó kézbesítési bizonyítvány (a továbbiakban: tértivevény) nem érkezik vissza, ezért nem állapítható meg, hogy a fél részéről a tárgyalást elmulasztottnak kell-e tekinteni, a bíróság a tárgyalást megtarthatja – a jelen lévő fél kérelmére megtartja –, ha annak egyéb törvényes akadálya nincs.

(2) Ha a bíróság a tárgyalást megtartotta és a visszaérkezett tértivevény alapján az idézés

a) nem szabályszerű, a tárgyalást a szükséges keretben meg kell ismételni; az új tárgyalás eredményéhez képest a tárgyalás alapján hozott határozat hatályban tartása vagy teljes, illetve részbeni hatályon kívül helyezése kérdésében is határozni kell,

b) szabályszerű, a mulasztásra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

(3) Ha a (2) bekezdés *b)* pontja esetén a bíróság a tárgyalást berekesztette, a bíróság csak a határozata kihirdetését tűzi ki, amelyről a feleket értesíti. A határozat kihirdetésének nem akadálya, ha az értesítés kézbesítése nincs igazolva.

(4) Ha a bíróság a tárgyalást nem tartja meg, azt elhalasztja és a tárgyalás határnapját nyomban újra kitűzi, arra a feleket idézi. Ha a visszaérkezett tértivevény alapján a jogi képviselő idézése szabályszerű volt, a bíróság alkalmazza a mulasztás esetére irányadó rendelkezéseket.

229. § *[A tárgyalás elhalasztása tárgyalás megtartása nélkül]*

(1) A bíróság a feleknek a kitűzött határnap előtt legkésőbb három nappal előterjesztett, indokolt közös kérelmére a tárgyalást elhalasztja. Később előterjesztett közös kérelemre a tárgyalás kivételesen fontos okból halasztható el.

(2) A bíróság a kitűzött tárgyalást hivatalból – a tárgyalást megelőzően vagy a tárgyaláson – a tárgyalás megtartása nélkül csak fontos vagy a bíróság érdekkörében felmerült okból, az ok megjelölésével halaszthatja el.

(3) A tárgyalás elhalasztása esetén a bíróság az új tárgyalási határnap kitűzéséről egyidejűleg intézkedik és az elhalasztott tárgyalásra idézetteket – ha erre mód van – előzetesen értesíti.

230. § *[A fél személyes meghallgatása]*

(1) A bíróság – ha ez a per eldöntéséhez, illetve a tényállás megállapításhoz szükséges – az eljárás bármely szakaszában hivatalból elrendelheti a természetes személy fél, illetve törvényes képviselője, valamint a nem természetes személy fél törvényes képviselője személyes meghallgatását.

(2) A fél meghallgatásakor a bíróság a fél személyi adatait a személyazonosításra alkalmas iratok megtekintésével állapítja meg. Ha a személyazonosság tekintetében kétsége merül fel, a bíróság a fél által

a) a személyazonosságának és lakcímének igazolása érdekében rendelkezésre bocsátott adatai nyilvántartási adatokkal való egyezőségéről, és

b) a személyazonosságának igazolására alkalmas, bemutatott hatósági igazolványának és tartózkodásra jogosító okmányának a nyilvántartási adatokkal való egyezőségéről, valamint érvényességéről

elektronikus úton vagy az adatbázisok közvetlen elérésével is meggyőződhet.

(3) A felet a meghallgatása előtt figyelmeztetni kell az igazmondási kötelezettségére, valamint annak megsértése következményeire.

(4) A perbeli cselekvőképességgel nem rendelkező tizennegyedik életévét betöltött kiskorú felet, továbbá a tizennegyedik életévét be nem töltött, de ítélőképessége birtokában lévő kiskorú felet a bíróság szükség esetén – kizárólag ténykérdésekre vonatkozóan – meghallgathatja.

(5) A (4) bekezdés szerinti meghallgatás előtt a kiskorú felet a (3) bekezdésben foglaltakról a korára, érettségére figyelemmel, számára érthető módon tájékoztatja.

69. Nyilvánosság a tárgyaláson

231. § *[A tárgyalás nyilvánossága]*

(1) A bíróság – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a felek közötti jogvitát nyilvános tárgyaláson bírálja el és a tárgyaláson hozott ítéletét nyilvánosan hirdeti ki.

(2) A bíróság hivatalból vagy a fél indokolt kérelmére az egész tárgyalásról vagy annak egy részéről a nyilvánosságot kizárja, ha az minősített adat védelmében, üzleti titok vagy törvényben meghatározott más titok megőrzése, a közerkölcs védelmében, kiskorú védelmében vagy a fél személyiségi jogainak védelme érdekében indokolt. A bíróság a tárgyalásnak a tanúmeghallgatással érintett részéről a nyilvánosságot különösen indokolt esetben akkor is kizárhatja, ha a tanú adatainak zártan kezelését rendelte el és a zárt tárgyaláson történő meghallgatása a tanú, illetve hozzátartozója életének, testi épségének a megóvása érdekében feltétlenül szükséges.

(3) A bíróság a nyilvánosságot kizáró végzését köteles indokolni.

232. § *[Felvételkészítés a tárgyaláson]*

(1) A nyilvános tárgyalásról a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló törvény szerinti médiatartalom-szolgáltató, a nyilvánosság tájékoztatása érdekében a (2)–(5) bekezdésben meghatározott feltételekkel, a bíróság által meghatározott módon kép- és hangfelvételt készíthet.

(2) A bíróság felhívása esetén a felvétel készítője köteles hitelt érdemlő módon igazolni, hogy médiatartalom-szolgáltató érdekében eljáró személy. Ha ez nem igazolható, illetve nem ellenőrizhető, a bíróság a felvétel készítését megtiltja.

(3) A bíróság tagjairól, a jegyzőkönyvvezetőről és az ügyészről, valamint törvény eltérő rendelkezése hiányában az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, illetve jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó, e feladatkörében eljáró személyről hozzájárulása nélkül készíthető kép- és hangfelvétel.

(4) Az ügyész kivételével a felekről és más perbeli személyekről, ezek képviselőiről, továbbá a tanúról, szakértőről, és szemletárgy birtokosáról csak kifejezett hozzájárulásuk esetén készíthető kép- és hangfelvétel, valamint a természetes személy fél teljes neve csak hozzájárulásával tüntethető fel médiatartalomban. Szükség esetén a bíróság e személyeket a hozzájárulásról nyilatkoztatja; ennek megtörténtét, valamint a nyilatkozat tartalmát a jegyzőkönyvben fel kell tüntetni.

(5) Az e §-ban foglaltak betartásáról és a (4) bekezdésben említett személyek személyiségi jogainak védelméről a tárgyaláson az elnök a rendfenntartás keretében gondoskodik.

70. Pervezetés

233. § *[Alaki pervezetés]*

(1) E törvény keretei között az elnök határozza meg a tárgyaláson és tárgyaláson kívül teljesítendő perbeli cselekményeket, azok sorrendjét, idejét, és gondoskodik a rend fenntartásáról.

(2) A tárgyalást az elnök vezeti. Az elnök hallgatja meg a feleket és más személyeket, akikhez kérdéseket az eljáró tanács tagjai is intézhetnek, valamint a felek és képviselőik kérdéseket indítványozhatnak.

(3) Az elnök a felek és képviselőik kérelmére engedélyezi, hogy a meghallgatott személyhez közvetlenül intézhessenek kérdéseket. A kérdés megengedhetősége felől az elnök határoz. Az elnök ügyel arra, hogy a tárgyalás ne terjedjen ki az üggyel összefüggésben nem álló körülményekre és az ügyre nem tartozó, úgyszintén a meghallgatott személy befolyásolására alkalmas kérdés feltevését, illetve az arra történő feleletet megtiltja. Ha az elnök erre vonatkozó intézkedése – figyelmeztetés ellenére – nem vezet eredményre, a féltől, illetve képviselőjétől a szót megvonja.

234. § *[A rendfenntartás általános rendelkezései]*

(1) A tárgyalás és a tárgyaláson kívüli perbeli cselekmények rendjének fenntartásáról, méltóságának megőrzéséről az elnök gondoskodik.

(2) A tárgyalás rendjének fenntartására, méltóságának megőrzésére vonatkozó rendelkezéseket alkalmazni kell a 236. § (1) bekezdésében meghatározott személyek által a bírósághoz előterjesztett beadványok tartalmára is.

(3) Büntető vagy fegyelmi eljárás alapjául szolgáló rendzavarásról a bíróság értesíti az illetékes hatóságot, ha pedig letartóztatásnak is helye van, intézkedik az elkövető őrizetbe vétele iránt, és ezzel egyidejűleg feljelentést tesz.

(4) A tárgyalóterembe – a rendőrség és a büntetés-végrehajtási testület szolgálati feladatot ellátó tagjain kívül – fegyverrel vagy rendbontásra alkalmas eszközzel senki nem léphet be.

235. § *[A rendfenntartás hallgatóságot érintő intézkedései]*

(1) Az elnök a tárgyalás szabályszerű lefolytatása, méltóságának és biztonságának megőrzése érdekében, helyszűke esetén meghatározhatja a hallgatóság létszámát.

(2) Az elnök rendreutasítja a hallgatóság azon tagjait, akik a tárgyalás rendjét megzavarják. Ismételt vagy súlyosabb rendzavarás esetén, úgyszintén, ha a hallgatóság tagjának az állapota vagy megjelenése sérti a tárgyalás méltóságát, őt az elnök a tárgyalásról kiutasítja, illetve kivezetteti.

236. § *[A rendfenntartás feleket és egyéb perbeli személyeket érintő intézkedései]*

(1) A felet, a képviselőt, más perbeli személyt, a tanút, a szakértőt és a szemletárgy birtokosát, ha a tárgyalás rendjét, az eljárás menetét megzavarja, vagy a bíróságot, más felet vagy képviselőt, egyéb perbeli személyt, tanút, szakértőt, szemletárgy birtokosát sértő magatartást tanúsít, az elnök rendreutasítja. Ismételt vagy súlyosabb cselekmény esetén, valamint ha az állapotuk vagy megjelenésük a tárgyalás vagy a bíróság méltóságát sérti, őket a bíróság pénzbírsággal sújtja.

(2) A bíróság az (1) bekezdésben említett személyeket az ismételt vagy súlyosabb cselekmény esetén – akár a pénzbírság kiszabásával egyidejűleg, akár anélkül vagy azt követően – a tárgyalásról kiutasíthatja, illetve kivezettetheti. Kiutasításnak, illetve kivezettetésnek van helye akkor is, ha az (1) bekezdésben említett személyek állapota vagy a megjelenése a pénzbírság kiszabását követő folytatólagos tárgyalások bármelyikén sérti a tárgyalás méltóságát. A kiutasítás hatálya az elrendelésétől kezdve – a bíróság rendelkezésétől függően – az adott tárgyalási határnapra, annak egy részére, vagy az egész eljárásra terjed ki.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben foglalt rendelkezéseket kiskorú fél, kiskorú érdekelt vagy kiskorú tanú vonatkozásában azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy

a) a rendreutasítás módjának igazodnia kell a kiskorú korához és érettségéhez,

b) a tizennegyedik életévét betöltött kiskorúval szemben – ismételt vagy súlyosabb rendzavarás esetén – a pénzbírság kiszabását az elnök különösen indokolt esetben alkalmazza.

(4) A fél, illetve jogi vagy nem jogi képviselőjének kiutasítása esetén a bíróság a tárgyalást elhalasztja, kivéve, ha a kiutasított fél vagy jogi képviselője a tárgyalás megtartását kéri. Ha a kiutasítás az egész eljárásra kiterjed, a bíróság a felet felhívja, hogy a tárgyalásra képviseletéről a kitűzött határidő alatt gondoskodjék. A felhívás eredménytelensége esetén a féllel szemben a mulasztás következményeit kell alkalmazni. Tanú vagy szakértő kiutasítása esetén a 272–274. § rendelkezései irányadók.

237. § *[Anyagi pervezetés]*

(1) Ha a fél perfelvételi nyilatkozata – e § alkalmazásában ideértve a keresetlevélben feltüntetett nyilatkozatokat is – hiányos, nem kellően részletezett vagy ellentmondó, a bíróság közrehat abban, hogy a fél a perfelvételi nyilatkozatát teljeskörűen előadja, illetve annak hibáit kijavítsa.

(2) Ha a perfelvételi nyilatkozat nem terjed ki valamely lényeges tény vonatkozásában a bizonyításra vagy a felek között vita van abban, hogy valamely tény bizonyítása mely felet terheli, a bíróság az (1) bekezdésben foglaltakon túl tájékoztatja a feleket a bizonyíték rendelkezésre bocsátása, illetve a bizonyítás indítványozása elmulasztásának, valamint a bizonyítás esetleges sikertelenségének következményéről is.

(3) A bíróság hozzájárul a jogvita kereteinek tisztázásához azzal, hogy a felek tudomására hozza, ha

a) az általuk hivatkozott jogszabályi rendelkezést eltérően értelmezi,

b) a rendelkezésre álló adatok alapján olyan tényt észlel, amelyet hivatalból kell figyelembe venni, vagy

c) jogszabály szerint a kérelemhez nincs kötve,

és lehetőséget biztosít a feleknek nyilatkozataik megtételére.

(4) A bíróság az (1)–(3) bekezdésben meghatározott esetekben az ügy körülményeitől függően a félhez intézett kérdéssel, nyilatkozattételre felhívással, illetve tájékoztatással járul hozzá ahhoz, hogy a felek eljárási kötelezettségeiket teljesíthessék.

(5) A bíróság a felek kérelmének és jogállításának korlátain belül gyakorolja az anyagi pervezetést, amelyet a felek perbeli cselekményeik megtételekor szabadon felhasználhatnak.

71. Egyezség

238. § *[Egyezségi kísérlet a perben és tájékoztatás a közvetítői eljárásról]*

(1) A bíróság a per bármely szakaszában megkísérelheti, hogy a felek a jogvitát vagy a vitás kérdések egy részét egyezséggel rendezzék.

(2) A bíróság – ha annak sikerére esély mutatkozik, különösen, ha a felek bármelyike kéri – tájékoztatja a feleket a közvetítői eljárás lényegéről, igénybevételének lehetőségéről, feltételeiről és ezzel összefüggésben a szünetelés szabályairól. Ha a felek a közvetítői eljárás során megállapodást kötnek, azt a szünetelés időtartamán belül a bírósághoz egyezségként történő jóváhagyás végett benyújthatják. Ebben az esetben a bíróság az eljárást folytatja és a 239. § (1) bekezdése szerint jár el.

239. § *[Az egyezség és jóváhagyása]*

(1) Ha az egyezség – ideértve a 238. § (2) bekezdésében meghatározott megállapodást is – megfelel a jogszabályoknak, a bíróság azt végzéssel jóváhagyja, ellenkező esetben a jóváhagyást megtagadja, és az eljárást folytatja.

(2) Az egyezséget jóváhagyó vagy azt megtagadó végzés ellen külön fellebbezésnek van helye. A jóváhagyó végzés elleni fellebbezésnek az egyezség végrehajtására, a megtagadó végzés elleni fellebbezésnek pedig az eljárás folytatására nincs halasztó hatálya.

(3) A bíróság által jóváhagyott egyezségnek ugyanaz a hatálya, mint az ítéletnek.

72. Az eljárás megszüntetése

240. § *[Az eljárás hivatalból történő megszüntetése]*

(1) A bíróság az eljárást – annak bármely szakaszában – hivatalból megszünteti, ha

a) a keresetlevelet már a 176. § (1) bekezdés *a)–i)* pontja és a 176. § (2) bekezdés *a)–c)* pontja alapján vissza kellett volna utasítani,

b) magyar bíróság joghatósága egyetlen joghatósági ok alapján sem állapítható meg, ugyanakkor a joghatóság az alperes perbe bocsátkozásával megalapozható, de

ba) az alperes írásbeli ellenkérelmet nem terjesztett elő vagy

bb) az alperes a bíróság joghatóságának hiányát kifogásolja,

c) magyar bíróság joghatósága egyetlen joghatósági ok alapján sem állapítható meg és a bíróság joghatóságát az alperes perbe bocsátkozása sem alapozhatja meg,

d) a fél törvényes képviselőjét mellőzték, és e hiányt a kitűzött határidő alatt sem pótolták,

e) megállapítja, hogy a per más – az e törvény hatálya alá tartozó – ügyben eljáró bíróság hatáskörébe vagy kizárólagos illetékességébe tartozik, kivéve, ha

ea) a hatáskör a per tárgyának értékétől függ és az alperes hatásköri kifogás nélkül írásbeli ellenkérelmet már előterjesztett, vagy

eb) az illetékesség a felek alávetésén alapul és az alperes illetékességi kifogás nélkül írásbeli ellenkérelmet már előterjesztett,

f) a fél meghal vagy megszűnik, feltéve, hogy a jogviszony természete a jogutódlást kizárja,

g) a perfelvételi, illetve a folytatólagos perfelvételi tárgyalást a felek elmulasztották vagy a jelen lévő fél a tárgyalás megtartását nem kéri,

h) a felperes a bíróság felhívása ellenére – ideértve a 73. § (1) bekezdése szerinti esetet is – a hiányzó vagy megszűnt jogi képviseletének pótlásáról a bíróság által megállapított határidő alatt nem gondoskodik, vagy

i) megállapítja, hogy az ügy közigazgatási ügyben eljáró bíróság hatáskörébe tartozik.

(2) Az (1) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontja alkalmazása során nem tekinthető írásbeli ellenkérelemnek a fizetési meghagyással szemben előterjesztett ellentmondás. Az alperes az (1) bekezdés *b)* pont *bb)* alpontja szerinti joghatósági kifogását legkésőbb az írásbeli ellenkérelmében, az érdemi védekezéssel egyidejűleg terjesztheti elő.

(3) Az (1) bekezdés *e)* és *i)* pontja esetén a bíróság az eljárás megszüntetésével egyidejűleg elrendeli az ügy iratainak áttételét a keresetlevél áttételére vonatkozó rendelkezések megfelelő alkalmazásával, kivéve, ha a közigazgatási ügyben eljáró bíróságnál az ügy már folyamatban van és az a saját hatáskörét megállapította.

(4) Az (1) bekezdés *h)* pontja esetén, ha a felperes a bíróság felhívásában meghatározott határidőn belül pártfogó ügyvédi képviselet engedélyezése iránti kérelmet terjesztett elő, a kérelem elbírálásáról szóló határozat jogerőre emelkedésétől kell számítani a jogi képviseletről történő gondoskodásra nyitva álló határidőt.

(5) A félnek az (1) bekezdés szerinti vagy törvény más rendelkezése alapján hivatalbóli megszüntetési okra hivatkozással előterjesztett, az eljárás megszüntetésére irányuló kérelmét elutasító végzést a bíróság legkésőbb az ítéletében indokolja.

(6) Az eljárást az (1) bekezdés vagy törvény más rendelkezése alapján hivatalból megszüntető végzés ellen külön fellebbezésnek van helye.

241. § *[Az eljárás kérelemre történő megszüntetése]*

(1) A bíróság az eljárást – a kereset közlését megelőzően is, annak bármely szakaszában – kérelemre megszünteti, ha

a) a felperes a teljes keresetétől elállt,

b) a felek ezt közösen kérték,
c) a megszűnt félnek nincs jogutódja, és bármelyik fél az eljárás megszüntetését kérte, vagy
d) a bíróság a felperest perköltség-biztosíték adására kötelezte, de a felperes a kitűzött határidő alatt biztosítékot nem adott és az alperes a biztosíték adása iránti kérelemben az eljárás megszüntetését is kérte.
(2) Az (1) bekezdés *a)* pontja esetén a felperes az alperes írásbeli ellenkérelmének előterjesztéséig az alperes hozzájárulása nélkül, ezt követően – a (3) bekezdésben említett eset kivételével – csak az alperes hozzájárulásával állhat el. Az írásban bejelentett elálláshoz a hozzájáruló nyilatkozatot egyidejűleg csatolni kell. Ennek elmulasztása esetén a bíróság az alperest nyilatkozattételre hívja fel és figyelmezteti, hogy ha a felhívásra az abban megadott határidőn belül nem nyilatkozik, a felperes kérelmének megfelelően az eljárást megszünteti.
(3) Az eljárás elállás miatti megszüntetése esetén nincs szükség az alperes hozzájárulására, ha az elállásra azért került sor, mert az alperes a követelést az eljárás megindítását követően teljesítette.
(4) Az eljárást az (1) bekezdés alapján vagy törvény más rendelkezése alapján megszüntető végzés ellen külön fellebbezésnek van helye. Az eljárás megszüntetésére irányuló kérelmet az (1) bekezdés *a)* és *b)* pontja szerinti esetben elutasító végzés ellen külön fellebbezésnek van helye.

242. § *[Az eljárás részbeni megszüntetése]*
(1) Ha az eljárás hivatalból vagy kérelemre történő megszüntetésének oka csak a kereset vagy viszontkereset, illetve csak valamelyik fél vonatkozásában áll fenn, a bíróság az eljárást a kereset vagy viszontkereset, illetve a megszüntetési okkal érintett fél tekintetében részben szünteti meg.
(2) Ha a felperes az érdemi tárgyalási szakban a keresetétől kizárólag a kereseti kérelme valamely önállóan elbírálható része tekintetében áll el, a bíróság az eljárást csak e rész tekintetében szünteti meg.
(3) Az eljárás részbeni megszüntetése esetén az eljárás megszüntetésére irányadó szabályokat kell alkalmazni.

243. § *[A keresetlevél előterjesztéséhez fűződő joghatások és a perindítás joghatásainak fenntartása]*
(1) Az eljárásnak a 240. § (1) bekezdés *a)* és *d)* pontja, valamint a 241. § (1) bekezdés *d)* pontja szerinti megszüntetése esetén a keresetlevél előterjesztéséhez fűződő joghatások, valamint a perindítás joghatásai fennmaradnak, ha a felperes a megszüntető határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc napon belül a keresetlevelet szabályszerűen – a már megfelelően becsatolt mellékletek kivételével – újra előterjeszti vagy igényét egyéb úton szabályszerűen érvényesíti. A megszüntető végzés jogerőre emelkedése előtt előterjesztett keresetlevélre a 178. § (2) bekezdésének rendelkezése irányadó.
(2) Az (1) bekezdésben meghatározott határidő elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

XV. FEJEZET

ELTÉRŐ RENDELKEZÉSEK JÁRÁSBÍRÓSÁG HATÁSKÖRÉBE TARTOZÓ PERBEN JOGI KÉPVISELŐ NÉLKÜL ELJÁRÓ FÉLRE

73. Jogi képviselet igénybevétele

244. § *[Jogi képviselővel történő eljárás választása és áttérés a jogi képviselő nélküli eljárásra]*

(1) Ha a fél járásbíróság hatáskörébe tartozó perben jogi képviselő közreműködését veszi igénybe, azt a jogi képviselővel történő eljárás választásának kell tekinteni és ennek időpontjától az eljárás jogerős befejezéséig – kivéve a (2) bekezdésben meghatározott esetet – a jogi képviseletet köteles fenntartani. Ha a fél a jogi képviselővel történő eljárást választotta, rá a (2) és (3) bekezdésben meghatározott eltéréssel a kötelező jogi képviselet szabályait, valamint a XI–XIV. Fejezet rendelkezéseit az e fejezet szerinti eltérések nélkül kell alkalmazni akkor is, ha a jogi képviselete megszűnik.

(2) Ha a fél a jogi képviselővel történő eljárást választotta, egy alkalommal áttérhet a jogi képviselő nélküli eljárásra. Az áttérés a fél bejelentésétől kezdve hatályos. A félnek a jogi képviselővel történő eljárás választására és az áttérésre vonatkozó perbeli cselekménye a fél jogutódjával szemben nem hatályos.

(3) Ha a fél a jogi képviselővel történő eljárást választotta, a perben jogi képviselőnek kell tekinteni az ügyvédjelöltet és a jogi előadót is.

(4) A bíróság az (1)–(3) bekezdésben foglaltakról a felet, illetve jogutódját a hozzá intézett első intézkedése alkalmával tájékoztatja.

74. Általános rendelkezések

245. § *[Az elsőfokú eljárás szabályainak alkalmazására utaló szabály]*

Ha e törvény másként nem rendelkezik, a járásbíróság hatáskörébe tartozó perben jogi képviselő nélkül eljáró félre a XI–XIV. Fejezet rendelkezéseit az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

75. A perindítás, a perfelvételi és érdemi tárgyalási szak

246. § *[Beadványok benyújtása]*

(1) A félnek jogszabályban meghatározott, erre rendszeresített nyomtatványon kell előterjesztenie

a) a keresetlevelet,

b) a viszontkereset-levelet, valamint a beszámítást tartalmazó iratot, és

c) az írásbeli ellenkérelmet.

(2) A felperes a keresetet a lakóhelye, székhelye, munkahelye szerinti vagy a perre illetékes járásbíróságon, a bíróság elnöke által jogszabályban foglaltak szerint erre a célra meghatározott ügyfélfogadási időben szóban is előadhatja, melyet a bíróság az erre rendszeresített nyomtatványon rögzít. Ha a keresetet nem a perre illetékes bíróság rögzítette, azt – a kereset előadása időpontjának feltüntetésével – az illetékes bírósághoz haladéktalanul megküldi. A keresetlevél beadása időpontjának a kereset szóbeli előadásának időpontját kell tekintetni.

(3) A fél a viszontkeresetet, a beszámítást és az ellenkérelmet tartalmazó nyilatkozatot a perben eljáró bíróságon a (2) bekezdésben meghatározott módon szóban is előadhatja, melyet a bíróság az arra rendszeresített nyomtatványon rögzít.

(4) A (2) és (3) bekezdésben meghatározott esetekben a felet perbeli eljárási jogairól és kötelezettségeiről a szükséges tájékoztatással is el kell látni és az esetleges hiányok pótlására nyomban fel kell hívni; ha a fél a hiányok pótlását felhívás ellenére elmulasztja, a keresetet, illetve a nyilatkozatot hiányos tartalmával kell a nyomtatványon rögzíteni. A szóbeli előadásról külön jegyzőkönyvet nem kell készíteni, kivéve, ha hiánypótlásra történő felhívásra került sor és a hiányok pótlását a fél elmulasztotta.

(5) A fél a folyamatban lévő perben a (2) és (3) bekezdésben meghatározottakon kívüli egyéb kérelmet, nyilatkozatot is előterjeszthet szóban a perben eljáró bíróságon a (2) bekezdésben meghatározott módon, amelyet jegyzőkönyvbe kell foglalni.

(6) A bíróság a felet válaszirat, viszontválasz vagy előkészítő irat előterjesztésére csak akkor hívja fel, ha az a félnek vagy jogi képviselőnek nem minősülő képviselőjének (a továbbiakban: nem jogi képviselő) nem okoz különösebb nehézséget.

247. § *[A beadványok tartalma]*

(1) A félnek a keresetlevélben, viszontkereset-levélben, beszámítást tartalmazó iratban, illetve az írásbeli ellenkérelemben az e törvény szerint kötelező tartalmi elemek közül nem kell feltüntetni a jogalapot, a jogi érvelést és jogszabályhelyet.

(2) A félnek az érvényesíteni kívánt jogot, illetve az anyagi jogi kifogást úgy kell megjelölni, hogy a jogalap beazonosítható legyen.

248. § *[A beadványok hiányosságai]*

(1) A bíróság – a mulasztás következményére történő figyelmeztetés mellett – hiánypótlásra hívja fel a felperest, ha a keresetlevelet nem a jogszabály szerinti nyomtatványon terjeszti elő, illetve a 176. § (1) bekezdés *j)* vagy *k)* pontja alapján a keresetlevél visszautasításának lenne helye, kivéve a 247. § (1) bekezdésében meghatározott tartalmi elemek hiányának esetét. Ha a felperes a hiányokat nem pótolta, a bíróság a keresetlevelet visszautasítja; e végzés ellen külön fellebbezésnek van helye.

(2) A bíróság a kereset közlésekor – a mulasztás következményére történő figyelmeztetés mellett – tájékoztatja az alperest, hogy az írásbeli ellenkérelmet, viszontkereset-levelet és beszámítást tartalmazó iratot jogszabály szerinti formanyomtatványon kell előterjeszteni. A bíróság az e bekezdésben meghatározott beadványt visszautasítja, ha azt az alperes nem a jogszabály szerinti formanyomtatványon terjeszti elő; e végzés ellen külön fellebbezésnek van helye.

(3) A bíróság – a mulasztás következményére történő figyelmeztetés mellett – hiánypótlásra hívja fel a felet, ha viszontkereset-levél, illetve beszámítást tartalmazó irat visszautasításának lenne helye a 176. § (1) bekezdés *j)* vagy *k)* pontjában foglalt valamely ok fennállása miatt, kivéve a 247. § (1) bekezdésében meghatározott tartalmi elemek hiányát. Ha a fél a hiányokat nem pótolja, a bíróság a viszontkereset-levelet, illetve beszámítást tartalmazó iratot visszautasítja; e végzés ellen külön fellebbezésnek van helye.

249. § *[A felek jelenléte a tárgyaláson]*

(1) Ha a perfelvételi tárgyaláson a szabályszerűen idézett fél képviseletében megjelent nem jogi képviselő a perbeli képviseleti jogát nem igazolja vagy az nem szabályszerű, a bíróság megfelelő határidő tűzésével felhívja a megjelent személyt a képviseleti jog szabályszerű igazolására és a felet a megjelent személy eljárását jóváhagyó nyilatkozat csatolására. Ha a képviselőként megjelent személy a felet törvény értelmében nem képviselheti, a bíróság a felet megfelelő határidő tűzésével felhívja, hogy a perben személyesen vagy törvénynek megfelelő meghatalmazott útján járjon el és nyilatkozzon, hogy a megjelent személy eljárását jóváhagyja-e.

(2) Az (1) bekezdés szerinti esetben a bíróság a tárgyalást megtarthatja, a jelen lévő fél kérelmére megtartja.

(3) Ha az (1) bekezdésben említett igazolást vagy nyilatkozatot a megadott határidőben nem csatolták, a fél képviseletében megjelent személy által teljesített valamennyi perbeli cselekmény hatálytalan és a mulasztásra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. Ha a bíróság a tárgyalást berekesztette, a bíróság csak a határozata kihirdetését tűzi ki, amelyről a feleket értesíti. A határozat kihirdetésének nem akadálya, ha az értesítés kézbesítése nincs igazolva.

250. § *[A keresetváltoztatás és ellenkérelem-változtatás iránti kérelem]*

A fél a kereset-, viszontkereset-, beszámítás-változtatás, illetve a keresettel, viszontkeresettel, beszámítással szembeni ellenkérelem-változtatás iránti kérelmet tárgyaláson szóban is előadhatja.

251. § *[Utólagos bizonyítás]*
A 220. § (6) bekezdésének a hiánypótlásra és igazolásra vonatkozó rendelkezése nem alkalmazható.

252. § *[Rendfenntartás]*
A fél nem jogi képviselőjének kiutasítása esetén a tárgyalás megtartását a nem jogi képviselő is kérheti. Ha a bíróság a felet vagy nem jogi képviselőjét az egész eljárásra kiterjedően kiutasítja, felhívja a felet, hogy új képviselőről gondoskodjon vagy a tárgyaláson személyesen jelenjen meg. A jogi képviselő egész eljárásra kiterjedő kiutasítása esetén, a bíróság az új képviselőről való gondoskodásra történő felhívás mellett – feltéve, hogy ennek törvényes feltétele fennáll – arra is felhívja a felet, hogy jelentse be, ha a jogi képviselő nélküli eljárásra történő áttérés lehetőségével kíván élni.

253. § *[Anyagi pervezetés]*
Az anyagi pervezetés szabályait azzal a kiegészítéssel kell alkalmazni, hogy a bíróság
a) elrendelheti a fél személyes meghallgatását a jogvita kereteinek meghatározásához, így különösen a fél tényállításai, jogállításai és kérelme, ellenkérelme, valamint bizonyítási lehetőségei tisztázása érdekében, és
b) a felet a bizonyításra szoruló tények vonatkozásában az e törvény szerinti bizonyítási lehetőségek, bizonyítási eszközök és ezek feltételei tekintetében – szükség esetén – tájékoztatással látja el.

XVI. FEJEZET

A FIZETÉSI MEGHAGYÁSOS ELJÁRÁSSAL ÖSSZEFÜGGŐ PEREK

76. A perindítás

254. § *[A keresetlevél visszautasítása és az eljárás megszüntetése a fizetési meghagyásos eljárás mellőzése miatt]*
(1) Csak a közjegyző hatáskörébe tartozó, a fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvényben (a továbbiakban: Fmhtv.) szabályozott fizetési meghagyásos eljárásban érvényesíthető – törvény eltérő rendelkezése hiányában – a kizárólag pénz fizetésére irányuló olyan lejárt követelés, amelynek pertárgyértéke a hárommillió forintot nem haladja meg.
(2) Ha a felperes a keresetével kizárólag olyan követelést érvényesít, amelyet az Fmhtv. alapján csak fizetési meghagyásos eljárás útján lehet érvényesíteni, a bíróság a keresetlevél visszautasításával egyidejűleg tájékoztatja őt a fizetési meghagyásos eljárás megindításának lehetőségéről és módjáról.
(3) A (2) bekezdésben meghatározott esetben a fizetési meghagyásos eljárás mellőzése miatt az eljárás hivatalból történő megszüntetésének nincs helye, ha az alperes ennek kifogásolása nélkül írásbeli ellenkérelmet terjesztett elő.
(4) A perindítás előtti egyezségi kísérlet esetén és a 255. § (2) bekezdésében meghatározott esetekben az (1) bekezdésben említett kizáró rendelkezés és pertárgyértékre vonatkozó korlátozás nem alkalmazható és a keresetlevél 176. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján történő visszautasításának nincs helye.

(5) Az (1) bekezdés nem zárja ki, hogy a fél igényét a kis értékű követelések európai eljárásnak bevezetéséről szóló, 2007. július 11-i 861/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben meghatározott eljárásban vagy választottbírósági eljárásban érvényesítse.

255. § *[A fizetési meghagyásos eljárással indult per]*

(1) A fizetési meghagyásos eljárás a kötelezett által előterjesztett ellentmondás folytán – az ellentmondással érintett részben – perré alakul át.

(2) A fizetési meghagyásos eljárást az (1) bekezdésben meghatározott eseten kívül akkor is per követi, ha

a) a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet a közjegyző visszautasítja, vagy

b) a fizetési meghagyásos eljárást a közjegyző végzéssel megszünteti,

és ezt követően a jogosult a követelés érvényesítése iránt a bíróságnál pert indít.

(3) A fizetési meghagyásos eljárással összefüggésben indult perben az XI–XV. Fejezet rendelkezéseit az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

256. § *[A keresetlevél előterjesztéséhez fűződő joghatások és a perindítás joghatásai]*

(1) A fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem előterjesztésének ugyanaz a hatálya, mint a keresetlevél előterjesztésének.

(2) A fizetési meghagyás kézbesítésének ugyanaz a hatálya, mint a kereset közlésének.

(3) A 255. § (2) bekezdésében meghatározott esetekben a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem előterjesztésének joghatásai – a 255. § (2) bekezdés *b)* pontja esetén a meghagyás kézbesítésének joghatása is – fennmaradnak, ha a jogosult a keresetlevelet a közjegyző visszautasító vagy megszüntető végzésének jogerőre emelkedésétől számított harminc napon belül, a visszautasító, illetve a megszüntető végzés csatolása mellett, a bírósághoz előterjeszti. A határidő elmulasztása esetén igazolásnak nincs helye.

257. § *[A keresetet tartalmazó irat]*

(1) A felperes a közjegyzőnek az Fmhtv. 37. § (3) bekezdése szerinti felhívása kézbesítésétől számított tizenöt napon belül köteles az eljárási illetéket kiegészíteni és keresetét a keresetlevélre, valamint mellékleteire vonatkozó rendelkezéseknek megfelelő tartalmú iratban előterjeszteni a közjegyző felhívásában megjelölt bíróságon. Az irat bevezető részében utalni kell – a közjegyzői ügyszám feltüntetése mellett – a per fizetési meghagyásos eljárási előzményére, és az irathoz mellékelni kell a közjegyző felhívásának másolatát.

(2) Ha a per járásbíróság hatáskörébe tartozik és a felperes jogi képviselő nélkül jár el, a keresetet tartalmazó iratot jogszabályban meghatározott, erre rendszeresített nyomtatványon kell előterjeszteni; az iratra a 247. §-ban foglaltakat alkalmazni kell. A felperes a keresetet a közjegyző felhívásában szereplő járásbíróságon, a bíróság elnöke által jogszabályban foglaltak szerint erre a célra meghatározott ügyfélfogadási időben szóban is előadhatja, amelyet a bíróság az erre rendszeresített nyomtatványon rögzít. A beadványra a 246. § (4) bekezdését alkalmazni kell.

258. § *[A bíróság intézkedései a fizetési meghagyásos eljárás perré alakulását követően]*

(1) Ha a közjegyző valamely okból nem az Fmhtv. 37. § (3) bekezdése szerinti felhívásában szereplő bíróságnak küldte meg a fizetési meghagyásos eljárás iratanyagát (a továbbiakban: közjegyzői iratanyag), a bíróság azt – az áttétel szabályainak mellőzésével – haladéktalanul megküldi a felhívás szerinti bíróságnak.

(2) Ha a felperes a keresetet tartalmazó iratot nem a közjegyző felhívásában megjelölt bíróságon nyújtja be, a bíróság azt – az áttétel szabályainak mellőzésével – haladéktalanul megküldi a közjegyző felhívása szerinti bíróságnak és erről a felperest értesíti. A keresetet tartalmazó iratot akkor kell előterjesztettnek tekinteni, amikor az a közjegyző felhívása szerinti bíróságra megérkezett.

(3) Ha a közjegyző felhívásában megjelölt bíróság azt állapítja meg, hogy a per más bíróság hatáskörébe, illetve illetékességébe tartozik, az eljárást megszünteti és elrendeli az ügy áttételét; ez irányadó akkor is, ha a felperes a közjegyző felhívásában megjelölt határidőben és bíróságon keresetet tartalmazó iratot nem nyújtott be.

(4) Ha a felperes a keresetet tartalmazó irathoz nem csatolta a közjegyző felhívását, és a közjegyző felhívásában szereplő bíróság egyébként nem állapítható meg, továbbá a bírósághoz közjegyzői iratanyag sem érkezett, a bíróság a keresetet tartalmazó iratot visszautasítja. Jogi képviselő nélkül eljáró fél esetén ennek csak akkor van helye, ha a bíróság nyolc napos határidővel – a mulasztás következményére történő figyelmeztetés mellett – felhívta a felet a közjegyzői felhívás becsatolására, és az eredménytelenül eltelt. A végzés ellen a felperes külön fellebbezéssel élhet. Ha utóbb a közjegyző felhívásában szereplő bíróság megállapíthatóvá válik, a bíróság a visszautasító végzést megváltoztatja és megteszi a szükséges intézkedéseket.

(5) A perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság visszautasítja az ellentmondást és az eljárást megszünteti, ha a közjegyző az Fmhtv. 36. § (5) bekezdésében foglalt intézkedést elmulasztotta. A végzés ellen külön fellebbezésnek van helye. A bíróság jogerős végzéséhez a közjegyző kötve van. A bíróság a jogerős végzése megküldésével egyidejűleg felhívja a közjegyzőt a fizetési meghagyás jogerejével kapcsolatos intézkedések megtételére.

(6) Ha a perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság azt állapítja meg, hogy a közjegyző hatáskörébe tartozó – a perré alakulás tényét érintő – kérelmet a közjegyző nem bírált el, felhívja a közjegyzőt a kérelem elbírálására és ezzel egyidejűleg a kérelem jogerős elbírálásáig az eljárást felfüggeszti.

259. § *[Az eljárás megszüntetése]*

(1) A bíróság – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – hiánypótlási felhívás mellőzésével az eljárást megszünteti, ha a felperes a közjegyző felhívásának kézbesítésétől számított tizenöt napon belül

a) nem teljesíti illetékfizetési kötelezettségét, illetve a keresetet tartalmazó iratot a közjegyző felhívásában megjelölt bíróságon nem terjeszti elő, vagy

b) csak részben teljesíti illetékfizetési kötelezettségét, illetve a keresetet tartalmazó iratban nem tünteti fel annak kötelező tartalmi elemeit, illetve nem csatolja annak kötelező mellékleteit, kivéve, ha a hiányzó elem – ide nem értve a képviselő képviseleti jogának igazolását – a közjegyzői iratanyagból megállapítható.

(2) Ha a felperes a járásbíróság hatáskörébe tartozó perben jogi képviselő nélkül jár el, az (1) bekezdés *b)* pontjában meghatározott esetben, valamint ha a keresetet tartalmazó iratot nem jogszabály szerinti nyomtatványon terjeszti elő, az eljárás megszüntetésének csak akkor van helye, ha a bíróság tizenöt napos határidővel – a mulasztás következményére történő figyelmeztetés mellett – a felperest hiánypótlásra felhívta és az eredménytelenül eltelt.

(3) Az (1) és (2) bekezdés szerinti végzés ellen külön fellebbezésnek van helye.

260. § *[Az iratok kézbesítése]*

A bíróság a 258. és 259. §-ban említett értesítéseit és határozatait a felek számára akkor is a fizetési meghagyásban, illetve ellentmondásban, vagy a keresetet tartalmazó iratban feltüntetett képviselő számára kézbesíti, ha a képviselő képviseleti joga nincs igazolva. Ha a feltüntetett képviselő neve vagy kézbesítési címe hiányos, az iratot a fél számára kell kézbesíteni.

77. A fizetési meghagyásos eljárással összefüggő perekre vonatkozó egyéb szabályok

261. § *[Perköltség és költségkedvezmények]*

(1) A 255. § (1) bekezdésében, valamint – a 256. § (3) bekezdésében meghatározott feltételek fennállása esetén – a 255. § (2) bekezdésében meghatározott perben a fizetési meghagyásos eljárás díja és a fizetési meghagyásos eljárásban szükségképpen felmerült másolati díj (e §-ban a továbbiakban együtt: díj) a perköltség részét képezi.

(2) A közjegyzőnek a felet költségkedvezményben részesítő jogerős végzése a peres eljárásra is hatályos.

(3) Ha a közjegyző a felet a fizetési meghagyásos eljárás során költségkedvezményben részesítette, a díj megfizetéséről és viseléséről a 255. § (1) bekezdésében foglalt esetben a bíróság az eljárást befejező határozatában határoz és kötelezi a felet a költségkedvezmény folytán meg nem fizetett díjnak (e §-ban a továbbiakban: meg nem fizetett díj) a Magyar Országos Közjegyzői Kamara (a továbbiakban: MOKK) részére történő megfizetésére. Ha az eljárás szünetelés folytán megszűnt, a bíróság a meg nem fizetett díjról külön végzésben határoz, és a felperest kötelezi annak a MOKK részére történő megfizetésére; e végzés ellen külön fellebbezésnek van helye.

(4) A bíróság a meg nem fizetett díj tárgyában hozott határozatát a MOKK-nak is kézbesíti. A meg nem fizetett díj tárgyában hozott határozat ellen a MOKK fellebbezéssel élhet. Ha a bíróság elmulasztotta a meg nem fizetett díjról történő rendelkezést, a MOKK a határozat jogerőre emelkedésétől számított öt éven belül kérheti a határozat kiegészítését.

(5) A díj tekintetében igénybe vehető kedvezményre az Fmhtv.-t, valamint a felhatalmazása alapján kiadott jogszabályt, a peres eljárás során igénybe vehető további kedvezményekre e törvényt, valamint az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályt kell alkalmazni. Ha a fél a per során költségkedvezményben részesül, ez a díj megfizetése alól őt nem mentesíti.

262. § *[A perré alakult eljárásban a kereset közlésére és a bírósági meghagyásra vonatkozó egyéb szabályok]*

(1) Ha a 258. és a 259. §-ban foglalt intézkedések megtételére nincs szükség és a felperes a 257. § szerinti kötelezettségeit teljesítette, az eljárást a 179. § alkalmazásával a kereset közlésére vonatkozó szabályok szerint kell folytatni azzal az eltéréssel, hogy a keresetlevél alatt a felperes keresetet tartalmazó iratát kell érteni. A 179. §-ban foglaltak alapján az alperesnek kézbesítendő iratokra a 260. § rendelkezéseit kell alkalmazni.

(2) A 181. §-ban meghatározott esetekben a fizetési meghagyással szemben előterjesztett ellentmondás nem akadálya a bírósági meghagyás kibocsátásának.

NEGYEDIK RÉSZ

BIZONYÍTÁS

XVII. FEJEZET

A BIZONYÍTÁS ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI

78. A bizonyításra vonatkozó alapvető rendelkezések

263. § *[A tényállás szabad megállapításának elve]*

(1) A bíróság a perben – törvény eltérő rendelkezése hiányában – alakszerű bizonyítási szabályokhoz, a bizonyítás meghatározott módjához vagy meghatározott bizonyítási eszközök alkalmazásához nincs kötve, szabadon felhasználhatja a felek előadásait, valamint minden bizonyítékot, amely a tényállás megállapítására alkalmas.

(2) A bíróságot határozatának meghozatalában más hatóság döntése vagy a fegyelmi határozat, illetve az azokban megállapított tényállás – a 264. §-ban foglaltak kivételével – nem köti.

264. § *[Más hatóság határozatához kötöttség]*

(1) Ha jogerősen elbírált bűncselekmény vagyoni jogi következményeiről polgári perben kell határozni, a bíróság a határozatában nem állapíthatja meg, hogy az elítélt nem követte el a terhére rótt bűncselekményt.

(2) A közigazgatási ügyben eljáró bíróság közigazgatási tevékenység jogszerűségének kérdésében hozott jogerős döntése az e törvény hatálya alá tartozó ügyben eljáró bíróságot köti.

265. § *[Bizonyítási érdek és bizonyítási szükséghelyzet]*

(1) Törvény eltérő rendelkezése hiányában a perben jelentős tényeket annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valósnak fogadja el (a továbbiakban: bizonyítási érdek), továbbá a bizonyítás elmaradásának vagy sikertelenségének a következményeit is ez a fél viseli.

(2) A fél bizonyítási szükséghelyzetben van, ha valószínűsíti, hogy

a) a bizonyítási indítványához nélkülözhetetlen adatokkal kizárólag az ellenérdekű fél rendelkezik, és igazolja, hogy az ezek megszerzéséhez szükséges intézkedéseket megtette,

b) a tényállítás bizonyítása számára nem lehetséges, de az ellenérdekű féltől elvárható az állított tények fenn nem állásának a bizonyítása, vagy

c) a bizonyítás sikerességét az ellenérdekű fél neki felróhatóan hiúsította meg,

és az ellenérdekű fél nem valószínűsíti az *a)–c)* pontban foglaltak ellenkezőjét.

(3) Bizonyítási szükséghelyzet fennállása esetén a szükséghelyzetben lévő fél által bizonyítandó tényt a bíróság valósnak fogadhatja el, ha annak tekintetében kételye nem merül fel.

266. § *[Bizonyítás nélkül megállapítható tények]*

(1) A bíróság az ellenérdekű fél által beismert, a felek által egyezően előadott, az ellenfél által bírói felhívás ellenére nem vitatott vagy e törvény értelmében nem vitatottnak tekintendő tényállítást valósnak fogadhatja el, ha annak tekintetében kételye nem merül fel.

(2) A bíróság az általa köztudomásúnak tekintett és az olyan tényeket, amelyekről hivatalos tudomása van, akkor is figyelembe veszi, ha azokra a felek nem hivatkoztak.

(3) A bíróság a törvényes vélelmeket – ideértve a jogszabály szerint az ellenkező bizonyításáig valósnak tekintendő körülményeket – hivatalból veszi figyelembe.

(4) A bíróság tájékoztatja a feleket a (2) és (3) bekezdés alapján hivatalból figyelembe vett tényekről. A (2) és (3) bekezdésben foglalt esetekben – törvény eltérő rendelkezése hiányában – ellenbizonyításnak van helye.

79. A bizonyítás módjai és eszközei

267. § *[A bizonyítás módjai]*

A bizonyítás történhet különösen tanúbizonyítás, szakértői bizonyítás, okirati bizonyítás és szemle útján. A bíróság bármilyen olyan egyéb bizonyítást is foganatosíthat, amely a perben jelentős tények megállapítására alkalmas, ha ez a jogvita eldöntése szempontjából célszerűnek mutatkozik, kivéve, ha a bizonyításfelvétel adott módja a közrendbe ütközik.

268. § *[A bizonyítás eszközei]*

(1) A bizonyítási eszköznek alkalmasnak kell lennie arra, hogy igénybevételével a bíróság a perben jelentős tények megállapításához felhasználható, a mérlegelés során figyelembe vehető bizonyítékhoz juthasson.

(2) Bizonyítási eszközként különösen tanú, szakértő, okirat, képfelvétel, hangfelvétel, kép- és hangfelvétel, valamint egyéb tárgyi bizonyítási eszköz vehető igénybe.

(3) Nem használható fel a bizonyítási eszköz, ha azt törvény

a) kizárja, vagy

b) feltételhez köti, kivéve, ha a feltétel fennállása megállapítható.

269. § *[Jogsértő bizonyítási eszközök]*

(1) Jogsértő és a perben nem használható fel az a bizonyítási eszköz, illetve annak elkülöníthető része,

a) amelyet az élethez és testi épséghez fűződő jog megsértésével vagy erre irányuló fenyegetéssel szereztek meg, illetve állítottak elő,

b) amely egyéb jogsértő módon keletkezett,

c) amelyet jogsértő módon szereztek meg, vagy

d) amelynek a bíróság elé terjesztése személyiségi jogot sértene.

(2) A bizonyítási eszköz nyilvánvalóan jogsértő, ha ez a rendelkezésre álló bizonyítékok és adatok alapján tényként egyértelműen megállapítható. A bizonyítási eszköz nyilvánvalóan jogsértő voltát a bíróság hivatalból veszi figyelembe és erről a feleket tájékoztatja.

(3) Ha a bizonyítási eszköz nem nyilvánvalóan jogsértő, annak jogsértő voltát a bizonyítási eszközt előterjesztő fél ellenfele haladéktalanul köteles bejelenteni. A perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően a fél akkor hivatkozhat a bizonyítási eszköz jogsértő voltára, ha arról önhibáján kívül utóbb szerzett tudomást és a tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül azt bejelenti.

(4) A jogsértő bizonyítási eszközt a bíróság – az (1) bekezdés *a)* pontja szerinti esetet kivéve – kivételesen

a) a jogsérelem sajátosságát és mértékét,

b) a jogsérelemmel érintett jogi érdeket,

c) a jogsértő bizonyíték tényállás felderítésére gyakorolt hatását,

d) a rendelkezésre álló egyéb bizonyítékok súlyát, és

e) az eset összes körülményeit

mérlegelve figyelembe veheti.

(5) Ha a jogsértő bizonyítási eszköz nem használható fel és a perben jelentős tényt a bizonyító fél más módon bizonyítani nem képes, a bíróság a bizonyítási szükséghelyzet szabályait alkalmazhatja.

(6) A jogsértő bizonyítási eszközre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni a bizonyításban közreműködő személy tényállításán, szakvéleményén, vallomásán vagy egyéb nyilatkozatán alapuló bizonyítékra is.

270. § *[Más eljárásban felvett bizonyítás eredményének felhasználása]*

(1) A bíróság felhasználhatja a más eljárásban beszerzett bizonyítékot – ideértve a fél más eljárásban tett tényállítását is –, kivéve, ha a bizonyítás felvételének a módja, az eljárás sajátosságait leszámítva, e törvény rendelkezéseibe ütközik.

(2) A bizonyíték felhasználhatóságának akadályát a bíróság kérelemre vizsgálja, kivéve, ha az nyilvánvaló. Ha valamelyik fél a más eljárásban beszerzett bizonyíték felhasználhatóságának akadályát állítja, a bizonyítás e tekintetben őt terheli.

(3) A más eljárásban felvett bizonyítás eredményét a bíróság a tárgyaláson a szükséges terjedelemben ismerteti, és arra a felek észrevételeket tehetnek. Ha a felhasználni kívánt bizonyíték bármely jelen lévő fél előtt korábban nem volt ismert, a jelen lévő fél kérelmére a bíróság azt részletesebben is ismerteti.

80. A közreműködők és a velük szemben alkalmazható kényszerítő eszközök

271. § *[A közreműködők kötelessége és jogai]*

A tanú, a kirendelt szakértő, az okirat, illetve a szemletárgy birtokosa, és mindazok, akiknek a bizonyításban történő részvételét a bíróság szükségesnek tartja (a továbbiakban együtt: közreműködők), kötelesek közreműködni a bizonyítás felvételében. Ha törvény eltérően nem rendelkezik, kérelemre a közreműködők jogosultak a közreműködésükkel összefüggésben felmerült költségeik megtérítésére, és – ha a közreműködés a hivatásuk gyakorlásával valósul meg – megfelelő díjazásra. A költség, illetve a díj meghatározása tárgyában hozott végzéssel szemben az érintett közreműködő és a felek külön fellebbezéssel élhetnek; a fellebbezésnek – a fellebbezéssel nem érintett részben – a kifizetésre halasztó hatálya nincs.

272. § *[A közreműködőkkel szemben alkalmazható kényszerítő eszközök]*

(1) A bíróság azt a közreműködőt, aki kötelezettségét megszegi anélkül, hogy azt – az ok valószínűsítése mellett – alapos okkal előzetesen kimentette volna,

a) az okozott költségek megtérítésére kötelezi,

b) pénzbírsággal sújthatja,

c) elrendelheti az elővezetését,

d) csökkentheti a díját,

e) értesítheti a mulasztásról elöljáróját, vezetőjét, munkáltatóját.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt kényszerítő eszközöket a bíróság együttesen is alkalmazhatja.

(3) A tizennegyedik életévét be nem töltött kiskorúval szemben kényszerítő eszközök nem alkalmazhatók, helyette a törvényes képviselőjével szemben alkalmazható az (1) bekezdés *a)* és *b)* pontja.

273. § *[Utólagos kimentés]*

Ha a közreműködő a kötelezettsége megszegését a kényszerítő eszköz alkalmazása után – az ok valószínűsítése mellett – alapos okkal kimenti vagy kötelezettségét teljesíti, a bíróság az intézkedést elrendelő végzést hatályon kívül helyezi.

274. § *[Perorvoslat]*

A kényszerítő eszközt alkalmazó, illetve a kényszerítő eszközt alkalmazó végzés hatályon kívül helyezésére irányuló kérelmet elutasító végzés ellen az érintett közreműködő külön fellebbezéssel élhet. Az elővezetést elrendelő határozat fellebbezésre tekintet nélkül előzetesen végrehajtható.

XVIII. FEJEZET

A BIZONYÍTÁSI ELJÁRÁS ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI

81. A bizonyítás indítványozása és elrendelése

275. § *[A bizonyítás indítványozása és a bizonyítási eszköz rendelkezésre bocsátása]*

(1) A bizonyítási indítványban a fél köteles megjelölni a bizonyítani kívánt tényt, a bizonyítási eszközt, a bizonyítási módot, és köteles röviden megindokolni azok bizonyításra való alkalmasságát.
(2) Az okirat és a tárgyi bizonyítási eszköz rendelkezésre bocsátásakor a fél köteles megjelölni a bizonyítani kívánt tényt és köteles röviden megindokolni a bizonyításra való alkalmasságát.

276. § *[A bizonyítás elrendelése vagy mellőzése]*
(1) A bíróság a per eldöntéséhez szükséges tények megállapítása végett bizonyítást rendel el.
(2) A bíróság bizonyítást hivatalból akkor rendelhet el, ha azt törvény megengedi.
(3) A bíróság a fél által előterjesztett bizonyítási indítványhoz, a bizonyítás felvétele tárgyában hozott határozatához nincs kötve.
(4) A bíróság mellőzi a bizonyítás elrendelését, ha
a) a bizonyítási indítványt a fél nem e törvényben foglaltaknak megfelelően terjeszti elő, kivéve, ha törvény eltérően rendelkezik,
b) a bizonyítással járó költségek előlegezésére kötelezett fél – felhívás ellenére – az előlegezési kötelezettségét nem teljesítette.
(5) A bíróság mellőzi a bizonyítás elrendelését vagy a már elrendelt bizonyítás lefolytatását, ha az a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelen.

82. A bizonyításfelvétel és a bizonyítás eredményének mérlegelése

277. § *[A bizonyításfelvétel helye]*
(1) A bíróság csak a saját illetékességi területén vagy a székhelyén teljesítendő bírói cselekményeket foganatosíthatja közvetlenül, más bíróság területén csak akkor járhat el, ha
a) ez a területének határán foganatosítandó cselekmény befejezése végett szükséges, vagy
b) a cselekmény közvetlen foganatosítását a sürgősség, kiskorú érdeke vagy más fontos érdek indokolja.
(2) Ha a bíróság az illetékességi területén kívül jár el, erről értesíti az illetékes járásbíróságot, amely megkeresésre a bizonyításfelvétel során segédkezik.
(3) A bizonyítási eljárást a bíróság rendszerint tárgyaláson folytatja le. Ha annak e törvényben meghatározott feltételei fennállnak, a bizonyításfelvétel történhet elektronikus hírközlő hálózat igénybevételével.
(4) Ha a bizonyításfelvétel tárgyaláson történő lefolytatása jelentős nehézséggel vagy aránytalanul nagy költségtöbblettel járna, a bizonyításfelvétel történhet kiküldött bíró vagy megkeresett bíróság útján is.

278. § *[A bizonyításfelvétel módja és a felek által gyakorolható jogosultságok]*
(1) A bíróság a felek bizonyítási indítványainak keretei között szabadon állapítja meg a bizonyítás felvételének módját, eszközeit, az egyes bizonyítási cselekmények körét és sorrendjét.
(2) A bizonyítás felvétele során a közreműködőket – e törvény eltérő rendelkezése hiányában – a bíróság nyilatkoztatja. A bíróság tagjai a közreműködőkhöz és a felekhez a ténybeli nyilatkozataik valós tartalmának tisztázása, a közreműködő szavahihetőségének és illetéktelen befolyástól való mentességének ellenőrzése, a tudomásszerzés körülményeinek, illetve az okirat vagy más bizonyítási eszköz hitelességét érintő körülményeknek a feltárása érdekében kérdéseket intézhetnek.
(3) A felek a bizonyításfelvételnél jelen lehetnek, azzal kapcsolatban észrevételeket és indítványokat tehetnek, a bíróság számára további kérdések feltételét indítványozhatják. A bíróság engedélyezheti, hogy egyes kérdéseket a fél közvetlenül tegyen fel a közreműködőnek.

(4) Ha e törvény szerint a fél a bizonyítás felvétele során indítvány megtételére jogosult, az indítvány az érdemi tárgyalási szakban is előterjeszthető. A 276. § (4) és (5) bekezdésében meghatározott ok fennállása esetén, továbbá ha a fél az indítvány előterjesztésével alapos ok nélkül késlekedik, a bíróság az indítvány teljesítését mellőzi.

279. § *[A bizonyítás eredményének mérlegelése]*

(1) A bíróság a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és összességében történő értékelése alapján a meggyőződése szerint állapítja meg.

(2) Ha a per során a félnek és képviselőjének tényállításai eltérőek, ezt a bíróság akként értékeli, mintha magának a félnek a tényállításai lennének eltérők.

(3) A bíróság a kártérítés vagy egyéb tartozás összegét, ha az a szakértői vélemény vagy más bizonyíték alapján nem állapítható meg, a per összes körülményeinek mérlegelésével belátása szerint határozza meg.

XIX. FEJEZET

A BIZONYÍTÁSFELVÉTEL KÜLÖNÖS SZABÁLYAI

83. Bizonyításfelvétel elektronikus hírközlő hálózat igénybevételével és kiküldött bíró útján

280. § *[Az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatás]*

Ha a bizonyításfelvétel során a fél és más perbeli személy, a tanú, valamint a szakértő meghallgatása szükséges, a bíróság a XLVII. Fejezet rendelkezései szerint a meghallgatást elektronikus hírközlő hálózat útján is foganatosíthatja.

281. § *[Bizonyításfelvétel kiküldött bíró útján]*

(1) Kiküldött bíróként – ha e törvény eltérően nem rendelkezik – a bíróság eljáró tanácsának elnöke, egy vagy több tagja, továbbá az eljáró bíróság egy vagy több bírája, bírósági titkára járhat el.

(2) A bizonyításfelvétel kiküldött bíró útján történő foganatosítását elrendelő végzésben meg kell jelölni

a) a kiküldött bírót,

b) a bizonyításfelvétel időpontját,

c) a meghallgatandó személy nevét, címét, perbeli szerepét vagy a szemle helyszínét,

d) a bizonyítandó tényeket, és azokat a kérdéseket, amelyekre a meghallgatott személyt nyilatkoztatni kell,

e) azt az okiratot vagy tárgyi bizonyítási eszközt, amelyet a közreműködő a meghallgatás helyszínén köteles felmutatni.

(3) A bíróság a végzésben elrendelheti, hogy

a) a kiküldött bíró útján történő bizonyításfelvételre meghatározott helyszínen vagy az érintett személy tartózkodási helyén kerüljön sor,

b) a kiküldött bíró készítsen képfelvételt, hangfelvételt, illetve kép- és hangfelvételt a bizonyítási cselekményről.

(4) A bíróság a meghallgatandó személyt és a feleket a bizonyításfelvétel kitűzött határnapjára megidézi.

(5) A kiküldött bíró a bizonyítási cselekményről jegyzőkönyvet vesz fel.

84. Bizonyításfelvétel megkeresett bíróság útján

282. § *[Megkeresett bíróság útján történő bizonyításfelvétel elrendelése]*

(1) A bíróság azt a járásbíróságot keresi meg, amelynek területén a meghallgatandó személyek laknak, illetve, amelynek területén a bizonyítás a legcélszerűbben foganatosítható. Az eljáró bíróság székhelyén működő járásbíróságot a bizonyítás lefolytatása végett megkeresni nem lehet.

(2) A bizonyításfelvétel megkeresett bíróság útján történő foganatosítását elrendelő végzésben meg kell jelölni a megkeresett bíróságot és a 281. § (2) bekezdés *c)–e)* pontjában foglaltakat, továbbá a bíróság elrendelheti a 281. § (3) bekezdésében foglaltakat. A megkeresett bírósággal az elnök közli azokat a kérdéseket, amelyeket a bizonyítás során tisztázni kell és azokat az adatokat, amelyek a bizonyítás lefolytatásához szükségesek, így különösen az eljárásban résztvevők, továbbá a képviselőik nevét és egyéb szükséges azonosító adatait, a költségek előlegezésére vonatkozó adatokat, a szükséghez képest az ügy vázlatos leírását és a bizonyítandó tényállást, valamint azt is, ha az eljárásban résztvevők valamelyike költségkedvezményben részesül.

(3) A megkeresett bírósághoz meg kell küldeni azokat az iratokat is, amelyek a megkeresés elintézéséhez szükségesek.

283. § *[A megkeresett bíróság eljárása]*

(1) A megkeresett bíróság a bizonyítás lefolytatására határnapot tűz ki, és arra a meghallgatni kért személyeket idézi, a feleket pedig a határnapról értesíti.

(2) A megkeresett bíróságon a bizonyítást egyesbíró vagy bírósági titkár folytatja le. A megkeresett bíróság – ha e törvény másként nem rendelkezik – a megkereső bíróság jogait gyakorolja.

(3) Ha a megkeresés teljesítésére egészben vagy részben más bíróság illetékes, erről a megkeresett bíróság haladéktalanul értesíti a megkereső bíróságot.

(4) A megkeresett bíróság a megkeresést tizenöt napon belül teljesíti. Ha a megkeresett bíróság a megkeresést tizenöt napon belül nem intézte el, az elintézés akadályát a megkereső bírósággal közli.

(5) A megkeresett bíróság a bizonyításról jegyzőkönyvet vesz fel, amelyben mind a megkereső, mind a megkeresett bíróságot fel kell tüntetni. A jegyzőkönyvet az iratokkal együtt nyolc napon belül meg kell küldeni a megkereső bíróságnak.

XX. FEJEZET

TANÚK

85. A tanúkkal kapcsolatos általános rendelkezések

284. § *[A tanúbizonyítási indítvány]*

(1) A tanúbizonyítási indítványban be kell jelenteni a tanú nevét és idézhető címét.

(2) Ha a megidézni kért tanú kiskorú, be kell jelenteni az életkorát, törvényes képviselője nevét és idézhető címét is.

(3) Ha a perben a bírót vagy más hivatalos személyt tanúként a hivatali működése vagy azzal összefüggő ok miatt kérik megidézni, az idézési címe a szolgálati helye szerinti bíróság vagy a hivatal címe. Ha a bíró vagy más hivatalos személy szolgálati viszonya a per alatt megszűnik, az idézésre az általános szabályok az irányadók.

285. § *[A tanú adatainak zártan kezelése a tanúbizonyítási indítvány megtétele során]*

(1) A tanú nevén kívül a tanú egyéb adatait külön lapon kell bejelenteni, kivéve, ha a tanú az adatainak feltüntetéséhez előzetesen hozzájárult, vagy ha az adatokat valamennyi peres fél ismeri, vagy azok valamely közhiteles nyilvántartásból bárki számára megismerhetők.

(2) A hozzájárulásról vagy az adat ismertségéről az indítványozó félnek a tanúbizonyítási indítványban nyilatkoznia kell.

(3) Különösen indokolt esetben a tanúbizonyítási indítványban elegendő a tanú neve helyett egyéb megjelölést alkalmazni; az így megjelölt tanú nevét is a külön lapon kell bejelenteni.

(4) A külön lapot a bíróság az iratok között elkülönítve, zártan kezeli, annak tartalmát csak a bíróság, a jegyzőkönyvvezető, illetve a leíró és az ügyész jogosult megismerni. A bíróság biztosítja, hogy az adatokat bejelentő fél és az ügyész kivételével a felek és egyéb perbeli személyek számára a tanú személyi adatai az eljárás egyéb adataiból se válhassanak megismerhetővé.

(5) Ha a fél az (1)–(3) bekezdésben írt szabályok megszegésével terjeszti elő tanúbizonyítási indítványát, és a tanú az erről történő tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül ezt kifogásolja, a bíróság az adat bejelentőjét pénzbírsággal sújtja. Az adatbejelentéstől számított hat hónap eltelte után ezzel kapcsolatos kifogást előterjeszteni nem lehet. Ha a kifogás elkésett, azt a bíróság hivatalból elutasítja, a kifogást elutasító határozat ellen külön fellebbezésnek van helye.

286. § *[Az ellenérdekű fél kötelezése a tanú adatainak bejelentésére]*

A bíróság a bizonyító fél kérelmére az ellenfelet is kötelezheti a tanú nevének és idézhető címének a bejelentésére, ha a bizonyító fél valószínűsíti, hogy az általa nem ismert tanút az ellenfél ismeri vagy ismernie kell. Ebben az esetben az adatok zártan történő kezelését a tanú hozzájárulásának hiányában csak akkor lehet megszüntetni, ha a bizonyító fél időközben egyéb úton megismerte a tanú személyi adatait.

287. § *[A tanú idézése]*

(1) A tanút az elnök idézi meg. Az idézésben megjelölhetők azok a körülmények is, amelyekre a tanú meghallgatása irányul, és a tanú felhívható arra, hogy meghatározott feljegyzéseit, iratait vagy a bizonyításnál felhasználható egyéb tárgyait hozza magával.

(2) A tanút az idézésben tájékoztatni kell adatainak kezelési módjáról, az adatkezeléssel kapcsolatos jogairól, továbbá arról, hogy a megjelenésével kapcsolatos költségek megtérítésére mennyiben tarthat igényt.

(3) A tizennegyedik életévét be nem töltött kiskorú tanút törvényes képviselője útján idézi a bíróság azzal a felhívással, hogy a tanú megjelenéséről gondoskodjék. A tizennegyedik életévét betöltött kiskorú tanú idézéséről a bíróság a törvényes képviselőjét értesíti.

(4) Ha a tanú a bejelentett adatok téves volta miatt nem volt megidézhető, a bíróságnak a tanú ismételt megidézése előtt meg kell vizsgálnia, hogy a téves bejelentés nem a per elhúzását célozta-e.

288. § *[A törvényes képviselő meghallgatása]*

A fél törvényes képviselőjét tanúként meghallgatni nem lehet, kivéve, ha az általa képviselt természetes személy fél a perben perbeli cselekvőképességgel rendelkezik.

289. § *[Tanúzási képtelenség]*

(1) Nem hallgatható meg tanúként, aki

a) védőként járt el, olyan kérdésről, amiről védőként szerzett tudomást,

b) a titoktartás alól felmentést nem kapott, olyan kérdésről, amely minősített adatnak minősül.

(2) A titoktartási kötelezettség az annak alapjául szolgáló jogviszony megszűnése után is fennmarad.
(3) Azt, hogy a titoktartás alól való felmentésre az egyes esetekben mely hatóság vagy szerv illetékes, jogszabály határozza meg.
(4) Azokat a kérdéseket, amelyekre a felmentést kérik, a felmentésre irányuló megkeresésben meg kell jelölni.
(5) E § rendelkezései ellenére meghallgatott tanú vallomása bizonyítékként figyelembe nem vehető.

290. § *[A tanúvallomás megtagadása]*
(1) A tanúvallomást megtagadhatja:
a) a felek bármelyikének hozzátartozója,
b) az, aki a tanúvallomás folytán magát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná, az azzal kapcsolatos kérdésben,
c) aki hivatásánál fogva titoktartásra köteles, ha a tanúvallomással titoktartási kötelességét sértené meg, kivéve, ha az érdekelt e kötelesség alól felmentette,
d) az üzleti titok megtartására köteles személy az olyan kérdésben, amely tekintetében a tanúvallomással titoktartási kötelességét sértené meg, kivéve, ha a tanúvallomással érintett adatok a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismerhetőségére vonatkozó törvény rendelkezései alapján nem minősülnek üzleti titoknak, vagy ha a per tárgyát annak eldöntése képezi, hogy az érintett adatok közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adatnak minősülnek-e,
e) a jogvitával érintett ügyben lefolytatott közvetítői eljárásban eljárt közvetítő, szakértő,
f) a médiatartalom-szolgáltató, valamint a vele munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személy, ha a tanúvallomásával a számára a médiatartalom-szolgáltatói tevékenységgel összefüggésben információt átadó személy kilétét felfedné, az azzal kapcsolatos kérdésben.
(2) Ha a tanú több pertárs közül nem valamennyinek hozzátartozója, a tanúságtételt a többiekre nézve csak akkor tagadhatja meg, ha a vallomás nem különíthető el.
(3) Az (1) bekezdés *a)* és *b)* pontja alapján a tanúságtétel nem tagadható meg, ha
a) a tanú a kérdéses jogviszonyban a felek valamelyikének jogelődje,
b) a kérdés olyan jogügyletre vonatkozik, amelynél
ba) a tanú mint valamelyik fél képviselője vagy mint ügyleti tanú maga is közreműködött, vagy
bb) valamelyik fél a tanúnak képviselője volt, vagy
c) a kérdés a tanú családtagjának származására, házasságára, életben létére, halálára, kiskorú családtagját érintő szülői felügyelet gyakorlásának rendezésére, harmadik személynél történő elhelyezésére, kiadására vagy családi viszonyon alapuló vagyonjogi ügyre vonatkozik.
(4) Az (1) bekezdés *c)–f)* pontjában foglalt mentesség az annak alapjául szolgáló viszony megszűnése után is fennmarad. Az (1) bekezdés *c)* és *d)* pontjában foglalt kötelezettség megszűnik, ha a titok nem természetes személy jogosultja megszűnt jogutód nélkül.
(5) Az (1) bekezdés *a),* valamint *c)–f)* pontja esetén a tanút mentességére meghallgatása előtt, illetve mihelyt a mentesség kiderül, figyelmeztetni kell. Ennek megtörténtét, valamint a tanúnak a figyelmeztetésre adott válaszát a jegyzőkönyvben rögzíteni kell.
(6) Ha a tanút az e §-ban meghatározott esetekben a mentességére történő alapos hivatkozása ellenére vallomásra kötelezik, vagy az (5) bekezdésben foglalt rendelkezést nem tartják meg, a tanú vallomása bizonyítékként nem vehető figyelembe.

291. § *[A tanúzási képtelenség és a tanúvallomás megtagadásának előzetes bejelentése]*

(1) Ha a tanú a 289. § (1) bekezdése értelmében nem hallgatható meg vagy a 290. § (1) bekezdése alapján nem kíván vallomást tenni, ezt a bíróságon a kitűzött határnap előtt is bejelentheti. A megtagadás okát a bejelentéssel egyidejűleg elő kell adni és egyben valószínűsíteni kell. A bíróság egyéb valószínűsítő adat hiányában a tanút a megtagadás okára nézve is meghallgathatja.

(2) Abban a kérdésben, hogy a tanúvallomás megtagadásának helye van-e, a meghallgatást foganatosító bíróság határoz. A határozathozatal előtt a jelen lévő feleket meg kell hallgatni. Ha a tanúmeghallgatást megkeresés útján foganatosítják, a megkereső bíróság a megkeresett bíróság határozatát – kérelemre – megváltoztathatja. A kérelemnek a tanú meghallgatására halasztó hatálya van.

(3) A vallomástételre kötelező határozat ellen a tanú külön fellebbezéssel élhet. A fellebbezésnek a tanú meghallgatására halasztó hatálya van. A vallomástételt nyilvánvalóan alaptalanul megtagadó tanút azonban a fellebbezést elbíráló bíróság pénzbírsággal sújthatja, a pert tárgyaló bíróság pedig az okozott költségek megfizetésére kötelezheti.

86. A tanú meghallgatása lefolytatásának szabályai

292. § *[A tanú meghallgatására vonatkozó általános előírások]*

(1) A megidézett, jelen lévő tanút a tárgyalási napon meg kell hallgatni. Ettől eltérni csak rendkívül indokolt esetben lehet.

(2) A tanú a tárgyaláson és a bizonyítási eljárásnál a meghallgatása előtt nem lehet jelen, és meghallgatása után csak a bíróság engedélyével távozhat el.

(3) A meghallgatás megkezdése előtt a tanút figyelmeztetni kell a hamis tanúzás következményeire.

(4) A fogyatékossággal élő tanú meghallgatásának a fogyatékosságára tekintettel, az állapotának megfelelő módon kell megtörténnie. A fogyatékossággal élő tanú meghallgatása mellőzhető, ha az állapota miatt tőle értékelhető vallomás nem várható.

293. § *[A tanú adatainak zártan kezelése a meghallgatás során és azt követően]*

(1) A tanút a meghallgatása megkezdése előtt nyilatkoztatni kell arról, hogy kívánja-e a nevének kivételével – a 285. § (3) bekezdésében meghatározott esetben a nevét is – a 284. § (1) és (2) bekezdésében, valamint a 294. § (1) bekezdésében meghatározott személyi adatainak zártan kezelését. Ha a tanú ezt kéri, a bíróság zártan kezeli azon adatait, amelyeket a tanút megidézni kérő fél ellenfele – az ügyészt ide nem értve – még nem ismerhetett meg.

(2) Ha a tanú a bíróság felhívására a személyi adatainak zártan kezelését nem kéri, illetve külön felhívás nélkül is úgy nyilatkozik, hogy személyi adatainak zártan kezelését nem kívánja, a bíróság a tanú személyi adatainak zártan kezelését megszünteti; ez korlátozódhat a tanú neve zártan kezelésének megszüntetésére.

(3) Ha az eljárás során a bíróság megállapítja, hogy a tanút megidézni kérő fél ellenfele – az ügyészt ide nem értve – a tanú személyi adatait ismeri, a bíróság a tanú személyi adatainak zártan kezelését megszünteti.(4) A tanú személyi adatainak zártan történő kezelése tárgyában a meghallgatást foganatosító bíróság a felek meghallgatása nélkül dönt, külön határozatot hoznia azonban nem kell, a jegyzőkönyvben elegendő az (1)–(3) bekezdésben foglaltak megtörténtét rögzíteni.

294. § *[A tanú azonosítása és meghallgatása]*

(1) A meghallgatás kezdetén a bíróság meggyőződik a tanú személyazonosságáról, és a nevét, születési helyét, idejét, anyja nevét, lakóhelyét az adatkezelés módjának megfelelően a jegyzőkönyvben vagy külön lapon rögzíti. A tanú adatait akkor is rögzíteni kell, ha egyébként a vallomástétel megtagadására jogosult.

(2) Ha a bírót vagy más hivatalos személyt tanúként a hivatali működése vagy azzal összefüggő ok miatt hallgatja meg a bíróság, a meghallgatása előtt személyazonosságát a nevének, feladatkörének, munkakörének, esetleges vezetői megbízásának, a szolgálati helye szerinti bíróság vagy hivatal nevének és címének a rögzítése mellett kell megállapítani.

(3) A bíróság a tanú személyi adatait a személyazonosításra alkalmas iratok megtekintésével állapítja meg. Ha a személyazonosság tekintetében kétsége merül fel, a tanú által

a) a személyazonosságának és lakcímének igazolása érdekében a rendelkezésére bocsátott adatai nyilvántartási adatokkal való egyezőségéről, és

b) a személyazonosságának igazolására alkalmas, bemutatott hatósági igazolványa és tartózkodásra jogosító okmánya nyilvántartási adatokkal való egyezőségéről, valamint érvényességéről

elektronikus úton vagy az adatbázisok közvetlen elérésével is meggyőződhet.

(4) A tanútól meg kell kérdezni, hogy a felekkel milyen viszonyban van, s ennek folytán vagy más okból nem elfogult-e. A tanúnak erre a kérdésre akkor is válaszolnia kell, ha egyébként a vallomástétel megtagadására jogosult. Ezután a vallomástételre köteles tanút a per eldöntése szempontjából lényeges tényekre nézve részletesen meg kell hallgatni, tisztázva azt is, hogy az általa előadottakról miként szerzett tudomást.

(5) A meghallgatás során mindvégig kiemelt figyelmet kell fordítani a tanú személyhez fűződő jogainak, így különösen emberi méltóságának védelmére. A bíróság a tanúval szemben tiszteletlen magatartást tanúsító vagy ilyen hangnemet használó személy részéről – a 236. §-ban meghatározott intézkedésen túlmenően – ismételt esetben további kérdések feltételét megtiltja vagy a közvetlen kérdezés jogát megvonja.

(6) Ha a tanú vallomása más tanúnak vagy a személyesen meghallgatott félnek az előadásával ellentétben áll, az ellentét tisztázását szükség esetén szembesítéssel kell megkísérelni.

295. § *[A tanúhoz intézett kérdések]*

Az elnök a tanú meghallgatását indítványozó fél kérelmére engedélyezheti, hogy a tanúhoz először a meghallgatást indítványozó fél intézzen közvetlenül kérdéseket, majd – az ellenérdekű fél ilyen tartalmú kérelme esetén – az ellenérdekű fél. Ez esetben a feleket követően az elnök, valamint a tanács többi tagja jogosult a tanúhoz kérdéseket intézni.

296. § *[A tanú okirat-felmutatási kötelezettsége]*

(1) A tanú a meghallgatásakor a birtokában lévő feljegyzést, okiratot, a bizonyításnál felhasználható egyéb tárgyait, illetve azoknak a peres ügyre vonatkozó részét köteles a bíróság felhívására megtekintés végett bemutatni, kivéve, ha azt perben nem álló harmadik személy nevében tartja birtokában. A feljegyzés, az okirat, tárgyi bizonyíték bemutatására kötelező határozatra a 291. § (3) bekezdésében foglaltakat alkalmazni kell.

(2) A bíróság szükség esetén elrendelheti az okirat, feljegyzés másolatának, kivonatának az iratokhoz történő csatolását. Ha a tanú a másolatot, kivonatot csatolni nem tudja, annak elkészítéséről a bíróság gondoskodik.

297. § *[A tanúvallomás rögzítése]*

(1) A meghallgatás után a tanú előtt a jegyzőkönyvbe vett vallomását fel kell olvasni, kivéve, a (2) bekezdésben meghatározott esetet, a folyamatos felvétel készítésének esetét, továbbá, ha a felolvasást sem a tanú, sem a felek nem kívánják. A felolvasás megtörténtét vagy annak mellőzését a jegyzőkönyvben fel kell tüntetni.

(2) Ha a bíróság a tanú vallomását a jegyzőkönyvi tartalmat összefoglaló hangfelvételre rögzíti, a felvétel megkezdését megelőzően a tanút figyelmeztetni kell, hogy a hangfelvételt kísérje figyelemmel. Tájékoztatni kell arról, hogy a felvétel közben, közvetlenül a kifogásolt rész elhangzását követően a visszahallgatás, kiigazítás vagy kiegészítés iránti igényét jelezheti. A hangfelvétel egészének visszahallgatása ebben az esetben nem kérhető.

(3) Ha a tanú a vallomás felolvasásakor vagy a hangfelvétel felvétele során a korábban előadott vallomását kiigazítja vagy kiegészíti, a kiigazítást vagy kiegészítést indokolt esetben jegyzőkönyvbe kell foglalni.

298. § *[A kiskorú tanú meghallgatása]*

(1) A tizennegyedik életévét be nem töltött kiskorút csak akkor lehet tanúként meghallgatni, ha a vallomásától várható bizonyíték másként nem pótolható.

(2) A kiskorú tanú meghallgatásánál a törvényes képviselője jelen lehet. A meghallgatáskor a figyelmeztetéseket és tájékoztatásokat a kiskorú tanú korára, érettségére figyelemmel, számára érthető módon kell közölni. A meghallgatásnak megfelelő légkörben, a kiskorú számára érthető módon kell megtörténnie.

(3) A tizennegyedik életévét be nem töltött kiskorú meghallgatása esetén a hamis tanúzás következményeire történő figyelmeztetés helyett az igazmondás követelményéről kell tájékoztatást adni a tanú korára és érettségére figyelemmel, számára érthető módon. A tizennegyedik életévét be nem töltött kiskorú tanú esetén a személyi adatainak zártan kezeléséről, valamint a vallomástétel megtagadásáról a nyilatkozatot a törvényes képviselője teszi meg, valamint a vallomástételre kötelező határozat elleni fellebbezési jogot a törvényes képviselő gyakorolja.

(4) Ha a kiskorú tanú és a törvényes képviselője között érdekellentét van, a bíróság megkeresésére a gyámhatóság által kirendelt eseti gyám gyakorolja a (2) és (3) bekezdésben meghatározott jogokat.

299. § *[Költségtérítés]*

(1) A tanúnak igénye lehet a megjelenésével szükségképpen felmerült költségek megtérítésére. Erre a tanút meghallgatása után figyelmeztetni kell.

(2) A tanúnak járó költségtérítés számításáról és részletes szabályairól jogszabály rendelkezik.

(3) A meghatározott tanúdíjat a meghallgatást foganatosító bíróság az annak fedezésére letett összegből nyomban kiutalja. Ha a bíróság letétbe helyezést nem rendelt el, vagy a letett összeg nem elegendő, a meghatározott tanúdíj előlegezésére az e törvény alapján a költség előlegezésére köteles felet kell kötelezni.

(4) Ha a tanút a bíróság székhelyétől eltérő településről idézték meg, a bíróság az útiköltséget a tanú részére előlegként is kiutalhatja.

XXI. FEJEZET

SZAKÉRTŐK

87. A szakértő alkalmazásának szabályai

300. § *[Szakértő alkalmazása]*

(1) Szakértőt kell alkalmazni, ha a jogvita kereteinek a meghatározásához vagy a perben jelentős tény megállapításához, megítéléséhez különleges szakértelem szükséges.

(2) Szakértőként az igazságügyi szakértőkről szóló törvény szerinti szakértőt vagy az abban meghatározott eseti szakértőt lehet alkalmazni.

(3) Törvény eltérő rendelkezése hiányában szakértő a fél megbízása vagy kirendelés alapján, indítványra alkalmazható.

301. § *[Szakértő kizárása]*
(1) Szakértőként nem járhat el,
a) akire a 12. § *a)–c), e)* vagy *f)* pontjában meghatározott kizáró ok áll fenn,
b) aki az ügyben mint bíró vett részt,
c) aki olyan gazdasági társaságnak vagy szolgáltatónak tagja, alkalmazottja, amely az ügyben szakértőként már korábban eljárt.
(2) Szakértőként nem lehet alkalmazni azt a gazdasági társaságot vagy szolgáltatót, amelynek tagjával vagy vezető tisztségviselőjével szemben a 12. § *a)–c)* vagy *e)* pontjában, illetve vezető tisztségviselőjével szemben a 12. § *f)* pontjában meghatározott kizáró ok és azt a szakértői intézményt, intézetet, testületet, szervet vagy szervezetet sem, amelynek vezetőjével, elnökével szemben a 12. § *a)–c), e)* vagy *f)* pontjában meghatározott kizáró ok áll fenn.
(3) A kizárási okot a bíróság hivatalból veszi figyelembe és azt a szakértő és a fél is köteles a bíróságnak haladéktalanul bejelenteni.
(4) A bíróság a kizárás tárgyában a felek meghallgatása után határoz. A perben kirendelt szakértő alkalmazása esetén a bíróság a határozata előtt a szakértőt meghallgatja.

88. Magánszakértő alkalmazása

302. § *[A magánszakértői vélemény]*
(1) Ha jogszabály eltérően nem rendelkezik a fél a megbízása alapján eljáró szakértő (a továbbiakban: magánszakértő) által készített szakvélemény (a továbbiakban: magánszakértői vélemény) benyújtását indítványozhatja.
(2) Ha a bíróság az indítványnak helyt ad, a fél köteles a magánszakértői véleményt a bíróság felhívásában meghatározott határidőn belül benyújtani.
(3) A bizonyító fél ellenfele akkor jogosult magánszakértői vélemény benyújtását indítványozni, ha a bizonyító fél magánszakértői vélemény benyújtását indítványozza.
(4) Több bizonyító fél, illetve a bizonyító fél több ellenfele ugyanazon szakkérdés vonatkozásában csak egy magánszakértőt alkalmazhat.
(5) Kirendelt szakértő vagy más eljárásban kirendelt szakértő alkalmazásának az indítványozása esetén ugyanazon szakkérdés vonatkozásában már nincs helye magánszakértő alkalmazásának.

303. § *[A magánszakértő perbeli jogai és kötelezettségei]*
(1) A magánszakértő a perben jogosult
a) a feladata teljesítése érdekében a per irataiba betekinteni és azokról másolatot készíteni, és
b) a tárgyaláson vagy egyébként a bizonyításfelvételnél jelen lenni, ott a magánszakértői vélemény benyújtását követően a felekhez, az ellenfél magánszakértőjéhez és a közreműködőkhöz kérdések feltevését indítványozni.
(2) A magánszakértő a perben köteles
a) a megbízója ellenfelét értesíteni a megbízás tárgyáról, a vizsgálandó kérdések köréről, az általa kitűzött helyszíni szemléről és vizsgálatról,
b) lehetővé tenni, hogy az ellenfél a megbízás tárgyára vonatkozó nyilatkozatát, a vizsgálat tárgya szempontjából lényeges észrevételeit előterjessze,
c) a szakvéleményét az ellenfél vele közölt nyilatkozatát, észrevételeit is értékelő módon elkészíteni, és
d) a tárgyaláson vagy egyébként a bizonyításfelvételnél a bíróság, a felek, valamint az ellenfél magánszakértőjének a kérdéseire válaszolni.

304. § *[A magánszakértői vélemény kiegészítése]*

(1) A bíróság a magánszakértői véleményt a benyújtó fél ellenfele részére kézbesíti. A benyújtó fél ellenfele a magánszakértői véleményre vonatkozóan a magánszakértőhöz kérdéseket intézhet.

(2) A fél

a) az ellenfél magánszakértői véleményre vonatkozó kérdéseinek a megválaszolása,

b) az ellenfél magánszakértői véleményével szemben szakkérdésben fennálló ellentét indokainak az ismertetése,

c) a magánszakértői vélemény egyéb aggályosságának a kiküszöböléséhez szükséges felvilágosítás megadása, vagy

d) a magánszakértővel nem közölt, lényeges perbeli adatokra vonatkozó kérdések megválaszolása

érdekében az általa benyújtott magánszakértői vélemény írásbeli vagy szóbeli kiegészítését indítványozhatja.

(3) Ha a magánszakértői vélemények között a szakkérdésben ellentét áll fenn, bármelyik fél indítványozhatja, hogy a magánszakértők a magánszakértői véleményeket az ellentét indokainak az ismertetése vonatkozásában ugyanazon a tárgyaláson szóban egészítsék ki.

(4) Ha a bíróság az indítványnak helyt ad, a fél köteles a bíróság felhívásában meghatározott határidőn belül a magánszakértői vélemény kiegészítését benyújtani vagy a magánszakértőjét a bíróság felhívásában megjelölt tárgyalásra előállítani.

(5) A bíróság a magánszakértő meghallgatása előtt megállapítja a magánszakértő személyazonosságát – igazságügyi szakértő esetén a magánszakértő nevének, szakértői igazolványa számának és elérhetőségi címének rögzítésével – továbbá azt, hogy a felekkel milyen viszonyban van, és hogy nem áll-e fenn vele szemben kizáró ok, valamint figyelmezteti a magánszakértőt a hamis szakvéleményadás jogkövetkezményére. A kérdések vonatkozásában a 308. § (2) bekezdését alkalmazni kell.

305. § *[Új magánszakértő alkalmazása]*

Magánszakértői vélemény benyújtását követően a fél új magánszakértőt a 302. § és a 304. §-ban foglalt szabályoknak megfelelően akkor alkalmazhat, ha

a) a bíróság a magánszakértőt a perből kizárta, vagy

b) a megbízott személy törvény értelmében igazságügyi szakértői tevékenységet nem végezhet vagy a szakkérdés megválaszolására törvény értelmében nem jogosult.

89. Más eljárásban kirendelt szakértő alkalmazása

306. § *[Más eljárásban kirendelt szakértő alkalmazása]*

(1) A bizonyító fél a más eljárásban kirendelt szakértőnek a szakkérdés tárgyában készített szakvéleménye felhasználását indítványozhatja.

(2) Ha a bíróság az indítványnak helyt ad, a bizonyító fél köteles a szakvéleményt a bíróság felhívásában meghatározott határidőn belül benyújtani, vagy ha az célszerű, a bíróság intézkedik a szakvélemény beszerzése iránt.

(3) A felek a szakvéleményre vagy a szakértővel nem közölt, lényeges perbeli adatokra vonatkozóan kérdések feltevését és azt is indítványozhatják, hogy a szakértő a szakvélemény aggályossága kiküszöböléséhez szükséges felvilágosítást adja meg.

(4) Kirendelt szakértő vagy magánszakértő alkalmazásának az indítványozása esetén ugyanazon szakkérdés vonatkozásában már nincs helye más eljárásban kirendelt szakértő alkalmazásának.

90. Kirendelt szakértő alkalmazása

307. § *[A szakértő kirendelésének feltételei]*

(1) A bíróság indítványra szakértőt rendel ki, ha az adott szakkérdés vonatkozásában

a) a bizonyító felek egyike sem indítványozza magánszakértő vagy más eljárásban kirendelt szakértő alkalmazását,

b) valamennyi magánszakértői vélemény aggályos, vagy

c) a más eljárásban kirendelt szakértő szakvéleménye aggályossága kiküszöböléséhez szükséges felvilágosítás megadása vagy a feltenni indítványozott kérdések megválaszolása érdekében szükséges.

(2) A szakértő kirendelésére irányuló indítványban fel kell tüntetni azokat a határozott kérdéseket, amelyeket a szakértőnek a szakvéleményében meg kell válaszolnia. A fél az indítványát a kirendelésig kiegészítheti. Ugyanezen időpontig az indítványozó fél ellenfele is jogosult kérdések feltevését indítványozni.

308. § *[A szakértő kirendelése]*

(1) A bíróság ugyanazon szakkérdésre rendszerint egy szakértőt rendel ki. A 307. § (1) bekezdés *c)* pontja esetén a korábban alkalmazott szakértőt, ha ez a szakértő személyében rejlő okból nem lehetséges, továbbá a kirendelés minden más esetében a felek által közösen megjelölt szakértőt kell kirendelni. Megállapodás hiányában a szakértő személyéről a bíróság dönt.

(2) A bíróság a felek által feltüntetett kérdésekkel érintett tényállítások tekintetében tehet fel a szakértőnek kérdést, és a kirendelésből mellőzi az ügyre, valamint a szakértő szakismereteinek a körébe nem tartozó kérdéseket.

(3) A bíróság a kirendelésben a szakértőt a szakvélemény írásbeli előterjesztésére vagy kiegészítésére hívja fel. Kivételesen, ha az célszerűnek látszik, a szakértőt a tárgyalásra idézi. A szakértő idézésének különösen akkor van helye, ha a jogvita kereteinek vagy a véleménynyilvánításhoz szükséges adatoknak a meghatározása a szakértő tárgyaláson való jelenlétét indokolja.

(4) Ha a szakértői munka várhatóan nagy költsége miatt ez szükséges, a bíróság a fél kérelmére a szakértőt a kirendelésben elsődlegesen arra hívja fel, hogy szakértői feladatáról és annak várható költségeiről készítsen munkatervet. A bíróság a szakértőt csak azt követően hívja fel a szakvélemény írásbeli előterjesztésére vagy idézi meg, ha a fél a munkaterv ismeretében, a bíróság felhívásában meghatározott határidőn belül úgy nyilatkozik, hogy kéri a szakértői munka elvégzését. Ha a fél a szakértői munka elvégzését határidőn belül nem kéri, úgy kell tekinteni, hogy a szakértő alkalmazására irányuló indítványát visszavonta.

309. § *[A kirendelt szakértő kötelezettsége alóli mentessége]*

A 289–291. § rendelkezéseit a kirendelt szakértőre is alkalmazni kell.

310. § *[A kirendelt szakértő felmentése]*

A bíróság a kirendelt szakértőt a kirendelés alól hivatalból felmenti, ha

a) a kirendelés alapján törvény értelmében nem jogosult eljárni, vagy az eljárását más fontos ok akadályozza,

b) a szakértő a szakkérdésről a 309. § alapján nem nyilváníthat véleményt, illetve a véleménynyilvánítást a bíróság határozata szerint alappal megtagadta,

c) a szakvélemény előterjesztése előtt a fél a szakértő alkalmazására irányuló indítványát visszavonta vagy a bíróság a szakértői bizonyítás elrendelését vagy lefolytatatását mellőzte, vagy

d) jogszabályban meghatározott egyéb ok áll fenn.

311. § *[Más szakértő kirendelése]*

(1) A bíróság – a (2) és (3) bekezdésben foglalt kivétellel – hivatalból más szakértőt rendel ki, ha a szakértőt a perből kizárta vagy a kirendelés alól felmentette.

(2) Ha a bíróság nem természetes személy nevében eljáró szakértőt zárt ki, más szakértőt csak akkor rendel ki, ha a kirendelést a nem természetes személy visszautasította.

(3) A 310. § *c)* pontja esetében nincs helye más szakértő kirendelésének.

312. § *[A kirendelt szakértő jogai és a szakértői vizsgálat]*
(1) A kirendelt szakértő a feladata teljesítése érdekében a tárgyaláson vagy egyébként a bizonyításfelvételnél jelen lehet, a felekhez és a közreműködőkhöz kérdések feltevését indítványozhatja.
(2) A bíróság elrendelheti, hogy a szakértő a véleményadáshoz szükséges vizsgálatot a bíróság és esetleg a felek távollétében teljesítse.
(3) A szakértői vizsgálat akadályozása esetén a bíróság a szemle akadályozására vonatkozó szabályokat alkalmazza.

313. § *[Az írásbeli szakvélemény kiegészítése]*
(1) A bíróság a kirendelt szakértő írásbeli szakvéleményét a felek részére kézbesíti.
(2) A felek a szakvéleményre vagy a szakértővel nem közölt, lényeges perbeli adatokra vonatkozóan a szakértőhöz kérdések feltevését és azt is indítványozhatják, hogy a szakértő a szakvélemény aggályossága kiküszöböléséhez szükséges felvilágosítást adja meg.
(3) Ha a bíróság az indítványnak helyt ad, a kérdések megválaszolása, illetve a szükséges felvilágosítás megadása érdekében a szakértőt a szakvélemény írásbeli kiegészítésére hívja fel, vagy ha az célszerűnek látszik, a szakértőt a tárgyalásra idézi. A kérdések vonatkozásában a 308. § (2) bekezdését alkalmazni kell.

314. § *[A szóbeli szakvélemény és kiegészítése]*
(1) A szakértő meghallgatására a 304. § (5) bekezdése, míg a szakvélemény kiegészítésére a 313. § (2)–(3) bekezdése irányadó.
(2) Ha a szakértő az aggálytalan szakvéleményt a tárgyaláson nem, vagy nem minden kérdésre kiterjedően adhatja elő, a bíróság a szakvélemény előadására új határnapot tűz ki, vagy a szakértőt akár már a tárgyaláson, akár később a szakvélemény írásbeli előterjesztésére hívja fel.

315. § *[Új szakértő kirendelése]*
(1) Ha a kirendelt szakértő szakvéleménye aggályos és az aggályosság a szakértő által adott felvilágosítás ellenére sem volt kiküszöbölhető, a bíróság indítványra új szakértőt rendel ki.
(2) A bíróság szakértői testületet rendelhet ki, ha az új szakértő kirendelését követően további új szakértő kirendelésének van helye és a szakkérdés jogszabály alapján a szakértői testület szakterületébe tartozik. A szakértői testület által létrehozott bizottság tagjára a kirendelt szakértőre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni azzal, hogy a tárgyalásra a szakvélemény előterjesztésekor a bizottság által megjelölt bizottsági tag vagy a bizottság képviselője idézhető.

91. A szakvélemény értékelése és a pervezetés

316. § *[Az aggályos és az egyébként mellőzendő szakvélemény]*
(1) A kirendelt szakértő szakvéleménye aggályos, ha
a) hiányos, illetve nem tartalmazza a szakvélemény jogszabályban előírt kötelező tartalmi elemeit,
b) homályos,
c) önmagával, illetve a perbeli adatokkal ellentétes, vagy
d) egyébként a helyességéhez nyomatékos kétség fér.
(2) A magánszakértői vélemény aggályos, ha
a) az (1) bekezdésben meghatározott eset áll fenn,
b) a magánszakértő e törvény szerinti perbeli kötelezettségeit nem teljesítette,
c) annak kiegészítése az ellenfél kérdései vonatkozásában nem történt meg,

d) annak kiegészítése az ellenfél magánszakértői véleményével szemben a szakkérdés vonatkozásában fennálló ellentét indokai tekintetében, szóban nem történt meg, vagy

e) közte és az ellenfél magánszakértői véleménye között szakkérdésben ellentét áll fenn, és az *a)–d)* pontban foglalt okok egyik magánszakértői vélemény tekintetében sem állnak fenn.

(3) A kizárt vagy a kirendelés alól felmentett szakértő szakvéleménye, az aggályos magánszakértői vélemény vagy kirendelt szakértőtől származó szakvélemény, valamint a jelen fejezetben foglalt rendelkezések megsértésével benyújtott magánszakértői vélemény vagy más eljárásban kirendelt szakértőtől származó szakvélemény a perben bizonyítékként nem vehető figyelembe.

317. § *[Pervezetés]*

(1) A bíróság felhívja a fél figyelmét, ha

a) szakértő alkalmazása szükséges,

b) jogszabály értelmében szakértő csak kirendelés útján alkalmazható,

c) a szakvélemény elkészítéséhez a perben nem szolgáltatott adatok szükségesek, vagy

d) a magánszakértői vélemény vagy a kirendelt szakértő szakvéleménye aggályos.

(2) Ha a bíróság a szakértőt hivatalból rendelte ki, szükség szerint hivatalból jogosult elvégezni minden olyan perbeli cselekményt, amit a fél e fejezet szerint indítványozhat.

92. A szakértő díja és a kirendelt szakértő díjának a csökkentése

318. § *[Szakértői díj]*

(1) Ha a magánszakértői vélemény aggályos, a fél a magánszakértő díját a perben nem számíthatja fel.

(2) A munkaterv elkészítésének a költségét a bizonyító fél előlegezi. Ha a bizonyító fél a 308. § (4) bekezdése szerinti felhívásban meghatározott határidőn belül a szakértői munka elvégzését nem kéri vagy a munkatervben megjelölt szakértői díjat nem helyezi letétbe, a munkaterv elkészítésének a költségét nem számíthatja fel.

(3) A 307. § (1) bekezdés *b)* és *c)* pontja, valamint a 313. § (3) bekezdése esetén a szakértői díjat az indítványozó fél köteles előlegezni.

(4) A kirendelt szakértő díjáról rendelkező végzés ellen a szakértő és a felek külön fellebbezéssel élhetnek. A fellebbezésnek csak az azzal támadott összeg erejéig van halasztó hatálya.

319. § *[A kirendelt szakértő díjának a csökkentése]*

A bíróság a 272. § (1) bekezdés *d)* pontjában foglalt kényszerítő eszköz alkalmazásakor a kirendelt szakértő munkadíját a határidő lejártát követő naptól kezdve naponta egy százalékkal csökkenti.

XXII. FEJEZET

OKIRATOK

93. Bizonyítás okirattal

320. § *[Az okirat rendelkezésre bocsátása]*

(1) Ha a fél tényállításait okirattal kívánja bizonyítani, az okiratot beadványához kell csatolnia vagy a tárgyaláson be kell mutatnia. Idegen nyelvű okirathoz csatolni kell annak legalább egyszerű magyar nyelvű fordítását is. Ha a lefordított szöveg helyessége, illetve teljessége tekintetében kétely merül fel, hiteles fordítást kell alkalmazni; ennek hiányában az okiratot a bíróság figyelmen kívül hagyja.

(2) A bíróság a bizonyító fél kérelmére az ellenérdekű felet kötelezheti a birtokában lévő olyan okirat rendelkezésre bocsátására, amelyet a polgári jog szabályai szerint egyébként is köteles kiadni vagy bemutatni. Ilyen kötelezettség az ellenérdekű felet különösen akkor terheli, ha az okiratot a bizonyító fél érdekében állították ki, vagy az rá vonatkozó jogviszonyt tanúsít, vagy ilyen jogviszonnyal kapcsolatos tárgyalásra vonatkozik.

(3) Ha az okirat olyan személy birtokában van, aki a perben nem vesz részt, a bíróság a szemlére vonatkozó szabályok alkalmazásával intézkedik az okirat beszerzése iránt.

(4) Ha az okiratnak a bíróság hivatalos helyiségében történő rendelkezésre bocsátása lehetetlen vagy aránytalanul nehéz, az okiratot a bíróság a szemle szabályainak megfelelő alkalmazásával a helyszínen szemléli meg.

(5) Olyan tényre vonatkozóan, amely okirattal bizonyítható, a bíróság az egyéb bizonyítást mellőzheti.

321. § *[Eredeti okirat, másolat, kivonat]*

(1) Az eredeti okirat helyett annak hiteles vagy egyszerű másolatban történő rendelkezésre bocsátása is elegendő, ha ezt az ellenérdekű fél nem kifogásolja, és az eredeti okirat rendelkezésre bocsátását a bíróság sem tartja szükségesnek.

(2) Ha a bizonyító fél által rendelkezésre bocsátott, az eredeti okiratról készített okirat (másolat, felvétel, adathordozó útján készített okirat) teljes bizonyító erejű magánokiratnak vagy közokiratnak minősül, a bíróság az ellenérdekű fél terhére értékeli, ha az ellenbizonyítás során a birtokában lévő eredeti okiratot nem bocsátja rendelkezésre.

(3) Ha könyvnek vagy egyéb nagyobb terjedelmű okiratnak csak egy része szolgál bizonyítékul, elegendő csupán ezt a részt mint kivonatot rendelkezésre bocsátani, kivéve, ha a bíróság megítélése szerint bármely okból az okirat teljes terjedelmű rendelkezésre bocsátása szükséges.

(4) A bíróság elrendelheti, hogy az eredeti okiratot vagy az arról készített másolatot, kivonatot az iratokhoz csatolják; ha fontosabb eredeti okiratot kell az iratokhoz csatolni, a bíróság gondoskodik annak megőrzéséről.

(5) Az iratokhoz csatolt okiratok és egyéb mellékletek kiadásáról a bíróság – szükség esetén az érdekeltek meghallgatása után – dönt. Ha a bíróság szükségesnek tartja, az okirat vagy egyéb melléklet kiadását egyszerű vagy hiteles másolat csatolásától teheti függővé.

322. § *[Irat- és adatbeszerzés]*

(1) Bíróságnál, közjegyzőnél, más hatóságnál, közigazgatási szervnél vagy valamely szervezetnél lévő irat, illetve adat beszerzése iránt a fél bizonyítási indítványára a bíróság intézkedik, ha az irat, illetve adat kiadását a fél közvetlenül nem kérheti. Az eredeti okirat beszerzése mellőzhető, ha annak megtekintésére nincs szükség és a fél a tárgyaláson annak hiteles vagy egyszerű másolatát bemutatja. Az okirat megküldése csak akkor tagadható meg, ha az minősített adatot tartalmaz. A közreműködő eljárási kötelezettsége megszegése esetén csak a 272. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti kényszerítő eszköz alkalmazásának van helye.

(2) Ha a rendelkezésre bocsátott okirat az azt megküldő nyilatkozata szerint olyan minősített adatot, üzleti titkot, hivatásbeli titkot vagy törvényben meghatározott más titkot tartalmaz, amelynek felhasználásához a minősítő vagy a titoktartás alóli felmentés megadására jogosult (a továbbiakban: titokgazda) nem járult hozzá, a bíróság megkeresi a minősítőt vagy a titokgazdát a minősített adat vagy titok megismerésének engedélyezése céljából, kivéve, ha az okirat tartalma törvény rendelkezése alapján nem minősül üzleti titoknak, vagy a per tárgya annak az eldöntése, hogy az okirat tartalma közérdekű adatnak minősül-e.

(3) Ha a titokgazda a megkeresés átvételétől számított nyolc napon belül nem nyilatkozik, megadottnak kell tekinteni az engedélyt; erre a titokgazdát figyelmeztetni kell. Egyebekben a tanúvallomás megtagadására vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. Ha a titokgazda határidőn belül úgy nyilatkozik, hogy nem járul hozzá az üzleti, hivatásbeli vagy törvényben meghatározott más titok felek általi megismeréséhez, az okiratnak ez a része nem használható fel bizonyítékként.

(4) A bíróság az iratok beérkezéséről, valamint – a titokgazda esetleges nyilatkozatától függően – az iratok megismerhetőségéről, illetve perben történő felhasználhatóságáról a feleket tájékoztatja.

(5) A perben nem használható fel bizonyítékként az a minősített adatot tartalmazó okirat, illetve okiratrész, melynek a fél általi megismeréséhez a minősítő nem járult hozzá.

(6) Az (5) bekezdés nem alkalmazható, ha a pert a megismerési engedély megtagadása miatt indították, vagy a per tárgya annak eldöntése, hogy az okirat tartalma minősített adatnak minősül-e. Az ilyen perben a felperes, a felperes oldalán beavatkozó személy és ezek képviselője a minősített adatot az eljárás során nem ismerheti meg. A perben részt vevő egyéb személyek, valamint azok képviselői a minősített adatot csak akkor ismerhetik meg, ha a nemzetbiztonsági ellenőrzésüket elvégezték.

(7) A bíróság gondoskodik arról, hogy az e §-ban nem nevesített, törvény által védett egyéb adat ne kerüljön nyilvánosságra, ne juthasson illetéktelen személy tudomására, az adat törvényben meghatározott védelme a bíróság eljárásában is biztosított legyen.

(8) A bíróság az (1) bekezdésben foglaltak iránt az ellenkérelem előterjesztését követően a perfelvétel során is intézkedhet.

94. Az okiratok fajtái

323. § *[A közokirat]*

(1) A közokirat olyan papír alapú vagy elektronikus okirat, amelyet bíróság, közjegyző vagy más hatóság, illetve közigazgatási szerv ügykörén belül, a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő módon állított ki.

(2) A közokiratot az ellenkező bizonyításáig valódinak kell tekinteni, a bíróság azonban az okirat kiállítóját hivatalból is felhívhatja nyilatkozattételre az okirat valódisága tekintetében.

(3) A közokirat teljes bizonyító erővel bizonyítja

a) hogy a kiállító a benne foglalt intézkedést megtette vagy határozatot a benne foglalt tartalommal meghozta,

b) a közokirattal tanúsított adatok és tények valóságát,

c) a közokiratban foglalt nyilatkozat megtételét, annak idejét és módját.

(4) Elektronikus közokirat kiállításához az is szükséges, hogy a közokirat kiállítására jogosult az elektronikus okiraton – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – minősített vagy minősített tanúsítványon alapuló fokozott biztonságú elektronikus aláírást vagy bélyegzőt, és amennyiben jogszabály így rendelkezik időbélyegzőt helyezzen el.

(5) Jogszabály egyéb okiratot vagy – adathordozótól függetlenül – más dolgot közokirattá nyilváníthat.

(6) Közokirattal szemben is van helye ellenbizonyításnak, kivéve, ha azt törvény kizárja vagy korlátozza.

324. § *[A közokiratról készült másolat bizonyító ereje]*

(1) Az eredeti közokiratéval azonos bizonyító ereje van a közokiratról készített másolatnak – a másolatkészítés technológiájától és adathordozótól függetlenül –, ha a másolatot közokirat kiállítására jogosult vagy megőrzésére hivatott szerv, továbbá ha ezek ellenőrzése mellett más személy vagy szervezet készítette, valamint, ha azt az E-ügyintézési tv. szerinti hiteles másolatkészítés központi elektronikus ügyintézési szolgáltatás szabályai szerint készítették.

(2) Ha közokiratnak nem minősülő okiratról készül közokiratba foglalt másolat, a közokirat csupán azt bizonyítja, hogy annak tartalma a közokiratnak nem minősülő eredeti okiratéval megegyezik.

325. § *[A teljes bizonyító erejű magánokirat]*

(1) Teljes bizonyító erejű a magánokirat, ha

a) a kiállító az okiratot saját kezűleg írta és aláírta,

b) két tanú igazolja, hogy az okirat aláírója a részben vagy egészben nem általa írt okiratot előttük írta alá, vagy aláírását előttük saját kezű aláírásának ismerte el; az igazoláshoz az okiraton mindkét tanú elhelyezi az aláírását, továbbá saját kezűleg, olvashatóan feltünteti a nevét és lakóhelyét, ennek hiányában tartózkodási helyét,

c) az okirat aláírójának aláírását vagy kézjegyét az okiraton bíró vagy közjegyző hitelesíti,

d) az okiratot a jogi személy képviseletére jogosult személy a rá vonatkozó szabályok szerint megfelelően aláírja,

e) ügyvéd vagy jogtanácsos az általa készített okirat szabályszerű ellenjegyzésével bizonyítja, hogy az okirat aláírója a más által írt okiratot előtte írta alá vagy aláírását előtte saját kezű aláírásának ismerte el,

f) az elektronikus okiraton az aláíró a minősített vagy minősített tanúsítványon alapuló fokozott biztonságú elektronikus aláírását vagy bélyegzőjét helyezte el, és – amennyiben jogszabály úgy rendelkezik – azon időbélyegzőt helyez el,

g) az elektronikus okiratot az aláíró a Kormány rendeletében meghatározott azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés szolgáltatással hitelesíti, vagy

h) olyan, törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott szolgáltatás keretében jött létre, ahol a szolgáltató az okiratot a kiállító azonosításán keresztül a kiállító személyéhez rendeli és a személyhez rendelést a kiállító saját kezű aláírására egyértelműen visszavezethető adattal együtt vagy az alapján hitelesen igazolja; továbbá a szolgáltató az egyértelmű személyhez rendelésről kiállított igazolást elektronikus dokumentumba kapcsolt, elválaszthatatlan záradékba foglalja és azt az okirattal együtt legalább fokozott biztonságú elektronikus bélyegzővel és legalább fokozott biztonságú időbélyegzővel látja el.

(2) Ha az okirat aláírója nem tud olvasni, illetve nem érti azt a nyelvet, amelyen az okirat készült, csak akkor jön létre teljes bizonyító erejű magánokirat, ha magából az okiratból kitűnik, hogy annak tartalmát a tanúk egyike vagy a hitelesítő személy az okirat aláírójának megmagyarázta.

(3) A teljes bizonyító erejű magánokirat az ellenkező bizonyításáig teljes bizonyító erővel bizonyítja, hogy az okirat aláírója az abban foglalt nyilatkozatot megtette, illetve elfogadta vagy magára kötelezőnek ismerte el.

(4) A teljes bizonyító erejű magánokirat valódiságát csak akkor kell bizonyítani, ha azt az ellenfél kétségbe vonja, vagy a valódiság bizonyítását a bíróság szükségesnek találja.

(5) Ha a teljes bizonyító erejű magánokiraton szereplő aláírás valódisága nem vitás vagy bizonyított, illetve a legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírás vagy bélyegző vagy zárt rendszerben alkalmazott bizalmi szolgáltatás keretében a kiállító saját kezű aláírására egyértelműen visszavezethető adatok ellenőrzésének eredményéből más nem következik, az aláírást vagy a bélyegzőt megelőző szöveget – elektronikus okirat esetén az aláírt vagy bélyegzővel ellátott adatokat – az ellenkező bizonyításáig meg nem hamisítottnak kell tekinteni, kivéve, ha az okiratnak olyan rendellenességei vagy hiányai vannak, amelyek e vélelmet megdöntik.

(6) A teljes bizonyító erejű magánokiraton szereplő aláírás valódiságát vagy a szöveg meg nem hamisított voltát – kétség esetén – más olyan írással való összehasonlítás útján is meg lehet állapítani, amelynek valódisága nem kétséges. A bíróság ennek érdekében íráspróbát is elrendelhet, és szükség esetén annak eredményét, illetve a vitatott okiratot, aláírást szakértővel is megvizsgáltathatja.

(7) Ha a legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírással vagy bélyegzővel ellátott elektronikus okirat aláírójának vagy bélyegző létrehozójának azonossága, illetve az okirat hamisítatlansága kétséges, ezek megállapítása érdekében a bíróság elsősorban az elektronikus aláíráshoz vagy bélyegzőhöz tartozó tanúsítványt kibocsátó bizalmi szolgáltatót keresi meg. Az elektronikus okirathoz kapcsolt időbélyegző által igazolt adatokkal kapcsolatos kétség esetén a bíróság elsősorban az időbélyegzést végző bizalmi szolgáltatót keresi meg. Az olyan zárt rendszerben alkalmazott bizalmi szolgáltatás keretében kiállított elektronikus okirat esetén, ahol a szolgáltató az okiratot a kiállító személyéhez rendeli és a személyhez rendelést a kiállító saját kezű aláírására egyértelműen visszavezethető adatokkal együtt hitelesen igazolja, a bíróság elsősorban a zárt rendszer bizalmi szolgáltatóját keresi meg.

(8) Az elektronikus okirat esetén az aláírt vagy bélyegzővel ellátott adatokat az ellenkező bizonyításáig meg nem hamisítottnak kell tekinteni a tárolást végző szolgáltató igazolása alapján, ha a szolgáltató

a) a tárolásra átvételkor meggyőződött az elektronikus dokumentum hitelesítésének érvényességéről,

b) a tárolást a Kormány rendeletében meghatározott feltételeknek megfelelő, az E-ügyintézési tv. szerinti minősített archiválási szolgáltatás vagy elektronikus dokumentumtárolás központi elektronikus ügyintézési szolgáltatás keretében végzi, és

c) a Kormány rendeletében meghatározottak szerint igazolja az elektronikus okirat hitelességét.

326. § *[Az egyszerű magánokirat]*

A magánokirathoz – ha azt nem a 325. § (1) bekezdése szerint állították ki – nem fűződik törvényi vélelem, és annak bizonyító erejét a bíróság a bizonyítás általános szabályai szerint a tárgyalás és a bizonyítás összes adatának figyelembevételével állapítja meg, kivéve, ha jogszabály

a) adott magánokirat bizonyító erejét másként szabályozza, vagy

b) az okirati bizonyításhoz meghatározott alakban kiállított okiratot ír elő.

327. § *[A jogi személy által kiállított vagy őrzött okiratról készült másolat bizonyító ereje]*

A jogi személy által kiállított vagy őrzött okiratról készített papír alapú vagy elektronikus másolat teljes bizonyító erővel bizonyítja, hogy tartalma megegyezik az eredeti okiratéval, feltéve, hogy a jogi személy, amely az okiratot kiállította vagy azt őrzi, ezt szabályszerűen igazolta a 325. § (1) bekezdés *d)* vagy *f)* pontjának megfelelő másolat kiállításával. A jogi személy által készített másolat bizonyító ereje az eredeti okiratéval azonos, kivéve, ha a másolat közokiratról készült.

XXIII. FEJEZET

SZEMLE

95. A szemle elrendelése

328. § *[A szemle elrendelésének feltételei és idézés a szemlére]*

(1) Ha a perben jelentős tény megállapításához személy, tárgy, helyszín vagy esemény közvetlen megvizsgálása, illetve megfigyelése szükséges, a bíróság szemlét rendel el.

(2) Nem rendelhető el a szemle, ha az minősített adat védelmét sértené, diplomáciai sérthetetlenségbe, védelembe, mentességbe ütközne, továbbá mindazon okokból, amelyek miatt a szemletárgy birtokosát tanúként meghallgatni nem lehetne.

(3) Ha a szemletárgy birtokosa a peres felektől és a velük egy tekintet alá eső személyektől különbözik, a bíróság a szemlére őt is megidézi.

(4) A szemletárgy birtokosát a bíróság felhívja a szemle tárgyának bemutatására vagy a szemle foganatosításának lehetővé tételére, egyúttal tájékoztatja arról, hogy az emiatt felmerülő költségei és kára megtérítését igényelheti.

(5) Ha a szemle tárgya más bíróság, hatóság, vagy ezek megbízása alapján magánszemély őrizetében van, a bíróság ezeket keresi meg a szemletárgy megküldése vagy a szemle foganatosításának lehetővé tétele érdekében.

329. § *[Szemle lefolytatása elektronikus hírközlő hálózat útján]*

A bíróság a XLVII. Fejezetben foglaltak szerint elrendelheti a szemle elektronikus hírközlő hálózat útján történő lefolytatását.

330. § *[A szemle lefolytatásának megtagadása]*

(1) A szemletárgy birtokosa megtagadhatja a szemle tárgyának bemutatását vagy a szemle foganatosításának lehetővé tételét a 289. § (1) bekezdés *b)* pontjában meghatározott esetekben, továbbá, ha a tanúvallomás megtagadásának lenne helye. Egyéb esetekben a megtagadás alaposságáról a bíróság mérlegeléssel dönt.

(2) Ha a szemletárgy birtokosa megtagadja a szemletárgy felmutatását, illetve a szemle foganatosításának a lehetővé tételét, a bíróság végzéssel határoz a szemle foganatosíthatóságáról.

(3) Ha a bíróság a megtagadás ellenében kívánja foganatosítani a szemlét, a szemletárgy birtokosát ennek tűrésére kötelezi és figyelmezteti a szemle akadályozásának a jogkövetkezményeire; döntése előtt a feleket meghallgathatja vagy lehetővé teheti, hogy írásban nyilatkozzanak.

(4) A tűrésre kötelezett a végzés ellen külön fellebbezéssel élhet. A fellebbezés halasztó hatályú. A végzést a bíróság maga is megváltoztathatja.

96. A szemle foganatosításának szabályai

331. § *[A szemle foganatosítása]*

(1) A szemlét a bíróság a tárgyaláson vagy a helyszínen foganatosítja. A helyszíni szemle nem nyilvános, amennyiben magánterületen kell foganatosítani. Ha a szemletárgy birtokosa lehetővé teszi a szemle nyilvánosságát, azt a bíróság a nyilvánosság kizárásának eseteiben korlátozhatja.

(2) A bíróság a helyszínen is köteles gondoskodni a szemle szabályszerű foganatosításáról. Ennek érdekében alkalmazhatja a rendelkezésére álló kényszerítő eszközöket, szükség esetén a rendőrség közreműködését is igénybe veheti a végrehajtási kényszer alkalmazásának szabályai szerint. A rendőri intézkedés költségét az illetékes rendőri szerv felszólítására a szemlét akadályozó személy köteles megtéríteni.

(3) Ha a szemle foganatosításában érdekelt fél figyelmeztetés ellenére is akadályozza a szemle szabályszerű foganatosítását, a (2) bekezdésben foglalt kényszerítő eszközök alkalmazása helyett a bíróság a szemlét eredménytelennek nyilvánítja.

(4) Ha a szemle foganatosításában ellenérdekelt fél magatartására visszavezethető okból hiúsul meg a szemle, a bíróság a (2) bekezdésben foglalt kényszerítő eszközök alkalmazása helyett a bizonyítási szükséghelyzet szabályainak alkalmazásával jár el.

332. § *[A szemle eredményének rögzítése]*

(1) A helyszíni szemle foganatosításáról, az annak során elhangzott nyilatkozatokról és észrevételekről, valamint a bíróság által észlelt tényekről a bíróság jegyzőkönyvet készít.

(2) A vizsgálat tárgyáról a bíróság képfelvételt, hangfelvételt, illetve kép- és hangfelvételt, vázrajzot készíthet, a szemletárgy felett rendelkezni jogosult engedélyével mintát vehet vagy más alkalmas módon gondoskodhat a ténymegállapításainak szemléltethetőségéről. A szemle foganatosítása során nyert tárgyi szemléltetőeszközök a jegyzőkönyv mellékletei.

(3) A szemletárgy birtokosa személyi adatainak zártan kezelésére a tanúra vonatkozó szabályok alkalmazandók.

333. § *[A szemle költségei]*

A szemletárgy birtokosa a szemle foganatosítása folytán felmerült kárának megtérítését is igényelheti. A szemletárgy birtokosának költség- és kártérítési igényéről a bíróság a tanú költségtérítésére vonatkozó szabályok szerint határoz.

XXIV. FEJEZET

AZ ELŐZETES BIZONYÍTÁS

97. Az előzetes bizonyítás elrendelése

334. § *[Az előzetes bizonyítás elrendelésének feltételei]*

Előzetes bizonyításnak van helye az érdekelt fél kérelmére a per megindítása előtt vagy annak folyamatban léte alatt – a keresetlevél perfelvételre alkalmasságától kezdődően –, ha

a) a bizonyítás a per folyamán, illetve annak későbbi szakaszában nem lenne sikeresen lefolytatható, vagy az jelentős nehézséggel járna,

b) a bizonyítás előzetes lefolytatása a per elkerülését, illetve észszerű időn belül történő befejezését elősegíti, vagy

c) a bizonyítás előzetes lefolytatását jogszabály megengedi.

335. § *[Illetékesség]*

(1) Az előzetes bizonyítás lefolytatására illetékes

a) a kérelmező lakóhelye szerint illetékes járásbíróság, vagy

b) az a járásbíróság, amelynek a területén a bizonyítás a legcélszerűbben lefolytatható.

(2) Ha a per folyamatban van, a per bírósága az előzetes bizonyítás lefolytatására kizárólagosan illetékes.

336. § *[Az előzetes bizonyítás iránti kérelem]*

(1) Az előzetes bizonyítás elrendelésére irányuló kérelemben meg kell jelölni:

a) a felek nevét, lakóhelyét; ha az ellenérdekű fél ismeretlen, ennek okát,

b) a bizonyítani kívánt tényeket és az azokra vonatkozó bizonyítási eszközöket, bizonyítási módokat,
c) az előzetes bizonyítás lefolytatására irányuló határozott kérelmet,
d) az előzetes bizonyítás elrendelését a 334. § szerint megalapozó feltételt, és
e) azokat az adatokat, amelyekből a bíróság illetékessége megállapítható.
(2) Azt, hogy az ellenérdekű fél ismeretlen, továbbá, hogy az előzetes bizonyítás előfeltételei fennállnak, valószínűsíteni kell.

337. § *[A kérelem elbírálása]*
(1) A bíróság az előzetes bizonyítás elrendelése tárgyában az ellenérdekű fél szóbeli vagy írásbeli meghallgatása után határoz, kivéve, ha
a) az ellenérdekű fél ismeretlen, vagy
b) az előzetes bizonyítás elrendelése sürgős.
(2) A meghallgatás határnapjára szóló idézéssel vagy az írásbeli nyilatkozattételre történő felhívással együtt küldi meg a bíróság az előzetes bizonyítás elrendelése iránti kérelmet az ellenérdekű fél részére.
(3) Ha a bíróság a meghallgatást mellőzi, az előzetes bizonyítás elrendeléséről vagy elutasításáról szóló végzéssel együtt küldi meg az ellenérdekű fél részére az előzetes bizonyítás elrendelése iránti kérelmet.
(4) Az előzetes bizonyítást elutasító végzés ellen külön fellebbezésnek van helye.

98. Az előzetes bizonyítás lefolytatása

338. § *[Az előzetes bizonyítás felvétele]*
(1) Az előzetes bizonyításra a bizonyítás szabályait kell alkalmazni.
(2) A 334. § *a)* pontjában meghatározott esetben az előzetes bizonyítás során a bíróság soron kívül jár el.
(3) Az előzetes bizonyítás során kizárólag a bíróság által kirendelt szakértő alkalmazható.
(4) Az előzetes bizonyítás eredményét a perben bármelyik fél felhasználhatja.

339. § *[Az előzetes bizonyítás költségei]*
(1) Ha a per folyamatban van, az előzetes bizonyítással összefüggésben felmerült költségekre a költségekre vonatkozó általános szabályok az irányadók.
(2) Ha az előzetes bizonyításra a per megindítása előtt kerül sor, az előzetes bizonyítás költségeit a kérelmező előlegezi és viseli.

ÖTÖDIK RÉSZ

HATÁROZATOK

XXV. FEJEZET

A HATÁROZATOK FAJTÁI, TARTALMA ÉS KÖZLÉSE

99. A határozatok fajtái és tartalma

340. § *[A határozatok fajtái]*
A bíróság
a) e törvényben meghatározott esetben bírósági meghagyással,

b) a per érdemében ítélettel,
c) a per során felmerült minden más kérdésben végzéssel
határoz.

341. § *[Az ítélet teljessége és fajtái]*
(1) Az ítéletben foglalt döntésnek ki kell terjednie a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre.
(2) A bíróság egyes kereseti kérelmek felől vagy a kereseti kérelemnek önállóan elbírálható egyes részei felől részítélettel is határozhat, ha a többi kérelem vagy kérelemrész, illetve a beszámítás eldöntése végett további tárgyalásra van szükség. A részítélet a később hozott ítélettel a beszámításra, illetve a viszontkeresetre vonatkozó tárgyalás eredményéhez képest hatályon kívül helyezhető, hatályában fenntartható vagy megfelelően megváltoztatható.
(3) A bíróság a látszólagos halmazatban álló kereset vagy keresetek elutasításáról részítélettel is határozhat, ha a halmazatban álló más kereset vonatkozásában további tárgyalására van szükség. A további kereset vonatkozásában a tárgyalás csak a részítélet jogerőre emelkedése után folytatható.
(4) Ha a keresettel érvényesített jog fennállása és az ennek alapján a felperest megillető követelés összege vagy mennyisége tekintetében a vita elkülöníthető, a bíróság a jog fennállását közbenső ítélettel előzetesen is megállapíthatja. Ebben az esetben a tárgyalás a követelés összege vagy mennyisége vonatkozásában csak a közbenső ítélet jogerőre emelkedése után folytatható.
(5) A bíróság e törvényben meghatározott esetben kiegészítő ítéletet hoz.

342. § *[Az érdemi döntés korlátai]*
(1) Az érdemi döntés nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, az ellenkérelmen és a beszámítási kérelmen. Ez a szabály a főkövetelés járulékaira is irányadó.
(2) Ha a követelés a polgári jog szabályai szerint a fél vagyonának csupán valamely részéből hajtható be, a bíróságnak a határozatában ezt a részt is meg kell jelölnie.
(3) Törvény eltérő rendelkezése hiányában az érdemi döntés nem terjedhet ki olyan jogra, amelyet a fél a perben nem állított.
(4) A bíróság az egymással eshetőleges viszonyban álló keresetekről csak azok előterjesztett sorrendjében dönthet.

343. § *[Határozathozatal]*
(1) A bíróság a határozatát – ha tanácsban jár el – zárt tanácskozás után szavazással hozza meg, egyhangúság hiányában szavazattöbbséggel dönt.
(2) A fiatalabb bíró az idősebbet megelőzően, az elnök utolsóként szavaz. A szavazásnál kisebbségben maradó bíró az írásba foglalt különvéleményét zárt borítékban a határozathoz csatolhatja. A különvéleményt csak a perorvoslat tárgyában eljáró bíróság, a fegyelmi eljárás kezdeményezésére jogosult személy, – fegyelmi eljárás során – a szolgálati bíróság, valamint a Kúria jogegységi eljárás kezdeményezésére jogosult, illetve a jogegységi eljárást lefolytató tanácsa tekintheti meg.

344. § *[Teljesítési határidő]*
(1) A bíróság a határozatban megállapított kötelezettség teljesítésére rendszerint tizenöt napos határidőt szab.
(2) Ha ez a felek méltányos érdekeinek mérlegelése alapján, illetve a kötelezettség természete miatt indokoltnak mutatkozik, a bíróság a határozatában tizenöt napnál rövidebb vagy hosszabb teljesítési határidőt is megszabhat, vagy elrendelheti a kötelezettségnek részletekben történő teljesítését is.

(3) Kivételes esetben az elsőfokon eljárt bíróság a fél indokolt kérelmére a határozat jogerőre emelkedése után is engedélyezheti a részletekben történő teljesítést, illetve a részletekben történő teljesítés módosítását, kivéve, ha a kötelezettség teljesítése iránt a bírósági végrehajtásról szóló törvény szerint bírósági végrehajtási eljárás van folyamatban. A bíróság a határozatát tárgyaláson kívül hozza meg, de határozathozatal előtt az ellenfelet meghallgatja. A bíróság határozata ellen külön fellebbezésnek van helye.

(4) A bíróság részletekben történő teljesítés engedélyezése esetén úgy rendelkezik, hogy bármely részlet megfizetésének elmulasztása esetén az egész hátralékos tartozás esedékessé válik.

(5) A bíróság birtokperben a felet a birtokállapot helyreállítására, illetve a birtoklás zavarásának megszüntetésére az ellenfél kérelmére azonnali hatállyal kötelezi.

(6) A bíróság az ingatlan kiürítését elrendelő határozatban a kötelezett kérelmére különös méltánylást érdemlő esetben legfeljebb hat hónapig terjedő teljesítési határidőt állapíthat meg, ha

a) az ingatlan a kötelezett lakóhelye, egyúttal az ő és közvetlen családtagjainak egyedüli lakóingatlana,

b) a kérelemben a kötelezett valószínűsítette, hogy a saját és családja elhelyezését ideiglenesen sem tudja biztosítani,

c) a per során nem sújtották pénzbírsággal, továbbá nem tanúsított rosszhiszemű magatartást, és

d) nem önkényesen elfoglalt lakást kell kiüríteni.

345. § *[A teljesítési határidő számítása]*

(1) A teljesítés határideje a határozat közlését követő napon kezdődik.

(2) Le nem járt szolgáltatásokra vonatkozó marasztalás esetén a teljesítés napja a lejárat napjával egyezik meg.

346. § *[Az ítélet tartalma]*

(1) Az írásba foglalt ítélet bevezető részre, rendelkező részre, perorvoslati részre, indokolásra és záró részre tagolódik.

(2) A bevezető rész

a) a bíróság megnevezését,

b) az ügy számát,

c) a képviselet fajtájára utalással a felet képviselő személy nevét és lakóhelyét, székhelyét, képviselet hiányában a személyes eljárásra utalást,

d) a fél nevét és lakóhelyét, székhelyét,

e) a fél perbeli állását, és

f) a per tárgyának a megnevezését

tartalmazza.

(3) A rendelkező rész tartalmazza a bíróság döntése szerinti rendelkezést. A perorvoslati rész tartalmazza, hogy az ítélet ellen van-e helye fellebbezésnek, azt hol és mennyi idő alatt lehet benyújtani, továbbá a fellebbezési tárgyalás tartására irányuló kérelem szabályairól történő tájékoztatást.

(4) Az indokolás a bíróság által megállapított tényeket, a feleknek a per tárgyára vonatkozó kérelmét, illetve nyilatkozatát és azok alapjának rövid ismertetését, az érdemi rendelkezés tartalmára történő utalást, továbbá a jogi indokolást tartalmazza.

(5) A jogi indokolás tartalmazza az ítélet alapjául szolgáló jogszabályokat és szükség esetén azok értelmezését, a megállapított tényekre vonatkozó bizonyítékokat azokkal a körülményekkel együtt, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, a tények megállapításának egyéb körülményeit, továbbá azokat az okokat, amelyek miatt a bíróság valamely tényállítást nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte.

(6) Az ítélet a jogi indokolást követően az eljárás folyamán hozott végzés indokolását akkor tartalmazza, ha e törvény szerint a végzés külön fellebbezéssel nem támadható, de a bíróság azt e törvény szerint köteles indokolni és arra az ítélet meghozataláig nem került sor.

(7) A záró rész tartalmazza az ítélethozatal helyének és idejének megfelelő keltezést, továbbá az egyesbírónak vagy a tanács elnökének és tagjainak nevét és aláírását. Ha valamelyikük az aláírásban akadályozva van, a záró rész ezt és az akadály megjelölését is tartalmazza.

347. § *[Rövidített indokolást tartalmazó ítélet]*

(1) Az ítélet rövidített indokolást tartalmaz, ha

a) az ítélet jogról való lemondáson vagy a jog és a kérelem elismerésén alapul,

b) az ügy ténybeli és jogi megítélése egyszerű,

c) a fellebbezésre jogosultak e jogukról a határozat kihirdetését követően valamennyien lemondtak, vagy

d) ahhoz valamennyi fél hozzájárult.

(2) A rövidített indokolás kizárólag

a) a bíróság által megállapított tényeket,

b) a feleknek a per tárgyára vonatkozó kérelmét, illetve nyilatkozatát és azok alapjának rövid ismertetését,

c) az ítélet alapjául szolgáló jogszabályokat, és

d) a rövidített indokolás törvényi feltételére történő utalást

tartalmazza.

348. § *[A bírósági meghagyás tartalma]*

(1) A bírósági meghagyásra a (2)–(4) bekezdésben foglalt kivétellel a 346. §-ban foglaltakat kell alkalmazni.

(2) A perorvoslati részben a bíróság a feleket az ellentmondás benyújtásának lehetőségéről, határidejéről, a helyéről és arról tájékoztatja, hogy a jogerős bírósági meghagyásnak ugyanaz a hatálya, mint az ítéletnek.

(3) A bírósági meghagyás indokolása csak a mulasztás tényének a megállapítását tartalmazza.

(4) A tárgyaláson kibocsátott bírósági meghagyást a bíróság az írásbeli jegyzőkönyvbe foglalja. Ebben az esetben a bírósági meghagyás csak a rendelkező részt, a perorvoslati részt és az indokolást tartalmazza.

349. § *[A végzés tartalma]*

(1) A végzésre a (2)–(4) bekezdésben foglalt kivétellel a 346. §-ban foglaltakat kell alkalmazni.

(2) A végzés a képviseletre vonatkozó adatokat és a felek lakóhelyét csak a szükséghez képest tartalmazza.

(3) Nem tartalmaz indokolást az egyezséget jóváhagyó végzés, továbbá az a végzés, amely ellen külön fellebbezésnek nincs helye, kivéve, ha e törvény eltérően rendelkezik.

(4) A tárgyaláson hozott végzést a bíróság jegyzőkönyvbe – folyamatos felvétel készítése esetén a jegyzőkönyv írásbeli kivonatába is – foglalja. Ebben az esetben a végzés csak a rendelkező részt, a perorvoslati részt és az indokolást tartalmazza.

100. A határozatok kihirdetése és közlése

350. § *[A határozatok kihirdetése]*

(1) A bíróság a tárgyaláson hozott határozatát a tárgyaláson, a tárgyalás berekesztése folytán hozott határozatát – a (4) bekezdésben foglalt kivétellel – a tárgyalás napján hirdeti ki.

(2) A tárgyaláson hozott határozat kihirdetése a rendelkező rész ismertetéséből, a határozat elleni fellebbezés lehetőségéről, benyújtásának a helyéről és a határidejéről történő tájékoztatásból és az indokok ismertetéséből áll.

(3) A tárgyalás berekesztése folytán hozott határozat rendelkező részét – a (4) bekezdésben foglalt kivétellel – a határozat kihirdetése előtt le kell írni és azt az egyesbírónak vagy a tanács elnökének és tagjainak alá kell írniuk. A határozat kihirdetése a rendelkező rész felolvasásából, a határozat elleni fellebbezés lehetőségéről, benyújtásának a helyéről és a határidejéről történő tájékoztatásból és az indokok rövid ismertetéséből áll.

(4) A bíróság a tárgyalás berekesztését követően az ítélet meghozatalát és kihirdetését – legfeljebb harminc napra – elhalaszthatja. Ebben az esetben a kihirdetés határnapját egyidejűleg kitűzi, a meghozott határozatot a kihirdetés napjáig írásba foglalja és a határozatot a kihirdetés határnapján a (3) bekezdésben meghatározott módon kihirdeti.

(5) A határozat kihirdetése során az indokok ismertetése elmarad, ha a határozatot e törvény szerint nem kell megindokolni.

(6) Ha az ítélet kihirdetésekor valamennyi fél jelen van és a (4) bekezdésben foglaltak alkalmazására nem került sor, a bíróság az ítélet kihirdetését követően valamennyi felet nyilatkoztatja arról, hogy hozzájárul-e ahhoz, hogy az írásba foglalt ítélet rövidített indokolást tartalmazzon. A bíróság ennek megtörténtét, valamint a nyilatkozatok tartalmát a jegyzőkönyvben – folyamatos felvétel készítése esetén a jegyzőkönyv írásbeli kivonatában is – feltünteti. A felek nyilatkozatára nincs szükség, ha valamennyi fél lemondott a fellebbezési jogáról.

351. § *[A határozatok közlése]*

(1) A bíróság a határozatát – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – a kihirdetéssel közli.

(2) A bíróság kézbesítés útján közli:

a) az ítéletet és a bírósági meghagyást a felekkel,

b) a tárgyaláson hozott végzést azzal a féllel, aki a tárgyalásra nem volt szabályszerűen megidézve,

c) a tárgyaláson hozott perfelvételt lezáró végzést és az olyan végzést, amely új határnap kitűzésére vonatkozik, vagy amely ellen külön fellebbezésnek van helye, azzal a féllel, aki a tárgyalást elmulasztotta,

d) a tárgyaláson kívül hozott végzést az érdekelt féllel és

e) az eljárás során hozott minden határozatot azzal a személlyel, akinek érdekében az ügyész, valamint a perindításra feljogosított személy az eljárást megindította.

(3) A bíróság a határozatot – kivéve, ha az ítélet meghozatalát és kihirdetését elhalasztotta – annak meghozatalától számított legkésőbb harminc napon belül írásba foglalja és az írásba foglalást követő három napon belül elrendeli annak kézbesítését.

(4) Ha a bíróság az ítélet meghozatalát és kihirdetését elhalasztotta, az írásba foglalt ítéletet a kihirdetéskor jelen lévő feleknek nyomban kézbesíti, a meg nem jelent felek részére pedig három napon belül elrendeli a kézbesítését.

(5) A felek részére a határozatnak nemcsak a rendelkező részét, hanem indokolását is kézbesíteni kell, kivéve, ha a határozatot e törvény szerint nem kell megindokolni.

(6) E § rendelkezéseit kell alkalmazni akkor is, ha a határozatot nem a felekkel, hanem más érdekelttel kell közölni.

101. A határozatok kijavítása, kiigazítása és kiegészítése

352. § *[A kijavítás]*

(1) Ha a határozat névcserét, hibás névírást, szám- vagy számítási hibát, illetve más hasonló elírást tartalmaz, a bíróság azt kérelemre vagy hivatalból bármikor kijavíthatja.

(2) A bíróság a feleket a kijavítás tárgyában szükség esetén meghallgatja. Ha a fél a meghallgatásra kitűzött határnapot vagy megállapított határidőt elmulasztja, az a határozathozatalt nem gátolja és a mulasztás miatt igazolásnak nincs helye.

(3) A kijavító határozatot a kijavított határozatra és lehetőleg annak kiadmányaira is fel kell jegyezni. A kijavító határozattal egyidejűleg a kijavítást feltüntető határozatkiadmányt is kézbesíteni kell.

(4) A kijavítás tárgyában hozott határozat ellen külön fellebbezésnek van helye, ha a bíróság

a) az önálló fellebbezéssel támadható határozat rendelkező részét javítja ki, vagy

b) a határozat rendelkező részének kijavítása iránt előterjesztett kérelmet utasítja el.

(5) A kijavítás iránt előterjesztett kérelemnek nincs halasztó hatálya a határozat elleni fellebbezés előterjesztésére, illetve a határozat végrehajtására.

353. § *[Kijavítás a másodfokú bíróság által]*

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság határozatát a fellebbezést érdemben elbíráló határozatában is kijavíthatja.

354. § *[A kiigazítás]*

(1) Ha fellebbezéssel nem támadható, illetve felülvizsgálatból kizárt ítélet indokolása homályos vagy ellentmondásos, a bíróság azt a fél kérelmére kiigazíthatja. A kérelem az ítélet közlésétől számított tizenöt napon belül terjeszthető elő. A kiigazítás iránt határozott kérelmet kell előterjeszteni, és abban meg kell jelölni, hogy a kiigazításnak milyen okból és mennyiben van helye.

(2) A bíróság visszautasítja a kiigazítás iránti kérelmet, ha az elkésett vagy olyan határozat ellen irányul, amely vonatkozásában nincs helye kiigazításnak.

(3) A kiigazításra egyebekben a kijavítás szabályait kell alkalmazni.

355. § *[Az ítélet kiegészítése]*

(1) A bíróság az ítéletet kérelemre kiegészítheti, ha abban nem határozott valamely kereseti kérelemről vagy annak valamely része felől, továbbá – habár annak helye lett volna – a perköltség viseléséről vagy az ítélet előzetes végrehajthatósága felől.

(2) Ha a bíróság az ítéletben nem rendelkezett olyan kérdésről, amelyről a rendelkezés jogszabály értelmében hivatalból kötelező, a mulasztást a hiányosság észlelését követően haladéktalanul pótolja. Az ítélet kiegészítésének hivatalból van helye akkor is, ha a 365. § (2) bekezdés *c)* és *d)* pontjában meghatározott végzés elleni fellebbezés elbírálása tárgyában hozott döntés következtében az szükséges.

(3) A kiegészítés iránti kérelem az ítélet közlésétől számított tizenöt nap alatt terjeszthető elő. A kiegészítés iránt határozott kérelmet kell előterjeszteni, és abban meg kell jelölni, hogy a kiegészítésnek milyen okból és mennyiben van helye. A kérelemnek az ítélet elleni fellebbezés beadására és az ítélet végrehajtására nincs halasztó hatálya, a bíróság azonban az ítélet végrehajtását a kiegészítési kérelem elintézéséig hivatalból is felfüggesztheti.

(4) A bíróság visszautasítja a kiegészítés iránti kérelmet, ha az elkésett vagy az ítéletnek olyan részére irányul, amely vonatkozásában nincs helye kiegészítésnek. A végzés ellen külön fellebbezésnek van helye.

(5) A bíróság az ítélet kiegészítéséről tárgyalás alapján határoz, kivéve, ha

a) a kiegészítés iránti kérelmet visszautasítja,

b) a tárgyaláson kívüli elbíráláshoz valamennyi fél hozzájárult,

c) a fél az ítélet kiegészítését nem a kereseti kérelem vagy annak valamely része vonatkozásában kéri, vagy

d) a bíróság a tárgyaláson kívül hozott ítéletet egészíti ki vagy a kérelem erre irányul.

(6) A tárgyalás elmulasztása a határozathozatalt nem gátolja és a tárgyalás elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

(7) Ha az ítélet kiegészítésének van helye, a bíróság kiegészítő ítéletet hoz, a kérelmet ellenkező esetben végzéssel elutasítja. A végzés ellen külön fellebbezésnek van helye. A kiegészítő ítéletet az eredeti ítéletre és lehetőleg annak kiadmányaira is fel kell jegyezni.

(8) Az ítélet jogerőre emelkedésétől számított öt év elteltével nincs helye kiegészítésnek.

356. § *[A bírósági meghagyás és a végzés kiegészítése]*

(1) A 355. § rendelkezései a bírósági meghagyás kiegészítésére is irányadók azzal, hogy a bíróság kiegészítés esetén kiegészítő bírósági meghagyást bocsát ki, a felek meghallgatását pedig mellőzi.

(2) A 355. § rendelkezései a végzés kiegészítésére is irányadók, azzal, hogy a bíróság kiegészítés esetén is végzéssel határoz, a felek meghallgatását pedig mellőzheti.

XXVI. FEJEZET

A HATÁROZATOK JOGHATÁSAI

102. Kötőerő, jogerő

357. § *[Az egyszerű kötőerő]*

(1) E törvény eltérő rendelkezése hiányában a bíróság a saját határozatához abban a perben, amelyben azt hozta a határozat kihirdetésétől, ennek hiányában a közlésétől kezdve kötve van.

(2) A bíróság nincs kötve a pervezetésre vonatkozó, valamint az egyoldalú kérelmet visszautasító vagy elutasító végzéshez, az olyan végzést azonban, amely határidőhöz kötött perbeli cselekményt utasít el, csak annak jogerőre emelkedése előtt változtathat meg.

358. § *[A jogerő]*

(1) A határozat a jogerőre emelkedését követően nem támadható meg fellebbezéssel.

(2) Az a határozat, amely ellen nincs helye fellebbezésnek, a kihirdetésével emelkedik jogerőre; azok a határidők azonban, amelyeket a határozat jogerőre emelkedésétől kell számítani, a határozatnak a féllel történt közlésétől kezdődnek.

(3) A fellebbezéssel megtámadható határozat a fellebbezési határidő leteltét követő naptól kezdve jogerős, ha az arra jogosultak egyike sem nyújtott be fellebbezést, vagy a benyújtott valamennyi fellebbezést a bíróság jogerősen visszautasította.

(4) A fellebbezésre jogosult a fellebbezési jogáról a határozat kihirdetését, kihirdetés hiányában annak közlését követően lemondhat. A lemondó nyilatkozat nem vonható vissza. A lemondás csak akkor hatályos, ha azt valamennyi fellebbezésre jogosult bejelenti. Ha valamennyi arra jogosult a fellebbezési jogáról a határozat kihirdetését követően lemond, a határozat a bejelentés napján, egyébként az utolsó bejelentésnek a bírósághoz érkezését követő naptól kezdve jogerős.

(5) A határozat jogerőre emelkedésére a határidőben benyújtott fellebbezésnek halasztó hatálya van. Az egyik pertárs fellebbezésének, csatlakozó fellebbezésének a hatálya a többi pertársra csak a 36. § és a 37. § *a)* pontja esetén terjed ki. Ha azonban a fellebbezésre jogosult a határozatnak csak valamely része vagy rendelkezése ellen él fellebbezéssel, a határozatnak a fellebbezéssel nem érintett része vagy rendelkezése jogerőre emelkedik. Jogerőre emelkedik a határozatnak az a része is, amely ellen nincs helye fellebbezésnek.

(6) A fellebbezés visszavonása esetén a határozat a fellebbezés visszavonására vonatkozó bejelentésnek a bírósághoz történő beérkezése napján jogerős, ha a fellebbezési határidő minden más fellebbezésre jogosulttal szemben már lejárt. Ha viszont a fellebbezési határidő a fellebbezésre jogosultakkal szemben még nem járt le, a határozat a fellebbezési határidő leteltét követő naptól kezdve jogerős.

359. § *[A jogerő tanúsítása]*

(1) Az elsőfokon eljárt tanács elnöke a jogerő időpontját a határozat eredeti példányára vezetett vagy külön határozatban tanúsítja.

(2) Ha az elsőfokon eljárt bíróság határozatának csak egyes személyekre vonatkozó vagy bizonyos tárgyú részei emelkedtek jogerőre, a bíróság a végzésben ezt is kifejezésre juttatja.

(3) A bíróság a határozat jogerőre emelkedéséről a felet, illetve az egyéb érdekeltet a jogerőre emelkedéstől számított tizenöt napon belül értesíti. Az értesítés a jogerőt tanúsító végzés, ha pedig a fél, illetve az egyéb érdekelt részére a határozatot még nem kézbesítették, a határozat jogerőt tanúsító végzést tartalmazó kiadmányának kézbesítésével történik.

(4) Ha a részjogerő valamely okból csak az iratoknak a másodfokú bírósághoz történő felterjesztése után állapítható meg, a (3) bekezdésben foglalt intézkedést a másodfokú bíróság teszi meg.

360. § *[Az anyagi jogerőhatás]*

(1) A keresettel és az ellenkövetelés fennállta tekintetében érdemben elbírált beszámítással érvényesített jog tárgyában hozott ítélet jogereje kizárja, hogy ugyanabból a tényalapból származó ugyanazon jog iránt ugyanazok a felek – ideértve azok jogutódait is – egymás ellen új keresetet indíthassanak, vagy az ítéletben már elbírált jogot egymással szemben egyébként vitássá tehessék.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezéseit abban az esetben is alkalmazni kell, ha a perben nem a fél, hanem az érdekében eljáró ügyész vagy perindításra feljogosított személy keresete alapján hozott a bíróság ítéletet, feltéve, hogy a fél részére az ítéletet szabályszerűen kézbesítették, és az a 358. § értelmében vele szemben is jogerőre emelkedett.

361. § *[Az utóper]*

(1) Ha az ítélet az egyik felet olyan szolgáltatásra kötelezi, amely az ítélet meghozatala után jár le, az anyagi jogerőhatás nem gátolja, hogy a felek bármelyike keresetet indíthasson a szolgáltatás mennyiségének vagy időtartamának megváltoztatása iránt, ha azok a tények, amelyekre a bíróság az ítéletét alapította, utóbb lényegesen megváltoztak.

(2) Az utóper folyamatban léte alatt a másik fél által indított ugyanilyen perre a folyamatban lévő per bírósága kizárólagosan illetékes.

(3) A bíróság az utóperben a korábbi ítélettel megállapított szolgáltatást legfeljebb a kereset megindítását megelőző hat hónaptól kezdődő időre változtathatja meg.

103. Előzetes végrehajthatóság

362. § *[A fellebbezésre tekintet nélkül végrehajthatóvá nyilvánítandó határozatok]*

(1) Fellebbezésre tekintet nélkül végrehajthatónak kell nyilvánítani:

a) a tartásdíjban, járadékban és más hasonló célú időszakos szolgáltatásban marasztaló ítéletet,

b) a birtokháborítás megszüntetésére kötelező ítéletet,

c) az alperes által elismert követelésben marasztaló ítéletet,

d) a közokiratban vagy teljes bizonyító erejű magánokiratban vállalt kötelezettségen alapuló pénzbeli marasztalást tartalmazó ítéletet, ha az annak alapjául szolgáló összes körülményt ilyen okirattal bizonyították, és

e) a nem pénzbeli marasztalást tartalmazó ítéletet, ha a felperesnek a végrehajtás elhalasztásából aránytalanul súlyos vagy nehezen megállapítható kára származnék, és ha a felperes megfelelő biztosítékot nyújt.

(2) Az előzetes végrehajthatóság a perköltségre, a meg nem fizetett illetékre és az állam által előlegezett költségre nem terjed ki.

363. § *[Az előzetes végrehajthatóság mellőzhetősége]*

(1) A bíróság a 362. § (1) bekezdés *b)–e)* pontja esetén az előzetes végrehajthatóság kimondását mellőzheti, ha az az alperesre aránytalanul súlyosabb terhet jelent, mint az előzetes végrehajthatóság mellőzése a felperesre. Az alperesnek az erre irányuló kérelmét a tárgyalás berekesztése előtt kell előterjesztenie. A bíróság az ítéletet a körülményekhez képest részben is előzetesen végrehajthatónak nyilváníthatja.

(2) A bíróság – kivételesen indokolt esetben – mellőzheti az ítélet előzetesen végrehajthatónak nyilvánítását az ítélet meghozatala előtt már lejárt részletek tekintetében.

HATODIK RÉSZ

PERORVOSLATOK ÉS AZZAL ÖSSZEFÜGGŐ ELJÁRÁSOK

XXVII. FEJEZET

FELLEBBEZÉS

104. Általános szabályok

364. § *[Az elsőfokú eljárás szabályainak alkalmazása]*

E fejezet eltérő rendelkezése hiányában a másodfokú eljárásban az elsőfokú eljárásra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni azzal, hogy a másodfokú eljárás nem különül el perfelvételi és érdemi tárgyalási szakra, valamint a jegyzőkönyv folyamatos felvétel útján történő készítésének nincs helye.

365. § *[A másodfokú eljárás megindítása]*

(1) A másodfokú eljárást a fellebbezőnek az elsőfokú bíróságnál írásban benyújtott fellebbezéssel kell megindítania.

(2) Fellebbezésnek van helye

a) az elsőfokú bíróság ítélete ellen,

b) az elsőfokú bíróság végzése ellen, ha e törvény külön megengedi,

c) a másodfokú bíróság olyan végzése ellen, amellyel szemben az elsőfokú eljárás szabályai szerint külön fellebbezésnek lenne helye,

d) a másodfokú bíróság fellebbezést, csatlakozó fellebbezést visszautasító végzése ellen.

(3) Ha e törvény a külön nem fellebbezhető végzésre indokolási kötelezettséget ír elő, azt a fél az ítélet elleni fellebbezésben támadhatja.

(4) Az elnök határozata a fellebbezés szempontjából a bíróság határozatával egy tekintet alá esik.

(5) Fellebbezéssel élhet a fél, valamint az, akire a határozat rendelkezést tartalmaz, a rendelkezés rá vonatkozó része ellen.

(6) A fellebbezés határideje a határozat közlésétől számított tizenöt nap.

(7) A fellebbezésnek a határozat végrehajtására halasztó hatálya van, kivéve, ha törvény vagy törvény alapján a bíróság másként rendelkezik.

366. § *[Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel kapcsolatos intézkedései]*

(1) Ha a fellebbezés elkésett, vagy olyan határozat ellen irányul, amely ellen a fellebbező nem élhet fellebbezéssel, az elsőfokú bíróság a fellebbezést visszautasítja; e végzés ellen külön fellebbezésnek van helye.

(2) Ha a fellebbezés hiányos, az elsőfokú bíróság rövid határidő tűzésével a felet hiánypótlásra hívja fel; a határidő meghosszabbításának nincs helye. Ha a fél a fellebbezés hiányait a kitűzött határidő alatt nem pótolja, azt a bíróság visszautasítja; e végzés ellen külön fellebbezésnek van helye.

(3) Ha a fellebbezési határidő valamennyi jogosulttal szemben lejárt, illetve ha a fellebbezést valamennyi jogosult hiánytalanul benyújtotta, az elsőfokú bíróság a fellebbezést – a (4) bekezdésben meghatározott esetet kivéve – a per összes irataival együtt nyolc napon belül felterjeszti a másodfokú bírósághoz. Ha a fellebbezés a határozatnak az előzetesen végrehajthatóvá nyilvánítása ellen is irányul, a fellebbezést haladéktalanul fel kell terjeszteni.

(4) Részítélet vagy végzés elleni fellebbezés esetén csak a szükséges periratokat kell felterjeszteni.

(5) Ha a fellebbezés mellett a fél a határozat meghozatalát megelőző tárgyalás vagy határidő elmulasztása miatt igazolással él, a fellebbezést csak az igazolási kérelem elutasítása esetén kell a másodfokú bírósághoz felterjeszteni.

367. § *[A másodfokú tanács elnökének intézkedései]*

(1) A másodfokú tanács elnöke az iratoknak a másodfokú bírósághoz történő beérkezése után a szükséghez képest intézkedik az esetleges hiányok pótlása iránt, ha pedig a fellebbezést már az elsőfokú bíróságnak vissza kellett volna utasítania, ennek megfelelően határoz.

(2) A másodfokú tanács elnöke határoz a végrehajtás felfüggesztése kérdésében, ha az elsőfokú bíróság a határozatot e törvény ellenére nyilvánította előzetesen végrehajthatónak.

(3) Ha az elsőfokú bíróság előtt a határozat kijavítása, illetve kiegészítése iránt előterjesztett kérelem vagy igazolási kérelem folytán eljárás van folyamatban, a másodfokú bíróság az előtte folyó eljárást a kijavítás, illetve a kiegészítés vagy az igazolás tárgyában hozott határozat jogerőre emelkedéséig, illetve az ellene bejelentett fellebbezés felterjesztéséig hivatalból is felfüggesztheti.

(4) A másodfokú tanács elnöke a másodfokú eljárás során végzéssel bármikor megállapíthatja, hogy a határozatnak fellebbezéssel meg nem támadott része jogerőre emelkedett.

368. § *[A fellebbezés visszavonása]*

(1) A fellebbező fél a fellebbezését a másodfokú határozat meghozatala előtt vagy – tárgyalás tartása esetén – a másodfokú tárgyalás berekesztéséig visszavonhatja. A visszavont fellebbezést újból előterjeszteni nem lehet.

(2) A fellebbezés visszavonása esetén az elnök az iratokat visszaküldi az elsőfokú bíróságnak. Ha az a fellebbezési eljárással kapcsolatban szükséges, az elnök a perköltség viseléséről és a meg nem fizetett illeték, illetve az állam által előlegezett költség megfizetéséről is határoz. E határozat ellen külön fellebbezésnek van helye.

105. Fellebbezés ítélet ellen

369. § *[A másodfokú bíróság felülbírálati jogköre]*

(1) A másodfokú bíróság felülbírálhatja az elsőfokú bíróság eljárásának szabályszerűségét.

(2) A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletével együtt felülbírálhatja az elsőfokú bíróságnak azt a végzését is, amelyet ítéletében indokolt, vagy amely az ítélettel szembeni fellebbezésben támadható.

(3) A másodfokú bíróság felülbírálhatja az elsőfokú bíróság ítélete anyagi jognak való megfelelőségét. Az anyagi jogi felülbírálat során

a) a bizonyítás eredményét okszerűtlennek minősítheti, és ennek alapján a tényállást módosíthatja, kiegészítheti,

b) a fél által az első- vagy másodfokú eljárásban hivatkozott tény megállapítására bizonyítást folytathat le, és annak alapján a tényállást módosíthatja, kiegészítheti,

c) a megállapított tényekből az elsőfokú bíróságtól eltérő jogi következtetést vonhat le, a megállapított tényeket másként minősítheti,

d) jogszabálysértés megállapítása nélkül is felülmérlegelheti az elsőfokú bíróságnak az anyagi jogszabályok szerinti mérlegelési jogkörben hozott döntését,

e) határozhat olyan kérdésben, amelyben az elsőfokú bíróság nem tárgyalt, illetve nem határozott.

(4) A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének, illetve eljárásának az anyagi pervezetéssel összefüggő részét csak az anyagi jogi felülbírálat részeként vizsgálhatja és minősítheti, úgy, hogy egyúttal elvégzi a saját anyagi jogi álláspontja szerint helyes anyagi pervezetést. Ennek során

a) lehetőséget biztosíthat a feleknek perfelvételi, illetve a szakértői bizonyítással kapcsolatos nyilatkozat előterjesztésére, és ezekhez kapcsolódóan bizonyítást folytathat,

b) a felek tudomására hozza az általa hivatalból észlelt tényt, vagy a felektől és az elsőfokú bíróságtól is eltérő jogértelmezést, a kérelemtől jogszabály alapján való eltérés szükségességét, és lehetőséget biztosít e körben nyilatkozataik megtételére, továbbá bizonyítást folytathat.

370. § *[A másodfokú bíróság felülbírálati jogkörének korlátai]*

(1) A másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét – a (2)–(4) bekezdésben foglalt eltéréssel – az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolja. Ilyen korlátnak minősülnek a 371. § (1) bekezdés *a)–d)* pontjában megjelölt tartalmi követelmények körében előadottak.

(2) A másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét erre irányuló fellebbezési kérelem, csatlakozó fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül, hivatalból gyakorolja az ítélet kötelező hatályon kívül helyezésére okot adó esetekben.

(3) Ha a másodfokú bíróság a fellebbezésben nem hivatkozott eljárási szabálysértést észlel, azt – a következményekre vonatkozó figyelmeztetés mellett – a felek tudomására hozza és a fellebbező fél kérelmére veszi figyelembe.

(4) Ha a másodfokú bíróság az üggyel kapcsolatos, az elsőfokú bíróságétól eltérő anyagi jogi álláspontjának következményeként azt állapítja meg, hogy az elsőfokú bíróság által végzett anyagi pervezetés az érintett kérdéshez kapcsolódóan nem volt megfelelő, ezt a felek tudomására hozza és a fellebbező fél kérelmére veszi figyelembe. Ilyen esetben a másodfokú bíróság a továbbiakban a 369. § (4) bekezdésében meghatározottak szerint jár el.

371. § *[A fellebbezés tartalma]*

(1) A fellebbezésben – a beadványra vonatkozó alaki kellékek mellett – fel kell tüntetni

a) a fellebbezéssel támadott ítélet számát, valamint az ítéletnek a fellebbezéssel támadott rendelkezését vagy részét,

b) határozott kérelmet arra, hogy az elsőfokú ítélet kifogásolt rendelkezését vagy részét a másodfokú bíróság mennyiben változtassa meg, vagy helyezze hatályon kívül,

c) a másodfokú bíróságtól gyakorolni kért felülbírálati jogkört, az alapul szolgáló indokok kifejtésével,

d) az anyagi vagy eljárási jogszabálysértést, jogszabályhely megjelölésével, kivéve, ha a felülbírálati jogkör gyakorlásának nem feltétele a jogszabálysértés.

(2) Az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését a fél – az ítélet megváltoztatására irányuló kérelem nélkül – a 379–381. §-ban foglaltakra hivatkozva kérheti.

372. § *[Fellebbezési ellenkérelem és csatlakozó fellebbezés]*

(1) A fellebbező fél ellenfele a fellebbezésre vonatkozóan ellenkérelmet terjeszthet elő, ha pedig a fellebbezéssel megtámadott ítélet megváltoztatását maga is kívánja, csatlakozó fellebbezést nyújthat be; erre és a (2) bekezdésben foglaltakra a fellebbezés kézbesítésekor a felet figyelmeztetni kell. A csatlakozó fellebbezéssel az ítéletnek csak az a része támadható, amelyet a fellebbezés érint. Ha a fellebbezés kizárólag az ítélet hatályon kívül helyezésére irányul, a csatlakozó fellebbezésben az ítélet megváltoztatása nem kérhető.

(2) A fellebbezési ellenkérelmet és a csatlakozó fellebbezést írásban, a fellebbezés kézbesítésétől számított tizenöt napon belül a másodfokú bíróságnál kell előterjeszteni. Az elnök a fellebbező fél ellenfelének indokolt kérelmére a fellebbezési ellenkérelem benyújtására előírt határidőt kivételesen, legfeljebb tizenöt nappal meghosszabbíthatja. A 371. §, 373. § és 374. § rendelkezései a fellebbezési ellenkérelemre, valamint a csatlakozó fellebbezésre is irányadóak.

(3) A kizárt vagy elkésett csatlakozó fellebbezést a másodfokú bíróság visszautasítja; e végzés ellen külön fellebbezésnek van helye. A fellebbezés visszautasítása, visszavonása esetén a fellebbezéssel szemben előterjesztett fellebbezési ellenkérelem, illetve csatlakozó fellebbezés hatálytalanná válik.

373. § *[A kereset- és ellenkérelem-változtatás, utólagos bizonyítás]*

(1) A fellebbezésben és a másodfokú eljárás során – a (2)–(5) bekezdésben foglalt kivételekkel – a keresetet, a viszontkeresetet és a beszámítást (e §-ban a továbbiakban együtt: kereset), illetve az ellenkérelmet megváltoztatni nem lehet, utólagos bizonyításnak nincs helye. A kereset-, illetve ellenkérelem-változtatást elutasító végzést a másodfokú bíróság legkésőbb az ítéletében vagy az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyező végzésében indokolja.

(2) A fél akkor változtathatja meg tényállítását, ha olyan tényre hivatkozik, amely önhibáján kívüli okból az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztését követően jutott tudomására vagy következett be, feltéve, hogy az elbírálás esetén rá nézve kedvezőbb ítéletet eredményezett volna.

(3) A fél akkor terjeszthet elő új bizonyítási indítványt, illetve bocsáthat rendelkezésre további bizonyítási eszközt, ha az a (2) bekezdés szerint megváltoztatott tényállítás bizonyítására, vagy a keresete, ellenkérelme alapjául korábban hivatkozott tény bizonyítására szolgál, feltéve, hogy az önhibáján kívüli okból az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztését követően jutott tudomására vagy keletkezett.

(4) Ha az elsőfokú bíróság a felekkel előzetesen nem közölte az ítéletben hivatalból figyelembe vett tényt vagy a felektől eltérő jogszabály értelmezését, illetve a kérelemtől jogszabály alapján való eltérési szándékát, a fél a fellebbezésben, a csatlakozó fellebbezésben vagy a fellebbezési ellenkérelemben ezzel összefüggő kereset-, illetve ellenkérelem-változtatással élhet, utólagos bizonyítást ajánlhat fel.

(5) Ha a másodfokú bíróság közöl a felekkel általa hivatalból észlelt tényt vagy a felektől és az elsőfokú bíróságtól is eltérő jogértelmezést, illetve a kérelemtől jogszabály alapján való eltérés szükségességét, a fél ezzel összefüggő kereset-, illetve ellenkérelem-változtatással élhet, utólagos bizonyítást ajánlhat fel.

374. § *[Beszámítás előterjesztése]*

A fellebbezésben és a másodfokú eljárás során – a másodfokú határozat meghozataláig, vagy tárgyalás tartása esetén a másodfokú tárgyalás berekesztéséig – beszámítás csak akkor terjeszthető elő, ha azt az ellenfél elismeri, vagy más perben hozott jogerős ítéleten alapul.

375. § *[A fellebbezés és a csatlakozó fellebbezés megváltoztatása]*

(1) A fellebbezési és a csatlakozó fellebbezési kérelmet az elsőfokú ítéletnek fellebbezéssel, illetve csatlakozó fellebbezéssel nem érintett részére nem lehet kiterjeszteni, valamint a 371. § (1) bekezdés *c)* és *d)* pontja szerint megjelölt tartalmát – a (2) bekezdésben meghatározott kivételekkel – nem lehet megváltoztatni.

(2) A fél a fellebbezést, illetve a csatlakozó fellebbezést – a 373. és 374. § keretei között – a másodfokú határozat meghozataláig vagy tárgyalás tartása esetén a másodfokú tárgyalás berekesztéséig akkor változtathatja meg, ha az a másodfokú bíróság által a fél tudomására hozottak alapján megengedett, vagy engedélyezett kereset-, illetve ellenkérelem-változtatás, valamint beszámítás folytán szükséges.

106. A fellebbezés elbírálása

376. § *[A fellebbezés tárgyaláson kívüli elbírálása]*

(1) A bíróság a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálja el, kivéve, ha

a) a felek bármelyike tárgyalás tartását kéri,

b) a bíróság azt indokoltnak tartja, vagy

c) tárgyaláson foganatosítható bizonyítást kell lefolytatni.

(2) A fellebbező félnek a tárgyalás tartására irányuló kérelmét a fellebbezésében kell előterjesztenie. A fellebbező fél ellenfele a fellebbezés kézbesítésétől számított tizenöt napon belül tárgyalás tartását kérheti; erre a fellebbezés kézbesítésekor figyelmeztetni kell.

(3) A felek kérelme alapján sem kell tárgyalást tartani, ha

a) az elsőfokú bíróság ítéletét a 379. és 380. §-ban meghatározott okból kell hatályon kívül helyezni,

b) a fellebbezés csak a perköltség viselésére vagy összegére, illetve a meg nem fizetett illeték vagy az állam által előlegezett költség megfizetésére vonatkozik,

c) a fellebbezés csak a teljesítési határidővel vagy a részletfizetés engedélyezésével, illetve az előzetes végrehajthatósággal kapcsolatos,

d) a fellebbezés csak az ítélet indokolása ellen irányul.

(4) A fellebbezés tárgyaláson kívüli elbírálása esetén az elnök a fellebbezési ellenkérelmet, illetve a csatlakozó fellebbezést haladéktalanul közli az ellenféllel, aki arra tizenöt napon belül írásban teheti meg észrevételeit, illetve nyújthatja be ellenkérelmét.

377. § *[A fellebbezési tárgyalás kitűzése]*

(1) Ha a fellebbezés tárgyaláson kívül nem bírálható el, a másodfokú tanács elnöke a tárgyalásra határnapot tűz ki és arra idézi a feleket, továbbá azokat, akik a határozat ellen fellebbezéssel éltek. Az ellenérdekű félnek és a fellebbezéssel érintett pertársnak az idézéssel együtt – ha ez korábban még nem történt meg – meg kell küldeni a fellebbezést is. Ha az elsőfokú eljárásban az ügyész részt vett, a tárgyalásra az illetékes ügyészt meg kell idézni.

(2) Ha az ügy körülményei ezt nem zárják ki, a tárgyalást úgy kell kitűzni, hogy a tárgyalás az iratoknak vagy az ellenfél tárgyalás tartását kérő nyilatkozatának a másodfokú bírósághoz történő beérkezését követő négy hónapon belül megtartható legyen. A tárgyalást úgy kell kitűzni, hogy a fellebbezésnek az ellenfél részére történő kézbesítése a tárgyalás napját legalább tizenöt nappal megelőzze.

(3) Az idézésben figyelmeztetni kell a feleket, hogy távolmaradásuk a fellebbezés elintézését nem gátolja.

(4) A bíróság pénzbírsággal sújthatja azt a felet, aki a tárgyalás tartását kérte, de a tárgyaláson nem jelenik meg.

378. § *[A fellebbezési tárgyalás]*

(1) A fellebbezési tárgyalás megnyitása és a megjelentek számbavétele után az elnök vagy az általa kijelölt bíró ismerteti az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltakat, valamint a fellebbezést, csatlakozó fellebbezést és a fellebbezési ellenkérelmet.

(2) A bíróság a szükséges körben felhívja a feleket, illetve lehetőséget biztosít arra, hogy nyilatkozataikat előadják.

(3) Ha a másodfokú bíróság bizonyítást rendel el, azt közvetlenül vagy megkeresés útján foganatosítja. Az eljárásra a 282. § (2) bekezdése azzal az eltéréssel alkalmazandó, hogy az ítélőtábla a bizonyítás lefolytatása végett az elsőfokon eljárt törvényszéket, ennek a székhelyén működő járásbíróságot is megkeresheti.

(4) Azokban az esetekben, amikor bizonyítást e törvény szerint az elsőfokú bíróság helyett az elnök is lefolytathat, a másodfokú bíróság a bizonyítás lefolytatásával a tanács bármely tagját megbízhatja.

(5) A fellebbezési tárgyalásra szabályszerűen megidézetteknek vagy valamelyiküknek az elmaradása a tárgyalás megtartását és a fellebbezés elintézését nem gátolja. Ilyen esetben a tárgyalás elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

107. A másodfokú eljárásban hozott határozatok

379. § *[Az ítélet kötelező hatályon kívül helyezése az eljárás megszüntetése miatt]*

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét végzéssel – teljes egészében vagy abban a részében, amelyre a megszüntetés oka fennáll – hatályon kívül helyezi, és az eljárást megszünteti, ha a 240. § (1) bekezdése vagy a 241. § (1) bekezdése szerinti ok az elsőfokú vagy a másodfokú eljárásban fennáll. Ha az eljárás megszüntetésének alapjául szolgáló hiány pótolható vagy az eljárás jóváhagyásával orvosolható, a felet erre az eljárás megszüntetése előtt – megfelelő határidő tűzésével – fel kell hívni.

380. § *[Az ítélet kötelező hatályon kívül helyezése eljárási szabálysértés miatt]*

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét végzéssel hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja, ha

a) az elsőfokú bíróság nem volt szabályszerűen megalakítva,

b) az ítélet meghozatalában olyan bíró vett részt, akivel szemben törvény értelmében kizáró ok áll fenn, vagy

c) az ítélet olyan orvosolhatatlan formai hiányosságban szenved, amely miatt érdemi felülbírálatra alkalmatlan.

381. § *[Az ítélet mérlegelhető hatályon kívül helyezése eljárási szabálysértés miatt]*

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét végzéssel hatályon kívül helyezheti, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasíthatja, ha szükséges az elsőfokú eljárás megismétlése vagy kiegészítése, mert az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértése az ügy érdemi eldöntésére kihatott, és annak orvoslása a másodfokú eljárásban nem lehetséges, vagy nem észszerű.

382. § *[Az ítélet helybenhagyása a fellebbezés megalapozatlansága esetén]*

Ha a fél az ítélet megváltoztatására irányuló kérelem nélkül kizárólag az ítélet hatályon kívül helyezését kérte és fellebbezése megalapozatlan, a másodfokú bíróság ítéletével – az ügy érdemét nem érintve – az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

383. § *[Döntés az ügy érdemében]*

(1) A másodfokú bíróság – ha az ítélet hatályon kívül helyezésére e törvény szerint nincs szükség – az ügy érdemében dönt.

(2) Ha az elsőfokú bíróság ítélete érdemben helyes, a másodfokú bíróság ítéletével azt helybenhagyja, ellenkező esetben az elsőfokú bíróság ítéletét egészben vagy részben megváltoztatja.

(3) Ha a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, felülbírálati jogkörének korlátai között határozhat a perben érvényesített jog, illetve az azzal szemben felhozott védekezés alapjául szolgáló olyan kérelmekről is, amelyeket az elsőfokú bíróság nem tárgyalt, illetve amelyről nem határozott.

(4) A másodfokú bíróság részítélettel vagy közbenső ítélettel is rendelkezhet, ha ennek e törvényben meghatározott feltételei a másodfokú eljárásban fennállnak.

(5) A másodfokú bíróság az érdemben véglegesen elbírált kérelmekkel – ideértve a részítéletet is – összefüggő perköltség viseléséről dönt, ha a perköltség minden elemének viseléséről való döntés feltételei fennállnak. Ha a keresetet elutasító ítélet elleni fellebbezés folytán hozott közbenső ítélettel a kereset jogalapját megállapította, a másodfokú bíróság csupán a perköltség összegét határozza meg, annak viselése kérdésében egyebekben az elsőfokú bíróság dönt.

(6) A másodfokú bíróság a fellebbezési kérelem, csatlakozó fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül, hivatalból határoz a le nem rótt illeték, valamint az állam által előlegezett és meg nem térült költség megfizetéséről.

384. § *[Döntés az anyagi pervezetéssel összefüggő felülbírálati jogkör keretében]*

(1) Az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére önmagában nem szolgálhat alapul, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság anyagi pervezetésével nem ért egyet. Kizárólag ezen okból a felek sem kérhetik az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését.

(2) A másodfokú bíróság a 369. § (4) bekezdésében meghatározott felülbírálati jogkörének gyakorlását követően

a) az ügy érdemében a rendelkezésre álló adatok alapján a 383. § szerint dönt, ha

aa) a fél nem nyilatkozik vagy a szükséges nyilatkozatot nem teszi meg, vagy

ab) a fél nyilatkozata és az elsőfokú eljárás szükség szerinti kiegészítése folytán az elsőfokú eljárásnak az ügy érdemi eldöntését befolyásoló hibája orvosolható,

b) az ítéletet hatályon kívül helyezi, ha az ügy érdemében az *a)* pont alapján dönteni nem lehet.

385. § *[Egyezség és szünetelés joghatásai]*

(1) Ha a másodfokú eljárásban megkötött egyezséget a bíróság végzéssel jóváhagyja, egyúttal megállapítja, hogy az elsőfokú bíróság ítélete abban a részében, amelyre az egyezség vonatkozik, hatályát veszti.

(2) Ha a per a másodfokú eljárásban szünetelés folytán megszűnik, a másodfokú bíróság végzéssel megállapítja, hogy a fellebbezéssel megtámadott elsőfokú ítélet, illetve annak a fellebbezéssel megtámadott részei hatályukat vesztik.

386. § *[Az eljárást befejező határozat tartalma]*

(1) A másodfokú bíróságnak a fellebbezés elbírálása tárgyában hozott határozatának tartalmára az ítélet tartalmára vonatkozó rendelkezéseket a (2)–(4) bekezdésben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A hatályon kívül helyező végzésnek tartalmaznia kell

a) az elsőfokú bíróság megnevezését és ügyszámát,

b) az elsőfokú ítélet és a fellebbezés, csatlakozó fellebbezés, fellebbezési ellenkérelem ismertetését,

c) a hatályon kívül helyezés okait, jogszabálysértés esetén a megsértett anyagi vagy eljárási jogszabályhely megjelölését is,

d) utasítást arra vonatkozóan, hogy az elsőfokú bíróságnak a perfelvételi vagy az érdemi tárgyalási szaktól kell lefolytatnia az új eljárást, és hogy melyek a szükséges eljárási cselekmények.

(3) A másodfokú bíróság a hatályon kívül helyező végzésében – a 379. §-ban foglalt eset kivételével – csak a perköltség és a meg nem fizetett illeték, illetve az állam által előlegezett költség összegét határozza meg, azok viselése, illetve megfizetése kérdésében egyebekben az elsőfokú bíróság dönt.

(4) A másodfokú bíróság ítéletének tartalmaznia kell az elsőfokú bíróság megnevezését és ügyszámát is. Ha a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet indokai alapján hagyja helyben, a másodfokú ítélet indokolásában csupán erre a körülményre kell utalni.

387. § *[Intézkedések a másodfokú határozat meghozatala után]*
A másodfokú határozat írásba foglalása után az iratokat a bíróság nyolc napon belül megküldi az elsőfokú bíróságnak, amely az iratok hozzá érkezését követő tizenöt napon belül közli a felekkel a másodfokú eljárást befejező határozatot. Ha a másodfokú bíróság az ítélet kihirdetését elhalasztotta, a már írásba foglalt ítéletét a jelen lévő feleknek nyomban kézbesíti és ezt a jegyzőkönyvben is feltünteti.

108. A járásbírósági eljárásban hozott ítélet elleni fellebbezés jogi képviselő nélkül eljáró félre vonatkozó külön szabályai

388. § *[A fellebbezés előterjesztése és tartalma]*
Ha a fél jogi képviselő nélkül jár el, a fellebbezést az elsőfokú bíróságon, a bíróság elnöke által jogszabályban foglaltak szerint erre a célra meghatározott ügyfélfogadási időben szóban is előadhatja és a fellebbezésben a fellebbezés alapjául szolgáló jogszabálysértés feltüntetése során mellőzhető a jogszabályhelyre hivatkozás.

109. A végzés elleni fellebbezés szabályai

389. § *[Az ítélet elleni fellebbezés szabályainak alkalmazása]*
A végzés elleni fellebbezésre az ítélet elleni fellebbezésre vonatkozó rendelkezéseket a jelen alcímben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

390. § *[Eljárás a végzések elleni fellebbezés esetén]*
(1) Ha az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel megtámadott végzéséhez nincs kötve, a fellebbezésnek maga is eleget tehet.
(2) A fellebbezést az elsőfokú bíróság az iratok felterjesztését megelőzően azzal a figyelmeztetéssel kézbesíti a fellebbező fél ellenfelének és az érintetteknek, hogy a fellebbezés átvételétől számított nyolc nap alatt az elsőfokú bíróságnál észrevételt terjeszthetnek elő. A határidő indokolt esetben lerövidíthető.
(3) Csatlakozó fellebbezés előterjesztésének nincs helye.
(4) Az elsőfokú bíróság legkésőbb az észrevételekre nyitva álló határidő letelte után az iratokat – a benyújtott észrevételekkel együtt – felterjeszti a másodfokú bírósághoz.

391. § *[A végzés elleni fellebbezés elbírálása]*
(1) A fellebbezés tárgyában a másodfokú bíróság tárgyaláson kívül határoz, azonban a feleket a szükséghez képest meghallgathatja.
(2) A megkeresett bíróság végzése elleni fellebbezést a megkereső bíróság másodfokú bírósága, ha pedig a megkeresés a másodfokú bíróságtól ered, maga a megkereső bíróság bírálja el.

XXVIII. FEJEZET

PERÚJÍTÁS

110. A perújítási eljárásban alkalmazandó szabályok, a perújítás feltételei és a perújítási kérelem

392. § *[A perújítási eljárásban alkalmazandó szabályok]*

E fejezet eltérő rendelkezése hiányában a perújítási eljárás során a bíróság az alapperre vonatkozó szabályok szerint jár el.

393. § *[A perújítási okok]*

A jogerős ítélet és az ítélet hatályával rendelkező határozatok ellen perújításnak van helye, ha

a) a fél olyan tényre vagy bizonyítékra, illetve olyan jogerős bírói vagy más hatósági határozatra hivatkozik, amelyet a bíróság a perben nem bírált el, feltéve, hogy az – elbírálása esetén – rá kedvezőbb határozatot eredményezhetett volna,

b) a fél az ítélet hozatalában részt vett bírónak, az ellenfélnek vagy másnak a bűncselekménye miatt törvény ellenére lett pervesztes,

c) a fél az Emberi Jogok Európai Bíróságának az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezményben vagy annak kiegészítő jegyzőkönyveiben meghatározott valamely jog megsértését megállapító saját ügyében hozott ítéletére hivatkozik, feltéve, hogy az ügyében hozott jogerős ítélet ugyanezen a jogsértésen alapul, és az Emberi Jogok Európai Bíróságától elégtételt nem kapott, vagy a sérelem kártalanítással nem orvosolható,

d) a perben hozott ítéletet megelőzően ugyanarra a jogra nézve már korábban jogerős ítéletet hoztak,

e) a keresetlevelet vagy más iratot a fél részére a hirdetményi kézbesítés szabályainak megsértésével hirdetmény útján kézbesítették.

394. § *[A perújítás megengedhetősége]*

(1) A 393. § *a)* pontja alapján a perújítás csak akkor engedhető meg, ha a fél önhibáján kívül nem volt abban a helyzetben, hogy a perújítási kérelmében felhozott tényt, bizonyítékot vagy határozatot a korábbi eljárás során érvényesítse, így különösen, hogy azt ellentmondás, fellebbezés vagy csatlakozó fellebbezés keretében előadja.

(2) A 393. § *b)* pontja alapján perújításnak csak akkor van helye, ha a perújítás okaként megjelölt bűncselekmény elkövetését jogerős bírói ítélet megállapította, vagy ilyen ítélet hozatalát nem a bizonyítékok hiánya, hanem más ok zárta ki.

(3) A 393. § *e)* pontja alapján csak az a fél élhet perújítással, akinek az iratot hirdetmény útján kézbesítették, és kizárólag akkor, ha a 144. § (2) bekezdésében meghatározott jogkövetkezményeket a bíróság az elsőfokú eljárásban vagy egyéb perorvoslatban a fél hibáján kívül álló okból nem mondhatta ki, és a fél a hirdetményi kézbesítést követő eljárást nem hagyta jóvá.

(4) A lakás kiürítése iránti kérelemnek helyt adó, a lakásbérlet felmondásának érvényességét megállapító ítélet ellen – a per főtárgya tekintetében – perújításnak helye nincs.

(5) Az ítélet elleni perújításra vonatkozó rendelkezések megfelelő alkalmazásával perújításnak a bíróság által jóváhagyott egyezség ellen is helye van, a 393. § *a)* pontja alapján azonban csak akkor, ha a perújító fél a perújítás alapjául szolgáló tényről vagy bizonyítékról, határozatról az egyezség megkötésekor nem tudott.

395. § *[A perújítási kérelem benyújtásának határideje]*

(1) A perújítási kérelem előterjesztésének határideje hat hónap; ezt a határidőt a megtámadott ítélet jogerőre emelkedésétől, ha pedig a perújítás okáról a fél csak később szerzett tudomást, vagy csak később jutott abba a helyzetbe, hogy perújítással élhessen, ettől az időponttól kell számítani. A tudomásszerzés időpontját elegendő valószínűvé tenni.

(2) Az ügyész – ha az eljárásban nem vett részt – az alatt a határidő alatt terjeszthet elő perújítási kérelmet, amely a kérelem előterjesztésére a felek részére is rendelkezésre áll.

(3) Az ítélet jogerőre emelkedésétől számított öt év elteltével – a (4) bekezdésben meghatározott esetet kivéve – perújításnak helye nincs; e határidő elmulasztása miatt igazolással élni nem lehet.

(4) A 393. § *c)* pontja alapján a perújítási kérelmet az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéletének átvételétől számított hatvan napon belül kell benyújtani.

396. § *[A perújítás sikeres alkotmányjogi panasz esetén]*

A jogerős ítélet ellen a Kúria határozata alapján a XXX. Fejezetben meghatározottak szerint perújításnak van helye.

397. § *[A perújítási kérelem]*

(1) A perújítási kérelmet a perben eljárt elsőfokú bíróságnál kell írásban benyújtani.

(2) A perújítási kérelemben meg kell jelölni azt az ítéletet, amely ellen a perújítás irányul, és azt, hogy a fél milyen tartalmú határozat meghozatalát kívánja. A kérelemben meg kell jelölni a perújítás alapjául szolgáló tényeket és azok bizonyítékait, az erre vonatkozó okiratokat csatolni kell. Ha a kérelmet a megtámadott ítélet jogerőre emelkedésétől számított hat hónap eltelte után terjesztik elő, ennek okait elő kell adni.

398. § *[Perújítás a jogerős fizetési meghagyás ellen]*

(1) A jogerős fizetési meghagyás ellen perújításnak van helye. A perújítási eljárás lefolytatására az a bíróság rendelkezik hatáskörrel és illetékességgel, amelyik – ellentmondás esetén – elsőfokú bíróságként a perré alakult eljárás lefolytatására hatáskörrel és illetékességgel rendelkezett volna.

(2) A 393. § *e)* pontját a jogerős fizetési meghagyással szemben előterjesztett perújítás esetén úgy kell alkalmazni, hogy perújításnak akkor van helye, ha törvény ellenére a kötelezettnek a meghagyást hirdetményi úton kézbesítették. A 394. § (3) bekezdése ebben az esetben is irányadó.

(3) Ha a bíróság a jogerős fizetési meghagyást hatályon kívül helyezte és új határozatot hozott, arról a határozat jogerőre emelkedését követően a határozat megküldésével értesíti az eljárt közjegyzőt.

111. A perújítás elbírálása

399. § *[Intézkedések a perújítási kérelem beérkezése után]*

(1) Ha a perújítási kérelmet a megtámadott ítélet jogerőre emelkedésétől számított öt év elteltével vagy olyan határozattal szemben terjesztették elő, amely ellen nincs helye perújításnak, a bíróság azt tárgyalás kitűzése nélkül visszautasítja; e végzés ellen külön fellebbezésnek van helye.

(2) A bíróság – ha a hiánypótlás törvényi feltételei fennállnak – rövid határidő tűzésével elrendelheti a perújítási kérelem hiányainak pótlását.

(3) A bíróság a perújítási kérelmet, illetve a hiányok pótlása után ismételten benyújtott kérelmet haladéktalanul megküldi a feleknek és a megtámadott ítélet ellen fellebbezésre jogosult egyéb érdekelteknek azzal a felhívással, hogy arra a kézbesítéstől számított tizenöt napon belül írásban észrevételeket terjeszthetnek elő.

(4) Ha a perújítási kérelem előterjesztője a perújítási kérelem hiányait a bíróság felhívása ellenére a megszabott határidőn belül nem pótolja, a bíróság a perújítási kérelmet tárgyaláson kívül visszautasítja. A bíróság végzése ellen külön fellebbezésnek van helye.

400. § *[A perújítás feltételeinek vizsgálata]*

(1) A bíróság hivatalból vizsgálja, hogy a perújításnak a 393. §-ban meghatározott előfeltételei fennállnak-e. A megengedhetőség körében a 393. § *a)* pontjával kapcsolatban azt kell elbírálni, hogy a perújító fél által a perújítás alapjául felhozottak valóságuk bizonyítása esetén alkalmasak lehetnek-e arra, hogy a bíróság a perújító félre kedvezőbb határozatot hozzon.

(2) A 396. § alapján előterjesztett perújítási kérelem esetén a perújítás törvény erejénél fogva megengedett, arról a bíróságnak külön határozatot hoznia nem kell.

401. § *[Döntés a perújítás megengedhetőségéről tárgyaláson kívül]*

(1) A bíróság a perújítás megengedhetőségéről tárgyaláson kívül is határozhat, amennyiben az ügy valamennyi körülményét mérlegelve a perújítási perfelvételi tárgyalás megtartását szükségtelennek tartja. A bíróságnak a megengedhetőség tárgyában hozott végzése ellen külön fellebbezésnek van helye. A bíróság az eljárást a végzés jogerőre emelkedése után a perújítási perfelvételi tárgyalás kitűzésével folytatja. A perújítási perfelvételi tárgyalásra a 402. § (4)–(6) bekezdésében foglaltak irányadók.

(2) Ha a bíróság a perújítást megengedte és a perújítás sikere valószínűnek mutatkozik, a bíróság a megtámadott ítélet végrehajtását, közbenső ítélet elleni perújítás esetén pedig az alapper tárgyalását hivatalból is felfüggesztheti. A végrehajtás felfüggesztése tárgyában hozott végzés ellen külön fellebbezésnek van helye. A feleket a felfüggesztés tárgyában meg kell hallgatni. A bíróság a felfüggesztés tárgyában hozott végzését utóbb megváltoztathatja.

402. § *[A perújítási perfelvételi tárgyalás]*

(1) Ha a bíróság tárgyaláson kívül nem döntött a perújítás megengedhetőségéről, perújítási perfelvételi tárgyalást tart.

(2) A perújítási perfelvételi tárgyaláson az alapperben eljáró peres felek, valamint a perújítást kérelmező – ha a perújítási kérelmet nem a peres felek terjesztették elő – megjelenése kötelező. Ha a perújítási kérelem előterjesztője a tárgyalást elmulasztja, a bíróság a perújítási kérelmet visszautasítja; e végzés ellen külön fellebbezésnek van helye.

(3) A perújítási perfelvételi tárgyaláson a bíróság először a perújítás megengedhetőségének kérdésében határoz. A bíróságnak a megengedhetőség tárgyában hozott végzése ellen külön fellebbezésnek van helye. A perújítási perfelvételi tárgyalást folytatni, illetve perújítási érdemi tárgyalást tartani csak a bíróság végzésének jogerőre emelkedése után lehet.

(4) Ha a bíróság megengedte a perújítást, folytatja a perújítási perfelvételi tárgyalást. Amennyiben az ügy körülményei megengedik, a perfelvételt lezáró végzés meghozatala után nyomban perújítási érdemi tárgyalást tarthat. Ha a bíróság nem tart azonnal perújítási érdemi tárgyalást, a perújítási perfelvétel lezárása után határnapot tűz ki a perújítási érdemi tárgyalásra.

(5) A perújítással megtámadott ítélet végrehajtásának, közbenső ítélet elleni perújítás esetén pedig az alapper tárgyalásának a felfüggesztésére a 401. § (2) bekezdését kell alkalmazni.

(6) A perújítási perfelvételi tárgyalásra egyebekben a perfelvételi tárgyalás szabályait kell alkalmazni.

403. § *[Eljárás a hirdetményi kézbesítés szabályainak megsértése esetén]*

A 393. § *e)* pontjára hivatkozással előterjesztett perújítási kérelmet az elsőfokú bíróság – ha azt hivatalból nem utasította vissza – az iratokkal együtt a perújítás megengedhetősége tárgyában való döntés végett felterjeszti a másodfokú vagy a felülvizsgálati bírósághoz, ha a hirdetményi kézbesítés szabályait a másodfokú vagy a felülvizsgálati eljárásban sértették meg. Ebben az esetben az eljárásnak csak az érvénytelenséggel érintett szakaszát kell megismételni. Egyebekben a másodfokú vagy a felülvizsgálati bíróság a perújításra vonatkozó rendelkezések megfelelő alkalmazásával jár el.

404. § *[A perújítási érdemi tárgyalás]*

(1) A perújítás megengedése esetén a pert a perújítási kérelem korlátai között a perújítási érdemi tárgyaláson újból kell tárgyalni. A keresetváltoztatásra a keresetváltoztatás másodfokú eljárásra vonatkozó rendelkezései az irányadóak.

(2) A bíróság a per újbóli tárgyalásának eredményéhez képest a perújítási kérelemmel megtámadott ítéletet hatályában fenntartja, illetve annak egészben vagy részben történő hatályon kívül helyezése mellett a jogszabályoknak megfelelő új határozatot hoz.

XXIX. FEJEZET

FELÜLVIZSGÁLAT

112. A felülvizsgálat feltételei és a felülvizsgálati eljárás általános rendelkezései

405. § *[A felülvizsgálati eljárásban alkalmazandó szabályok]*

(1) Törvény eltérő rendelkezése hiányában a felülvizsgálati eljárás során a Kúria az e fejezetben foglalt eltérésekkel a fellebbezésre vonatkozó szabályok alkalmazásával jár el.

(2) A felülvizsgálati eljárásban a Kúria az olyan végzést, amellyel szemben az elsőfokú eljárás szabályai szerint külön fellebbezésnek lenne helye, továbbá a felülvizsgálati kérelmet visszautasító végzést tanácsban hozza meg és köteles azt indokolni.

406. § *[A felülvizsgálat alapja és tárgyai]*

(1) A jogerős ítélet vagy az ügy érdemében hozott jogerős végzés (e fejezetben a továbbiakban együtt: ítélet) felülvizsgálatát a Kúriától – az ügy érdemére kiható jogszabálysértésre hivatkozással – a fél, valamint a rendelkezés rá vonatkozó része ellen az kérheti, akire az ítélet rendelkezést tartalmaz.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak megfelelő alkalmazásával van helye felülvizsgálati kérelem benyújtásának a keresetlevelet a 176. § (1) bekezdés *a)–i)* pontja és a 176. § (2) bekezdés *b)–c)* pontja alapján visszautasító és az eljárást a 240. § (1) bekezdés *a)–c)* és *f)* pontja alapján megszüntető jogerős végzések ellen.

407. § *[A felülvizsgálatból kizárt határozatok]*

(1) Nincs helye felülvizsgálatnak

a) az elsőfokon jogerőre emelkedett ítélet ellen, kivéve, ha azt törvény lehetővé teszi,

b) abban az esetben, ha a fél a fellebbezési jogával nem élt és a másik **fél** fellebbezése alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta,

c) a jogerős ítéletnek csupán a kamatfizetésre, a perköltségre, a meg nem fizetett illeték vagy az állam által előlegezett költség megfizetésére, a teljesítési határidőre, a részletfizetésre vonatkozó rendelkezései ellen vagy a jogerős ítéletnek csupán az indokolása ellen,

d) a Kúria által hozott ítélet ellen,

e) abban az esetben, ha azt törvény kizárja.

(2) Nincs helye felülvizsgálatnak, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság helybenhagyta

a) a szomszédjogok megsértéséből eredő, valamint közvetlenül a bíróság előtt megindított birtokperben, továbbá a közös tulajdonban álló dolog birtoklásával és használatával kapcsolatos perben,

b) a XL. Fejezetben szabályozott végrehajtási perekben,
c) a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése, megváltoztatása, a gyermek harmadik személynél történő elhelyezése, elhelyezésének megváltoztatása, továbbá a gyermekkel való kapcsolattartás szabályozása iránti perekben,
d) a társasház tulajdonostársi közösségének szervei által hozott határozatok megtámadása iránti perben.

408. § *[A felülvizsgálat kizártsága egyes vagyonjogi perekben]*
(1) Nincs helye felülvizsgálatnak olyan vagyonjogi perben, amelyben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték, illetve annak a 21. § (1)–(4) bekezdése alapján, továbbá a 21. § (5) bekezdésének az egyesített perekre történő megfelelő alkalmazásával megállapított értéke az ötmillió forintot nem haladja meg. Ez az értékhatártól függő kizárás nem vonatkozik a közhatalom gyakorlásával kapcsolatos kártérítés, illetve sérelemdíj megfizetése iránt indított perekre, valamint a tartási vagy élelmezési követelés, egyéb járadék iránt indított perekre.
(2) Nincs helye felülvizsgálatnak vagyonjogi perben, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indokolásra utalással hagyta helyben.

409. § *[A felülvizsgálat kivételes engedélyezésének feltételei]*
(1) Ha a felülvizsgálatnak a 408. § alapján nem lenne helye – ugyanakkor törvény a felülvizsgálatot más okból nem zárja ki – a felülvizsgálatot a Kúria kivételesen engedélyezheti.
(2) A Kúria a felülvizsgálatot akkor engedélyezi, ha az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata
a) a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása,
b) a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége,
c) – a másodfokú bíróság erről való döntése hiányában – az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége, vagy
d) a Kúria közzétett ítélkezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezés
miatt indokolt.

410. § *[Az engedélyezés iránti kérelem]*
(1) A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet a fél az elsőfokú bíróságnál, az ítélet közlésétől számított negyvenöt napon belül terjesztheti elő.
(2) A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben meg kell jelölni:
a) azt az ítéletet, amellyel szemben a fél a felülvizsgálat engedélyezését kéri,
b) az ügy érdemére kiható jogszabálysértést, a megsértett jogszabály pontos megjelölésével, és
c) az engedélyezést megalapozó
ca) okokat, amelyek a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása érdekében indokolják a felülvizsgálat befogadásának engedélyezését,
cb) jogkérdés megjelölését, amelynek különleges súlya vagy társadalmi jelentősége indokolja a befogadás engedélyezését,
cc) jogkérdés megjelölését, amely az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségességét indokolja, vagy
cd) ítéleti rendelkezést, amely a Kúria közzétett ítélkezési gyakorlatától eltér.
(3) Az engedélyezés iránti kérelemre a felülvizsgálati kérelem előzetes megvizsgálására és visszautasítására vonatkozó rendelkezések irányadók. Az engedélyezés iránti kérelmet az előterjesztő fél ellenfelének a kérelem elbírálását megelőzően nem kell megküldeni.
(4) A Kúria az engedélyezés iránti kérelmet visszautasítja, ha a kérelem a törvényi feltételeknek nem felel meg.

411. § *[Döntés a felülvizsgálat engedélyezéséről]*

(1) Ha a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem érdemi elbírálásra alkalmas, a Kúria háromtagú tanácsban, tárgyaláson kívül határoz a felülvizsgálat engedélyezéséről vagy annak megtagadásáról.
(2) A felülvizsgálat megtagadásáról szóló végzést röviden indokolni kell.
(3) A felülvizsgálat engedélyezése tárgyában hozott végzést a Kúria kézbesíti az engedélyezési kérelmet előterjesztő félnek és – ha szükséges – felhívja, hogy a végzés kézbesítésétől számított tizenöt napon belül a bíróságnak benyújtott beadványon az illetéket a felülvizsgálati eljárás illetékére egészítse ki.
(4) Ha az engedélyezés iránti kérelmet előterjesztő fél a (3) bekezdésben meghatározott felhívásnak nem tesz eleget, a Kúria a felülvizsgálati eljárást megszünteti.

412. § *[A felülvizsgálati kérelem előterjesztése]*
(1) A felülvizsgálati kérelmet az elsőfokú határozatot hozó bíróságnál az ítélet közlésétől számított negyvenöt napon belül kell benyújtani.
(2) Ha a felülvizsgálat a 408. § rendelkezése szerint kizárt, a felülvizsgálati kérelemhez csatolni kell a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet, amelyen az engedélyezés iránti kérelem illetékét kell leróni.

413. § *[A felülvizsgálati kérelem tartalma]*
(1) A felülvizsgálati kérelemnek a beadványokra vonatkozó általános szabályok mellett tartalmaznia kell:
a) a felülvizsgálni kívánt ítélet számát,
b) a jogszabálysértés pontos megnevezésével, a jogszabályhely megjelölésével azt az eljárási, illetve anyagi jogi szabálysértést, amely kihatott az ügy érdemi eldöntésére, valamint annak indokait, hogy a fél az új határozat hozatalát vagy a határozat hatályon kívül helyezését milyen okból kívánja,
c) a Kúria döntésére vonatkozó határozott kérelmet, hogy a kérelmező milyen tartalmú döntés meghozatalát kívánja, és
d) a végrehajthatóság felfüggesztése iránti kérelmet tartalmazó felülvizsgálati kérelem esetén a végrehajtásra vonatkozó adatokat.
(2) A felülvizsgálati kérelemben nincs helye kereset- és ellenkérelem-változtatásnak, utólagos bizonyításnak és beszámítás előterjesztésének.
(3) A felülvizsgálati kérelmet nem lehet megváltoztatni; a kérelem mindaddig visszavonható, amíg a Kúria a határozatát meg nem hozta, illetve – tárgyalás tartása esetén – a határozathozatal céljából a tárgyalást be nem rekesztette. Ha a felülvizsgálati eljárással kapcsolatban szükséges, a Kúria a perköltség viseléséről és a meg nem fizetett illeték, illetve az állam által előlegezett költség viseléséről is határoz.
(4) A felülvizsgálati eljárásban hiánypótlás elrendelésének nincs helye.

414. § *[A felülvizsgálati kérelem felterjesztése]*
(1) Ha a felülvizsgálati kérelem benyújtására nyitva álló határidő valamennyi féllel szemben lejárt, vagy ha a felülvizsgálati kérelmet valamennyi fél benyújtotta, az elsőfokú határozatot hozó bíróság azt az ügy irataival együtt haladéktalanul felterjeszti a Kúriához, és értesíti az ellenérdekű felet, valamint – a felülvizsgálati kérelem megküldésével – a jogerős határozatot hozó bíróságot az eljárás megindításáról.
(2) A fél kérelmére a felülvizsgálati kérelem benyújtásáról az elsőfokú bíróság értesíti az ingatlanügyi hatóságot.
(3) Ha a végrehajtást már elrendelték vagy a végrehajthatóság felfüggesztése iránti kérelmet terjesztettek elő, a felülvizsgálati kérelmet a beérkezését követően haladéktalanul fel kell terjeszteni.

415. § *[A felülvizsgálati kérelem visszautasítása]*

(1) A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az eljárás bármely szakaszában visszautasítja, ha

a) azt nem az arra jogosult nyújtotta be,

b) az eljárási illetéket – kivéve a 411. § (3) bekezdésében foglaltakat – nem fizették meg,

c) a felülvizsgálati kérelem elkésett,

d) a felülvizsgálati kérelemnek nincs helye a 407. § alapján,

e) a felülvizsgálati kérelemnek nincs helye a 408. § alapján, és a felülvizsgálati kérelem előterjesztője a felülvizsgálati kérelemmel együtt nem nyújtott be engedélyezés iránti kérelmet,

f) a kérelem nem felel meg a törvény által meghatározott követelményeknek, és az ennek megfelelő kiegészítése a kérelem benyújtására biztosított törvényes határidőn belül nem történt meg, vagy

g) a kérelmet előterjesztő fél a megadott lakóhelyéről (székhelyéről) nem idézhető, illetve onnan ismeretlen helyre költözött.

(2) Ha a felülvizsgálati kérelemben tartalmilag helyesen történik hivatkozás a megsértett jogszabályi rendelkezésre, de a jogszabályhely megjelölése téves, ezen okból a felülvizsgálati kérelem nem utasítható vissza.

416. § *[Döntés a határozat végrehajthatóságáról]*

A felülvizsgálati kérelem benyújtásának a határozat végrehajtására nincs halasztó hatálya, de a határozat végrehajthatóságát a Kúria kérelemre kivételesen felfüggesztheti. A végrehajthatóság felfüggesztéséről szóló végzés meghozatala során a bíróságnak különösen arra kell figyelemmel lennie, hogy a végrehajtást követően az eredeti állapot helyreállítható-e, vagy hogy a végrehajtás elmaradása nem okoz-e súlyosabb károsodást, mint amilyennel a végrehajthatóság felfüggesztésének elmaradása járna.

417. § *[Az eljárás felfüggesztése]*

(1) Ha a felülvizsgálati kérelem elbírálása során az eljáró tanács jogegységi eljárást kezdeményez, a felülvizsgálati eljárást a jogegységi eljárás befejezéséig a Kúria felfüggeszti.

(2) Közbenső ítélet elleni felülvizsgálati kérelem esetén – ha annak sikere valószínűnek mutatkozik – a Kúria az eljárás folytatását hivatalból is felfüggesztheti. A bíróság a felfüggesztés tárgyában hozott határozatát utóbb megváltoztathatja.

418. § *[Az Alkotmánybíróság értesítése]*

Ha a jogerős ítélet vagy a jogerős ítélet alapját képező jogszabály ellen alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő, a Kúria – az elsőfokon eljárt bíróságnak az alkotmányjogi panasz előterjesztéséről szóló értesítését követően – haladéktalanul értesíti a felülvizsgálati eljárásról az Alkotmánybíróságot.

419. § *[Csatlakozó felülvizsgálati kérelem és felülvizsgálati ellenkérelem]*

(1) A csatlakozó felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelem előterjesztésére a csatlakozó fellebbezésre és ellenkérelemre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. Csatlakozó felülvizsgálati kérelmet a fél csak akkor terjeszthet elő, ha maga is jogosult lett volna felülvizsgálatot kérni.

(2) Ha a felülvizsgálatnak a Kúria engedélye alapján van helye, az eredményes engedélyezési kérelmet előterjesztő fél ellenfele a csatlakozó felülvizsgálati kérelmet a Kúria végzése által meghatározott jogértelmezési kérdéssel összefüggő, az ügy érdemi elbírálására kiható jogszabálysértésre hivatkozással terjesztheti elő.

113. Az érdemi elbírálás szabályai

420. § *[A felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálása]*

Ha a felülvizsgálati kérelem elbírálása tárgyaláson történik, az elnök a tárgyalást úgy tűzi ki, hogy a felülvizsgálati kérelemnek a felek részére történő kézbesítése a tárgyalás napját legalább tizenöt nappal megelőzze. Az idézésben figyelmeztetni kell a feleket, hogy távolmaradásuk a felülvizsgálati kérelem elbírálását nem akadályozza.

421. § *[A legfőbb ügyész részvétele a felülvizsgálati eljárásban]*

(1) Az elnök jogkérdésben az iratok megküldése mellett, határidő tűzésével a legfőbb ügyészt álláspontjának kifejtésére hívhatja fel.

(2) A legfőbb ügyész álláspontját a felekkel közölni kell, akik arra az elnök által tűzött határidőn belül észrevételt tehetnek. Ezt a szabályt kell alkalmazni akkor is, ha a legfőbb ügyész nem az elnök kezdeményezésére fejti ki álláspontját.

(3) Abban az eljárásban, amelyben a legfőbb ügyész álláspontját kifejtette, részére a Kúria felülvizsgálati határozatát meg kell küldeni.

422. § *[A bizonyítás és a tényállás megállapításának sajátos szabályai]*

A felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének helye nincs, a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a jogerős ítélet meghozatalakor rendelkezésre álló iratok és bizonyítékok alapján dönt.

423. § *[A felülvizsgálati kérelem elbírálásának korlátai]*

(1) A Kúria a felülvizsgálat során a felülvizsgálati és csatlakozó felülvizsgálati kérelem korlátai között, az ott megjelölt jogszabályok tekintetében vizsgálja a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát, kivéve, ha az eljárást hivatalból megszünteti, vagy ha a határozatot hozó bíróság nem volt szabályszerűen megalakítva, illetve a határozat meghozatalában olyan bíró vett részt, akivel szemben törvény értelmében kizáró ok áll fenn.

(2) A felülvizsgálat a jogerős ítélet meghozataláig bekövetkezett és a jogerős ítélettel elbírált tényekre terjedhet ki.

(3) A perújítási eljárásban hozott jogerős ítélet felülvizsgálata az alapperbeli ítéletre nem terjedhet ki.

424. § *[A felülvizsgálati eljárásban hozott határozatok]*

(1) Ha a felülvizsgálni kért határozat a jogszabályoknak megfelel, vagy olyan eljárási szabálysértés történt, amelynek az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása nem volt, a Kúria a megtámadott határozatot hatályában fenntartja.

(2) Ha a Kúria azt állapítja meg, hogy a jogerős határozat megfelel a jogszabályoknak és a Kúria közzétett ítélkezési gyakorlatának, a határozat indokolásának elegendő csak erre a körülményre utalnia, az alkalmazott jogszabályok feltüntetése mellett.

(3) Ha a határozat az ügy érdemére kiható módon jogszabálysértő, a Kúria a jogerős határozatot egészben vagy részben hatályon kívül helyezi, és a jogszabályoknak megfelelő új határozatot hoz, egyébként az ügyben eljárt első- vagy másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

(4) Ha a Kúria az első- vagy másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja, a hatályon kívül helyező végzésben az új eljárás lefolytatására vonatkozóan kötelező utasításokat ad. Ebben az esetben csak a felülvizsgálati eljárásban felmerült perköltség és a meg nem fizetett illeték, illetve az állam által előlegezett költség összegét állapítja meg, azok viselése, illetve megfizetése kérdésében az új határozatot hozó bíróság dönt.

(5) Ha a Kúria a másodfokú bíróságot utasítja új eljárásra, határozatát a másodfokú bíróság, egyébként pedig az elsőfokú bíróság közli a felekkel, és intézkedik – a határozathoz képest – a végrehajthatóság vagy a végrehajtás felfüggesztésének megszüntetése, illetve korlátozása iránt.

(6) Új eljárásra utasítás esetén a tárgyalás a Kúria határozatának ismertetésével, a Kúria határozatában meghatározott perszakaszban kezdődik; a bíróság a továbbiakban a rá nézve irányadó szabályok szerint folytatja le az eljárást.

XXX. FEJEZET

AZ ALKOTMÁNYJOGI PANASZ ESETÉN KÖVETENDŐ ELJÁRÁS

114. Az elsőfokú bíróság eljárása

425. § *[Az alkotmányjogi panasz továbbítása]*

(1) Ha a fél az Alkotmánybíróságról szóló törvényben foglaltak szerint alkotmányjogi panaszt terjeszt elő, azt az elsőfokon eljárt bíróság haladéktalanul továbbítja az Alkotmánybírósághoz.

(2) Ha az alkotmányjogi panaszban támadott határozat ellen felülvizsgálati eljárás is indul, az elsőfokon eljárt bíróság az alkotmányjogi panasz előterjesztéséről – a panasz másolatának megküldése mellett – haladéktalanul értesíti a Kúriát.

426. § *[Az alkotmányjogi panaszban támadott határozat végrehajtásának felfüggesztése]*

(1) Az elsőfokon eljárt bíróság az alkotmányjogi panaszban támadott határozat végrehajtását az Alkotmánybíróság eljárásának befejezéséig felfüggesztheti, e határozat ellen külön fellebbezésnek van helye.

(2) Az elsőfokon eljárt bíróság az alkotmányjogi panaszban támadott határozat végrehajtását az Alkotmánybíróság eljárásának befejezéséig felfüggeszti, ha az Alkotmánybíróság erre hívja fel a bíróságot.

(3) A bíróság az alkotmányjogi panaszban támadott határozat végrehajtásának felfüggesztésről szóló végzést

a) az (1) bekezdés szerinti esetben annak jogerőre emelkedését,

b) a (2) bekezdés szerinti esetben annak meghozatalát

követően megküldi az Alkotmánybíróságnak.

115. A Kúria eljárása

427. § *[Az alkotmányjogi panasz orvoslása]*

(1) Ha az Alkotmánybíróság

a) alkotmányjogi panasz eljárásban a jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést megsemmisíti, és ezért az – az Alkotmánybíróság eltérő döntése hiányában – az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben nem alkalmazható, vagy

b) megállapítja a bírói döntés alaptörvény-ellenességét és a bírósági határozatot megsemmisíti,

az alkotmányjogi panasz orvoslásának eljárási eszközét – az Alkotmánybíróság határozata alapján és a vonatkozó eljárási szabályok megfelelő alkalmazásával – a Kúria állapítja meg.

(2) A Kúria az alkotmányjogi panasz orvoslása érdekében a következők szerint határoz:

a) ha az Alkotmánybíróság anyagi jogszabályt vagy rendelkezést semmisített meg, és az ügyben kizárólag per vagy nemperes eljárás volt folyamatban, értesíti a panasz indítványozóját, hogy harminc napon belül perújítási kérelmet terjeszthet elő a perben eljárt elsőfokú bíróságnál,

b) ha az Alkotmánybíróság eljárási jogszabályt vagy rendelkezést semmisített meg, megállapítja az Alkotmánybíróság határozatából következő eljárási jog gyakorolhatóságát a vonatkozó eljárási szabályok megfelelő alkalmazásával, és szükség esetén az eljárás azon szakaszának újbóli lefolytatását rendeli el – az azt befejező határozat egyidejű hatályon kívül helyezésével –, amelynek kimenetelére az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása hatással lehetett,

c) ha az Alkotmánybíróság a bíróság határozatát megsemmisítette, az Alkotmánybíróság határozatából következően – a *d)* pontban foglalt kivétellel – az első- vagy a másodfokon eljárt bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja, vagy a felülvizsgálati kérelem tárgyában új határozat hozatalát rendeli el,

d) ha az Alkotmánybíróság a bíróság határozatának megsemmisítése esetén a bírósági határozattal felülvizsgált más hatóság által hozott döntést is megsemmisítette, a megsemmisített döntést hozó hatóságot értesíti a szükséges intézkedések megtétele érdekében az Alkotmánybíróság határozatának egyidejű megküldése mellett, és erről a panasz indítványozóját is tájékoztatja.

428. § *[Eljárási szabályok]*

(1) Az eredményes alkotmányjogi panasz alapján indított eljárásokat soron kívül kell lefolytatni.

(2) Az eljárás a 427. § (2) bekezdés *a)* és *b)* pontjában meghatározott esetben az indítványozó – az Alkotmánybíróság határozatának részére történő kézbesítésétől számított harminc napon belül előterjeszthető – kérelmére, a 427. § (2) bekezdés *c)* és *d)* pontjában meghatározott esetben hivatalból indul. A 427. § (2) bekezdés *c)* és *d)* pontjában meghatározott esetben az elsőfokú határozatot hozó bíróság az Alkotmánybíróság döntését az ügy irataival együtt haladéktalanul felterjeszti a Kúriához. A Kúria nemperes eljárásban határoz.

(3) A Kúria indokolt esetben az alkotmányjogi panasz indítványozóját, illetve az Alkotmánybíróság határozatában megjelölt ügyben lefolytatott eljárásban részt vevő ellenérdekű felet meghallgatja. A szabályszerűen megidézettek vagy valamelyikük elmaradása az ügy elintézését nem gátolja.

HETEDIK RÉSZ

KÜLÖNLEGES ELJÁRÁSOK

XXXI. FEJEZET

SZEMÉLYI ÁLLAPOTOT ÉRINTŐ PEREK KÖZÖS ELJÁRÁSI SZABÁLYAI

116. A személyi állapotot érintő perek meghatározása

429. § *[Személyi állapotot érintő perek]*

Személyi állapotot érintő peren – e rész alkalmazásában – a gondnoksági pereket, a házassági pereket, a származási pereket, a szülői felügyelettel kapcsolatos pereket és az örökbefogadás felbontásával kapcsolatos pert kell érteni.

430. § *[Az általános szabályok alkalmazása]*

E törvény rendelkezéseit a személyi állapotot érintő perekben az e fejezetben és a XXXII–XXXVI. Fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

117. Közös szabályok

431. § *[Perindítás]*

(1) A per tárgyalásáról a fél kérelmére a nyilvánosságot a 231. § (2) bekezdésében foglalt feltételek nélkül is ki lehet zárni. Erre a bíróság a feleket köteles figyelmeztetni.

(2) Az a korlátozottan cselekvőképes fél, akinek a személyi állapotát a per érinti, a perben teljes perbeli cselekvőképességgel rendelkezik.

(3) Ha a félnek nincs perbeli cselekvőképessége, és közte, valamint a törvényes képviselője között érdekellentét áll fenn, a bíróság – a származási perek körében meghatározott kivétellel – a fél képviseletére ügygondnokot rendel.

(4) A perben a nem ügyvéd vagy ügyvédi iroda részére adott meghatalmazáson a fél aláírását, illetve kézjegyét közjegyző által hitelesíttetni kell.

432. § *[Perfelvétel]*

(1) A perben

a) válaszirat és viszontválasz benyújtásának,

b) a keresethez való csatlakozásnak,

c) beavatkozásnak – ha e törvény kivételt nem tesz –,

d) bírósági meghagyás kibocsátásnak,

e) a perfelvételi tárgyalás 197. és 198. § szerinti mellőzésének

helye nincs.

(2) A perfelvételi tárgyaláson a fél személyes megjelenése kötelező. A bíróság a perben a feleket köteles személyesen meghallgatni, kivéve, ha a fél ismeretlen helyen tartózkodik, vagy ha a meghallgatása elháríthatatlan akadályba ütközik.

(3) Ha a felperes a perfelvételi tárgyaláson személyesen nem jelenik meg, a bíróság az eljárást hivatalból megszünteti. Ha az alperes személyesen nem jelenik meg, a perfelvételi tárgyalást a megjelent felperes kérelmére meg kell megtartani, ellenkező esetben a bíróság az eljárást hivatalból megszünteti.

433. § *[Keresettől elállás]*

A felperes a keresetétől az eljárás bármely szakaszában az alperes hozzájárulása nélkül is elállhat. Ha a felperes a keresetétől az elsőfokú eljárás befejezése után, de még az ítélet jogerőre emelkedése előtt áll el, az ítéletet az iratoknak a fellebbezés folytán történő felterjesztése előtt az elsőfokú, egyébként a másodfokú bíróság helyezi hatályon kívül.

434. § *[Bizonyítás]*

(1) A bíróság az általa szükségesnek talált bizonyítást hivatalból is elrendelheti.

(2) A tanúvallomást a tanú a 290. § (1) bekezdés *a)* pontja alapján, a tanúként meghallgatott orvos pedig a 290. § (1) bekezdés *c)* pontja alapján nem tagadhatja meg.

435. § *[Ideiglenes intézkedés]*

(1) A bíróság – szükség esetén – a felek erre irányuló kérelme hiányában is hozhat ideiglenes intézkedést.

(2) Ha az ismételten előterjesztett ideiglenes intézkedés iránti kérelem tárgya a korábban elbírált kérelemmel tartalmilag azonos, és a kérelmező nem valószínűsíti a kérelmet megalapozó új körülmény fennállását, az ideiglenes intézkedés iránti kérelmet elutasító végzés esetén a 105. § (1) bekezdésének a végzés elleni fellebbezésre vonatkozó rendelkezése nem alkalmazható.

XXXII. FEJEZET

GONDNOKSÁGI PEREK

118. A gondnoksági per meghatározása

436. § *[A gondnoksági per]*
Gondoksági peren a gondnokság alá helyezés, a gondnokság alá helyezés módosítása, a gondnokság alá helyezés megszüntetése, a gondnokság alá helyezés felülvizsgálata és az előzetes jognyilatkozat felülvizsgálata iránt indított pert kell érteni.

119. Gondnokság alá helyezés iránt indított per

437. § *[Illetékesség]*
A perre az a bíróság is illetékes, amelynek területén az alperes huzamos időn át bentlakásos szociális intézményben vagy fekvőbeteg-gyógyintézetben tartózkodik, illetve amelynek területén az alperes huzamos időn át, életvitelszerűen tartózkodik.

438. § *[A felek jogállása és képviselete]*
(1) A perben az alperes teljes perbeli cselekvőképességgel rendelkezik.
(2) A perben az alperes részére a keresetlevél kézbesítésével egyidejűleg ügygondnokot kell kirendelni.

439. § *[Perindítás]*
(1) A keresetlevélnek – a 170. §-ban meghatározottakon túl – tartalmaznia kell
a) azokat az adatokat, amelyekből a keresetindításra való jogosultság megállapítható,
b) az alperes ingatlanvagyonára vonatkozó adatokat,
c) – ha arról a felperesnek tudomása van – az alperes előzetes jognyilatkozatára vonatkozó adatokat, és
d) – ha a kereset az alperes cselekvőképességét részlegesen korlátozó gondnokság alá helyezésre irányul – legalább egy olyan ügycsoport megjelölését, amelyre nézve a felperes a gondnokság alá helyezést kéri.
(2) Ha a felperes a gyámhatóság, a keresetlevélhez a 171. §-ban meghatározottakon túl csatolni kell
a) az alperes elmeállapotára vonatkozó szakorvosi véleményt, ennek hiányában a szakorvos nyilatkozatát arról, hogy az alperes a vizsgálaton nem jelent meg,
b) az alperes lakóhelyén készített környezettanulmány során felvett jegyzőkönyvet,
c) az alperes gyámhatósági meghallgatásáról készült jegyzőkönyvet, és
d) az ideiglenes gondnokrendelés, illetve zárlat elrendelése esetén az erre vonatkozó határozatot is.
(3) A gondnokság alá helyezés iránt indított kereset csak ugyanazon személy gondnokság alá helyezésére vagy szülői felügyeleti jogának megszüntetésére irányuló keresettel kapcsolható össze.

440. § *[Alperesi ellenkérelem]*
Az alperes ellenkérelmét szóban is előterjesztheti, legkésőbb a perfelvételi tárgyaláson.

441. § *[A perindítást megelőzően tett intézkedések felülvizsgálata]*

(1) Ha a gyámhatóság a felperes és a perindítást megelőzően az alperes vagyonára zárlatot rendelt el vagy az alperes számára ideiglenes gondnokot rendelt, a bíróság a keresetlevél bírósághoz érkezésétől számított harminc napon belül megvizsgálja a gyámhatóság által hozott intézkedések fenntartásának szükségességét. Ennek során a 334. §-ban meghatározott előfeltételek hiányában is előzetes bizonyítást rendelhet el, így különösen az alperes igazságügyi pszichiátriai szakértővel történő megvizsgálását.

(2) Ha az előzetes bizonyítás az elrendelésétől számított harminc napon belül nem fejeződik be, a bíróság a zárlatot, illetve az ideiglenes gondnokrendelést legfeljebb harminc nappal meghosszabbíthatja.

(3) Az (1) bekezdés szerinti vizsgálat eredményeként a bíróság a zárlatot, illetve az ideiglenes gondnokrendelést a per jogerős befejezéséig hatályában fenntartja, vagy a gyámhatóság döntését megváltoztatva a zárlatot, illetve az ideiglenes gondnokrendelést megszünteti, és erről a feleket haladéktalanul értesíti.

442. § *[Ideiglenes intézkedés]*

(1) Ha a gondnokság alá helyezés szükségessége valószínű és az alperes érdekének védelme ezt a per folyamán indokolttá teszi, a bíróság a Ptk. 2:25. §-ában és 2:26. §-ában meghatározott zárlatot, illetve ideiglenes gondnokrendelést ideiglenes intézkedéssel elrendelheti, szükség esetén az előzetes bizonyításra vonatkozó rendelkezések megfelelő alkalmazásával.

(2) A zárlat, illetve az ideiglenes gondnokrendelés fenntartására, valamint elrendelésére vonatkozó végzés ellen külön fellebbezésnek van helye, de azt a bíróság előzetesen végrehajthatónak nyilváníthatja.

(3) A zárlatra, illetve az ideiglenes gondnokrendelésre vonatkozó végzését a bíróság a szükséges intézkedések megtétele, így az ideiglenes gondnok kirendelése érdekében megküldi a gyámhatóságnak.

(4) Az ideiglenes gondnokrendelés az alperes perbeli cselekvőképességét nem érinti.

443. § *[Tárgyalás]*

(1) A per tárgyalásáról a nyilvánosságot a felperes kérelmére is ki lehet zárni, ha az alperes személyiségi jogainak védelme érdekében ez indokolt.

(2) Ha a személyes megjelenésre idézett alperes az érdemi tárgyaláson nem jelent meg, a bíróság elrendelheti az elővezetését, egyéb kényszerítő eszköz alkalmazásának azonban nincs helye.

(3) Az alperes számára kézbesített idézésben a bíróság tájékoztatást ad az ügygondnok eljárásban betöltött szerepéről, jogairól, kötelezettségeiről.

(4) Az idézésnek és a per során az alperes számára kézbesített tájékoztatásnak a fél mentális állapotához kell igazodnia.

444. § *[Bizonyítás]*

(1) A bíróság az alperes elmeállapotának vizsgálatára és a választójogból való kizárás megítélése tárgyában igazságügyi pszichiátriai szakértőt rendel ki.

(2) Ha a szakértői vizsgálattal kapcsolatban az alperes hosszabb ideig tartó megfigyelése szükséges, vagy az alperes a szakértői vizsgálaton ismételt idézés ellenére sem jelenik meg, a bíróság – a szakértőnek az elővezetés helyére és időpontjára is kiterjedő javaslatát figyelembe véve – elrendelheti az alperesnek a szakértői vizsgálatra történő elővezetését, vagy az alperes megfelelő fekvőbeteg-gyógyintézetben történő, legfeljebb harminc nap időtartamú elhelyezését. A végzés ellen külön fellebbezésnek van helye.

445. § *[A gondnokság alá helyező ítélet]*

Ha a bíróság az alperest gondnokság alá helyezi, erre irányuló kereseti kérelem hiányában is határoznia kell:

a) az előzetes jognyilatkozat alkalmazása felől, ha az előzetes jognyilatkozat ítélettel érintett része alkalmazásának nincs törvényi akadálya,

b) arról, hogy a cselekvőképességében a jövedelemmel való szabad rendelkezés tekintetében részlegesen korlátozott személy jövedelme mekkora hányadával rendelkezhet a gondnoka hozzájárulása nélkül, és

c) a választójogból való kizárás tárgyában.

446. § *[A gondnokság alá helyezés hatálya]*

(1) A gondnokság alá helyezés, valamint a választójogból való kizárás hatálya a gondnokság alá helyezésről rendelkező ítélet jogerőre emelkedését követő napon kezdődik.

(2) Az alperes gondnokság alá helyezését elrendelő jogerős ítéletet az elsőfokú bíróság a gondnok kirendelése és az esetleg szükséges egyéb intézkedések megtétele végett közli a gyámhatósággal.

(3) Ha a bíróság az alperes cselekvőképességét teljesen vagy az ingatlannal való rendelkezés tekintetében részlegesen korlátozta, és az alperesnek ingatlana van vagy ingatlanon haszonélvezeti joga áll fenn, továbbá ingatlanra az alperest érintő egyéb jog vagy tény van bejegyezve, feljegyezve, az elsőfokú bíróság hivatalból intézkedik a gondnokság alá helyezésnek az ingatlan-nyilvántartásba történő feljegyzése iránt.

(4) A bíróság a gondnokság alá helyezettek – a gondnokoltak nyilvántartására vonatkozó törvényben meghatározott – adatairól számítógépes nyilvántartást vezet.

(5) A gondnokság alá helyezést és a választójogból való kizárást be kell vezetni a gondnokoltakról a bíróság által vezetett nyilvántartásba.

(6) Az előzetes jognyilatkozat teljes vagy részleges alkalmazását elrendelő, valamint az előzetes jognyilatkozatok nyilvántartásának adatait érintő egyéb jogerős határozatnak az előzetes jognyilatkozatok nyilvántartására vonatkozó törvényben meghatározott adatait, valamint azok változásait az elsőfokú bíróság bevezeti az előzetes jognyilatkozatok nyilvántartásába, illetve szükség esetén törli onnan.

120. Gondnokság alá helyezés módosítása, megszüntetése és felülvizsgálata iránt indított per

447. § *[Utaló szabály]*

A perre – a jelen alcímben foglalt eltérésekkel – a gondnokság alá helyezés iránt indított per szabályai irányadók.

448. § *[Felek a perben]*

(1) A gondnokság alá helyezés megszüntetése, a cselekvőképességet részlegesen korlátozó gondnokság cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokságra változtatása, a cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság cselekvőképességet részlegesen korlátozó gondnokság alá helyezésre módosítása, a cselekvőképességet részlegesen korlátozó gondnokság esetén a gondnokolt által önállóan nem gyakorolható ügycsoportok módosítása, a választójogból való kizárás, valamint a választójogból való kizárás megszüntetése iránt a keresetet a gondnokolt és az ellen kell megindítani, akinek keresete folytán a bíróság a gondnokságot elrendelte. Ha a gondnokság megszüntetését vagy módosítását, a választójogból való kizárást vagy a választójogból való kizárás megszüntetését az kéri, akinek a keresete folytán a bíróság a gondnokságot elrendelte, a keresetet a gondnokolt ellen kell megindítani. Ha az, akinek keresete folytán a bíróság a gondnokságot elrendelte, meghalt vagy ismeretlen helyen, illetve külföldön tartózkodik, a keresetet a bíróság által kirendelt ügygondnok ellen kell megindítani.

(2) A gondnokság alá helyezés kötelező felülvizsgálata iránti pert a gyámhatóságnak hivatalból kell megindítania a gondnokolt ellen.

449. § *[Különös eljárási szabályok]*

(1) A gondnokság alá helyezés kötelező felülvizsgálata esetén a gyámhatóság keresete a 448. § (1) bekezdésében meghatározottakon kívül a gondnokság alá helyezés fenntartására is irányulhat.
(2) A gondnokság alá helyezés megszüntetésére vagy módosítására irányuló per megindításának a gondnokság alá helyezés kötelező felülvizsgálatának időpontját megelőzően is helye van.
(3) A gondnokság alá helyezett a perben teljes perbeli cselekvőképességgel rendelkezik.
(4) Ha a bíróság a gondnokság alá helyezést módosítja, megszünteti, a választójogból kizár vagy a választójogból való kizárást megszünteti, a gondnokoltak nyilvántartásában az alperesre vonatkozó adatokat az ítéletnek megfelelően módosítani kell.

121. Az előzetes jognyilatkozat felülvizsgálata iránt indított per

450. § *[Utaló szabály]*
A perre – a jelen alcímben foglalt eltérésekkel – a gondnokság alá helyezés iránt indított per szabályai irányadók.

451. § *[Perindítás]*
(1) A pert a gondnoknak a gondnokolt ellen, míg a gondnokoltnak a gondnok ellen kell megindítania. Ha a gyámhatóság vagy az ügyész a felperes, a pert a gondnokolt és a gondok ellen kell megindítani.
(2) A gondnokolt részére a perben a keresetlevél kézbesítésével egyidejűleg ügygondnokot kell kirendelni. A gondnokolt a perben teljes perbeli cselekvőképességgel rendelkezik.
(3) Ha a pert nem a gyámhatóság indítja, a keresetlevél megküldésével a gyámhatóságot erről értesíteni kell.

452. § *[Ítélet]*
(1) Ha a bíróság megállapítja, hogy a Ptk. 2:41. §-ában foglaltak fennállnak, a gondnokság alá helyező ítélet előzetes jognyilatkozat alkalmazására vonatkozó rendelkezését teljes körűen vagy részlegesen mellőzni rendeli.
(2) A per során hozott jogerős ítéletet az elsőfokú bíróság a szükséges intézkedések megtétele végett közli a gyámhatósággal.

XXXIII. FEJEZET

HÁZASSÁGI PEREK

122. A házassági perek különös szabályai

453. § *[A házassági per]*
(1) Házassági peren a házasság érvénytelenítése, továbbá érvényességének, létezésének vagy nemlétezésének megállapítása iránt indított pereket, valamint a házassági bontópert kell érteni.
(2) A házasság érvényességének, illetve létezésének vagy nemlétezésének megállapítása iránt indított perekben az érvénytelenítési perre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

454. § *[Illetékesség]*

(1) A perre az a bíróság is illetékes, amelynek területén a házastársak utolsó közös lakóhelye volt.
(2) Ha házassági per van folyamatban, kizárólag annak bírósága előtt indítható az ugyanarra a házasságra vonatkozó újabb házassági per vagy a házassági perhez a 455. § (1) bekezdése szerint kapcsolható kereset.

455. § *[Perindítás]*
(1) A házasság felbontása iránti keresettel ugyanarra a házasságra vonatkozó érvénytelenítési keresetet, továbbá a házastársak gyermekének származására, tartására és a gyermeket érintő szülői felügyelet gyakorlásának rendezésére, kapcsolattartásra, a gyermek harmadik személynél történő elhelyezésére, a házastársi tartásra, a házastársi közös lakás használatának rendezésére, valamint a házastárs névviseléstől való eltiltására vonatkozó keresetet lehet összekapcsolni.
(2) A keresetlevélnek – a 170. §-ban meghatározottakon túl – tartalmaznia kell
a) a házasság megkötésére és a házasságból származó, életben levő gyermekek születésére vonatkozó adatokat, és
b) azokat az adatokat is, amelyekből a keresetindításra való jogosultság megállapítható.
(3) A keresetlevélhez – a 171. §-ban meghatározottakon túl – csatolni kell a (2) bekezdés szerinti adatokat igazoló okiratokat.
(4) Az érvénytelenítési per megindításáról a keresetlevél megküldésével az ügyészt értesíteni kell.

456. § *[A perfelvételi tárgyalás különös szabályai házassági bontóperben]*
(1) A fél személyes meghallgatása nem kötelező akkor sem, ha cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság alatt áll.
(2) A bíróság a per bármely szakaszában, különösen a perfelvételi tárgyaláson, megkísérli a felek békítését. Ha a békítés eredményre vezet, a bíróság az eljárást hivatalból megszünteti. Ebben az esetben a felek perköltség megtérítésére nem kötelesek.
(3) A bíróság köteles a felek figyelmét felhívni a közvetítői eljárás igénybevételének lehetőségére és előnyeire.
(4) Ha a perfelvételi tárgyaláson a felek nem békülnek ki, és perfelvételi nyilatkozataikat megtették, továbbá a perfelvételi tárgyalás elhalasztásának nincs helye, a bíróság a perfelvételt lezárja, és kitűzi az érdemi tárgyalás határnapját.
(5) A perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően az érdemi tárgyalás azonnali megkezdésének – a (6) bekezdésben meghatározott kivétellel – helye nincs.
(6) A pert – ha az ügy körülményei egyébként lehetővé teszik – a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően azonnal érdemben kell tárgyalni, ha a fél személyes meghallgatása nem kötelező vagy a feleknek nincs közös kiskorú gyermeke.

457. § *[Ideiglenes intézkedés]*
A bíróság a perben ideiglenes intézkedéssel határozhat különösen
a) a kiskorú gyermek tartása és tartózkodási helyének valamelyik szülőnél vagy harmadik személynél történő kijelölése,
b) a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése,
c) a szülő és gyermek közötti kapcsolattartás, és
d) a házastársak lakáshasználatának
kérdésében.

458. § *[A mulasztás és az eljárás szünetelése]*
(1) Ha a per érdemi tárgyalását a felperes mulasztja el, a bíróság az eljárást hivatalból megszünteti, ha azonban az ügyész a felperes, hivatalból új határnapot tűz ki.
(2) Az elmulasztott határnaptól, illetve az elmulasztott határidő utolsó napjától számított tizenöt nap elteltével igazolásnak nincs helye.

(3) Nincs helye az eljárás szünetelésének a 121. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti esetben.

(4) A házassági bontóperben az eljárás felek megegyezése alapján történő szünetelésére háromnál több alkalommal is sor kerülhet.

459. § *[Ítélet]*

(1) A bíróságnak a házasságot érvénytelenítő vagy felbontó ítéletében – szükség esetén erre irányuló kereseti kérelem hiányában is – határoznia kell a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése, a gyermek harmadik személynél történő elhelyezése, valamint a közös kiskorú gyermek tartása felől.

(2) A bíróság a házasságot érvénytelenítő vagy felbontó ítéletében megállapítja a házassági életközösség időtartamát, ha azt a házassági vagyonjogi per bírósága korábban, az eljárást befejező érdemi határozatában vagy közbenső ítéletében nem állapította meg.

(3) A bíróság a házasság felbontása felől – ha a felek a házasság felbontását a Ptk. 4:21. § (2) és (3) bekezdése alapján egyező akaratnyilatkozattal kérték – azt követően dönthet, ha az ott meghatározott valamennyi kérdésben a felek között egyezség jött létre és azt a bíróság jogerős végzésével jóváhagyta. Ha a házassági perben a névviseléstől való eltiltás iránti kérelmet is előterjesztettek, arról a bíróság a házasság felbontásával vagy érvénytelenné nyilvánításával egyidejűleg dönt.

(4) A perben részítélet meghozatalának nincs helye.

(5) Az elsőfokú bíróságnak fellebbezéssel meg nem támadott ítélete csak a fellebbezési határidő utolsó napjától számított tizenötödik nap elteltével emelkedik jogerőre.

460. § *[Kapcsolódó intézkedések]*

(1) Ha valamelyik házastárs a házassági bontóper jogerős befejezése előtt meghal, a bíróság az eljárást hivatalból megszünteti és a perben esetleg meghozott ítéletet hatályon kívül helyezi.

(2) Az elsőfokú bíróságnak a házasság érvénytelenítése iránt indított perben hozott ítéletét az ügyésszel akkor is közölni kell, ha a perben nem vett részt, és az ügyész az ítélet ellen ilyenkor is fellebbezhet.

(3) Az elsőfokú bíróság a keresetnek helyt adó ítélet jogerőre emelkedése után a statisztikai jogszabályok szerinti népmozgalmi adatokat tartalmazó adatlapot közli az illetékes anyakönyvvezetővel.

461. § *[Perújítás és felülvizsgálat]*

A házasságot érvénytelenítő vagy felbontó ítélet ellen az érvénytelenítés vagy felbontás kérdésében perújításnak és felülvizsgálatnak helye nincs.

123. A házassági per kapcsolata a házassági vagyonjogi perrel

462. § *[A házassági per és a házassági vagyonjogi per összekapcsolásának tilalma]*

A házastársak vagyoni viszonyaival összefüggő kereset – a házastársi tartás és a házastársi közös lakás használatának rendezése iránti kereset kivételével – (a továbbiakban: házassági vagyonjogi per) a házassági perrel nem kapcsolható össze.

463. § *[Az életközösség fennállása időtartamának megállapítása]*

(1) Ha a házassági vagyonjogi perben eljáró elsőfokú bíróság ítéletének meghozatala időpontjában vagy azt megelőzően házassági per nincs folyamatban, a házassági életközösség fennállásának időtartamát – az eljárást befejező érdemi határozatában – a házassági vagyonjogi per bírósága állapítja meg. A házassági életközösség fennállása időtartamának megállapítása tekintetében közbenső ítélet hozható.

(2) Ha a felek között egyidejűleg házassági per és házassági vagyonjogi per is folyamatban van, a házassági életközösség fennállásának időtartamát a házassági per bírósága állapítja meg. Ha a házassági vagyonjogi perben a felek között az életközösség fennállásának időtartama vitás, a bíróság a házassági vagyonjogi per tárgyalását a folyamatban lévő házassági per jogerős elbírálásáig felfüggesztheti.

XXXIV. FEJEZET

SZÁRMAZÁSI PEREK

124. A származási perek meghatározása

464. § *[Származási perek]*
Származási peren az apaság megállapítása, az apaság vélelmének megdöntése, valamint az anyaság megállapítása iránt indított pert kell érteni.

125. A származási perek különös szabályai

465. § *[Illetékesség]*
A pert a kiskorú gyermek lakóhelye vagy tartózkodási helye szerint illetékes bíróság előtt is meg lehet indítani.

466. § *[A felek jogállása, képviselete, beavatkozás]*
(1) Az apaság megállapítása és az apaság vélelmének megdöntése iránti per megindításához a gyámhatóság a gyermek törvényes képviseletének ellátására eseti gyámot rendel ki, ha a perben gyermeke törvényes képviselőjeként az anya nem járhat el vagy nem kíván eljárni.
(2) Az apaság megállapítása és az apaság vélelmének megdöntése iránti perben az anya – ha nem peres fél – beavatkozóként bármelyik félhez csatlakozhat. A perindításról a keresetlevél megküldésével az anyát akkor is értesíteni kell, ha nem peres fél; az értesítésben az anyát figyelmeztetni kell beavatkozási jogára.
(3) Ha a pert a bíróság által kirendelt ügygondnok ellen kell megindítani, az egyenesági rokon beavatkozóként bármelyik félhez csatlakozhat. Az ügygondnok kirendeléséről a bíróság értesíti a gyámhatóságot, és tájékoztatja a per adatai szerint ismert helyen lakó egyenesági rokonokat a beavatkozás lehetőségéről.
(4) Ha az alperes a per folyamán meghal, a pert a bíróság által kirendelt ügygondnokkal szemben kell folytatni. Az egyenesági rokonokat a bíróság értesíti a beavatkozás lehetőségéről.

467. § *[Perindítás]*
(1) Perindításnak a gyermek születése előtt is helye van, ítélet azonban csak a gyermek megszületése után hozható.
(2) Az apaság megállapítására irányuló kereset – annak bírósága előtt – összekapcsolható a gyermek tartására irányuló keresettel is. Az apaság megállapítása iránt az elsőfokú bíróság előtt folyamatban lévő perben a gyermek tartására irányuló kereseti kérelem utóbb is előterjeszthető.

468. § *[Eljárás apai elismerés esetén]*
(1) Ha apaság megállapítása iránt indított perben helye lehet annak, hogy az alperes a gyermeket teljes hatályú nyilatkozattal a magáénak ismerje el, erre őt a perfelvételi tárgyaláson és a bizonyítás lefolytatása után is figyelmeztetni kell.

(2) Ha az apa a gyermeket a magáénak ismeri el, és azok az érdekeltek, akiknek hozzájárulására a nyilatkozat hatályához szükség van, a tárgyaláson jelen vannak, figyelmeztetni kell őket, hogy hozzájárulásukat a tárgyaláson szóban is megadhatják. Az apa elismerő nyilatkozatát az egyéb érdekeltek hozzájárulásával együtt külön írásbeli jegyzőkönyvbe kell foglalni és azt velük alá is kell íratni.

(3) Az (1) és (2) bekezdés szerinti figyelmeztetéssel együtt az apát és a többi érdekeltet is tájékoztatni kell a nyilatkozat, illetve a hozzájárulás jelentőségéről és következményeiről; ennek megtörténtét a jegyzőkönyvben fel kell tüntetni.

(4) A tárgyaláson jelen nem lévő érdekelteket megfelelő határidő tűzésével fel kell hívni, hogy hozzájáruló nyilatkozatukat a megszabott alakban mutassák be vagy a bíróságon foglaltassák írásbeli jegyzőkönyvbe.

(5) Elismerés esetén az apát fel kell hívni a megkívánt törvényi korkülönbség igazolására. A gyámhatóság részéről szükséges hozzájárulás vagy megerősítés iránt a gyámhatóságot hivatalból kell megkeresni.

(6) Az elismerésről felvett írásbeli jegyzőkönyvet az (5) bekezdésben meghatározottak szerint beszerzett okiratokkal kiegészítve – a peres eljárás egyidejű felfüggesztése mellett – át kell tenni az illetékes anyakönyvvezetőhöz. Ha az apát az anyakönyvbe bejegyezték, az eljárást meg kell szüntetni. Ha az elismerő nyilatkozat alapján az apát az anyakönyvbe nem jegyzik be és az ennek okául szolgáló hiány nem pótolható, a bíróság az eljárás felfüggesztését megszünteti, és a tárgyalást folytatja.

469. § *[Tárgyalás]*

(1) Ha a személyes megjelenésre idézett fél a tárgyaláson nem jelenik meg, vagy a bíróság felhívására nem nyilatkozik, vele szemben a közreműködőkkel szembeni kényszerítő eszközöket kell alkalmazni.

(2) Az apaság megállapítása és az apaság vélelmének megdöntése iránti perben a gyermek anyját – ha a perben félként vagy beavatkozóként nem vesz részt – tanúként kell meghallgatni; meghallgatása csak akkor mellőzhető, ha cselekvőképtelen vagy meghallgatásának más elháríthatatlan akadálya van.

(3) Ha a tárgyaláson a kiskorú felperesnek a gyámhatóság által kirendelt eseti gyámja nem jelenik meg, az eljárás megszüntetésének nincs helye. Ilyen esetben a bíróság felhívja a gyámhatóságot a szükséges intézkedések megtételére, illetve új eseti gyám kirendelésére.

470. § *[Bizonyítás]*

(1) Ha a bíróság a származás megállapításához szükséges orvosszakértői vizsgálatot rendel el, a vizsgálat tűrésére bármelyik felet kötelezheti.

(2) Ha az orvosszakértői vizsgálatra kötelezett fél a kijelölt szakértőnél vizsgálat, vérvétel vagy egyéb mintavétel céljából nem jelenik meg, illetve a vizsgálatot, a vérvételt vagy egyéb mintavételt nem engedi meg, a bíróság a közreműködőkkel szembeni kényszerítő eszközök közül az okozott költségek megtérítésére kötelezheti vagy pénzbírsággal sújthatja, de elővezetésnek helye nincs. Ugyanez a rendelkezés irányadó a kiskorú gyermek törvényes képviselőjével szemben is, ha a gyermeket vizsgálat, vérvétel vagy egyéb mintavétel végett nem állítja elő, vagy a vizsgálatot, a vérvételt, egyéb mintavételt ő nem engedi meg.

(3) Előzetes bizonyításnak a 334. §-ban meghatározott előfeltételek hiányában is helye van.

(4) Az apaság vélelmének megdöntése iránti perben az alperes – a származás megállapításához szükséges orvosszakértői vizsgálat költségei kivételével – nem köteles perköltség megtérítésére.

471. § *[Perújítás és felülvizsgálat]*

Az apaság vélelmét megdöntő ítélet ellen – az apaság vélelmét megdöntő részében – perújításnak, valamint felülvizsgálatnak nincs helye, ha az apaság vélelmének megdöntését követően a gyermeket valamely személy teljes hatályú apai elismeréssel a magáénak ismerte el, vagy az apaságot jogerős bírói ítélet állapította meg.

XXXV. FEJEZET

SZÜLŐI FELÜGYELETTEL KAPCSOLATOS PEREK

126. A szülői felügyelettel kapcsolatos perek közös szabályai

472. § *[A szülői felügyelettel kapcsolatos perek meghatározása]*
A szülői felügyelettel kapcsolatos peren a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése, a gyermek harmadik személynél történő elhelyezése, valamint a szülői felügyelet megszüntetése és a visszaállítása iránt indított pert kell érteni.

473. § *[A kiskorú gyermek meghallgatása]*
(1) Ha a bíróság a perben a kiskorú gyermek mint érdekelt meghallgatásáról dönt, indokolt esetben egyidejűleg a kiskorú részére hivatalból ügygondnokot rendel. A bíróság a kiskorút a felek és a felek képviselői távollétében is meghallgathatja.
(2) A bíróság a tizennegyedik életévét be nem töltött kiskorút a törvényes képviselője útján idézi meg azzal a felhívással, hogy a megjelenéséről gondoskodjék. A tizennegyedik életévét betöltött kiskorú idézéséről akkor is külön értesíti a bíróság a törvényes képviselőt, ha őt is idézte a tárgyalásra.
(3) A kiskorú meghallgatásának megfelelő légkörben, a gyermek korára és érettségére figyelemmel, számára érthető módon kell megtörténnie. A meghallgatás kezdetén a kiskorútól meg kell kérdezni a nevét, születési helyét, idejét, anyja nevét, lakóhelyét, majd tájékoztatni kell arról, hogy a meghallgatás során a valóságnak megfelelő előadásokat kell tenni és arról, hogy a nyilatkozattételt, illetve az egyes kérdésekre a válaszadást megtagadhatja. Ha a bíróság a kiskorú részére ügygondnokot rendelt, a tájékoztatásnak az ügygondnok eljárásban betöltött szerepére, jogaira és kötelezettségeire is ki kell terjednie.
(4) A kiskorút az elnök hallgatja meg. A felek a meghallgatást megelőzően indítványozhatnak kérdéseket akkor is, ha a kiskorú meghallgatására a felek távollétében kerül sor. Az ügygondnok a kiskorú meghallgatása során kérdéseket indítványozhat. Az elnök engedélyezheti, hogy az ügygondnok a kiskorúhoz közvetlenül is intézhessen kérdést. Az indítványozott vagy a kiskorúhoz közvetlenül intézett kérdések megengedhetősége felől az elnök határoz.
(5) A meghallgatás végén, még a kiskorú jelenlétében az írásbeli jegyzőkönyvbe vett vallomást fel kell olvasni, vagy ha a jegyzőkönyv a jegyzőkönyvi tartalmat összefoglaló hangfelvétel útján készül, azt a kiskorú jelenlétében kell rögzíteni. Ennek megtörténtét vagy mellőzését a jegyzőkönyvben fel kell tüntetni. A felolvasáskor, illetve a rögzítéskor a kiskorú az általa elmondottakat kiigazíthatja vagy kiegészítheti. A jegyzőkönyv – az elnök engedélyével – az ügygondnok, vagy ha a meghallgatás a felek jelenlétében történik, a felek észrevételei alapján is kiegészíthető és módosítható. Az ügygondnok, illetve a felek erre vonatkozó kérelmét – annak elutasítása esetén – a jegyzőkönyvben fel kell tüntetni.
(6) Ha a kiskorú meghallgatására a felek távollétében kerül sor, az elnök a felekkel ismerteti a meghallgatásról készült jegyzőkönyvet.

127. A szülői felügyelet gyakorlásának rendezése iránt indított per

474. § *[A szülői felügyelet gyakorlásának rendezése iránt indított per meghatározása]*

A szülői felügyelet gyakorlásának rendezése iránt indított peren a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése, a felügyelet, továbbá egyes felügyeleti jogok gyakorlásának megváltoztatása, a különélő szülő feljogosítása egyes felügyeleti jogok gyakorlása és a közös szülői felügyelet megszüntetése iránt indított pert kell érteni.

475. § *[Illetékesség]*
A pert a kiskorú gyermek lakóhelye vagy tartózkodási helye szerint illetékes bíróság előtt is meg lehet indítani.

476. § *[Perindítás]*
A keresettel a gyermek tartására és a kapcsolattartás rendezésére irányuló kereset kapcsolható össze.

477. § *[Határozatok]*
Ha a felek a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése tárgyában egyezséget kötöttek, a bíróság azt végzéssel jóváhagyja. A bíróságnak az egyezség jóváhagyása során, illetve ítéletében a felek kiskorú gyermekének érdekét kell elsődlegesen figyelembe venni.

128. A gyermek harmadik személynél történő elhelyezése iránt indított per

478. § *[A gyermek harmadik személynél történő elhelyezése iránt indított per meghatározása]*
A gyermek harmadik személynél történő elhelyezése iránt indított peren a gyermek harmadik személynél történő elhelyezése és az elhelyezés megváltoztatása iránt indított pert kell érteni.

479. § *[Illetékesség]*
A pert a kiskorú gyermek lakóhelye vagy tartózkodási helye szerint illetékes bíróság előtt is meg lehet indítani.

480. § *[Perindítás]*
A kereset kizárólag ugyanazon szülő más gyermekének harmadik személynél történő elhelyezése, a szülői felügyeleti jog megszüntetése, valamint a gyermek tartása iránti keresettel kapcsolható össze.

481. § *[Tárgyalás]*
(1) Azt a személyt, aki a gyermek nála történő elhelyezését kéri, a perben tanúként kell meghallgatni.
(2) A perben hozott jogerős ítéletet a bíróság a szükséges intézkedések megtétele végett közli a gyámhatósággal.

129. A szülői felügyelet megszüntetése és visszaállítása iránt indított per

482. § *[Illetékesség]*
(1) A szülői felügyelet megszüntetése iránt indított pert a kiskorú gyermek lakóhelye vagy tartózkodási helye szerint illetékes bíróság előtt is meg lehet indítani.
(2) A szülői felügyelet visszaállítása iránt indított perre kizárólag az a bíróság illetékes, amely a szülői felügyeleti jogot megszüntető határozatot hozta.

483. § *[Perindítás]*

(1) A szülői felügyelet megszüntetésére irányuló kereset kizárólag az ugyanazon szülő más gyermeke feletti szülői felügyelet megszüntetésére irányuló keresettel, a gyermek tartására, a szülői felügyeleti jog gyakorlásának rendezésére, a gyermek harmadik személynél történő elhelyezésére irányuló keresettel vagy a szülő gondnokság alá helyezésére irányuló keresettel kapcsolható össze.
(2) A szülői felügyeleti jog visszaállítása iránti kereset más keresettel nem kapcsolható össze.

484. § *[Felek és a beavatkozás]*
(1) A perben félként részt nem vevő szülő bármelyik félhez beavatkozóként csatlakozhat. Erről a keresetlevél megküldésével értesíteni kell, és egyben figyelmeztetni kell beavatkozási jogára.
(2) Ha a szülői felügyelet visszaállítása iránt nem az a szülő indít keresetet, akinek felügyeleti jogát megszüntették, ezt a szülőt a perben külön bejelentés nélkül is a felperes melletti beavatkozó jogállása illeti meg. A bíróság azonban akkor is köteles őt személyesen meghallgatni, ha beavatkozóként a perben nem kíván részt venni.

485. § *[Ideiglenes intézkedés]*
A bíróság ideiglenes intézkedéssel elrendelheti a szülői felügyeleti jog megszüntetését, különösen a gyermek súlyos veszélyeztetése esetén.

XXXVI. FEJEZET

AZ ÖRÖKBEFOGADÁS FELBONTÁSA IRÁNT INDÍTOTT PER

130. Az örökbefogadás felbontása iránti indított per különös szabályai

486. § *[Illetékesség]*
A pert a kiskorú gyermek lakóhelye vagy tartózkodási helye szerint illetékes bíróság előtt is meg lehet indítani.

487. § *[Perindítás]*
Az örökbefogadás felbontása iránti kereset az örökbefogadással felvett családi név további viselése iránti keresettel kapcsolható össze.

XXXVII. FEJEZET

A KISKORÚ GYERMEK TARTÁSA IRÁNT INDÍTOTT PER

131. A kiskorú gyermek tartása iránt indított per meghatározása

488. § *[A kiskorú gyermek tartása iránti indított per]*
Kiskorú gyermek tartása iránt indított peren a kiskorú gyermekkel szemben fennálló tartási kötelezettség megállapítása, megváltoztatása, valamint megszüntetése iránt indított pert kell érteni.

489. § *[Az általános szabályok alkalmazása]*
(1) E törvény rendelkezéseit a kiskorú gyermek tartása iránt indított perben az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) E fejezet alkalmazásában kiskorú gyermeken – legfeljebb a huszadik életévének betöltéséig – azt a tartásra jogosult nagykorú gyermeket is érteni kell, aki középiskolai tanulmányokat folytat.

132. A kiskorú gyermek tartása iránt indított per különös szabályai

490. § *[Illetékesség]*
A pert a kiskorú gyermek lakóhelye vagy tartózkodási helye szerint illetékes bíróság előtt is meg lehet indítani.

491. § *[Perindítás]*
(1) A pert a különélő szülők bármelyike megindíthatja a másik szülő ellen.
(2) A kiskorú gyermek tartására irányuló kereset kizárólag az ugyanazon szülők ugyanazon gyermeke feletti szülői felügyeleti jog gyakorlásának rendezése iránti keresettel kapcsolható össze.
(3) Ha a felek között házassági per van folyamatban, kizárólag annak bírósága előtt indítható a szülők közös kiskorú gyermekének tartása iránti per.

492. § *[Ideiglenes intézkedés és bizonyítás hivatalból]*
(1) A bíróság – szükség esetén – bármely fél erre irányuló kérelme hiányában is határozhat ideiglenes intézkedéssel tartás megállapításáról.
(2) A bíróság az általa szükségesnek talált bizonyítást hivatalból is elrendelheti.

XXXVIII. FEJEZET

EGYES SZEMÉLYISÉGI JOGOK ÉRVÉNYESÍTÉSE IRÁNT INDÍTOTT PEREK

133. Közös szabályok

493. § *[Személyiségi jogok érvényesítése iránt indított perek e fejezet alkalmazásában]*
E fejezet alkalmazásában személyiségi jogok érvényesítése iránt indított peren a sajtó-helyreigazítás, a képmáshoz és a hangfelvételhez való jog érvényesítése és a közösséghez tartozással összefüggő személyiségi jog érvényesítése iránt indított pert kell érteni.

494. § *[Az általános szabályok alkalmazása]*
E törvény rendelkezéseit az e fejezetben szabályozott személyiségi jogok érvényesítése iránt indított perekben az e fejezetben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

134. Sajtó-helyreigazítás iránt indított per

495. § *[Sajtószerv előtti kötelező előzetes eljárás]*
(1) A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló törvény szerinti helyreigazító közlemény közzétételét az érintett személy vagy szervezet az általa vitatott közlemény közzétételétől számított harminc napos jogvesztő határidőn belül írásban kérheti a médiaszolgáltatótól, a sajtótermék szerkesztőségétől vagy a hírügynökségtől (a továbbiakban együtt: sajtószerv). A kérelemben meg kell jelölni a sérelmezett közleményt, a valótlan, illetve hamis színben feltüntetett tényállításokat és – feltéve, hogy ezek közzétételét is igényli – a valós tényeket.

(2) A határidőn belül írásban megérkezett helyreigazítás közzétételét csak akkor lehet megtagadni, ha

a) a helyreigazítást nem az arra jogosult kérte,

b) a kérelem nem tartalmazza az (1) bekezdésben meghatározottakat, vagy

c) a kérelemben előadottak valósága nyomban megcáfolható.

496. § *[Perindítás]*

(1) Ha a helyreigazítás közzétételére irányuló kötelezettségét a sajtószerv határidőben nem vagy nem a helyreigazítási kérelemnek megfelelően teljesíti, a helyreigazítást igénylő ellene pert indíthat a helyreigazító közlemény közzététele iránt. Ha a perindítást nem előzte meg a sajtószerv előtti kötelező előzetes eljárás, a bíróság a keresetlevél visszautasításával egyidejűleg tájékoztatja a felperest az előzetes eljárás feltételeiről.

(2) A perben a sajtószerv félként jár el akkor is, ha egyébként nincs perbeli jogképessége. A perre annak a törvényszéknek van hatásköre és kizárólagos illetékessége, amelynek területén az alperes székhelye, illetve lakóhelye található.

(3) A keresetlevelet a közlési kötelezettség utolsó napjától számított tizenöt napon belül kell benyújtani; e határidő elmulasztása esetén igazolásnak van helye.

(4) A keresetlevélnek – a 170. §-ban meghatározottakon túl – tartalmaznia kell

a) határozott tartalommal az igényelt helyreigazító közleményt

b) a sérelmezett közlemény, a valótlan, illetve hamis színben feltüntetett tényállítások és – feltéve, hogy a felperes ezek közzétételét is igényli – a valós tények megjelölését, és

c) az arra vonatkozó tények előadását, hogy a felperes a helyreigazítást törvényes határidőben igényelte az alperestől.

(5) A keresetlevélhez – a 171. §-ban meghatározottakon túl – csatolni kell

a) az arra vonatkozó igazolást, hogy a felperes a helyreigazítást törvényes határidőben igényelte az alperestől, és

b) a kifogásolt közleményt tartalmazó sajtóterméket, ha az rendelkezésre áll.

(6) A sajtó-helyreigazításra irányuló keresetet más keresettel összekapcsolni vagy egyesíteni nem lehet.

497. § *[Perfelvétel]*

(1) Ha a keresetlevél perfelvételre alkalmas a bíróság legkésőbb a keresetlevél előterjesztésétől számított tizenötödik napra kitűzi a perfelvételi tárgyalást, amelyre a feleket idézi. Ha a keresetlevél csak a bíróság intézkedését követően válik tárgyalásra alkalmassá, a tárgyalás kitűzésére előírt határidő kezdő időpontját ettől az időponttól kell számítani. A tárgyalási időköz legalább három nap.

(2) A bíróság a perfelvételi tárgyalásra történő idézéssel egyidejűleg közli a keresetet az alperessel és felhívja a feleket, hogy az ügyre vonatkozó valamennyi okiratot és egyéb bizonyítási eszközt a tárgyalásra hozzák magukkal, az alperest pedig arra is, hogy a keresetre a tárgyaláson adja elő az írásbeli ellenkérelemnek megfelelő tartalmú nyilatkozatát.

(3) Az alperes legkésőbb a perfelvételi tárgyalás határnapját megelőző három nappal korábban írásbeli ellenkérelmet nyújthat be, feltéve, hogy azt egyidejűleg – ajánlott elsőbbségi postai küldeményként – a felperesnek is megküldi, és ennek tényét igazolja. Az e rendelkezések megsértésével teljesített perbeli cselekmények hatálytalanok.

(4) Ha a perfelvételi tárgyalást az alperes elmulasztotta és írásbeli védekezést sem terjesztett elő, a keresetet nem vitatottnak kell tekinteni és a bíróság a perfelvétel lezárását követően ítéletével marasztalja az alperest, kivéve, ha az eljárás megszüntetésének van helye. Ha a jelen lévő alperes korábban írásbeli ellenkérelmet nem terjesztett elő, azt legkésőbb a perfelvételi tárgyaláson szóban köteles előadni.

(5) A perfelvételi tárgyaláson a perfelvétel folytatása akkor rendelhető el, ha a perfelvétel lezárásának elháríthatatlan eljárásjogi vagy a bíróság, illetve a fél körülményeiben, működésében rejlő objektív akadálya van. A folytatólagos perfelvételi tárgyalás időpontját tizenöt napon belüli határnapra kell kitűzni.

498. § *[Érdemi tárgyalás]*

(1) A bíróság a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően nyomban megtartja az érdemi tárgyalást. Bizonyítás felvételének csak olyan bizonyítékokra vonatkozóan van helye, amelyek a tárgyaláson rendelkezésre állnak, vagy amelyeket a felek legkésőbb a perfelvételt lezáró végzés meghozataláig felajánlottak. A perben utólagos bizonyításnak nincs helye.

(2) Az érdemi tárgyalást akkor lehet elhalasztani, ha

a) ezt valamely fél kéri és a már feltárt bizonyítékokkal vagy egyéb módon valószínűsíti, hogy az általa felajánlott bizonyítás alkalmas és eredményes lehet a keresetben, illetve védekezésben előadottak igazolására vagy cáfolatára, vagy

b) az elrendelt bizonyítás lefolytatásának a fél körülményein kívül eső akadálya van és a bizonyítást indítványozó fél a bizonyítás lefolytatását továbbra is kéri; a távol lévő fél e nyilatkozatának beszerzése érdekében a tárgyalás elhalasztásának nincs helye.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott feltételek hiányában a bíróság a bizonyítás elrendelését, illetve lefolytatását mellőzi.

(4) Az érdemi tárgyalás elhalasztása esetén a folytatólagos érdemi tárgyalást – ha ezt az ügy körülményei nem zárják ki – az elhalasztott tárgyalás határnapját követő tizenöt napon belüli határnapra kell kitűzni.

(5) Ha a folytatólagos érdemi tárgyalást valamennyi fél elmulasztja, vagy a tárgyalást el nem mulasztó fél a tárgyalás megtartását nem kéri, és a mulasztó fél egyik esetben sem kérte előzőleg a tárgyalás távollétében történő megtartását, az eljárás szünetelésének nincs helye, a bíróság az eljárást hivatalból megszünteti.

499. § *[Ítélet]*

(1) Ha a bíróság a keresetnek helyt ad, ítéletében az alperest – a közzététel módjának és határidejének meghatározása mellett – a bíróság által meghatározott szövegű helyreigazító közlemény közlésére kötelezi. Ha a sajtószervnek nincs perbeli jogképessége, a perköltség megfizetésére a sajtótermékért szerkesztői felelősséget viselő természetes vagy jogi személyt kell kötelezni.

(2) A bíróság az ítéletét annak meghozatalától és kihirdetésétől számított tizenöt napon belül írásba foglalja, az ítélet meghozatalát és kihirdetését legfeljebb tizenöt napra halaszthatja el.

500. § *[Egyéb kizáró és korlátozó rendelkezések]*

(1) A bíróság a per minden szakaszában – ideértve a felülvizsgálati eljárást is – soron kívül jár el.

(2) A perben

a) igazolásnak – a 496. § (3) bekezdésben meghatározott esetet kivéve –,

b) viszontkeresetnek,

c) a felek megegyezésén alapuló szünetelésnek,

d) felfüggesztésnek,

e) bírósági meghagyás kibocsátásának,

f) keresetkiterjesztésnek,

g) kereset- és ellenkérelem-változtatásnak, és

h) beavatkozásnak

nincs helye.

(3) A 121. § (1) bekezdés *c)–f)* pontjában meghatározott esetekben a szünetelés tartama legfeljebb egy hónap.

501. § *[Perorvoslatok]*

(1) A másodfokú bíróság a fellebbezést legkésőbb az iratok beérkezésétől számított tizenöt napon belül köteles elbírálni. A fellebbező fél ellenfele a fellebbezés kézbesítésétől számított három napon belül kérheti tárgyalás tartását, és öt napon belül köteles előterjeszteni írásban a fellebbezési ellenkérelmet és az esetleges csatlakozó fellebbezést.

(2) A Kúria a felülvizsgálati kérelmet legkésőbb az iratok beérkezésétől számított hatvan napon belül köteles elbírálni.

(3) A sajtó-helyreigazítási perben hozott ítélet ellen perújításnak nincs helye.

135. A képmáshoz és a hangfelvételhez való jog érvényesítése iránt indított per

502. § *[A sérelem orvoslása iránti kötelező előzetes eljárás]*

(1) Akiről hozzájárulása nélkül képmás, illetve hangfelvétel készül, a készítésről történt tudomásszerzéstől, valamint akiről a hozzájárulásával vagy hozzájárulása nélkül készült képmás, illetve hangfelvétel a hozzájárulása nélkül kerül felhasználásra, a felhasználásról történt tudomásszerzéstől számított harminc napos jogvesztő határidőn belül írásban – napokban megadott határidővel – kérheti a készítőtől, illetve a felhasználótól

a) a jogsértés abbahagyását,

b) azt, hogy adjon megfelelő elégtételt, és ennek biztosítson saját költségén megfelelő nyilvánosságot,

c) a sérelmes helyzet megszüntetését, a jogsértést megelőző állapot helyreállítását és a jogsértéssel előállított dolog megsemmisítését vagy jogsértő mivoltától való megfosztását.

(2) A sérelem orvoslása iránti kérelemben meg kell jelölni a sérelmezett képmást, illetve hangfelvételt, felhasználás esetén a felhasználás idejét és módját, a tudomásszerzés időpontját, valamint a jogsértőtől követelt szankciót. A képmás, illetve hangfelvétel készítésének, illetve felhasználásának időpontjától számított három hónap eltelte után a sérelem orvoslása iránti kérelem előterjesztésének nincs helye.

(3) A határidőn belül írásban megérkezett sérelem orvoslása iránti kérelem teljesítését csak akkor lehet megtagadni, ha

a) azt nem az arra jogosult kérte,

b) a kérelem nem tartalmazza a (2) bekezdésben meghatározottakat, vagy

c) a kérelemben előadottak valósága nyomban megcáfolható.

503. § *[Perindítás]*

(1) Ha a képmás, illetve hangfelvétel készítője, illetve felhasználója a sérelem orvoslása iránti kérelemben foglaltakat – az arra biztosított határidőben – nem vagy nem a sérelem orvoslása iránti kérelemnek megfelelően teljesíti, a kérelmet előterjesztő ellene pert indíthat. Ha a perindítást nem előzte meg a sérelem orvoslása iránti kötelező előzetes eljárás, a bíróság a keresetlevél visszautasításával egyidejűleg tájékoztatja a felperest az előzetes eljárás feltételeiről.

(2) A perben a képmás, illetve hangfelvétel készítője, illetve felhasználója félként jár el akkor is, ha egyébként nincs perbeli jogképessége.

(3) A keresetlevelet a sérelem orvoslása iránti kérelemben megadott határidő utolsó napjától számított tizenöt napon belül kell benyújtani; e határidő elmulasztása esetén igazolásnak van helye. Ez nem érinti a felperes azon jogát, hogy az általános szabályok alapján pert indítson személyiségi jogának védelme iránt.

(4) A keresetben a felperes csak a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés *a)–d)* pontjában foglaltak alkalmazását kérheti. A személyiségi jogok megsértése egyéb szankcióinak alkalmazása iránt külön per indítható. A képmáshoz és a hangfelvételhez való jog érvényesítése iránti keresetet más keresettel összekapcsolni vagy egyesíteni nem lehet.

(5) A keresetlevélnek – a 170. §-ban meghatározottakon túl – tartalmaznia kell
a) annak határozott megjelölését, hogy a felperes a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés *a)–d)* pontjában foglalt szankciók közül melynek az alkalmazását kéri,
b) a sérelmezett képnek, illetve hangfelvételnek, valamint – felhasználás esetén – a felhasználás idejének, módjának és a tudomásszerzés időpontjának a megjelölését,
c) annak előadását, hogy a felperes a sérelem orvoslása iránti kérelmet törvényes határidőben igényelte.
(6) A keresetlevélhez – a 171. §-ban meghatározottakon túl – csatolni kell
a) az arra vonatkozó igazolást, hogy a felperes a sérelem orvoslása iránti kérelmet törvényes határidőben igényelte,
b) a képmást, illetve a hangfelvételt, felhasználás esetén a megjelenési formától függő okirati vagy tárgyi bizonyítékot, ha az rendelkezésre áll.

504. § *[Utaló rendelkezés a sajtó-helyreigazítás iránti per szabályaira]*
(1) A képmáshoz és hangfelvételhez való jog érvényesítése iránt indított perben az ezen alcímben nem szabályozott kérdésekre – az illetékességre vonatkozó szabály kivételével és a (2) bekezdésben meghatározott kiegészítéssel – a sajtó-helyreigazítás iránt indított perre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.
(2) Bizonyítás felvételének csak olyan bizonyítékokra vonatkozóan van helye, amelyek alkalmasak lehetnek arra, hogy azokkal a felperes bizonyítsa, hogy a képmás vagy a hangfelvétel elkészült, illetve azt felhasználták, illetve, hogy azokkal az alperes bizonyítsa, hogy a felperes az elkészítéséhez, illetve a felhasználásához hozzájárult, vagy a felperes hozzájárulására törvény alapján nincs szükség. Bizonyítás felvételének van helye továbbá, ha az az objektív jogkövetkezmények alkalmazása körében szükséges.

136. A közösséghez tartozással összefüggő személyiségi jog érvényesítése iránti per

505. § *[Perindítás]*
(1) A közösséget ért jogsérelemnek a Ptk. 2:54. § (5) bekezdésében szabályozott eseteiben a közösséghez tartozással összefüggő személyiségi jog érvényesítése iránti perre annak a törvényszéknek van hatásköre és kizárólagos illetékessége, amelynek területén az alperes belföldi lakóhelye, ennek hiányában belföldi tartózkodási helye, vagy – ha az alperes nem természetes személy – belföldi székhelye található. Ha az alperes ezekkel nem rendelkezik vagy az illetékes bíróság nem állapítható meg, a perre a Fővárosi Törvényszék illetékes.
(2) A keresetlevélnek – a 170. §-ban meghatározottakon túl – tartalmaznia kell
a) a jogsértés megtörténtének időpontját és módját,
b) a felperes nyilatkozatát arról, hogy a jogsérelemmel érintett közösséghez tartozik.
(3) A keresetben a felperes kizárólag a közösséget ért jogsérelemre alapított személyiségi jogsértés szankcióinak alkalmazását kérheti, kivéve a jogsértéssel elért vagyoni előny átengedését. A keresetet csak ugyanabból a ténybeli alapból származó közösséghez tartozással összefüggő személyiségi jog érvényesítésére vonatkozó keresettel lehet összekapcsolni.

506. § *[Egyesítés]*
(1) A bíróság elrendeli az előtte folyamatban lévő olyan perek egyesítését, amelyekben a kereseti igény ugyanabból a ténybeli alapból származó közösséghez tartozással összefüggő személyiségi jog érvényesítése. A különböző bíróságok előtt folyamatban lévő ilyen pereket is egyesíteni kell azon bíróság előtt folyó perhez, amelyhez a keresetlevél legkorábban érkezett. Ha az egyesített perek valamelyikében az egyesítésig a perfelvétel már lezárásra került, az érintett ügy tekintetében a bíróság a perfelvételt újra megnyitja.

(2) A felek a tudomásszerzést követően haladéktalanul kötelesek bejelenteni az (1) bekezdés alapján egyesítendő pereket; ennek elmulasztása esetén a bíróság a felet pénzbírsággal sújtja.

(3) Ha az (1) bekezdés alapján egyesített perben valamely felperes a közösséghez tartozással összefüggő személyiségi jogsértésből eredő kár megtérítése iránti követelést is érvényesít, a bíróság elrendeli annak önálló ügyként történő tárgyalását és azt a per jogerős elbírálásáig felfüggeszti. A bíróság a felfüggesztés megszüntetését követően a pert az általános szabályok szerint tárgyalja.

507. § *[Egyéb rendelkezések]*

(1) A felperes keresetlevélben foglalt nyilatkozata igazolja, hogy a jogsérelemmel érintett közösséghez tartozik; e tény megállapítása végett bizonyítás felvétele nem szükséges.

(2) A bíróság a személyiség lényeges vonásának minősülő, a közösséghez tartozással összefüggő személyiségjegy vonatkozásában azt vizsgálja, hogy a közösséget bántó jogsérelem alkalmas lehet-e arra, hogy általában véve a közösséghez tartozó személy személyiségi jogának a sérelmét is okozza.

(3) A perben nincs helye viszontkeresetnek és beavatkozásnak.

(4) A jogsértés körülményeire – különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértés közösségre gyakorolt hatására – tekintettel meghatározott sérelemdíjat egy összegben kell megítélni, ami a sérelemdíj iránti igényt érvényesítő felpereseket egyetemlegesen illeti meg.

XXXIX. FEJEZET

MUNKAÜGYI PEREK

137. A munkaügyi per meghatározása és az általános szabályok alkalmazása

508. § *[A munkaügyi per]*

(1) Munkaügyi peren e fejezet alkalmazásában

a) a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) alapján létesített,

b) a közalkalmazotti,

c) – törvényben foglalt kivételekkel – a szolgálati,

d) a közfoglalkoztatási,

e) a sporttörvény alapján kötött munkaszerződéses,

f) a szakképzés során kötött tanulószerződésből eredő,

g) a nemzeti felsőoktatási törvény szerinti hallgatói munkaszerződésből eredő,

h) a szociális szövetkezettel és foglalkoztatási szövetkezettel létesített tagi munkavégzési

jogviszonyból (a továbbiakban együtt: munkaviszony) származó pert kell érteni.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltakon túl e fejezet alkalmazásában munkaügyi per az Mt. 285. § (1) bekezdése szerinti további munkajogi igény érvényesítésével kapcsolatos per.

(3) Ha a peres felek bármelyikének személye engedményezés, tartozásátvállalás, munkáltatói jogutódlás, illetve a munkáltató személyében bekövetkező változás alapján módosul, a per változatlanul munkaügyi pernek minősül.

(4) Törvény az (1) és (2) bekezdésben foglaltakon túl más ügyekre is előírhatja a munkaügyi perre vonatkozó szabályok alkalmazását.

(5) A munkaügyi per csak a munkavállaló és a munkáltató közötti, a munkaviszonnyal közvetlen kapcsolatban lévő, az e törvény hatálya alá tartozó ügyben előterjesztett keresettel kapcsolható össze.

(6) A fél a pénzkövetelés iránti igényét fizetési meghagyás útján is érvényesítheti, kivéve, ha a per tárgya a jogviszony keletkezése, módosítása, módosulása, megszűnése vagy a munkaviszonyból származó kötelezettségeknek a munkavállaló által történt vétkes megszegése, illetve fegyelmi vétség miatt alkalmazott jogkövetkezmény.

(7) A felszámolás kezdő időpontjától a felszámolás alatt álló munkáltatóval szemben a munkavállaló a felszámoló által vitatott, a felszámolás körébe tartozó vagyonnal kapcsolatos munkajogi igényen alapuló pénzkövetelését munkaügyi perben érvényesítheti. A felszámolás alatt álló munkáltatóval szembeni keresetlevelet a követelés vitatásáról szóló felszámolói közléstől számított harminc napon belül kell előterjeszteni; a határidő elmulasztása miatt e törvény szerint igazolásnak van helye. A keresetlevél előterjesztésének határidejét megtartottnak kell tekinteni, ha a bíróságnak címzett beadványt a bíróság címére a határidő utolsó napján ajánlott küldeményként postára adták. Ha a fél a perben keresetváltoztatással él, a keresetváltoztatás iránti kérelem előterjesztése nem mentesíti a további munkajogi igényen alapuló pénzkövetelés hitelezői igényként történő bejelentési kötelezettség alól.

509. § *[Az általános szabályok alkalmazása]*

(1) E törvény rendelkezéseit a munkaügyi perekben az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A perben a keresethez csatlakozásnak nincs helye.

138. A munkaügyi perek különös szabályai

510. § *[A munkaügyi perben eljáró bíróságok összetétele]*

Munkaügyi perben az elsőfokú bíróság – törvény eltérő rendelkezése hiányában – ülnökök közreműködésével jár el.

511. § *[A bírák kizárása]*

(1) A per elintézéséből – a 12. és 13. §-ban meghatározottakon túl – ki van zárva, és abban mint bíró nem vehet részt

a) az, aki a keresettel megtámadott intézkedést tette vagy a határozatot meghozta,

b) az *a)* pont alá eső személy hozzátartozója, és

c) az, aki a fegyelmi vagy egyeztetési eljárásban részt vett, ideértve a tanúként vagy szakértőként történő részvételét is.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezéseit a jegyzőkönyvvezető kizárására is alkalmazni kell.

512. § *[A pertárgy értéke]*

(1) Ha a munkaügyi perben a munkaviszony létrejötte, fennállása, megszüntetése a vitás, úgy, hogy annak helyreállítását kérik, a keresettel érvényesített követelés vagy más jog értékeként – a ténylegesen megállapítható összegtől függetlenül – az egyévi távolléti díjat kell figyelembe venni.

(2) Ha a per tárgya pénzkövetelés, a pénzkövetelés összegét, bérkülönbözet követelése esetén legfeljebb annak egyévi összegét kell a keresettel érvényesített követelés vagy más jog értékeként figyelembe venni.

513. § *[Hatáskör és illetékesség]*

(1) Ha valamelyik pertársra, illetve kereseti kérelem elbírálására a munkaügyi perben eljáró bíróságnak, míg a többi pertársra, illetve kereseti kérelemre a járásbíróságnak vagy törvényszéknek van hatásköre, a per a munkaügyi bíróság hatáskörébe tartozik, feltéve, hogy a pertársaság vagy a keresethalmazat törvény által megengedett.

(2) Munkaügyi perben a munkavállaló felperes a pert az alperesre általánosan illetékes bíróság helyett belföldi lakóhelye, ennek hiányában belföldi tartózkodási helye szerint illetékes közigazgatási és munkaügyi bíróság előtt is megindíthatja.

(3) Munkaügyi perben a munkavállaló felperes a pert az alperesre általánosan illetékes bíróság helyett megindíthatja azon közigazgatási és munkaügyi bíróság előtt is, amelynek illetékességi területén huzamos ideig munkát végez vagy végzett.

514. § *[Felek és képviselet]*

(1) A perben fél lehet az a szakszervezet, munkáltatói érdekképviseleti szervezet vagy üzemi, közalkalmazotti tanács is, amelynek egyébként nincs perbeli jogképessége.

(2) Nem kötelező a jogi képviselet – törvény eltérő rendelkezése hiányában – a perben, ideértve a fellebbezési és perújítási eljárást is, valamint az ellenkérelmet előterjesztő fél számára a perrel összefüggő felülvizsgálati eljárásban.

(3) Saját tagjainak munkaügyi perében meghatalmazottként eljárhat a munkavállalói érdek-képviseleti szervezet.

515. § *[Intézkedések a keresetlevél alapján]*

(1) A bíróság a megtámadott határozat vagy jognyilatkozat végrehajtását kérelemre, indokolt esetben felfüggesztheti.

(2) A bíróság a megtámadott határozat vagy jognyilatkozat végrehajtását hivatalból is felfüggesztheti, ha a peres jogvitával összefüggésben valamely személy különös méltánylást érdemlő, jogvédelmet megalapozó érdeke ezt indokolja.

516. § *[Soronkívüliség]*

(1) A megszüntetett munkaviszony helyreállítására irányuló perben, valamint a felszámolás alatt álló munkáltatóval szembeni igény elbírálása esetén a bíróság soron kívül jár el.

(2) Soron kívüli eljárás esetén, a perfelvétel során

a) az ellenkérelem, illetve a viszontkereset előterjesztésére meghatározott határidő tizenöt nap,

b) a tárgyalási időközre meghatározott határidő nyolc nap,

c) a perfelvételi és a folytatólagos perfelvételi tárgyalás kitűzésére meghatározott határidő egy hónap.

(3) Az érdemi tárgyalás és a folytatólagos érdemi tárgyalás kitűzésére meghatározott határidő egy hónap.

517. § *[A bíróság székhelyen kívüli eljárása]*

A bíróság indokolt esetben a tárgyalást a székhelyén kívüli járásbíróság hivatalos helyiségébe is kitűzheti.

518. § *[A felperes keresettől való elállása]*

A felperes a keresetétől az eljárás bármely szakaszában az alperes hozzájárulása nélkül is elállhat. Ha a felperes a keresetétől az elsőfokú eljárás befejezése után, de még az ítélet jogerőre emelkedése előtt áll el, az ítéletet az iratoknak a fellebbezés folytán történő felterjesztése előtt az elsőfokú, egyébként a másodfokú bíróság helyezi hatályon kívül.

519. § *[Különös jogvédelmi igény]*

A munkabér megfizetése, továbbá a munkáltatói igazolás kiadása iránti kérelem a 103. § (1) bekezdés *d)* pontjának alkalmazásában különös méltánylást érdemlő oknak minősül.

520. § *[Egyeztetés a perfelvételi tárgyaláson]*

Ha a perfelvételi tárgyaláson a felek személyesen vagy képviselőik útján megjelentek, a tárgyalás a felek megegyezésére irányuló egyeztetéssel kezdődik. Ebből a célból az elnök a jogvita egészét a felekkel megtárgyalja.

521. § *[A munkajogviszony jogellenes megszüntetésének jogkövetkezménye iránt per]*

(1) Ha a felperes az Mt. 82. § (1) bekezdése alapján kártérítésként elmaradt jövedelem iránti igényt érvényesít, a keresetlevélben – a 170. §-ban meghatározottakon túl – fel kell tüntetni az elmaradt jövedelem tételeit jogcímenként és összegszerűen elkülönítve, valamint munkaviszony körében elmaradt jövedelem címén igényelt kártérítés esetén a munkavállaló tizenkét havi távolléti díjának megfelelő összeget.

(2) Ha a felperes az igényét az Mt. 82. § (1) bekezdésére vagy az Mt. 83. § (3) bekezdésére alapította, a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően keletkezett kár vagy elmaradt munkabér, egyéb járandóság érvényesítése esetén a keresetváltoztatás iránti kérelem előterjesztésének határideje a követelés esedékességétől számított harminc nap. Az elsőfokú tárgyalás berekesztését követően esedékessé vált követelés tekintetében a keresetváltoztatás a fellebbezésben, míg a fellebbezés előterjesztését követően esedékessé vált követelés esetében az esedékességétől számított tizenöt napon belül terjeszthető elő.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott esetekben a fél a keresetváltoztatással érintett részben utólagos bizonyítással élhet, feltéve, hogy a bíróság a keresetváltoztatást engedélyezi.

522. § *[Bizonyítás]*

(1) Munkaügyi perben a munkáltatónak kell bizonyítania

a) a kollektív szerződés, az igény elbírálásához szükséges belső szabályzatok, utasítások és a jogvita eldöntéséhez szükséges, a munkáltató működési körében keletkezett okiratok tartalmát,

b) az igényelt juttatással összefüggő számítások helyességét, ha az vitatott és

c) – bérvita esetén – a juttatás megfizetését.

(2) Ha a munkajogi anyagi jogszabályok e törvény rendelkezéseitől eltérően határozzák meg a bizonyítási érdek tartalmát, az az anyagi jogszabályok szerint alakul.

523. § *[Felülvizsgálat]*

(1) Nincs helye felülvizsgálatnak, ha a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték, illetve annak a 21. § (1)–(4) bekezdése alapján, továbbá a 21. § (5) bekezdésének az egyesített perekre történő megfelelő alkalmazásával megállapított értéke a teljes munkaidőre megállapított kötelező legkisebb havi munkabér (minimálbér) ötszörösét nem haladja meg.

(2) Ha a felülvizsgálatnak az (1) bekezdés alapján nem lenne helye – ugyanakkor törvény a felülvizsgálatot más okból nem zárja ki – a felülvizsgálati kérelem befogadását a Kúria kivételesen engedélyezheti a 409. § (2) bekezdésében foglalt okokra tekintettel.

524. § *[Perújítás]*

Ha a perújítási kérelem előterjesztésére hat hónapon túl kerül sor, a munkavállaló

a) nem követelheti munkaviszonyának helyreállítását és az eredeti munkakörben vagy munkahelyen történő továbbfoglalkoztatását, és

b) nem támaszthat munkabér-követelést a perújítási kérelem benyújtását megelőző hat hónapon túli időre.

525. § *[Munkavállalói költségkedvezmény]*

(1) Ha a munkaügyi per által érintett munkaviszonyból származó távolléti díj nem haladja meg a jogszabályban meghatározott mértéket, a perben félként részt vevő munkavállaló munkavállalói költségkedvezményre jogosult.

(2) A felet a munkavállalói költségkedvezmény alapján – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a keresetlevél előterjesztésétől kezdve, a per egész tartamára, valamint a végrehajtási eljárásra is kiterjedően költségmentesség illeti meg. A munkavállalói költségkedvezményre vonatkozó adatokat a keresetlevélben fel kell tüntetni, illetve ahhoz csatolni kell a szükséges iratokat. A fél jogosultságát a bíróság a csatolt iratok alapján hivatalból vizsgálja.

(3) A fellebbezés, illetve a felülvizsgálat ügyében eljáró bíróság – a fellebbezés, illetve a felülvizsgálati kérelem korlátaira tekintet nélkül – hivatalból vizsgálja a munkavállalói költségkedvezményre jogosultság feltételeinek fennállását.

XL. FEJEZET

VÉGREHAJTÁSI PEREK

139. Közös szabályok

526. § *[A végrehajtási perek meghatározása]*

Végrehajtási peren a végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránt indított pert, a végrehajtási igénypert, a foglalás tűrése iránt indított pert, a követelés behajtása iránt indított pert és a végrehajtási eljárásba történő bekapcsolódás engedélyezése iránt indított pert kell érteni.

527. § *[Az általános szabályok alkalmazása]*

E törvény rendelkezéseit a végrehajtási perekben az e fejezetben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

140. Végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránt indított per

528. § *[A per tárgya]*

(1) Az adós keresettel kérheti a végrehajtási lappal és az azzal egy tekintet alá eső végrehajtható okirattal elrendelt végrehajtás megszüntetését vagy korlátozását, ha a perben közölni kívánt tény

a) akkor történt, amikor az már nem volt közölhető a végrehajtható okirat kiállításának alapjául szolgáló határozat meghozatalát megelőző eljárásban, vagy

b) a végrehajtható okirat kiállításának alapjául szolgáló egyezség megkötése után következett be.

(2) Az adós keresettel kérheti a végrehajtási záradékkal ellátott okirattal és az azzal egy tekintet alá eső végrehajtható okirattal elrendelt végrehajtás megszüntetését vagy korlátozását, ha

a) a végrehajtani kívánt követelés, illetve a végrehajtási jog elévült,

b) a követelés vagy annak egy része megszűnt,

c) a végrehajtást kérő a teljesítésre halasztást adott, és az időtartama nem járt le, vagy

d) az adós a követeléssel szemben beszámítható követelést kíván érvényesíteni.

529. § *[Előzetes eljárás]*

A pert akkor lehet megindítani, ha a végrehajtás megszüntetésére vagy korlátozására a perben közölni kívánt okból a bírósági végrehajtásról szóló törvény szerint a bírósági végrehajtási eljárás keretében nincs lehetőség.

530. § *[Illetékesség és pertárgyérték]*

(1) A perre kizárólag a végrehajtást elrendelő járásbíróság, ha pedig a végrehajtást nem járásbíróság rendelte el, az adós lakóhelye szerinti járásbíróság az illetékes.

(2) A per tárgyának az értéke a végrehajtási összeggel vagy annak azon részével egyezik meg, amelyre a végrehajtási jog megszűnését állítják.

531. § *[Perindítás]*

(1) A pert a végrehajtást kérő ellen kell megindítani.

(2) A keresetlevélnek – a 170. §-ban meghatározottakon túl – tartalmaznia kell

a) a végrehajtható okiratot kiállító megnevezését és a végrehajtható okirat számát, valamint

b) a végrehajtást foganatosító végrehajtó nevét és székhelyét, továbbá a végrehajtási ügyszámot.

(3) A végrehajtás korlátozása iránti pert megindító keresetlevélnek – a 170. §-ban és a (2) bekezdésben meghatározottakon túl – tartalmaznia kell a végrehajtani kívánt követelés azon részét, amelyre a fél a végrehajtást korlátozni kívánja.

(4) A keresetlevélhez – a 171. §-ban meghatározottakon túl – csatolni kell azt a végrehajtási eljárásban keletkezett okiratot, amely a perindításnak az 529. § szerinti feltételét bizonyítja.

532. § *[Az eljárás szünetelése]*

(1) A 121. § (1) bekezdés *a)* és *b)* pontjában meghatározott esetekben nincs helye szünetelésnek. A 121. § (1) bekezdés *b)* pontjában meghatározott esetben a bíróság az eljárást hivatalból megszünteti.

(2) A 121. § (1) bekezdés *c)–f)* pontjában meghatározott esetekben a szünetelés tartama legfeljebb egy hónap.

533. § *[Soronkívüliség]*

A bíróság a perben soron kívül jár el.

534. § *[A végrehajtás felfüggesztése]*

A perben eljáró bíróság a végrehajtást kérelemre a per jogerős befejezéséig felfüggesztheti. A felfüggesztés tárgyában hozott határozat ellen külön fellebbezésnek van helye. A végrehajtás felfüggesztésére a bírósági végrehajtásról szóló törvény erre vonatkozó szabályait kell alkalmazni.

535. § *[A kereset közlése és a perfelvételi szak]*

(1) A bíróság a keresetlevelet – annak az alperes részére történő kézbesítésével egyidejűleg – azzal küldi meg az ügyben eljárt végrehajtónak, hogy nyilatkozzon az általa lefolytatott eljárási cselekményéről és az eljárással kapcsolatban felmerült költségeiről, díjáról, valamint az azokat megalapozó körülményekről. A végrehajtót a tárgyalás határnapjáról értesíteni kell.

(2) Az ellenkérelem, illetve a viszontkereset előterjesztésére vonatkozó határidő tizenöt nap. Az írásbeli ellenkérelem benyújtására előírt határidő meghosszabbítására vonatkozó határidő legfeljebb tizenöt nap.

(3) A perfelvétel során további írásbeli perfelvétel elrendelésének nincs helye, és a tárgyalási időköz nyolc nap.

536. § *[A tárgyalás kitűzése]*

A tárgyalás kitűzésére vonatkozó határidő egy hónap.

537. § *[Döntés a végrehajtási költségekről]*

Ha a végrehajtó a nyilatkozatát a perben előterjesztette, a bíróság végrehajtást megszüntető ítéletében a végrehajtási költségek összegéről és megtérítéséről is dönt. A bíróság ítélete ellen a végrehajtási költségek tekintetében a végrehajtó is fellebbezhet.

141. Végrehajtási igényper

538. § *[A per tárgya]*

(1) Keresettel kérheti a lefoglalt vagyontárgy foglalás alóli feloldását az, aki a lefoglalt vagyontárgyra a tulajdonjoga vagy más olyan joga alapján tart igényt, amely akadálya a bírósági, közigazgatási vagy adóvégrehajtás során történő értékesítésnek.

(2) Nem tarthat igényt a lefoglalt vagyontárgyra az, aki a végrehajtandó tartozásért az adóssal egysorban felel. Az a házastárs azonban, akinek a felelőssége csak a közös vagyonból rá eső vagyoni hányad erejéig áll fenn, igényt tarthat a lefoglalt különvagyon tárgyára.

(3) A haszonélvező a haszonélvezeti joggal terhelt ingatlan foglalás alóli feloldását nem kérheti.

(4) Közös tulajdonban lévő vagyontárgy foglalás alóli feloldását bármelyik tulajdonostárs önállóan is kérheti.

539. § *[Illetékesség és pertárgyérték]*

(1) A perre – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – kizárólag az a járásbíróság illetékes, amelynek területén a foglalás történt.

(2) Ingatlanigényperre kizárólag az ingatlan fekvése szerinti járásbíróság illetékes.

(3) A per tárgyának az értéke a végrehajtani kívánt követelés értékével, vagy ha a foglalás alól feloldani kívánt vagyontárgy értéke kisebb, ez utóbbi értékkel egyezik meg.

540. § *[Perköltség viselése]*

A pernyertes felperes perköltségét a pervesztes alperes csak akkor téríti meg, ha a foglalásnál jelen volt, és rosszhiszemű magatartást tanúsított. A fellebbezési eljárásban felszámított perköltség tekintetében a perköltség viselésének általános szabályai az irányadók.

541. § *[A végrehajtás felfüggesztése]*

A perben eljáró bíróság a végrehajtást kérelemre – kizárólag az igényelt vagyontárgyra kiterjedően – a per jogerős befejezéséig felfüggesztheti. A felfüggesztés tárgyában hozott határozat ellen külön fellebbezésnek van helye. A végrehajtás felfüggesztésére a bírósági végrehajtásról szóló törvény erre vonatkozó szabályait kell alkalmazni.

542. § *[Perindítás]*

(1) A pert a végrehajtást kérő ellen kell megindítani. Ha a vagyontárgyat több végrehajtást kérő követelésének végrehajtása végett foglalták le, a pert valamennyi végrehajtást kérő ellen meg kell indítani.

(2) A bíróságnak vagy a bíróság gazdasági hivatalának a bírósági végrehajtásról szóló törvény szerinti értesítésébe foglalt bűnügyi követelés végrehajtása esetén – ideértve az ilyen követelés biztosítására elrendelt bűnügyi zárlatot is – az igénypert az állam nevében a követelés jogosultjaként eljárni jogosult ellen kell megindítani.

(3) Ha a bűnügyi zárlatot polgári jogi igény biztosítására rendelték el, az igénypert a sértett, illetve magánfél ellen kell megindítani.

(4) A perben fél lehet az a végrehajtást kérő is, amelynek egyébként nincs perbeli jogképessége.

(5) A keresetlevélnek – a 170. §-ban meghatározottakon túl – tartalmaznia kell a végrehajtást foganatosító végrehajtó nevét és székhelyét, továbbá a végrehajtási ügyszámot.

543. § *[A kereset közlése és a viszontkereset]*

(1) A bíróság a halasztó hatályú igényperben a keresetlevél vizsgálata és a kereset közlése során soron kívül jár el.

(2) A bíróság a keresetlevélnek az alperes részére történő kézbesítésével egyidejűleg a halasztó hatályú igényperről a végrehajtót, ingatlanigényperről pedig az ingatlanügyi hatóságot is haladéktalanul értesíti.

(3) A perben nincs helye viszontkeresetnek.

544. § *[A bíróság döntése]*

(1) Ha a bíróság az igénykeresetnek helyt ad, az igényelt vagyontárgyat feloldja a foglalás alól. Ha a vagyontárgyat már értékesítették, és a vételárnak megfelelő összeg a végrehajtó letéti számláján rendelkezésre áll, a bíróság ezen összeg kiutalását rendeli el.

(2) Ha a bíróság a haszonélvezeti joggal terhelt vagyontárgy iránt a haszonélvező által indított igénykeresetnek helyt ad, a vagyontárgyat kizárólag a haszonélvező vonatkozásában a foglalás alól feloldja azzal, hogy azt csak a haszonélvezeti jog megszűnése után lehet értékesíteni.

(3) Az igényperben hozott jogerős határozatot a végrehajtó részére, ingatlanigényper esetén pedig az ingatlanügyi hatóság részére is kézbesíteni kell.

545. § *[Perújítás]*

A perben hozott ítélet ellen – a per főtárgya tekintetében – perújításnak nincs helye.

546. § *[Házastársi vagyonközösségi igényper tárgya]*

Ha a házastársi vagyonközösséghez tartozó vagyontárgyat olyan tartozásért foglalták le, amely kizárólag az egyik házastársat terheli, a másik házastárs igényperben kérheti a vagyontárgy foglalás alóli feloldását a közös vagyonból rá eső hányad értékéig.

547. § *[Illetékesség a házastársi vagyonközösségi igényperben]*

Ha a végrehajtás során több, a házassági vagyonközösséghez tartozó vagyontárgyat foglaltak le, a felperes a pert az 539. § szerint illetékes bíróságok közül bármelyik előtt megindíthatja. A per folyamatban léte alatt ugyanazon házassági vagyonközösséghez tartozó vagyontárgyra vonatkozó házastársi vagyonközösségi igényperre a folyamatban lévő per bírósága kizárólagosan illetékes.

548. § *[Házastársi vagyonközösségi igényper indítása]*

A házastársi vagyonközösségi igénypert az adós (az igénylő felperes házastársa) ellen is meg kell indítani.

549. § *[Érdemi döntés a házastársi vagyonközösségi igényperben]*

(1) A házastársi vagyonközösségi igényperben a bíróság a házastársi vagyonközösséghez tartozó valamennyi lefoglalt vagyontárgy figyelembevételével dönt.

(2) Ha a bíróság az igénykeresetnek helyt ad, az igénylő közös vagyonból rá eső hányadának megfelelő értékű meghatározott vagyontárgyakat feloldja a foglalás alól. Ha az igénylőt így nem lehet teljesen kielégíteni, a bíróság meghatározott vagyontárgyat azzal a feltétellel old fel a foglalás alól, hogy az igénylő a közös vagyonból rá eső hányad értékét meghaladó értékkülönbözetet tizenöt napon belül megfizeti a végrehajtói letéti számlára. Ha ezt az igénylő a perben nem vállalja, a bíróság a meghatározott vagyontárgy értékesítését és a közös vagyonból rá eső hányad értékének megfelelő vételárrész igénylő részére történő kiutalását rendeli el.

(3) A foglalás alól feloldott vagyontárgyak az igénypert indító házastársnak, a fel nem oldott vagyontárgyak az adósnak a különvagyonába kerülnek.

550. § *[A közös tulajdonban lévő vagyontárggyal kapcsolatos igényper]*
Az 549. §-t a közös tulajdonban lévő bármely vagyontárggyal kapcsolatos igényperben alkalmazni kell.

142. Foglalás tűrése iránti per

551. § *[Viszontkereset]*
A végrehajtást kérő által az adós tulajdonában lévő ingóság lefoglalásának tűrése iránt harmadik személy ellen a bírósági végrehajtásról szóló törvény szerint megindított perben viszontkeresetnek nincs helye.

552. § *[Perköltség viselése]*
Ha a harmadik személy a végrehajtó felhívása ellenére az adós ingóságára vonatkozó nyilatkozatot elmulasztotta, a végrehajtást kérő perköltségét a per eredményére tekintet nélkül köteles megtéríteni.

143. Követelés behajtása iránti per

553. § *[Viszontkereset]*
A végrehajtást kérő által az adóst harmadik személlyel szemben megillető követelés behajtása iránt a harmadik személy ellen a bírósági végrehajtásról szóló törvény szerint megindított perben viszontkeresetnek nincs helye.

554. § *[Perköltség viselése]*
Ha a harmadik személy a végrehajtó felhívása ellenére az adós követelésére vonatkozó nyilatkozatot vagy a követelés összegének befizetését, illetve a követelés tárgyának letétbe helyezését elmulasztotta, a végrehajtást kérő perköltségét a per eredményére tekintet nélkül köteles megtéríteni.

144. A végrehajtási eljárásba történő bekapcsolódás engedélyezése iránti per

555. § *[Előzetes eljárás]*
A zálogjogosult a végrehajtási eljárásba történő bekapcsolódásának engedélyezése iránt akkor indíthat pert, ha a bíróság a kérelmét a bírósági végrehajtásról szóló törvény szerinti végrehajtási eljárásban azért utasította el, mert az adós vagy a végrehajtást kérő a zálogjoggal biztosított követelés jogalapját és összegszerűségét – önálló zálogjog eseten a jogalapot és az összegszerűséget – vitatta, és állítását valószínűsítette.

556. § *[Illetékesség]*
A perre kizárólag az a bíróság illetékes, amely a zálogjogosult kérelmét a végrehajtási eljárásban elutasította.

557. § *[Perindítás]*
(1) A pert a jogalapot vagy összegszerűséget vitató adós, illetve végrehajtást kérő ellen kell megindítani.
(2) A keresetlevélnek – a 170. §-ban meghatározottakon túl – tartalmaznia kell a végrehajtást foganatosító végrehajtó nevét és székhelyét, továbbá a végrehajtási ügyszámot.

(3) A keresetlevélhez – a 171. §-ban meghatározottakon túl – csatolni kell azt a bírósági határozatot, amely a perindításnak az 555. §-ban foglalt feltételét bizonyítja.

558. § *[Soronkívüliség]*
A bíróság a perben soron kívül jár el.

559. § *[A végrehajtás felfüggesztése]*
A perben eljáró bíróság a végrehajtást a per jogerős befejezéséig felfüggesztheti. A felfüggesztés tárgyában hozott határozat ellen külön fellebbezésnek van helye. A végrehajtás felfüggesztésére a bírósági végrehajtásról szóló törvény erre vonatkozó szabályait kell alkalmazni.

560. § *[A kereset közlése, a perfelvétel és a tárgyalás kitűzése]*
(1) Az ellenkérelem előterjesztésére vonatkozó határidő tizenöt nap. Az írásbeli ellenkérelem benyújtására előírt határidő meghosszabbítására vonatkozó határidő legfeljebb tizenöt nap.
(2) A perben viszontkeresetnek nincs helye.
(3) A perfelvétel során további írásbeli perfelvétel elrendelésének nincs helye és a tárgyalási időköz nyolc nap.
(4) A tárgyalás kitűzésére vonatkozó határidő egy hónap.

561. § *[Az érdemi döntés]*
A kereset elbírálására a bírósági végrehajtásról szóló törvénynek a kielégítési jog megnyílta megállapítására vonatkozó szabályait alkalmazni kell.

XLI. FEJEZET

A JEGYZŐ BIRTOKVÉDELMI ÜGYBEN HOZOTT HATÁROZATÁNAK MEGVÁLTOZTATÁSA IRÁNT INDÍTOTT PER

145. Az általános szabályok alkalmazása

562. § *[Az általános szabályok alkalmazása]*
E törvény rendelkezéseit a jegyző birtokvédelmi ügyben hozott határozatának (e fejezetben a továbbiakban: birtokvédelmi határozat) megváltoztatása iránt indított perben az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

146. A jegyző birtokvédelmi ügyben hozott határozatának megváltoztatása iránt indított per különös szabályai

563. § *[A bíró kizárása]*
(1) A per elintézéséből – a 12. és 13. §-ban foglalt eseteken kívül – ki van zárva, és abban mint bíró nem vehet részt
a) az, aki mint ügyintéző a birtokvédelmi határozat meghozatalában részt vett,
b) az *a)* pont szerinti személynek a hozzátartozója,
c) a birtokvédelmi határozatot hozó jegyző által vezetett hivatal volt dolgozója, a munkaviszonya megszűnését követő két évig, és
d) az, akit a birtokvédelmi határozat meghozatala iránti eljárásban tanúként vagy szakértőként meghallgattak.
(2) Az (1) bekezdés rendelkezéseit a jegyzőkönyvvezető kizárására is alkalmazni kell.

564. § *[A szakértő kizárása]*

A perben szakértőként nem járhat el az a személy sem, akivel szemben az 563. § (1) bekezdés *a)–c)* pontjában foglalt kizáró ok áll fenn.

565. § *[Illetékesség]*

A perre a birtokvédelmi határozatot hozó jegyző székhelye szerinti bíróság kizárólagosan illetékes.

566. § *[Perindítás]*

(1) A keresetlevélnek – a 170. §-ban meghatározottakon túl – tartalmaznia kell

a) a megváltoztatni kért birtokvédelmi határozatot hozó jegyző által vezetett hivatal megnevezését és a birtokvédelmi határozat számát, valamint

b) az arra történő utalást, ha a birtokvédelmi határozat meghozatala iránti eljárásban a jogi képviselő olyan meghatalmazást csatolt, amely a per vitelére is vonatkozik.

(2) A keresetlevelet a birtokvédelmi határozatot hozó jegyzőhöz kell benyújtani. A jegyző a keresetlevelet az ügy irataival együtt nyolc napon belül a bírósághoz felterjeszti.

(3) Ha a fél a keresetlevél benyújtására megállapított határidőt elmulasztotta, igazolással élhet. Az igazolási kérelem tárgyában a bíróság határoz. A jegyző a hozzá elkésetten benyújtott keresetlevelet nem utasíthatja el, hanem azt a bírósághoz kell felterjesztenie, abban az esetben is, ha a fél igazolási kérelmet nem terjesztett elő.

(4) Ha a fél a keresetlevelet a perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírósághoz nyújtja be és a birtokvédelmi eljárás azonosításához szükséges adatok rendelkezésre állnak, a bíróság a keresetlevél beérkezésétől számított nyolc napon belül megkeresi az ügyben eljárt jegyzőt az iratok felterjesztése iránt. A jegyző a bíróság megkeresésének nyolc napon belül köteles eleget tenni. A keresetlevelet határidőben benyújtottnak kell tekinteni, ha azt a Ptk.-ban meghatározott keresetindítási határidő alatt a bírósághoz benyújtották. Ha a fél a keresetlevelet nem a perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírósághoz nyújtja be, a bíróság elrendeli a keresetlevélnek a perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírósághoz történő áttételét.

567. § *[A birtokvédelmi határozat végrehajtásának felfüggesztése]*

(1) A birtokvédelmi határozat végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelemről a bíróság soron kívül határoz, szükség esetén a feleket meghallgatja.

(2) A végrehajtás felfüggesztése tárgyában hozott végzés ellen külön fellebbezésnek van helye. A bíróságnak a végrehajtás felfüggesztését elrendelő végzése fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható.

(3) A bíróság a végrehajtás felfüggesztését elrendelő végzését haladéktalanul megküldi a jegyzőnek.

568. § *[Bírósági meghagyás kibocsátásának tilalma]*

A birtokvédelmi határozat megváltoztatása iránti perben bírósági meghagyás kibocsátásának nincs helye.

569. § *[Ítélet]*

(1) Ha a birtokvédelmi határozat érdemben helyes, a bíróság a keresetet elutasítja, ellenkező esetben a birtokvédelmi határozatot egészben vagy részben megváltoztatja.

(2) Ha a bíróság a birtokvédelmi határozatot megváltoztatja, a birtokvédelmi határozattal elbírált hasznok, károk és költségek tekintetében akkor is határoznia kell, ha az érdekelt fél csak a birtoklás kérdésében terjeszt elő keresetet.

(3) Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

570. § *[Az elektronikus kapcsolattartás szabályai]*

(1) A XLVI. Fejezet rendelkezéseit a birtokvédelmi határozat megváltoztatása iránt indított perben az e §-ban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) Ha a fél a keresetlevelet a birtokvédelmi határozatot hozó jegyzőnél terjeszti elő, a birtokvédelmi határozatot hozó jegyző köteles gondoskodni

a) a határozat alapjául szolgáló ügy iratainak digitalizálásáról, ha a keresetlevél elektronikusan került előterjesztésre, és

b) a hozzá benyújtott keresetlevél és a mellékleteit képező papír alapú okiratok digitalizálásáról, valamint a papír alapú okiratok megőrzéséről, továbbá a határozat alapjául szolgáló ügy iratainak digitalizálásáról, ha a keresetlevél papír alapon került előterjesztésre.

(3) Ha a fél a keresetlevelet a perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírósághoz nyújtja be, a bíróság az 566. § (4) bekezdésében foglaltak szerinti eljárása során hívja fel a birtokvédelmi határozatot hozó jegyzőt, hogy az iratokat digitalizált formában terjessze fel.

NYOLCADIK RÉSZ

KOLLEKTÍV IGÉNYÉRVÉNYESÍTÉSSEL KAPCSOLATOS PEREK

XLII. FEJEZET

A KÖZÉRDEKBŐL INDÍTOTT PER

147. A közérdekből indított per szabályainak és az általános szabályoknak az alkalmazása

571. § *[A közérdekből indított per szabályainak alkalmazása]*

E fejezet rendelkezéseit akkor kell alkalmazni, ha a közérdek védelme érdekében perindításra felhatalmazást adó törvény úgy rendelkezik, hogy az ilyen közérdekből indított pert (a továbbiakban: közérdekű per) e fejezet rendelkezései alapján kell lefolytatni.

572. § *[Az általános szabályok alkalmazása]*

E törvény rendelkezéseit a közérdekű perben az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

148. Különös szabályok

573. § *[A bíróság összetétele, felek, beavatkozás]*

(1) Ha a közérdekű per különös bonyolultsága indokolja, az egyesbíró a perfelvételt lezáró végzés meghozataláig kivételesen elrendelheti, hogy az ügyben három hivatásos bíróból álló tanács járjon el. A tanács elé utalt ügyben utóbb egyesbíró nem járhat el.

(2) Közérdekű perben nem minősülnek félnek azok a személyek, akik érdekében, illetve akik igénye érvényesítése iránt a közérdekű pert megindították (a továbbiakban: jogosultak).

(3) Közérdekű perben beavatkozásnak nincs helye.

574. § *[Perindítás]*

(1) A keresetlevélnek – a 170. §-ban meghatározottakon túl – tartalmaznia kell a közérdekű perrel érintett jogosultakat, és azt, hogy milyen módon kell igazolniuk az egyedi jogosultaknak az érintett jogosulti csoporthoz való tartozásukat ahhoz, hogy az ítélet alapján javukra teljesítés történhessen, illetve az ítélet rájuk alkalmazható legyen.

(2) Az érintett jogosultakat azoknak a tényeknek és körülményeknek az előadásával kell meghatározni, amelyek révén a jogosultak érintett csoportja behatárolható, illetve a jogosultak azonos módon való érintettsége megállapítható.

(3) A perben megállapítás iránti kereset akkor is előterjeszthető, ha az egységes marasztalás nem lehetséges, mert az érintett jogosultak vonatkozásában a marasztalás összege, illetve az ezt megalapozó tények nem azonosak, azonban a megállapítani kért jog tekintetében fennáll az azonosság.

575. § *[Az eljárás megszüntetése]*

Ha a jogosulti érintettség azonossága nem áll fenn, az eljárást hivatalból meg kell szüntetni. Az eljárást akkor is hivatalból meg kell szüntetni, ha az érintett jogosulti csoporthoz való tartozás igazolásának módja nem határozható meg egységesen, illetve nincs olyan egységes igazolási mód, amely a bíróság álláspontja szerint alkalmas az érintett jogosulti csoporthoz való tartozás bizonyítására.

576. § *[Egyesítés]*

Ha több felperes több olyan közérdekű pert indított, amelyek vonatkozásában a jogosulti kör, az érvényesített jog és az alperes személye azonos, a bíróság elrendelheti, illetve bármelyik fél kérelmére elrendeli e közérdekű perek egyesítését. Egyesítésnek akkor is helye van, ha a perek különböző, de azonos hatáskörű bíróság előtt vannak folyamatban. Ilyen esetben a kizárólagosan illetékes, ennek hiányában az alperes lakóhelye szerinti bíróság rendelheti el az egyesítést. Egyéb okból egyesítésnek nincs helye.

577. § *[Az ítélet tartalma]*

(1) Az ítéletben – az 574. § (1) bekezdésével összhangban – meg kell határozni az érintett jogosultakat, akikre az ítélet hatálya kiterjed, továbbá az érintett jogosulti körhöz való tartozásuk igazolásának módját.

(2) A felperes pernyertessége esetén az ítéletben az alperest az érintett jogosultak javára kell a teljesítésre kötelezni. A perköltség tekintetében a felperest kell kötelezni pervesztesség, illetve jogosítani pernyertesség esetén.

578. § *[Anyagi jogerőhatás]*

(1) A közérdekű perben hozott ítélet anyagi jogerőhatással rendelkezik az alperes új keresetindítása vonatkozásában, továbbá az érintett jogosultak közül azoknak az új keresetindítása vonatkozásában, akik esetében a következő feltételek teljesülnek:

a) az alperes az érintett jogosultat az ítélet közlésétől számított harminc napon belül egyedileg, írásban értesíti a perben hozott jogerős ítéletről,

b) az alperes az értesítésben tájékoztatást ad arról is, hogy az ítélet anyagi jogerőhatása az érintett jogosultra is kiterjed, kivéve, ha a jogosult az értesítés kézhezvételétől számított hatvan napon belül írásban bejelenti az alperes számára, hogy az egyéni keresetindítás jogát fenn kívánja tartani, és

c) az érintett jogosult nem tette meg a *b)* pont szerinti bejelentést.

(2) Az érintett jogosultak közül azokat a jogosultakat, akiket az alperes személyesen nem értesített az (1) bekezdésben meghatározott módon, úgy kell tekinteni, mint aki az egyéni keresetindításhoz való jogát fenntartotta.

(3) Ha érintett jogosultnak minősülő személy által indított egyedi vagy társult per a közérdekű perben hozott ítélet jogerőre emelkedése előtt jogerősen nem fejeződött be, az (1) bekezdés szerinti értesítést az alperes e per keretében tett nyilatkozattal köteles teljesíteni, melyre a felperes harminc napon belül köteles nyilatkozni. A bíróság a felperesi nyilatkozat alapján határoz az eljárás további menetéről.

(4) Ha a felperes nyilatkozata alapján a közérdekű perben hozott ítélet anyagi jogerőhatása az egyedi vagy társult perre is kiterjed, a bíróság az eljárást hivatalból megszünteti. Ha a közérdekű perben az alperes pervesztes lett, az egyedi vagy társult per megszüntetésekor az alperest kell a perköltség megtérítésére kötelezni.

579. § *[A közérdekű per hatása az elévülésre]*
A közérdekű per megindítása az érintett jogosultak vonatkozásban a követelés érvényesítésének minősül a Ptk. 6:25. § (1) bekezdés *c)* pontja alkalmazásában. A kereset elutasítása esetén az elévülés a kereset megindításától az elutasítás időpontjáig nyugszik annak a jogosultnak a vonatkozásában, aki az egyéni keresetindításhoz való jogát az 578. §-ban meghatározott módon fenntartotta.

XLIII. FEJEZET

TÁRSULT PER

149. A társult per meghatározása és az általános szabályok alkalmazása

580. § *[A társult per meghatározása]*
Társult per az e fejezet szabályai szerint indított és lefolytatott per.

581. § *[Az általános szabályok alkalmazása]*
E törvény rendelkezéseit a társult perben az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

150. Különös szabályok

582. § *[A bíróság összetétele, a felek képviselete]*
(1) Ha a törvényszék hatáskörébe tartozó társult per különös bonyolultsága vagy kiemelt társadalmi jelentősége indokolja, az egyesbíró a perfelvételt lezáró végzés meghozataláig kivételesen elrendelheti, hogy az ügyben három hivatásos bíróból álló tanács járjon el. A tanács elé utalt ügyben utóbb egyesbíró nem járhat el.
(2) A perben kötelező a jogi képviselet.

583. § *[A társult perben elbírálható ügyek]*
(1) Legalább tíz felperes egy vagy több olyan jogát, amely tartalmában azonos valamennyi felperes vonatkozásában (a továbbiakban: reprezentatív jog), társult per formájában érvényesítheti, ha a reprezentatív jogot megalapozó tények érdemben valamennyi felperes vonatkozásában azonosak (a továbbiakban: reprezentatív tények), és a társult pert a bíróság engedélyezi.
(2) Társult per csak a következő esetekben indítható:
a) fogyasztói szerződésből eredő követelés érvényesítése céljából,
b) a XXXIX. Fejezet szerinti munkaügyi perben, vagy
c) emberi tevékenységen vagy mulasztáson alapuló, előre nem látható környezetterhelés által közvetlenül okozott egészségkárosodásból fakadó igények vagy vagyoni kárigények érvényesítése esetén.

584. § *[Az engedélyezés iránti kérelem és a keresetlevél tartalma]*
(1) A társult per engedélyezése iránti kérelmet a keresetlevélben kell előterjeszteni. A kérelemnek tartalmaznia kell
a) a társult felpereseket és társulásuk tényét,

b) annak a felperesnek a megjelölését, aki a perben felperesként egyedül eljár a társult felperesek nevében (a továbbiakban: reprezentatív felperes), továbbá a helyettes reprezentatív felperest,
c) a jogi képviselőnek a reprezentatív felperes által adott, a per vitelére szóló meghatalmazásra utalást,
d) a reprezentatív jogot,
e) a reprezentatív tényeket,
f) annak az eszköznek, módszernek a meghatározását, amely alkalmas igazolni, hogy a felperesek mindegyike olyan személy, akinek vonatkozásában a reprezentatív tények fennállnak, és ennek alapján a reprezentatív jog őket megilleti (e fejezetben a továbbiakban: összekapcsolás), és
g) a társult perlési szerződésre utalást.
(2) A kérelemhez mellékelni kell az (1) bekezdés *c)* pontja szerinti meghatalmazást és az (1) bekezdés *g)* pontja szerinti társult perlési szerződést.
(3) A társult pert megindító keresetlevelet és az engedélyezés iránti kérelmet a reprezentatív felperes terjesztheti elő.
(4) Marasztalás iránti keresetben a felperesek követeléseit felperesenként kell megjelölni.

585. § *[Döntés az engedélyezésről]*
(1) A bíróság a társult per engedélyezése iránti kérelmet elutasítja, ha a perfelvétel során azt állapítja meg, hogy
a) a felperesek száma kevesebb, mint tíz,
b) az ügy tárgya nem az 583. § (2) bekezdése szerinti jogvita,
c) az állított jog nem reprezentatív,
d) a jogállítást megalapozó tények nem reprezentatívak,
e) az összekapcsolás igazolására megjelölt eszköz, módszer erre a célra alkalmatlan,
f) a társult per engedélyezése nem célszerű, mivel a *c)–e)* pontok bármelyikében meghatározott kérdésben való döntés vagy az összekapcsolás tényleges igazolásának idő-, illetve munkaigénye olyan jelentős lenne, melyre tekintettel a társult per hatékonysági előnyei feltehetően elenyésznének.
(2) Az (1) bekezdés alá nem tartozó esetekben az engedélyt meg kell adni.
(3) A társult per engedélyezéséről leghamarabb a keresetlevél benyújtásától számított hatvan napon belül lehet, legkésőbb pedig a perfelvételi szak lezárásával egyidejűleg kell határozni. A társult pert engedélyező végzésben rögzíteni kell az elbírálandó reprezentatív jogot, a reprezentatív tényeket és az összekapcsolás igazolásának eszközét, valamint az összekapcsolás tényleges igazolására adott határidőt.
(4) Az engedély iránti kérelem elutasítása esetén az eljárást egyidejűleg meg kell szüntetni. A keresetlevél beadásának jogi hatályai fennmaradnak azoknak a felpereseknek a vonatkozásában, akik a végzés jogerőre emelkedésétől számított harminc nap alatt a keresetlevelüket akár egyénileg, akár a társult per szabályai szerint szabályszerűen benyújtják, vagy követelésüket egyéb úton szabályszerűen érvényesítik.
(5) Az engedély iránti kérelemről döntő, illetve az eljárást megszüntető végzés ellen külön fellebbezésnek van helye. A másodfokú bíróság a fellebbezést harminc napon belül bírálja el. Az eljárás csak a végzés jogerőre emelkedése után folytatható.

586. § *[A társult perlési szerződés]*
(1) A társult per megindítása előtt az igényüket ebben a formában érvényesíteni kívánó jogosultaknak írásban társult perlési szerződést kell kötniük. A társult perlési szerződésnek tartalmaznia kell
a) a társult per felpereseit (e §-ban a továbbiakban: felek),
b) a reprezentatív felperes kijelölését,
c) a reprezentatív felperes helyettesének kijelölését,

d) a társult per vitelére meghatalmazott jogi képviselőt,

e) a társult perlési szerződés megkötésével és a társult per előkészítésével kapcsolatos költségek, továbbá a társult per perköltsége előlegezésének, viselésének, megosztásának szabályait,

f) a feleknek a peranyag szolgáltatással kapcsolatos kötelezettségeit,

g) a reprezentatív felperes felelősségére vonatkozó szabályokat, különösen a szakszerűtlen pervitelből következő károkért való helytállás módját, eszközét,

h) annak szabályait, hogy a társult per megindítása után új felek csatlakozhatnak-e a társult perlési szerződéshez, illetve a szerződő felek felmondhatják-e egyedileg a társult perlési szerződést,

i) az egyezségkötés kifejezett tilalmát vagy az egyezségkötésre való kifejezett felhatalmazást azzal, hogy egyezségkötésre felhatalmazás esetén meg kell jelölni azt a minimum összeget és egyéb feltételt, amelynek az egyezségben szerepelnie kell; a felek azt is kiköthetik, hogy az egyezségkötéshez az egyezségtervezet megküldésével hozzájárulásukat kell kérni,

j) az arra vonatkozó kikötést, hogy a reprezentatív felperes meghatározott perbeli nyilatkozatainak, perbeli cselekményeinek megtételéhez a felek előzetes jóváhagyása szükséges-e,

k) annak szabályait, hogy a reprezentatív felperes milyen módon tájékoztatja pervitelérő l a feleket, és hogyan biztosítja a felek tájékozódási lehetőségét, valamint a pervitel ellenőrzését,

l) azt, hogy a társult perben a felperesek számára megítélt, illetve jóváhagyott egyezség alapján a felpereseket megillető pénzösszeg, egyéb dolog vagy jog a felpereseket eredeti követelésük arányában illeti meg,

m) a társult perben hozott ítélet anyagi jogerőhatásáról szóló tájékoztatást, a lefedett jog és tényalap konkretizálásával,

n) a társult perlési szerződés megszűnésének eseteit, feltételeit.

(2) A felek az (1) bekezdés *l)* pontjában foglaltakkal ellentétes felosztási tervben nem egyezhetnek meg.

(3) Ha a társult perlési szerződés az (1) bekezdésben előírtakat nem tartalmazza vagy a szerződés tartalmában ellentétes valamely kötelezően alkalmazandó kikötéssel, a bíróság a keresetlevelet visszautasítja. A visszautasítás előtt hiánypótlásra felhívásnak nincs helye. E végzés ellen külön fellebbezésnek van helye. A keresetlevél beadásának jogi hatályai fennmaradnak azoknak a felpereseknek a vonatkozásában, akik a végzés jogerőre emelkedésétől számított harminc nap alatt a keresetlevelüket akár egyénileg, akár a társult per szabályai szerint benyújtják vagy követelésüket egyéb úton szabályszerűen érvényesítik.

(4) A bíróságnak nem feladata ellenőrizni, hogy a reprezentatív felperes a társult perlési szerződésnek megfelelően jár-e el a perben.

587. § *[Belépés a perbe, kilépés a perből, félbeszakadás]*

(1) A társult perbe új felperesként belépni, illetve a társult perből kilépni csak a perfelvételi szakban lehet, és csak a bíróság engedélyével. A bíróságtól az esetleges perbelépések és kilépések engedélyezését a reprezentatív felperes egy alkalommal, összesítetten kérheti. A bíróság az engedélyt akkor adja meg, ha a belépések, illetve a kilépések következtében nem áll be olyan változás a társult per engedélyezéséről való döntésre hatással bíró körülményekben, mely a korábbi perfelvételi cselekmények megismétlését vagy tartalmuk jelentős módosítását tenné szükségessé. A belépés és kilépés igazolására a belépő felpereseknek a társult perlési szerződéshez való csatlakozó nyilatkozatát, kilépéshez pedig a kilépő felperesek felmondását kell csatolni.

(2) A reprezentatív felperes halála, jogutódlással vagy jogutód nélküli megszűnése esetén a keresetlevélben megjelölt helyettes járhat el a továbbiakban reprezentatív felperesként. E tényt a helyettes reprezentatív felperes köteles bejelenteni a bíróság számára. Bármely más felperes halála, jogutódlással vagy jogutód nélküli megszűnése esetén az eljárás nem szakad félbe; ha a reprezentatív felperes a jogutódot bejelenti, a bíróság az adott felperes jogutódjának javára, illetve terhére rendelkezik ítéletében.

588. § *[Az iratok megtekintése]*

A társult perlési szerződésbe alperes és beavatkozó nem tekinthet be, továbbá arról másolatot nem készíthet.

589. § *[A felpereseket megillető perbeli jogok egységessége]*

(1) A társult perben a felpereseket megillető jogokat – a (3) bekezdésben meghatározott kivétellel – kizárólagosan a reprezentatív felperes gyakorolhatja. A reprezentatív felperes e jogainak szerződéssel való bármely korlátozása a reprezentatív felperes nyilatkozatainak, perbeli cselekményeinek érvényességét és hatályosságát nem érinti.

(2) A felpereseket megillető perbeli jogok egységesek és csak egységesen gyakorolhatók.

(3) A felperesek jogosultak a tárgyaláson történő részvételre a nyilvánosság kizárása esetén is, továbbá az iratokba betekinthetnek.

590. § *[A per tárgya, az ítélet tartalma, fellebbezés, perújítás]*

(1) A bíróság a társult perben a felperesek keresetéről egységesen dönt, határozatát a reprezentatív jog tekintetében, a reprezentatív tények vonatkozásában megállapított tényállás alapján hozza meg.

(2) A bíróság az ítéletében azoknak a felpereseknek a javára marasztalja alperest, akik vonatkozásban az összekapcsolás tényleges igazolása az előírt határidőben megtörtént.

(3) A perköltség tekintetében a reprezentatív felperest kell kötelezni, illetve jogosítani.

(4) Ha a bíróság egy vagy több felperes keresetét az összekapcsolás igazolásának eredménytelensége miatt utasítja el, az ítéletet ebből az okból a reprezentatív felperes csak az érintett felperesekre kiterjedő hatállyal is megfellebbezheti. E szabályt megfelelően alkalmazni kell perújítás esetén is.

591. § *[Azonos tárgyú perek egymáshoz való viszonya]*

(1) Ha több olyan társult per is folyamatban van, amelyek azonos jog- vagy ténykérdések elbírálását igénylik, e társult pereket egymásra tekintettel felfüggeszteni nem lehet.

(2) Közérdekű per és társult per tárgyazonossága esetén a bíróság a társult pert a reprezentatív felperes kérelmére a közérdekű perre tekintettel, annak jogerős befejezéséig felfüggesztheti. A közérdekű perben hozott határozat jogerőre emelkedése után az 578. § (3) bekezdését kell alkalmazni.

(3) Egy társult perben hozott ítélet anyagi jogerőhatással nem rendelkezik sem egy másik, azonos tárgyú társult perre, sem az azonos tárgyú, a társult felperesektől különböző személyek által indított, de azonos tárgyú egyedi perekre, sem az azonos tárgyú közérdekű perre nézve.

KILENCEDIK RÉSZ

NEMZETKÖZI POLGÁRI ELJÁRÁSJOGI SZABÁLYOK

XLIV. FEJEZET

KÜLFÖLDI ELEM ESETÉN ALKALMAZANDÓ ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

151. Bevezető rendelkezések

592. § *[Hatály]*
E fejezet rendelkezéseit akkor kell alkalmazni, ha nemzetközi szerződés vagy az Európai Unió kötelező jogi aktusa eltérően nem rendelkezik.

152. Külföldön kiállított okiratok bizonyító ereje belföldi eljárásban

593. § *[Külföldön kiállított közokirat]*
A 323. § rendelkezéseit a külföldi közokiratra is alkalmazni kell, feltéve, hogy azt a kiállítás helye szerint illetékes magyar külképviseleti hatóság felülhitelesítette, hacsak a kiállítás helye szerinti állammal hatályos nemzetközi szerződés eltérő követelményt nem ír elő.

594. § *[Külföldön kiállított magánokirat]*
A 325. § rendelkezéseit a külföldön kiállított magánokiratokra is alkalmazni kell azzal, hogy
a) a jogügylet bizonyítása céljából kiállított okirat a kiállítási hely joga szerint fennálló bizonyító erejét akkor is megtartja, ha a 325. § rendelkezéseinek nem felel meg,
b) a meghatalmazásnak, valamint a peres eljárás céljára kiállított nyilatkozatoknak és az igazságügyért felelős miniszter rendeletében a szükséghez képest megjelölt egyéb magánokiratoknak csak akkor van a 325. §-ban meghatározott bizonyító ereje, ha azokat a kiállítás helye szerint illetékes magyar külképviseleti hatóság hitelesítette vagy felülhitelesítette, hacsak a kiállítás helye szerinti állammal hatályos nemzetközi szerződés eltérő követelményt nem ír elő.

153. A perköltség-biztosíték és a költségkedvezmények

595. § *[Perköltség-biztosíték]*
(1) Az a felperes, akinek lakóhelye, székhelye vagy szokásos tartózkodási helye nem az Európai Unió tagállamában, az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes államban, valamint nemzetközi szerződés alapján velük egy tekintet alá eső államban van, az alperes kérelmére, az alperes perköltsége fedezése céljából biztosítékot köteles adni, kivéve, ha
a) a magyar állam által kötött nemzetközi megállapodás másként rendelkezik,
b) a felperes személyes költségmentességben részesült, vagy
c) a felperesnek az alperes által elismert követelése, vagy a belföldi ingatlan- vagy egyéb közhitelű nyilvántartásba bejegyzett vagyona megfelelő biztosítékul szolgál.
(2) Ha az alperes viszontkeresettel élt, a perköltség fedezése céljából nem köteles biztosítékot adni.
(3) Az alperes a biztosíték adása iránti kérelmet az írásbeli ellenkérelmében terjesztheti elő, ezt követően csak akkor, ha a biztosítékadási kötelezettség feltételeiről önhibáján kívül csak később szerzett tudomást.
(4) A megfelelő biztosítékul szolgáló vagyon értékét a felperesnek kell megjelölnie és valószínűsítenie.

(5) Ha a bíróság a kérelemnek helyt ad, meghatározza a biztosíték összegét és megfelelő határidő tűzésével arra hívja fel a felperest, hogy a meghatározott összeget a bíróságnál helyezze letétbe. A bíróság a biztosíték összegét az alperes perköltségének valószínű összege, az alperes által elismert követelés összege, illetve az (1) bekezdés *c)* pontjában megnevezett vagyon értéke figyelembevételével állapítja meg.

(6) Ha az (5) bekezdésben meghatározott körülmények utóbb lényegesen módosulnak, a bíróság bármelyik fél kérelmére – az ellenfél meghallgatása után – a biztosíték összegét módosítja. Ennek során az (5) bekezdésben foglaltaknak megfelelően jár el vagy elrendeli a letétbe helyezett összeg meghatározott részének visszafizetését. A visszafizetést elrendelő végzés ellen külön fellebbezésnek van helye.

(7) Ha a biztosíték adásának oka a per folyamán megszűnik, a bíróság a felperes kérelmére – az alperes meghallgatása után – elrendeli a letétbe helyezett teljes összeg visszafizetését. E végzés ellen külön fellebbezésnek van helye.

596. § *[Perköltség-biztosíték a másodfokú eljárásban]*

(1) További biztosíték adására a fellebbezési eljárásban csak a fellebbező felperest lehet kötelezni akkor, ha azt az alperes kéri, és egyúttal valószínűsíti, hogy a követelés megítélt része elegendő biztosítékul nem szolgál.

(2) Ha a felperes az (1) bekezdés alapján hozott végzés ellenére biztosítékot nem nyújt, a másodfokon eljáró tanács elnöke az alperesnek a további biztosítékadás iránti kérelemben előterjesztett kérelmére a felperes fellebbezését visszautasítja.

597. § *[Személyes költségmentesség és személyes költségfeljegyzési jog]*

(1) Az Európai Unió tagállamának állampolgára és az Európai Unión kívüli államnak az Európai Unió tagállamában jogszerűen tartózkodó állampolgára a magyar állampolgárokra irányadó feltételek szerint, egyéb külföldi állampolgár pedig nemzetközi szerződés alapján jogosult személyes költségmentességre és személyes költségfeljegyzési jogra.

(2) Az Európai Unió tagállamának állampolgára és az Európai Unión kívüli államnak az Európai Unió tagállamában jogszerűen tartózkodó állampolgára esetén a költségmentesség a tárgyalásra történő utazás költségére is kiterjed, ha a fél tárgyaláson történő jelenléte a törvény alapján kötelező.

(3) Ha külföldi állam joga a magyar félnek a tárgyi költségfeljegyzési jognál több kedvezményt biztosít a külföldi bíróság előtt, a perben ezen előnyösebb szabályokat kell alkalmazni a magyar bíróság előtt pereskedő külföldi féllel szemben is.

XLV. FEJEZET

KÜLFÖLDI ELEM ESETÉN ALKALMAZANDÓ KÜLÖNLEGES RENDELKEZÉSEK

154. A kis értékű követelések európai eljárása

598. § *[Általános szabályok alkalmazása]*

A kis értékű követelések európai eljárásának bevezetéséről szóló, 2007. július 11-i 861/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben (ezen alcímben a továbbiakban: rendelet) nem szabályozott kérdésekre e törvény rendelkezéseit a jelen alcímben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

599. § *[Hatáskör, illetékesség]*

Az eljárás a törvényszék székhelyén működő járásbíróság, Budapesten a Budai Központi Kerületi Bíróság hatáskörébe és kizárólagos illetékességébe tartozik.

600. § *[Perindítás]*

(1) A felperes a keresetet a perre illetékes járásbíróságon szóban is előterjesztheti, amelyet a bíróság az erre rendszeresített formanyomtatványon rögzít.

(2) Ha a keresettel érvényesített követelés nem tartozik a rendelet tárgyi hatálya alá, a bíróság a jelen rész szabályainak alkalmazása nélkül, az általános szabályok szerint jár el.

(3) Ha a viszontkereset tárgyának az értéke a viszontkereset bírósághoz történő benyújtásának az időpontjában e törvénynek a pertárgyérték meghatározására vonatkozó szabályai szerint meghaladja a rendelet 2. cikk (1) bekezdésében megállapított értékhatárt, a bíróság a keresetet és a viszontkeresetet az általános szabályok szerint bírálja el.

(4) A keresetlevél tartalmára a rendelet rendelkezései az irányadók. Az ott nem szabályozott kérdésekre e törvénynek a keresetlevélre vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

(5) A fél által becsatolt okirat hiteles fordítására a bíróság csak akkor kötelezheti a felet, ha a tényállás más módon nem állapítható meg.

601. § *[Fellebbezés]*

Az ítélet ellen fellebbezésnek van helye, amelynek elbírálására az általános szabályok az irányadók.

602. § *[A rendelet szerinti felülvizsgálat]*

(1) A rendelet 18. cikk (1) bekezdés *a)* és *b)* pontjában meghatározott felülvizsgálatra e törvénynek a mulasztás igazolására vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

(2) A felülvizsgálati kérelem benyújtására nyitva álló határidő elmulasztása miatt igazolásnak helye nincs.

(3) A felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasító végzés ellen fellebbezésnek helye nincs.

155. Az európai fizetési meghagyásos eljárás

603. § *[Különös eljárási szabályok]*

(1) Az európai fizetési meghagyásos eljárás létrehozásáról szóló, 2006. december 12-i 1896/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben (ezen alcímben a továbbiakban: rendelet) meghatározott európai fizetési meghagyásos eljárásból perré alakult eljárás során e törvény rendelkezéseit az ezen alcímben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A kérelemnek a rendelet 11. cikke szerint történő elutasítása esetén a jogosult a bíróságnál keresetet indíthat. Ebben az esetben az európai fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem beadásának joghatásai fennmaradnak, ha a keresetlevelet az elutasító végzés kézbesítésétől számított harminc napon belül a jogosult a bírósághoz benyújtja. E határidő elmulasztása ellen nincs helye igazolásnak. Az európai fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem előterjesztésének, illetve kézbesítésének ugyanaz a hatálya, mint a keresetlevél beadásának, illetve kézbesítésének.

(3) Az ellentmondás folytán perré alakult európai fizetési meghagyásos eljárásban a felperest a bíróság felhívja arra, hogy harminc napon belül az eljárási illetéket egészítse ki a peres eljárás illetékére és keresetét a keresetlevélre, valamint mellékleteire vonatkozó rendelkezéseknek megfelelő tartalmú iratban terjessze elő. A bíróság a felhívást azzal a figyelmeztetéssel látja el, hogy az abban foglaltak elmulasztása esetén az eljárást hivatalból megszünteti. Ha a felperes jogosultként az európai fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmében a 285. § alkalmazásával jelölt meg tanút, a bíróság arra is felhívja a felperest, hogy a tanú nevét és idézhető címét – ha az szükséges, egyéb személyi adatait – az ott meghatározott módon jelentse be.

(4) Ha a rendelet szabályaiból más nem következik, a rendelet 20. cikk (2) bekezdésében meghatározott felülvizsgálatra a perújítás megengedhetőségének vizsgálatára vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

TIZEDIK RÉSZ

AZ ELEKTRONIKUS TECHNOLÓGIÁK ÉS ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSA

XLVI. FEJEZET

AZ ELEKTRONIKUS KAPCSOLATTARTÁS

156. A törvény rendelkezéseinek alkalmazása elektronikus kapcsolattartás esetén, valamint az elektronikus kapcsolattartás igénybevétele

604. § *[Utaló szabály]*

E törvény rendelkezéseit az elektronikus kapcsolattartás során az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

605. § *[Választható elektronikus kapcsolattartás]*

(1) A perben az elektronikus kapcsolattartásra nem köteles fél vagy a jogi képviselőnek nem minősülő képviselője – az (5) bekezdésben foglalt kivétellel – a keresetlevelet, továbbá minden egyéb beadványt és ezek mellékletét, valamint okiratot (e fejezetben a továbbiakban együtt: beadvány) választása szerint elektronikus úton is benyújthatja, az E-ügyintézési tv.-ben és végrehajtási rendeleteiben meghatározott módon.

(2) Az elektronikus úton történő kapcsolattartásra vonatkozó bejelentést a fél vagy a képviselő az eljárás bármely szakaszában megteheti az eljáró bíróságnál. A beadvány elektronikus úton történő benyújtását az (1) bekezdés szerinti elektronikus út vállalásának kell tekinteni.

(3) Az (1) bekezdés szerinti elektronikus út választása esetén az eljárás folyamán – ideértve az eljárás minden szakaszát és a rendkívüli perorvoslatot is – a fél, illetve képviselője köteles a bírósággal a kapcsolatot elektronikus úton tartani és a bíróság is valamennyi bírósági iratot elektronikusan kézbesít a részére.

(4) Ha a fél, illetve a nem jogi képviselőnek minősülő képviselője nem vállalja az elektronikus kézbesítést, de az elektronikus kézbesítés a másik fél számára kötelező vagy azt vállalta, a bíróság a papír alapú okiratot benyújtó fél, illetve képviselő beadványait digitalizálja és elektronikusan kézbesíti a másik fél számára.

(5) A bíróság a fél részére – feltéve, hogy az elektronikus kapcsolattartásra személyében nem köteles vagy azt nem vállalta – papír alapon kézbesíti a bírósági iratot, ha a fél az eljárásban jogi képviselője vagy elektronikus kapcsolattartást vállaló egyéb képviselője útján jár el és az iratot nem a képviselő, hanem a fél részére kell kézbesíteni, vagy a képviselő részére nem lehet kézbesíteni. A bíróság a felet tájékoztatja arról, hogy a bírósággal a kapcsolatot elektronikus úton is tarthatja.

606. § *[Áttérés papír alapú kapcsolattartásra]*

(1) Ha jogi képviselő nélkül eljáró fél vagy jogi képviselőnek nem minősülő képviselője vállalta, hogy a bírósággal a kapcsolatot elektronikus úton tartja, utóbb, a beadvány papír alapú benyújtásával egyidejűleg kérheti a bíróságtól a papír alapú eljárásra történő áttérés engedélyezését. A kérelemben valószínűsíteni kell, hogy a fél, illetve a jogi képviselőnek nem minősülő képviselő körülményeiben olyan változás következett be, amely miatt az elektronikus úton történő eljárás a továbbiakban számára aránytalan megterhelést jelentene.

(2) A papír alapú kapcsolattartásra történő áttérés engedélyezése esetén erről külön végzést hozni nem kell. Az áttérés iránti kérelem elutasításáról a bíróság végzéssel határoz, az áttérés iránti kérelem elutasítását a féllel, illetve a jogi képviselőnek nem minősülő képviselővel papír alapon közli. A végzés ellen papír alapon is előterjeszthető fellebbezésnek van helye. A papír alapon benyújtott, az (1) bekezdés szerinti beadványt az áttérés iránti kérelem elutasítása esetén is szabályszerűen benyújtott beadványnak kell tekinteni, azt – az ismételten alaptalan áttérés iránti kérelem előterjesztésének esetét kivéve – elektronikus úton nem kell benyújtani.

(3) A papír alapú kapcsolattartásra történő áttérés iránti kérelem elutasítása esetén azonos okból ismételten áttérés iránti kérelmet nem lehet benyújtani, az ennek ellenére benyújtott áttérés iránti kérelmet a bíróság visszautasítja. Ha a jogi képviselő nélkül eljáró fél nyilvánvalóan alaptalanul terjeszt elő áttérés iránti kérelmet, az azt elutasító végzésben pénzbírsággal sújtható.

607. § *[Jogutódlás az elektronikus kapcsolattartásban]*

A jogi képviselő nélkül eljáró jogutód félre nem vonatkozik az, hogy a jogelőd az elektronikus kapcsolattartást vállalta, vagy a jogelőd tekintetében a papír alapú kézbesítésre történő áttérés megtörtént.

608. § *[Kötelező elektronikus kapcsolattartás]*

(1) Az E-ügyintézési tv. alapján elektronikus úton történő kapcsolattartásra kötelezett minden beadványt kizárólag elektronikusan – az E-ügyintézési tv.-ben és végrehajtási rendeleteiben meghatározott módon – nyújthat be a bírósághoz, és a bíróság is elektronikusan kézbesít a részére.

(2) E fejezet alkalmazása szempontjából jogi képviselőnek kell tekinteni a 75. § (1) bekezdésében meghatározott személyeket, valamint az ügyvédjelöltet és a jogi előadót, ha e törvény szerint a perben eljárhat.

157. Elektronikus kapcsolattartás a szakértővel, a bírósággal, a közigazgatási szervvel és más hatósággal

609. § *[Elektronikus kapcsolattartás a szakértővel]*

(1) Az E-ügyintézési tv. alapján elektronikus úton történő kapcsolattartásra nem kötelezett szakértő az igazságügyi szakértői névjegyzékbe történő bejelentéssel, az igazságügyi szakértői névjegyzékben nem szereplő – az E-ügyintézési tv. alapján elektronikus úton történő kapcsolattartásra nem kötelezett – szakértői tevékenységre jogszabályban feljogosított állami szerv, intézmény vagy szervezet (e fejezetben a továbbiakban együtt: szakértői tevékenységet végző szerv) az Országos Bírósági Hivatal részére történő bejelentéssel vállalhatja az elektronikus kapcsolattartást.

(2) Ha a szakértő és a szakértői tevékenységet végző szerv az E-ügyintézési tv. alapján elektronikus úton történő kapcsolattartásra köteles vagy azt az (1) bekezdés szerint vállalja – a (3) és (4) bekezdésben foglaltak kivételével – a szakvéleményét és egyéb beadványait az E-ügyintézési tv.-ben és végrehajtási rendeleteiben meghatározott módon, elektronikusan kézbesíti a bíróságnak és a bíróság is valamennyi bírósági iratot elektronikusan kézbesít a részére.

(3) A bíróság a szakértő, illetve a szakértői tevékenységet végző szerv indokolt kérelmére – a 613. § (3) bekezdésében meghatározott okból, kivételesen – elektronikus kapcsolattartás esetén is engedélyt adhat a szakvélemény vagy egy részének papír alapú benyújtására.

(4) A bíróság papír alapon vagy adathordozón bocsátja rendelkezésre a szakértő, illetve a szakértői tevékenységet végző szerv részére a bírósági irat mellékletét, ha az adathordozó jellegéből adódóan a digitalizálás lehetetlen, valamint ha a papír alapú okirat valódisága vitás vagy annak papír alapú megtekintése egyéb okból szükséges. Ha a bíróság által elektronikus úton megküldött bírósági irathoz e bekezdés szerinti melléklet kapcsolódik, a határidőt a melléklet átvételétől kell számítani.

(5) A bíróság felhívhatja a papír alapú kapcsolattartással eljáró szakértőt, illetve szakértői tevékenységet végző szervet, hogy a szakvéleményt adathordozón is nyújtsa be, ha azt elektronikus kapcsolattartással eljáró fél részére kell kézbesítenie. A szakértő, illetve a szakértői tevékenységet végző szerv felel azért, hogy a papír alapú szakvélemény tartalma megegyező legyen az adathordozón benyújtott dokumentum tartalmával.

610. § *[A bíróságok egymás közötti és más szervekkel történő elektronikus kapcsolattartása]*

(1) A bíróság – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – másik bírósággal, valamint törvény alapján elektronikus ügyintézést biztosító szervvel, továbbá a Kormány által kijelölt közfeladatot ellátó szervvel a kapcsolatot elektronikus úton tartja.

(2) Az elektronikus kapcsolattartás alóli kivételt jelenti, ha a kézbesíttetni rendelt okirat papír alapú bemutatása, megtekintése szükséges; erre különösen akkor kerülhet sor, ha a papír alapú okirat valódisága vitás.

158. Az elektronikus kapcsolattartás eltérő szabályai

611. § *[A képviseletre vonatkozó szabályok elektronikus kapcsolattartás esetén]*

(1) A képviselő elektronikus kapcsolattartás esetén a keresetlevél vagy az első, a bírósághoz benyújtott beadvány mellékleteként csatolja az elektronikus okiratként rendelkezésre álló vagy az általa digitalizált meghatalmazást, kivéve, ha a képviselő meghatalmazása a rendelkezési nyilvántartásban a 67. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően szerepel. A bíróság – ha e tekintetben alapos kétsége merül fel – digitalizált meghatalmazás esetén az eredeti meghatalmazás bemutatására hívja fel a képviselőt az egyezőség megállapítása érdekében.

(2) A jogi képviselővel eljáró, de saját személyében elektronikus útra nem köteles fél a jogi képviselet visszavonására irányuló nyilatkozatát papír alapon is benyújthatja. A jogi képviselet visszavonásával egyidejűleg a fél nyilatkozik arról, hogy a nyilatkozat benyújtását követően jogi képviselő igénybevételével vagy jogi képviselő nélkül jár el.

(3) Ha a fél a jogi képviselet visszavonását követően jogi képviselővel jár el, a jogi képviselet visszavonásával egyidejűleg csatolja a nyilatkozat benyújtását követően eljáró új jogi képviselő meghatalmazását.

612. § *[A beadványokra vonatkozó előírások elektronikus kapcsolattartás esetén]*

Ha a perben a kapcsolattartás elektronikus úton történik, a határidő elmulasztásának következményeit – a napokban, munkanapokban, hónapokban vagy években megállapított határidő esetén – nem lehet alkalmazni, ha a bírósághoz intézett beadványt legkésőbb a határidő utolsó napján elektronikus úton az informatikai követelményeknek megfelelően előterjesztették.

613. § *[Papír alapú okiratok elektronikus kapcsolattartás esetén]*

(1) Az elektronikus úton történő kapcsolattartásra kötelezett és az elektronikus kapcsolattartást választó fél, illetve képviselő (a továbbiakban együtt: elektronikus úton kapcsolatot tartó) – ha a beadvány mellékletét képező okirat nem elektronikus okiratként áll rendelkezésre – köteles gondoskodni a beadvány mellékletét képező papír alapú okirat digitalizálásáról és a papír alapú okirat megőrzéséről.

(2) A papír alapú okirat – jogszabályban meghatározott módon történő – digitalizálására a bíróságnak öt munkanap áll rendelkezésére. Az irat digitalizálásához szükséges időt – legfeljebb azonban öt munkanapot – a határidő számítása szempontjából figyelmen kívül kell hagyni.

(3) Ha a fél az elektronikus úton történő kapcsolattartást választotta vagy elektronikus útra kötelezett, az elektronikus benyújtás alóli kivételt jelenti, ha az eljárásban az okirat papír alapú bemutatása, megtekintése szükséges; erre különösen akkor kerülhet sor, ha a papír alapú okirat valódisága vitás. A papír alapú benyújtást a bíróság hivatalból és a fél indítványára is elrendelheti.

(4) A bíróság az elektronikus úton benyújtott keresetlevél jogszabályban meghatározott módon készített papír alapú másolatát kézbesíti az alperes részére, ha az alperes elektronikus kapcsolattartásra nem köteles vagy az elektronikus kapcsolattartásra köteles alperes elektronikus kapcsolattartásra szolgáló elérhetősége nem ismert. A bíróság az alperest tájékoztatja arról, hogy ellenkérelmét, viszontkeresetét vagy egyéb beadványát elektronikus úton is benyújthatja vagy – ha arra köteles – elektronikus úton köteles benyújtani.

614. § *[Kézbesítés elektronikus kapcsolattartás esetén]*

(1) Ha a beadványt elektronikus úton nyújtják be, és az illetéket jogszabályban foglaltak szerint olyan módon kell megfizetni, amely alapján a bíróság az illeték megfizetéséről a keresetlevél benyújtásával egyidejűleg nem szerez tudomást, a 115. § (2) bekezdésében, valamint a 176. § (1) bekezdés *k)* pontjában foglaltak alkalmazásának a beadvány érkeztetését követő három munkanapon belül helye nincs.

(2) Ha az irat azért nem kézbesíthető, mert az elektronikus úton kapcsolatot tartó a kézbesítési rendszer azon szolgáltatása tekintetében nem kötött szolgáltatási szerződést vagy azt megszüntette, amelyen keresztül részére a bírósági iratokat kézbesíthetik, az elektronikus úton kapcsolatot tartót a bíróság pénzbírsággal sújtja és a bírósági iratot papír alapon kézbesíti.

(3) A beadvány elektronikus levélcímről történő benyújtása nem minősül elektronikus úton történő benyújtásnak, továbbá a bíróság csak e törvényben meghatározott esetben továbbíthat iratot a fél elektronikus levélcímére.

615. § *[Az Országos Bírósági Hivatal informatikai rendszere és az elektronikus kapcsolattartással összefüggő adatkezelés]*

(1) Az Országos Bírósági Hivatal az erre szolgáló informatikai rendszer alkalmazásával biztosítja, hogy a bírósággal kézbesítési szolgáltatást nyújtó rendszer útján folyamatosan lehessen kapcsolatot tartani.

(2) Az Országos Bírósági Hivatal és a bíróság jogosult az elektronikus úton kapcsolatot tartóknak az elektronikus kapcsolattartás biztosítása céljából hozzá érkezett adatainak kezelésére.

616. § *[Elektronikus bírósági irat]*

A bíróság az általa elektronikusan megküldött bírósági iratot a belső piacon történő elektronikus tranzakciókhoz kapcsolódó elektronikus azonosításról és bizalmi szolgáltatásokról, valamint az 1999/93/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2014. július 23-i 910/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet szerinti, törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott feltételeknek megfelelő elektronikus bélyegzővel látja el. A bíróság által készített, törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott feltételeknek megfelelő elektronikus bélyegzővel ellátott irat közokirat.

617. § *[A határidő számítása üzemzavar, üzemszünet esetén]*

A törvényi, illetve a bíróság által napokban és munkanapokban megállapított határidőbe nem számít bele az a nap – hónapokban és években megállapított határidő esetén az a lejárati nap –, amely során legalább négy órán át jogszabályban meghatározottak szerinti üzemzavar vagy üzemszünet állt fenn. Ha az órákban megállapított határidő jogszabályban meghatározott üzemzavar vagy üzemszünet fennállása alatt járna le, a határidő a következő munkanapon, a hivatali idő kezdetét követő első óra leteltével jár le.

618. § *[Az elektronikus kapcsolattartásra vonatkozó szabályok megszegésének következményei]*

(1) Ha az elektronikus úton kapcsolatot tartó beadványát

a) nem elektronikus úton, vagy

b) elektronikus úton, de nem az E-ügyintézési tv.-ben és végrehajtási rendeleteiben meghatározott módon

terjeszti elő – ha e törvény másként nem rendelkezik –, a bíróság a keresetlevelet, a fellebbezést, a felülvizsgálati kérelmet és a perújítási kérelmet visszautasítja, az egyéb beadványban foglalt nyilatkozat pedig hatálytalan.

(2) Ha fizetési meghagyásos eljárás jogosultja e törvény alapján elektronikus úton kapcsolatot tartónak minősül és az ellentmondás előterjesztését követően a keresetet tartalmazó iratot a bíróság részére nem elektronikus úton terjeszti elő, a bíróság az eljárást hivatalból megszünteti.

(3) Az (1) bekezdés szerinti visszautasító végzés és a (2) bekezdés szerinti megszüntető végzés ellen külön fellebbezésnek van helye.

619. § *[Az elektronikus formátumban rendelkezésre álló irat továbbítása]*

(1) Az 50. alcímben foglalt jogosultságok gyakorlása érdekében a fél, az ügyész és a perben részt vevő egyéb személy, valamint azok képviselője írásban vagy a tárgyaláson kérheti, hogy a részére kiadható iratot elektronikus formában az általa megjelölt elektronikus levélcímre továbbítsa a bíróság, ha az irat

a) elektronikus formában,

b) elektronikus okiratként vagy

c) a papíralapú okirat elektronikus másolataként

a bíróságnál rendelkezésre áll.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott esetben az irat továbbításáért nem kell illetéket fizetni. Az irat akkor áll elektronikus formában rendelkezésre, ha a bíróság a papír alapú iratot informatikai eszköz alkalmazásával szerkesztette meg; az elektronikus formában rendelkezésre álló irat nem hiteles kiadmány, az bizonyítékként nem használható fel.

620. § *[Iratbetekintés elektronikus hozzáférés biztosítása útján]*

Az 50. alcímben foglalt jogosultságok gyakorlása érdekében a bíróság az iratbetekintésre jogosultak számára a per irataihoz történő elektronikus hozzáférés lehetőségét jogszabály rendelkezései alapján biztosítja.

621. § *[A hangkapcsolatot biztosító elektronikus úton megtett nyilatkozat joghatása]*

Kizárólag hangkapcsolatot biztosító elektronikus úton nyilatkozat nem tehető; az ilyen módon tett nyilatkozat hatálytalan.

XLVII. FEJEZET

AZ ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLŐ HÁLÓZAT IGÉNYBEVÉTELE

159. Az elektronikus hírközlő hálózat igénybevételének elrendelése és az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatás helye

622. § *[Az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatás elrendelése]*

(1) A bíróság a fél indítványára vagy hivatalból végzéssel elrendelheti, hogy a fél és más perbeli személy, a tanú, valamint a szakértő meghallgatására, továbbá – ha az ellen a szemletárgy birtokosa nem tiltakozik – a szemle lefolytatására elektronikus hírközlő hálózat útján kerüljön sor, ha

a) az célszerűnek látszik, különösen, ha az az eljárás lefolytatását meggyorsítja,

b) a meghallgatás a tárgyalás, illetve a személyes meghallgatás kitűzött helyszínén jelentős nehézséggel vagy aránytalanul nagy költségtöbblettel járna, vagy

c) ezt a tanú személyes védelme indokolja.

(2) Az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatást elrendelő végzést a bíróság a tárgyalásra, a személyes meghallgatásra vagy a szemlére szóló idézéssel együtt kézbesíti a megidézetteknek. Az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatást elrendelő végzést a bíróság haladéktalanul megküldi az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatáshoz elkülönített helyiséget biztosító bíróságnak, illetve egyéb szervnek.

623. § *[Az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatás helye]*

(1) Az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatás során a tárgyalás, a személyes meghallgatás vagy a szemle kitűzött helyszíne és az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatás vagy szemle (a továbbiakban együtt: elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatás) helyszíne között az összeköttetés közvetlenségét a mozgóképet és a hangot egyidejűleg továbbító eszköz biztosítja.

(2) Az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatásra sor kerülhet a tárgyalás, a személyes meghallgatás vagy a szemle kitűzött helyszíne és több egyéb elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatási helyszín igénybevételével is, ha azok közvetlen összeköttetése biztosítható.

(3) Az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatáshoz a helyiséget bíróság vagy egyéb – az elektronikus hírközlő hálózat működésének és a meghallgatás lefolytatása egyéb körülményeinek biztosításához szükséges feltételekkel rendelkező – szerv bocsátja rendelkezésre.

160. Az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatás lefolytatása

624. § *[Jelenlét és azonosítás a meghallgatáson]*

(1) Az elektronikus hírközlő hálózat útján meghallgatásra kerülő személynek és a szemletárgy birtokosának (a továbbiakban együtt: elektronikus hírközlő hálózat útján meghallgatásra kerülő személy) – a bíróság vagy az egyéb szerv épületében – az erre a célra kialakított helyiségben kell megjelennie és a meghallgatás ideje alatt jelen lennie.

(2) Az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatás esetén a tárgyalás nyilvánosságára vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni azzal, hogy a nyilvánosságot a tárgyalás kitűzött helyszínén kell biztosítani. Az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatásra kialakított helyiségben

a) az elektronikus hírközlő hálózat útján meghallgatásra kerülő személy,

b) az, akinek a jelenlétét az elektronikus hírközlő hálózat útján meghallgatásra kerülő személyéhez kapcsolódóan a tárgyaláson vagy a személyes meghallgatáson, illetve a szemlén törvény lehetővé, illetve kötelezővé teszi,

c) az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatáshoz szükséges technikai eszközök működését biztosító, kezelő személy

lehet jelen.

(3) Az elektronikus hírközlő hálózat útján meghallgatásra kerülő személy személyazonosságát a tárgyalást vezető elnök, illetve a személyes meghallgatást lefolytató elnök – ha a személyes meghallgatást, illetve a szemlét bírósági titkár folytatja le, úgy a bírósági titkár – állapítja meg. Az elnök, illetve a bírósági titkár állapítja meg azt is, hogy az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatásra kialakított helyiségben csak olyan személyek tartózkodnak, akiknek a jelenlétét törvény lehetővé teszi, továbbá, hogy a meghallgatott személy nincs korlátozva eljárási jogainak gyakorlásában.

(4) Az elektronikus hírközlő hálózat útján meghallgatásra kerülő személy személyazonosságának igazolása

a) az általa a személyazonosságának és lakcímének igazolása érdekében rendelkezésre bocsátott adatai alapján és

b) a személyazonosságának igazolására alkalmas hatósági igazolványának vagy tartózkodásra jogosító okmányának jogszabályban meghatározott technikai eszközök közvetítésével történő bemutatásával

történik.

(5) Ha a bíróság a tanú adatainak zártan kezelését rendelte el, a tanú személyazonosságának igazolására alkalmas hatósági igazolványának vagy tartózkodásra jogosító okmányának jogszabályban meghatározott technikai eszközök közvetítésével történő bemutatása során biztosítani kell, hogy azt csak a tárgyalást vezető elnök – ha a meghallgatást, illetve a szemlét bírósági titkár folytatja le, úgy a bírósági titkár – tekinthesse meg.

(6) A bíróság az elektronikus hírközlő hálózat útján meghallgatásra kerülő személy

a) személyazonosságának és lakcímének igazolása érdekében rendelkezésre bocsátott adatai nyilvántartási adatokkal való egyezőségéről, és

b) személyazonosságának igazolására alkalmas, bemutatott hatósági igazolványa és tartózkodásra jogosító okmánya nyilvántartási adatokkal való egyezőségéről és érvényességéről

elektronikus úton, vagy az adatbázisok közvetlen elérésével is meggyőződik.

625. § *[A meghallgatás módja]*

(1) A meghallgatás megkezdésekor az elnök, illetve ha a személyes meghallgatást vagy a szemlét bírósági titkár folytatja le, a bírósági titkár tájékoztatja az elektronikus hírközlő hálózat útján meghallgatott személyt, hogy a meghallgatására elektronikus hírközlő hálózat útján kerül sor.

(2) Az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatás során biztosítani kell, hogy a tárgyalás vagy a személyes meghallgatás, illetve a szemle kitűzött helyszínén jelen lévő résztvevők láthassák az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatásra kialakított helyiségben a meghallgatott személyt, valamint a meghallgatott személlyel egyidejűleg ott-tartózkodó valamennyi személyt. Biztosítani kell továbbá, hogy az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatásra kialakított helyiségnek minden pontja látható legyen a tárgyalás, a személyes meghallgatás, illetve a szemle kitűzött helyszínén jelen lévő elnök, illetve bírósági titkár számára.

(3) Az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatásra kialakított helyiségben tartózkodó meghallgatott személy részére is biztosítani kell, hogy követhesse a tárgyalás menetét.

626. § *[Titkos meghallgatás]*

(1) A bíróság elrendelheti az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatásnak olyan módját, amelyből a tanú személye, tartózkodási helye nem állapítható meg (a továbbiakban: titkos meghallgatás).

(2) A titkos meghallgatás során a tanú személyének azonosítása során a 624. § (5) bekezdésében foglaltak szerint kell eljárni, továbbá a tanú személyazonosságának megállapítására alkalmas egyedi tulajdonságait a közvetítés során technikai úton el kell torzítani. A titkos meghallgatás során az elnök megtiltja az olyan kérdés feltételét, illetve az olyan kérdés megválaszolását, amely a közreműködő személyének és tartózkodási helyének azonosítását eredményezheti.

627. § *[Jegyzőkönyv]*

Az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatás esetén a tárgyalásról, személyes meghallgatásról, illetve a szemléről készült jegyzőkönyvnek ki kell terjednie az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatás lefolytatása körülményeinek, valamint az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatásra kialakított helyiségben jelen lévők személyének rögzítésére is.

TIZENEGYEDIK RÉSZ

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

628. § *[Felhatalmazó rendelkezések]*

(1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy a bírósági ügyintéző által peres és nemperes eljárásban ellátható feladatokat rendeletben állapítsa meg.

(2) Felhatalmazást kap az igazságügyért felelős miniszter, hogy

a) – az Országos Bírósági Hivatal elnöke véleményének kikérésével – a bírósági ügyvitel rendjére,

b) – az államháztartásért felelős miniszterrel egyetértésben – az ügygondnok részére járó díjazásra,

c) a bírósági letétkezelésre,

d) a tanú által a peres és nemperes eljárásban felszámítható költségekre,

e) az elővezetés végrehajtásával felmerült költség mértékére, megtérítésére,

f) – az informatikáért felelős miniszterrel egyetértésben, az Országos Bírósági Hivatal elnöke véleményének kikérésével – a tárgyalás (meghallgatás) elektronikus hírközlő hálózat útján történő megtartására,

g) a polgári peres eljárásban használt elektronikus beadványok űrlapjának tartalmi és formai kellékeire, az űrlaphoz csatolható mellékletekre, valamint az űrlapok közzétételének módjára,

h) a bíróságokkal történő elektronikus kapcsolattartásra és az elektronikus bírósági iratkezelésre,

i) – az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszterrel egyetértésben – az ügyész, valamint a perindításra feljogosított személy, továbbá az ügygondnok polgári eljárásbeli részvételével kapcsolatos költség előlegezésére és viselésére,

j) a költségjegyzék tartalmára, vezetésére és benyújtására,

k) a feljegyzett illeték és az állam által előlegezett, továbbá a bírósági szervezet érdekkörében felmerült költség megfizetésére,

l) – az adópolitikáért felelős miniszterrel egyetértésben – az ítéletről és az ítélettel szembeni perorvoslat során hozott, az alsóbb fokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasító végzésről adott anonimizált másolat bíróságnak fizetendő díjára,

m) – a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszterrel egyetértésben – a munkavállalói költségkedvezmény vonatkozásában az 525. §-ban meghatározott mértékre, valamint a költségkedvezmény érvényesítésének eljárási szabályaira,

n) az eljárás anyagát rögzítő felvétel hitelesítésére, megtekintésére, illetve meghallgatására, az arról történő másolat készítésére és kiadására, valamint a felvétel tárolására, őrzésére és törlésére

vonatkozó részletes szabályokat rendeletben állapítsa meg.

629. § *[Hatályba léptető rendelkezés]*

Ez a törvény 2018. január 1. napján lép hatályba.

630. § *[Átmeneti rendelkezések]*

(1) E törvény rendelkezéseit a 2018. január 1-jén és az azt követően indult ügyekben kell alkalmazni.

(2) E törvény 94. alcímét a 2018. január 1-jén és az azt követően keletkezett okiratokra és másolatokra kell alkalmazni.

(3) Ha a címzett ellen a jogerős határozat alapján a bírósági végrehajtást megelőzően a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény 66. §-a alapján pénzforgalmi úton történő behajtást kezdeményeztek, és arról tudomást szerzett, a 140. § szerinti kifogást a pénzforgalmi úton történő behajtásról történő tudomásszerzésétől számított tizenöt napon belül terjesztheti elő.

(4) A 159. § (4) bekezdésében foglalt rendelkezéseket 2019. december 31. napjáig azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a bíróság – a technikai feltételek rendelkezésre állása esetén – bármelyik fél kérelmére vagy hivatalból elrendelheti a jegyzőkönyv folyamatos felvétel útján történő készítését.

631. § *[Európai uniós követelményekre utaló rendelkezés]*

E törvény

1. a tagállamok önálló vállalkozóként működő kereskedelmi ügynökökre vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról szóló, 1986. december 18-i 86/653/EGK tanácsi irányelvnek,

2. a vízügyi, energiaipari, szállítási és távközlési ágazatokban működő vállalkozások beszerzési eljárásairól szóló közösségi szabályok alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1992. február 25-i 92/13/EGK tanácsi irányelvnek,

3. a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelvnek,

4. a megtévesztő reklámra vonatkozó 84/450/EGK tanácsi irányelvnek az összehasonlító reklámra történő kiterjesztése miatt történő módosításáról szóló, 1997. október 6-i 97/55/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek,

5. a feltételes hozzáférésen alapuló, vagy abból álló szolgáltatások jogi védelméről szóló, 1998. november 20-i 98/84/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek,

6. a férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés, az előmenetel és a munkakörülmények terén történő végrehajtásáról szóló 76/207/EGK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2002. szeptember 23-i 2002/73/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek,

7. a határon átnyúló vonatkozású jogviták esetén az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében az ilyen ügyekben alkalmazandó költségmentességre vonatkozó közös minimumszabályok megállapításáról szóló, 2003. január 27-i 2003/8/EK tanácsi irányelvnek,

8. a környezeti információkhoz való nyilvános hozzáférésről és a 90/313/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. január 28-i 2003/4/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek,

9. az európai szövetkezet statútumának a munkavállalói részvétel tekintetében történő kiegészítéséről szóló, 2003. július 22-i 2003/72/EK tanácsi irányelvnek,

10. az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek,

11. a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek,

12. a megtévesztő és összehasonlító reklámról szóló, 2006. december 12-i 2006/114/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek,

13. a fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokról szóló, 2009. április 23-i 2009/22/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek,

14. a polgári és kereskedelmi ügyekben végzett közvetítés egyes szempontjairól szóló, 2008. május 21-i 2008/52/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek,

15. az illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokat foglalkoztató munkáltatókkal szembeni szankciókra és intézkedésekre vonatkozó minimumszabályokról szóló, 2009. június 18-i 2009/52/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek,

16. a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló, 2011. február 16-i 2011/7/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek,

17. az alternatív befektetésialap-kezelőkről, valamint a 2003/41/EK és a 2009/65/EK irányelv, továbbá az 1060/2009/EK és az 1095/2010/EU rendelet módosításáról szóló, 2011. június 8-i 2011/61/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek,

18. a nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról szóló, 2013. június 26-i 2013/32/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek,

19. az Európai Igazságügyi Hálózat létrehozásáról polgári és kereskedelmi ügyekben szóló, 2001. május 28-i 2001/470/EK tanácsi határozatnak,

20. a polgári és kereskedelmi ügyekben az Európai Igazságügyi Hálózat létrehozásáról szóló, 2001/470/EK tanácsi határozat módosításáról szóló, 2009. június 18-i 568/2009/EK európai parlamenti és tanács határozatnak,

21. a fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2000. május 29-i 1346/2000/EK tanácsi rendeletnek,

22. a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyítás-felvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai között együttműködéséről szóló, 2001. május 28-i 1206/2001/EK tanácsi rendeletnek,

23. a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendeletnek,

24. a nem vitatott követelésekre vonatkozó európai végrehajtó okirat létrehozásáról szóló, 2004. április 21-i 805/2004/EK európai parlamenti és tanács rendeletnek,

25. az európai fizetési meghagyásos eljárás létrehozásáról szóló, 2006. december 12-i 1896/2006/EK európai parlamenti és tanács rendeletnek,

26. a tagállamokban a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági és bíróságon kívüli iratok kézbesítéséről és az 1348/2000/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. november 13-i 1393/2007/EK európai parlamenti és tanács rendeletnek,

27. a kis értékű követelések európai eljárásának bevezetéséről szóló, 2007. július 11-i 861/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletnek,

28. a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szóló, 2008. december 18-i 4/2009/EK tanácsi rendeletnek,

29. az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i 650/2012/EU európai parlamenti és tanács rendeletnek,

30. a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanács rendeletnek,

31. a fizetésképtelenségi eljárásról szóló, 2015. május 20-i 2015/848/EU európai parlamenti és tanács rendeletnek

való megfelelést szolgálja.

632. § *[Mentesség]*

E törvény nem érinti a diplomáciai és egyéb mentesség hatályát, valamint a diplomáciai és egyéb mentességgel kapcsolatban fennálló különös eljárási szabályokat.

633. § *[Hatályon kívül helyező rendelkezés]*

Hatályát veszti a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény.

TARTALOMJEGYZÉK

2016. évi CXXX. törvény ---- 1
a polgári perrendtartásról ---- 1
ELSŐ RÉSZ ---- 1
ALAPVETÉSEK ---- 1
I. FEJEZET ---- 1
A TÖRVÉNY HATÁLYA ÉS AZ ALAPELVEK ---- 1
1. A törvény hatálya ---- 1
2. Alapelvek ---- 1
MÁSODIK RÉSZ ---- 2
ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK ---- 2
II. FEJEZET ---- 2
ÉRTELMEZŐ RENDELKEZÉSEK ---- 2
III. FEJEZET ---- 4
BÍRÓSÁGOK, KIZÁRÁS ---- 4
3. Eljáró bíróságok ---- 4
4. A bíróságok összetétele ---- 4
5. A bírósági titkár és a bírósági ügyintéző ---- 5
6. A bírák és a bíróság kizárása ---- 5
IV. FEJEZET ---- 7
BÍRÓSÁGI HATÁSKÖR ÉS ILLETÉKESSÉG ---- 7
7. Hatáskör ---- 7
8. A pertárgy értéke ---- 7
9. A hatáskör vizsgálata ---- 8
10. Illetékesség ---- 9
11. Az eljáró bíróság kijelölése ---- 11
V. FEJEZET ---- 11
A FELEK ÉS MÁS PERBELI SZEMÉLYEK ---- 11
12. Perképesség ---- 11
13. Pertársaság ---- 12
14. Beavatkozás a perbe ---- 13
15. Változások a felek személyében ---- 15
16. A támogató részvétele a perben ---- 18
17. Az ügyész részvétele a perben ---- 18
18. A tolmács és a fordító részvétele a perben ---- 19
VI. FEJEZET ---- 19
KÉPVISELET ---- 19
19. Összeférhetetlenség ---- 19
20. Meghatalmazottak ---- 20
21. Kötelező jogi képviselet ---- 21
22. Az ügygondnok jogállása ---- 23
VII. FEJEZET ---- 24
KÖLTSÉGEK ---- 24
23. A költségek előlegezése ---- 24

24. A perköltség viselése 25
25. Költségkedvezmények 28
26. A meg nem fizetett illeték és az állam által előlegezett költség viselése 29
VIII. FEJEZET 30
AZ IDEIGLENES INTÉZKEDÉS 30
27. Ideiglenes intézkedés a perben 30
28. Ideiglenes intézkedés a perindítást megelőzően 32
IX. FEJEZET 33
EGYÉB ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK 33
29. A bíróság általános intézkedési és tájékoztatási kötelezettsége 33
30. Nyelvhasználat az eljárás során 34
31. Beadványok 34
32. Hiánypótlás 34
33. Elkülönítés, egyesítés 35
34. Az eljárás félbeszakadása 36
35. Az eljárás szünetelése 37
36. Az eljárás felfüggesztése és a végrehajtás felfüggesztése 38
37. Az Európai Unió Bírósága, az Alkotmánybíróság és a Kúria eljárásának kezdeményezése 40
38. Idézés 41
39. Kézbesítés 42
40. A kézbesítési kifogás 43
41. Végrehajtói kézbesítés 44
42. Kézbesítési megbízott 44
43. Hirdetményi kézbesítés 46
44. Határidő 47
45. A mulasztás és annak igazolása 48
46. A felek meghallgatása tárgyaláson kívül 49
47. Kifogás az eljárás szabálytalansága ellen 49
48. Kifogás az eljárás elhúzódása miatt 50
49. Az eljárás anyagának rögzítése 51
50. Az iratok megtekintése, másolatkészítés, adatkezelés 53
51. Elveszett (megsemmisült) iratok pótlása 55
52. Pénzbírság 55
HARMADIK RÉSZ 56
ELSŐFOKÚ ELJÁRÁS 56
X. FEJEZET 56
EGYEZSÉGI KÍSÉRLET PERINDÍTÁS ELŐTT 56
53. Közvetítői eljáráshoz kapcsolódó és anélküli egyezségi kísérlet 56
XI. FEJEZET 57

PERINDÍTÁS 57
54. Keresetlevél 57
55. A kereset közlése 60
56. A bírósági meghagyás 61
XII. FEJEZET 62
PERFELVÉTELI SZAK 62
57. A perfelvétel általános rendelkezései 62
58. A perfelvétel a perfelvételi tárgyalásig 63
59. A perfelvételi tárgyalás 64
60. A perfelvétel lezárása perfelvételi tárgyaláson 65
61. Perfelvételi tárgyalás mellőzése 65
62. A perfelvétel iratai 66
63. A perfelvétel további iratai és szabályai viszontkereset, beszámítás esetén 68
XIII. FEJEZET 70
ÉRDEMI TÁRGYALÁSI SZAK 70
64. Az érdemi tárgyalási szak általános rendelkezései 70
65. A kereset- és ellenkérelem-változtatás, utólagos bizonyítás 71
66. A perfelvétel kiegészítése 73
67. Az érdemi tárgyalás 74
XIV. FEJEZET 74
A PERFELVÉTELI ÉS AZ ÉRDEMI TÁRGYALÁSI SZAKBAN ALKALMAZANDÓ KÖZÖS RENDELKEZÉSEK 74
68. A tárgyalásra vonatkozó általános rendelkezések 74
69. Nyilvánosság a tárgyaláson 77
70. Pervezetés 77
71. Egyezség 79
72. Az eljárás megszüntetése 80
XV. FEJEZET 81
ELTÉRŐ RENDELKEZÉSEK JÁRÁSBÍRÓSÁG HATÁSKÖRÉBE TARTOZÓ PERBEN JOGI KÉPVISELŐ NÉLKÜL ELJÁRÓ FÉLRE 81
73. Jogi képviselet igénybevétele 81
74. Általános rendelkezések 82
75. A perindítás, a perfelvételi és érdemi tárgyalási szak 82
XVI. FEJEZET 84
A FIZETÉSI MEGHAGYÁSOS ELJÁRÁSSAL ÖSSZEFÜGGŐ PEREK 84
76. A perindítás 84
77. A fizetési meghagyásos eljárással összefüggő perekre vonatkozó egyéb szabályok 87

NEGYEDIK RÉSZ 87
BIZONYÍTÁS 87
XVII. FEJEZET 87
A BIZONYÍTÁS ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI 87
78. A bizonyításra vonatkozó alapvető rendelkezések 88
79. A bizonyítás módjai és eszközei 88
80. A közreműködők és a velük szemben alkalmazható kényszerítő eszközök 90
XVIII. FEJEZET 90
A BIZONYÍTÁSI ELJÁRÁS ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI 90
81. A bizonyítás indítványozása és elrendelése 90
82. A bizonyításfelvétel és a bizonyítás eredményének mérlegelése 91
XIX. FEJEZET 92
A BIZONYÍTÁSFELVÉTEL KÜLÖNÖS SZABÁLYAI 92
83. Bizonyításfelvétel elektronikus hírközlő hálózat igénybevételével és kiküldött bíró útján 92
84. Bizonyításfelvétel megkeresett bíróság útján 93
XX. FEJEZET 93
TANÚK 93
85. A tanúkkal kapcsolatos általános rendelkezések 93
86. A tanú meghallgatása lefolytatásának szabályai 96
XXI. FEJEZET 98
SZAKÉRTŐK 98
87. A szakértő alkalmazásának szabályai 98
88. Magánszakértő alkalmazása 99
89. Más eljárásban kirendelt szakértő alkalmazása 100
90. Kirendelt szakértő alkalmazása 100
91. A szakvélemény értékelése és a pervezetés 102
92. A szakértő díja és a kirendelt szakértő díjának a csökkentése 103
XXII. FEJEZET 103
OKIRATOK 103
93. Bizonyítás okirattal 103
94. Az okiratok fajtái 105
XXIII. FEJEZET 107
SZEMLE 108
95. A szemle elrendelése 108
96. A szemle foganatosításának szabályai 108
XXIV. FEJEZET 109
AZ ELŐZETES BIZONYÍTÁS 109
97. Az előzetes bizonyítás elrendelése 109
98. Az előzetes bizonyítás lefolytatása 110

ÖTÖDIK RÉSZ ---- 110
HATÁROZATOK ---- 110
XXV. FEJEZET ---- 110
A HATÁROZATOK FAJTÁI, TARTALMA ÉS KÖZLÉSE ---- 110
99. A határozatok fajtái és tartalma ---- 110
100. A határozatok kihirdetése és közlése ---- 113
101. A határozatok kijavítása, kiigazítása és kiegészítése ---- 114
XXVI. FEJEZET ---- 116
A HATÁROZATOK JOGHATÁSAI ---- 116
102. Kötőerő, jogerő ---- 116
103. Előzetes végrehajthatóság ---- 117
HATODIK RÉSZ ---- 118
PERORVOSLATOK ÉS AZZAL ÖSSZEFÜGGŐ ELJÁRÁSOK ---- 118
XXVII. FEJEZET ---- 118
FELLEBBEZÉS ---- 118
104. Általános szabályok ---- 118
105. Fellebbezés ítélet ellen ---- 119
106. A fellebbezés elbírálása ---- 122
107. A másodfokú eljárásban hozott határozatok ---- 123
108. A járásbírósági eljárásban hozott ítélet elleni fellebbezés jogi képviselő nélkül eljáró félre vonatkozó külön szabályai ---- 125
109. A végzés elleni fellebbezés szabályai ---- 125
XXVIII. FEJEZET ---- 125
PERÚJÍTÁS ---- 125
110. A perújítási eljárásban alkalmazandó szabályok, a perújítás feltételei és a perújítási kérelem ---- 125
111. A perújítás elbírálása ---- 127
XXIX. FEJEZET ---- 129
FELÜLVIZSGÁLAT ---- 129
112. A felülvizsgálat feltételei és a felülvizsgálati eljárás általános rendelkezései ---- 129
113. Az érdemi elbírálás szabályai ---- 132
XXX. FEJEZET ---- 134
AZ ALKOTMÁNYJOGI PANASZ ESETÉN KÖVETENDŐ ELJÁRÁS ---- 134
114. Az elsőfokú bíróság eljárása ---- 134
115. A Kúria eljárása ---- 134
HETEDIK RÉSZ ---- 135
KÜLÖNLEGES ELJÁRÁSOK ---- 135
XXXI. FEJEZET ---- 135
SZEMÉLYI ÁLLAPOTOT ÉRINTŐ PEREK KÖZÖS ELJÁRÁSI SZABÁLYAI ---- 135

116. A személyi állapotot érintő perek meghatározása ---- 135
117. Közös szabályok ---- 136
XXXII. FEJEZET ---- 136
GONDNOKSÁGI PEREK ---- 137
118. A gondnoksági per meghatározása ---- 137
119. Gondnokság alá helyezés iránt indított per ---- 137
120. Gondnokság alá helyezés módosítása, megszüntetése és felülvizsgálata iránt indított per ---- 139
121. Az előzetes jognyilatkozat felülvizsgálata iránt indított per ---- 140
XXXIII. FEJEZET ---- 140
HÁZASSÁGI PEREK ---- 140
122. A házassági perek különös szabályai ---- 140
123. A házassági per kapcsolata a házassági vagyonjogi perrel ---- 142
XXXIV. FEJEZET ---- 143
SZÁRMAZÁSI PEREK ---- 143
124. A származási perek meghatározása ---- 143
125. A származási perek különös szabályai ---- 143
XXXV. FEJEZET ---- 145
SZÜLŐI FELÜGYELETTEL KAPCSOLATOS PEREK ---- 145
126. A szülői felügyelettel kapcsolatos perek közös szabályai ---- 145
127. A szülői felügyelet gyakorlásának rendezése iránt indított per ---- 145
128. A gyermek harmadik személynél történő elhelyezése iránt indított per ---- 146
129. A szülői felügyelet megszüntetése és visszaállítása iránt indított per ---- 146
XXXVI. FEJEZET ---- 147
AZ ÖRÖKBEFOGADÁS FELBONTÁSA IRÁNT INDÍTOTT PER ---- 147
130. Az örökbefogadás felbontása iránti indított per különös szabályai ---- 147
XXXVII. FEJEZET ---- 147
A KISKORÚ GYERMEK TARTÁSA IRÁNT INDÍTOTT PER ---- 147
131. A kiskorú gyermek tartása iránt indított per meghatározása ---- 147
132. A kiskorú gyermek tartása iránt indított per különös szabályai ---- 148
XXXVIII. FEJEZET ---- 148
EGYES SZEMÉLYISÉGI JOGOK ÉRVÉNYESÍTÉSE IRÁNT INDÍTOTT PEREK ---- 148
133. Közös szabályok ---- 148
134. Sajtó-helyreigazítás iránt indított per ---- 148

135. A képmáshoz és a hangfelvételhez való jog érvényesítése iránt indított per 151
136. A közösséghez tartozással összefüggő személyiségi jog érvényesítése iránti per 152
XXXIX. FEJEZET 153
MUNKAÜGYI PEREK 153
137. A munkaügyi per meghatározása és az általános szabályok alkalmazása 153
138. A munkaügyi perek különös szabályai 154
XL. FEJEZET 157
VÉGREHAJTÁSI PEREK 157
139. Közös szabályok 157
140. Végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránt indított per 157
141. Végrehajtási igényper 159
142. Foglalás tűrése iránti per 161
143. Követelés behajtása iránti per 161
144. A végrehajtási eljárásba történő bekapcsolódás engedélyezése iránti per 161
XLI. FEJEZET 162
A JEGYZŐ BIRTOKVÉDELMI ÜGYBEN HOZOTT HATÁROZATÁNAK MEGVÁLTOZTATÁSA IRÁNT INDÍTOTT PER 162
145. Az általános szabályok alkalmazása 162
146. A jegyző birtokvédelmi ügyben hozott határozatának megváltoztatása iránt indított per különös szabályai 162
NYOLCADIK RÉSZ 164
KOLLEKTÍV IGÉNYÉRVÉNYESÍTÉSSEL KAPCSOLATOS PEREK 164
XLII. FEJEZET 164
A KÖZÉRDEKBŐL INDÍTOTT PER 164
147. A közérdekből indított per szabályainak és az általános szabályoknak az alkalmazása 164
148. Különös szabályok 164
XLIII. FEJEZET 166
TÁRSULT PER 166
149. A társult per meghatározása és az általános szabályok alkalmazása 166
150. Különös szabályok 166
KILENCEDIK RÉSZ 169
NEMZETKÖZI POLGÁRI ELJÁRÁSJOGI SZABÁLYOK 169
XLIV. FEJEZET 170
KÜLFÖLDI ELEM ESETÉN ALKALMAZANDÓ ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK 170
151. Bevezető rendelkezések 170
152. Külföldön kiállított okiratok bizonyító ereje belföldi eljárásban 170

153. A perköltség-biztosíték és a költségkedvezmények ... 170
XLV. FEJEZET ... 171
KÜLFÖLDI ELEM ESETÉN ALKALMAZANDÓ KÜLÖNLEGES RENDELKEZÉSEK ... 171
154. A kis értékű követelések európai eljárása ... 171
155. Az európai fizetési meghagyásos eljárás ... 172
TIZEDIK RÉSZ ... 173
AZ ELEKTRONIKUS TECHNOLÓGIÁK ÉS ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSA ... 173
XLVI. FEJEZET ... 173
AZ ELEKTRONIKUS KAPCSOLATTARTÁS ... 173
156. A törvény rendelkezéseinek alkalmazása elektronikus kapcsolattartás esetén, valamint az elektronikus kapcsolattartás igénybevétele ... 173
157. Elektronikus kapcsolattartás a szakértővel, a bírósággal, a közigazgatási szervvel és más hatósággal ... 174
158. Az elektronikus kapcsolattartás eltérő szabályai ... 175
XLVII. FEJEZET ... 178
AZ ELEKTRONIKUS HÍRKÖZLŐ HÁLÓZAT IGÉNYBEVÉTELE ... 178
159. Az elektronikus hírközlő hálózat igénybevételének elrendelése és az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatás helye ... 178
160. Az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatás lefolytatása ... 178
TIZENEGYEDIK RÉSZ ... 180
ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK ... 180